

Pécsi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

Németh-Kiss Henrietta

A kábítószeres büntetőjogi szabályozása és kriminálpolitikai összefüggései

Doktori (PhD) értekezés

Témavezető: Prof. Dr. Kóhalmi László Levente

Pécs
2026

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés	5
2.	Nemzetközi és uniós szabályozás	11
2.1.	A nemzetközi kábítószer-ellenőrzési rendszer kialakulása.....	11
2.1.1.	A nemzetközi kábítószer-ellenőrzés történeti előzményei	11
2.1.2.	Az ENSZ-egyezmények rendszere.....	13
2.1.3.	Kiegészítő nemzetközi jogi garanciák a kiskorúak védelmében.....	17
2.1.4.	A nemzetközi szabályozás tendenciái és irányváltásai	17
2.2.	Az Európai Unió drogpolitikájának és jogi szabályozásának alapjai	18
2.2.1.	Az uniós fellépés jogalapja	18
2.2.2.	A Tanács 2004/757/IB kerethatározata.....	21
2.2.3.	Az EU drogstratégiája és a drogokra vonatkozó cselekvési terve	22
2.3.	Alfejezeti összegzés	23
3.	Nemzetközi kitekintés.....	25
3.1.	Drogpolitikai modellek	25
3.2.	Represszív súlypontú modellek	26
3.2.1.	Svédország	26
3.2.2.	Egyesült Királyság	27
3.3.	Ártalomcsökkentő és pragmatikus modell.....	28
3.3.1.	Németország.....	28
3.3.2.	Svájc	30
3.4.	Liberalizációs, dekriminalizációs és tolerálási modellek.....	31
3.4.1.	Portugália	31
3.4.2.	Hollandia	32
3.5.	A drogpolitikák hatásai	34
3.5.1.	A zéró tolerancia társadalmi ára	34
3.5.2.	Ártalomcsökkentés és egészségügyi megközelítés	35
3.5.3.	Jogrendszer, bűnüldözés és piaci szabályozás.....	35
3.6.	Alfejezeti összegzés: a nemzetközi tapasztalatok hazai hasznosíthatósága	36
4.	A hazai büntetőjogi szabályozás története	37
4.1.	A kábítószer-bűnözés alakulása Magyarországon	37
4.1.1.	Kábítószer-helyzet a 90-es évekig.....	37

4.1.2.	Kábítószer-helyzet a 90-es évektől.....	38
4.1.3.	A jelenkor kihívásai.....	39
4.2.	A büntetőjogi szabályozás története.....	40
4.2.1.	Az 1961. évi V. törvény hatályba lépése előtti időszak.....	40
4.2.2.	Az 1961. évi V. törvény.....	41
4.2.3.	Az 1971. évi 28. törvényerejű rendelet	42
4.2.4.	Az 1978. évi IV. törvény	42
4.2.5.	Az 1993. évi XVII. törvény.....	45
4.2.6.	Az 1998. évi LXXXVII. törvény	47
4.2.7.	A 2003. évi II. törvény	50
4.2.8.	A 2012. évi C törvény és módosításai	54
4.3.	Alfejezeti összegzés	56
5.	A kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények hatályos szabályozása.....	57
5.1.	Magyarország drogstratégiája.....	57
5.2.	A kábítószerrel kapcsolatos tényállások 2025. évi reformja.....	58
5.2.1.	Az Alaptörvényi tilalom	58
5.2.2.	A Btk. Általános részét érintő módosítások	59
5.2.3.	A Btk. Különös részét érintő módosítások	59
5.2.4.	A kábítószer birtoklásának hatályos szabályozása a társadalomra veszélyesség tükrében	60
5.2.5.	Elterelés a hatályos jogban	64
5.2.6.	A kétszeres értékelés tilalmáról.....	66
5.2.7.	A tudatmódosító anyaggal visszaélés	69
5.3.	Alfejezeti összegzés	70
6.	A kábítószer fogalmának meghatározása.....	72
6.1.	A drog fogalma	72
6.2.	A drogok csoportosítása.....	73
6.2.1.	Stimulánsok.....	75
6.2.2.	Depresszánsok.....	75
6.2.3.	Hallucinogének.....	75
6.2.4.	Lágy és kemény drogok	76
6.2.5.	A kábítószeres csoportosítása a nemzetközi egyezményekben	78
6.3.	A kábítószer dogmatikai megítélése	79

6.4.	A kábítószer fogalma a Büntető Törvénykönyvben.....	81
6.4.1.	A szabályozás történeti fejlődése	81
6.4.2.	A hatályos szabályozás.....	83
6.4.3.	A tudatmódosító anyagok.....	84
6.5.	Alfejezeti összegzés	85
7.	A tizennyolcadik életévet be nem töltött személyek védelmét szolgáló rendelkezések.....	86
7.1.	A tizennyolcadik életévüket be nem töltött személyek büntetőjogi védelmének indokai.....	86
7.2.	A szabályozás története.....	87
7.3.	A 2012. évi C. törvény rendelkezései	90
7.3.1.	Az oktatási intézmény, illetve közvetlen környezetében történő elkövetés megállapításának feltételei.....	92
7.4.	Alfejezeti összegzés	95
8.	Digitalizáció a kábítószer-kereskedelemben.....	97
8.1.	A darknet és a kriptovaluták szerepe	97
8.2.	Az internet rétegei.....	98
8.3.	Az illegális kábítószer-piacok működése a darkneten	99
8.4.	A darknet-használat motivációi a kábítószer-fogyasztók körében.....	101
8.5.	Mesterséges intelligencia a kábítószer-piacon.....	104
8.6.	Elkövetési magatartások az online térben.....	105
8.7.	A kábítószer megszerzésének kúriai értelmezése	106
8.8.	A jogalkotó válasza	108
8.9.	Alfejezeti összegzés	108
9.	A kábítószer-kereskedelem megítélése a bírói gyakorlatban.....	110
9.1.	A fogyasztói és terjesztői típusú magatartások elhatárolása	110
9.1.1.	Fogyasztói és terjesztői típusú elkövetési magatartások	110
9.1.2.	A kábítószer mennyisége.....	113
9.2.	A forgalomba hozatal és a kereskedelem elhatárolása	120
9.2.1.	A kereskedést megalapozó többletvetékenységek.....	120
9.2.2.	Rendszeresség	121
9.2.3.	Haszonszerzésre törekvés.....	123
9.3.	Az elhatárolási kérdések lehetséges feloldása	125
9.4.	Alfejezeti összegzés	127

10.	A büntetés kiszabása során értékelt tényezők a kábítószer-kereskedelem gyakorlatában	129
10.1.	A büntetéskiszabási tényezőkről általában.....	129
10.2.	Objektív büntetéskiszabási tényezők kábítószer-kereskedelem megállapítása esetén	129
10.2.1.	A kábítószer forgalomba kerülése	129
10.2.2.	Az elkövetési magatartás.....	131
10.2.3.	A kábítószer mennyisége.....	132
10.2.4.	A kábítószer fajtája.....	134
10.2.5.	A kábítószer-fogyasztás.....	137
10.3.	Alfejezeti összegzés	137
11.	Összegzés.....	139

1. Bevezetés

„A büntetőjog nem képes arra, hogy társadalmi problémákat oldjon meg. Sőt [...] a büntetőjog önmagában még a büntetőjogi problémákat sem tudja megoldani.”¹ – Földvári József ezen gondolata az a kiindulópont, amely a kábítószer-szabályozás vizsgálata során mindvégig meghatározta a megközelítésemet. Önmagában ugyanis a büntetőjogi szabályozás és a kriminalizáció – amely a társadalmi és egyéni érdekek védelmében csupán a legutolsó, a legvégső (*ultima ratio*) eszköz lehet ² – korántsem elegendő az összetett kábítószer-probléma kezelésére. Ahogy arra Lévay Miklós is rávilágít, a jelenség rendkívüli komplexitása okán egy átfogó drogpolitikai stratégiának a büntetőjogi szabályozás csupán az egyik alkotóelemét képezheti.³ A pszichoaktív szerekkel kapcsolatos szabályozási elveket emellett mélyen átszövi a politika, hiszen a fellépés valójában a társadalmi rend fenntartásáról és védelméről szól, nem pedig kizárólag az ember egészségét tekintő megfontolásokról.⁴ A kábítószer-jelenség olyan összetett kihívás, amelynek kezelése sokdimenziós, kiegyensúlyozott és jól tagolt struktúrát igényel; ebben egyaránt szerepe van a megelőzésnek, a gyógykezelésnek, a kutatásnak, a munkahelyi programoknak, a bűnüldözésnek és még számos más terület együttműködésének.⁵ Erdős Ákos rögzíti: „amikor egy államban a közös eredetű problémával küzdő egyének száma, illetve a probléma minősége olyan méreteket ölt, hogy az a társadalom egészséges működését fenyegeti, az állam cselekvési tervek kidolgozásával, új normák bevezetésével, vagy a már meglévő szabályzók módosításával igyekszik megoldást találni s megóvni a fennálló társadalmi struktúrát. Alapvetően ez indokolja a drogok felhasználásának, előállításának, vagy éppen forgalmazásának jogszabályi keretek közé szorítását.”⁶ A probléma globális kiterjedtségét és jelenkori súlyát jól szemlélteti Alexis Goosdeel, az EMCDDA⁷ korábbi

¹ Földvári Józsefet idézi Gál István László, „A koronavírus (COVID-19) és az általa okozott gazdasági világválság lehetséges hatásai a bűnözésre”, *Magyar Jog* 67, sz. 5 (2020): 263. o.

² Amberg Erzsébet és Pallagi Anikó, „Mire jó a büntetőjog? Célszerűségi megfontolások kontra ultima ratio” *Belügyi Szemle* 69, 1. sz. (2021): 45. o.

³ Lévay Miklós, „A kábítószer-problémával kapcsolatos kriminálpolitika és büntetőjogi szabályozás alakulása Magyarországon az 1970-es évek végétől napjainkig”, *Jogtudományi Közöny* 57, sz. 6 (2002): 256. o.

⁴ Rácz József: „Biopolitika,” in Bíró Judit (szerk.), *Biopolitika – Dropprevenció: Tanulmányok a kábítószer-fogyasztás megelőzéséről* (Budapest: L'Harmattan – ELTE Társadalomtudományi Kar, 2006), 14. o.

⁵ Gál István László és Tóth Mihály: „Az uniós jog és a magyar jogrendszer viszonya – büntető anyagi jogi jogharmonizáció”, in: Tilk Péter (szerk.), *Az uniós jog és a magyar jogrendszer viszonya* (Pécs: Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2016), 488. o.

⁶ Erdős Ákos, „Droghelyzet: tiltás kontra legalizáció”, *Magyar Rendészet* 15, sz. 3 (2015): 13–14. o.

⁷ Az Európai Kábítószer- és Kábítószerfüggőség-megfigyelőközpont (EMCDDA) 2024. július 2-től az Európai Unió Kábítószerügyi Ügynöksége (EUDA) néven működik tovább. Lásd az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/1322 rendeletét (2023. június 27.) az Európai Unió Kábítószer-ügynökségéről (EUDA) és az 1920/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

igazgatójának sokatmondó összegzése: „*Mindenhol, minden, mindenki.*”⁸ A pszichoaktív szerek rendkívüli sokfélesége és közvetlen elérhetősége folytán ma már az élet szinte minden területén érzékelhető a tiltott szerek használatának és terjesztésének hatása, amely így – közvetlenül vagy közvetve – a társadalom egészét érinti.

Jelen értekezés célja a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények hazai szabályozási hátterének, valamint a kapcsolódó bírói gyakorlatnak az elemzése. Az elméleti alapok és a jogalkalmazási tapasztalatok összevetése lehetőséget nyújt ahhoz, hogy a szabályozás vitatandó pontjaira, valamint a jogalkalmazás során felmerülő értelmezési nehézségekre reagálva érdemi, megalapozott javaslatokat fogalmazzak meg mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazás számára.

A kábítószerrel való visszaélés elleni küzdelem már hosszú ideje az államok jogi formában is megtestesülő együttműködésének keretei között zajlik. Tekintettel arra, hogy a nemzetek sorába Magyarország is beletartozik, a hazai normaszöveg alakításában kiemelt szerepet kapnak a nemzetközi egyezmények, amelyek a belső jog számára is irányadók.⁹ A jelenlegi szabályozási környezet előzmények nélküli volt a 20. század előtt, és elsősorban az Egyesült Államok kezdeményezésére, a század második felében kodifikálódott a nemzetközi kábítószer-ellenőrzési rendszer.¹⁰ Ennek pilléreit az ENSZ égisze alatt elfogadott három alapvető dokumentum képezi: az 1961. évi Egységes Egyezmény¹¹, az 1971. évi Pszichotróp Egyezmény¹², valamint az 1988. évi, a kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott kereskedelméről szóló egyezmény.¹³ Ezen megállapodások áttekintése azért elengedhetetlen, mert kijelölik azokat a kereteket és kötelezettségeket, amelyek a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) kábítószer-bűncselekményeinek tényállási rendszerét is alapjaiban határozzák meg. Emellett az európai uniós jogforrások is kiemelt jelentőséggel bírnak, hiszen a jogharmonizáció keretében – például a minimális

⁸ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction: *European Drug Report 2024: Trends and Developments* (Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2024), 9. o. Elérés: 2025.09.11. https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024_en

⁹ 54/2004. (XII. 13.) AB határozat a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény egyes rendelkezései alkotmányellenességének, és nemzetközi szerződésbe ütközésének utólagos megállapítására irányuló indítvány tárgyában, Indokolás, III. A. 1. pont.

¹⁰ Dénes Balázs: „A droghasználat jogi vonatkozásai”, in: Demetrovics Zsolt (szerk.), *Az addiktológia alapjai III.* (Budapest: Akadémiai Kiadó, 2021). Elérés: 2025.06.05. https://mersz.hu/dokumentum/m845aaaii_20/.

¹¹ Az 1972. március 25-én Genfben kelt Jegyzőkönyvvel módosított és kiegészített, a New Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény [kihirdette: a 1965. évi 4. törvényerejű rendelet; a módosítást kihirdette: az 1988. évi 17. törvényerejű rendelet] (a továbbiakban: Egységes Kábítószer Egyezmény)

¹² A pszichotróp anyagokról szóló, Bécsben az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény [kihirdette: az 1979. évi 25. törvényerejű rendelet] (a továbbiakban: Pszichotróp Egyezmény)

¹³ Az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében a kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott forgalmazása elleni, Bécsben, 1988. december 20-án kelt Egyezmény [kihirdette: az 1998. évi L. törvény] (a továbbiakban: 1988. évi Bécsi Egyezmény).

szankciómértékek meghatározásával – érdemben befolyásolják a magyar jogalkotást.¹⁴ A disszertáció második fejezete e nemzetközi és uniós jogi alapokat vizsgálja.

Minden drogpolitika alaptétele, hogy bizonyos szerek kezelése (azaz előállítása, forgalmazása, fogyasztása és egyéb tevékenységek) szabályozást igényel, e szabályozás céljai azonban korántsem egységesek: egyes legális szerek kifejezett támogatásától vagy akár szubvencionálásától kezdve, más anyagok betiltásán keresztül egészen a „drogmentes társadalom” eléréséig terjedhetnek.¹⁵ A nemzetközi gyakorlatban a nemzeti stratégiák a kínálatcsökkentés, a keresletcsökkentés és az ártalomcsökkentés hármas pillérén nyugszanak; az egyes modellek eltérését az adja, hogy az államok eltérő hangsúlyt fektetnek ezen elemekre. A harmadik fejezet az egyes európai országok szabályozásában megjelenő eltérő súlypontokat tekinti át, kitérve a kifejezetten represszív jellegű (pl. Svédország, Egyesült Királyság), az egészségügyi és ártalomcsökkentési fókuszú (pl. Németország, Svájc), valamint a dekriminalizációs és tolerálási elemeket előtérbe helyező rendszerekre (pl. Portugália, Hollandia). E külföldi példák áttekintése elengedhetetlen ahhoz, hogy a hazai jogalkotást és jogalkalmazást megfelelően elhelyezhessük az európai kontextusban, és azokat kritikai elemzésnek vethessük alá.

A dolgozat negyedik fejezete a magyar kábítószer-büntetőjog fejlődéstörténetét dolgozza fel. A vizsgálat a kábítószerrel való visszaélést először nevesítő, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1961. évi V. törvényből (1961. évi Btk.) kiindulva tekintetbe veszi a szabályozás valamennyi kulcsfontosságú módosítását. Az egyes jogalkotási lépések tartalmának összevetése mellett a fejezet kiemelt figyelmet fordít a mögöttük álló kriminálpolitikai törekvésekre, az egyes novellák irányvonalát alakító társadalmi, szakmai és politikai megfontolásokra. Erre építve az ötödik fejezet a hatályos magyar kábítószer-büntetőjog dogmatikai rendszerét és rendelkezéseit elemzi, különös tekintettel a zéró tolerancia elvét megerősítő 2025. évi XIX. törvény¹⁶ által átvezetett szigorításokra. E körben kerül sor az egyes tényállások vizsgálatára, feltárva a legutóbbi jogalkotási hullám mögött meghúzódó kriminálpolitikai célkitűzéseket és a hatályos normaszöveg gyakorlati kihívásait.

¹⁴ Lásd különösen a Tanács 2004/757/IB kerethatározatát (2004. október 25.) a tiltott kábítószer-kereskedelem területén a bűncselekmények tényállási elemeire és a büntetésekre vonatkozó minimumszabályok megállapításáról, amely meghatározza az elkövetési magatartások minimális büntetési tételeit, és kötelezi a tagállamokat a szankciók harmonizációjára.

¹⁵ Henning Schmidt-Semisch, „Von der Abstinenz zur Akzeptanz: Wegmarken der deutschen Drogenpolitik und Suchthilfe”, *Aus Politik und Zeitgeschichte* 70, sz. 49–50 (2020): 24. o.

¹⁶ 2025. évi XIX. törvény a kábítószer előállításának, használatának, terjesztésének, népszerűsítésének tilalmával összefüggő törvénymódosításokról

A hatodik fejezet a bűncselekmények elkövetési eszközére fókuszál. A részterület a „drog” farmakológiai és társadalmi értelmezéséből, valamint kategóriáiból kiindulva lehatárolja a drogot a jogi kategóriát képező kábítószer-től, majd áttekinti a Btk. kábítószer-fogalmának fejlődéstörténetét. Végül a vizsgálat a 2025. évi XIX. törvény által bevezetett, hárompilléres fogalmi struktúra elemzésére, valamint az új szabályozási keretek dogmatikai értékelésére terjed ki.

Ezt a témakört egészíti ki a hetedik fejezet, amely a tizennyolcadik életévüket be nem töltött személyek fokozott büntetőjogi védelmével kapcsolatos normatív kereteket tekinti át. A fejezet a vonatkozó nemzetközi egyezmények¹⁷ előírásainak bemutatását követően elemzi a Btk. azon rendelkezéseit, amelyek a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények körében az említett személyi kör védelmét hivatottak szolgálni. A vizsgálat a bírói gyakorlat áttekintésével a minősített esetek – így különösen a védett intézmények területén és azok környezetében elkövetett cselekmények – jogalkalmazási feltételeit tárja fel.

Napjainkra a digitális infrastruktúra a szervezett bűnözés tartóoszlopává vált, ahol a technológia egyszerre szolgál eszközként, pajzsként és célpontként,¹⁸ a mesterséges intelligencia (MI) pedig felgyorsítja a bűnözői csoportok működését, új szintet nyitva a hatóságokkal szemben.¹⁹ A technológiai fejlődés nyomán a hagyományos, erőszakorientált struktúrákat a bizalmi pontszámokon és titkosított logisztikán alapuló, decentralizált hálózatok váltják fel.²⁰ A nyolcadik a kábítószer-kereskedelem online térbeli megnyilvánulásait vizsgálja. A kriminológiai és technológiai alapok tisztázásaként részletesen bemutatja az internet egyes rétegeit, a darknetes piacok működési sajátosságait, a titkosító szoftvereket, valamint a kriptovalutákon alapuló fizetési mechanizmusokat. Ezt követően a fogyasztói és eladói motivációk, valamint az automatizált felületek térnyerésének elemzésére kerül sor, majd a fejezet rátér a digitális átalakulás által felvetett büntetőjogi kihívásokra, górcső alá véve a Btk. egyes elkövetési magatartásainak online értelmezési lehetőségeit. A témakört a legújabb kúriai joggyakorlat és a legutóbbi törvénymódosítási lépések áttekintése zárja.

¹⁷ Lásd különösen az ENSZ Gyermekjogi Egyezményét (New York, 1989. november 20.), amelynek 33. cikke kifejezetten kötelezi a részes államokat arra, hogy megvédjék a gyermekeket a kábítószeres és pszichotróp anyagok törvénytelen használatától, és megakadályozzák a gyermekek felhasználását e szerek előállításában és kereskedelmében (kihirdette az 1991. évi LXIV. törvény).

¹⁸ Europol, *The changing DNA of serious and organised crime* (Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2025), 16. o. Elérés: 2026.05.12.

<https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/changing-dna-of-serious-and-organised-crime>

¹⁹ Europol, *The changing DNA of serious and organised crime*, 6. o.

²⁰ Judith Aldridge és David Decary-Hetu: „Not an ‘eBay for Drugs’: The Cryptomarket ‘Silk Road’ As a Paradigm Shifting Criminal Innovation”, 2014, 2. o., Elérés: 2026.06.12.
https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2436643

Mind a kábítószer birtoklása, mind a kábítószer-kereskedelem több elkövetési magatartást foglal magában. A törvényi szabályozásból egyértelműen kitűnik, hogy a jogalkotó a kábítószerekkel összefüggő minden elképzelhető tevékenységet le akart fedni, teljesen kizárva a joghézagok lehetőségét. Ennek a cselekményeket tételesen felsoroló, kazuisztikus szabályozási technikának többek között az a főbb dogmatikai következménye, hogy az egyes elkövetési magatartások erősen átfedik egymást, emiatt elengedhetetlen a közöttük lévő viszony pontos tisztázása.²¹ – mutat rá Szomora Zsolt arra a kihívásra, amely a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények bírói megítélése során is megfigyelhető. A kilencedik fejezet ezen elhatárolási nehézségeket szem előtt tartva a kábítószer-kereskedelem megítélését vizsgálja a bírói gyakorlatban. Ezen belül a jogalkalmazásban megjelenő bizonytalanságok és következtetlenségek feltárása áll, különösen a fogyasztói és terjesztői magatartások, valamint a kereskedelem és a forgalomba hozatal elhatárolása körében.

Ahogy Angyal Pál és Rácz György rámutat, a büntetéskiszabás „konkrét megvalósulásában nemcsak a társadalmi közfelfogás, érdeklődés és bírálat középpontjában áll, nemcsak az elítélt szempontjából döntő, esetleg életbevágó kérdés, hanem elsőrangú jogpolitikai jelentőséggel bír”.²² A tizedik fejezet e gondolatból kiindulva a bírói gyakorlatot vizsgálja tovább, a büntetéskiszabás gyakorlati kérdéseire fókuszálva. A Btk. 79. §-a szerinti kettős büntetési cél – a generális és speciális megelőzés – megvalósítása a bíróság feladata, ami kábítószer-kereskedelem esetén különösen összetett mérlegelést igényel, hiszen a törvényi tételkeret felső határa akár az életfogytig tartó szabadságvesztést is elérheti. Mivel a büntetési tételkeretek kifejezetten széles sávban mozognak, kiemelten fontossá válik az egyes büntetést befolyásoló körülmények elemzése. A fejezet kifejezetten a cselekménnyel összefüggő tárgyi körülményeket tárja fel, bemutatva az egyes ítéletláblák gyakorlatában fellelhető eltéréseket és sajátosságokat. Tekintettel arra, hogy az objektív körülmények jellemzik közvetlenül a konkrét bűncselekményt, az elkövető személyével összefüggő tényezők nem képezik e vizsgálat tárgyát.

A kutatás során felhasznált módszertan összetett: a releváns szakirodalom feldolgozásán túlmenően a kodifikációs folyamat feltárása érdekében a korábbi törvénytörzsek összehasonlító elemzésére, valamint a jogalkotói elgondolások és

²¹ Szomora Zsolt: „Mi köze a kábítószer birtoklása büntetvénynek a Polgári Törvénykönyvhöz? Avagy hogyan ne értelmezzünk büntetőtényállást”, in *Tanulmányok Dr. Balogh Ágnes egyetemi docens tiszteletére*, szerk. Gál István László, Hornyák Szabolcs és Németh Henrietta (Pécs: Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2023), 119. o.

²² Angyal Pál és Rácz György, *A büntetés kiszabása bírói gyakorlatunkban: Az enyhítő és súlyosító körülmények rendszeres feldolgozásban* (Budapest: 1937), 16. o.

kriminálpolitikai célok azonosítása céljából a törvényi indokolások áttekintésére támaszkodtam. A bírói gyakorlat vizsgálata a Bíróági Határozatok Gyűjteményéből kigyűjtött jogerős döntések elemzésén alapul. A vizsgálat tárgyát képező ítéletek időszaka az elmúlt évtizedre terjed ki, és azon határozatokra fókuszál, amelyeknél az elkövetett cselekményeket a bíróságok a 2025-ös törvénymódosítást megelőzően hatályos Btk. alapján minősítették. Az empirikus elemzés jellegét tekintve kvalitatív:²³ a cél nem a teljes határozatállomány kvantitatív számbavétele volt, hanem azon eseti döntések célzott leválogatása, amelyek a vizsgált jogalkalmazási kérdések szempontjából érdemi elvi megállapításokat hordoznak, vagy kifejezően szemléltetik az egyes ítélőtáblai gyakorlatokban fellelhető eltéréseket, ellentmondásokat.

²³ Ignác György, „A büntetékiszabási gyakorlatra irányuló empirikus kutatások elmélete és módszertana”, *MTA Law Working Papers* 2020, sz. 7: 5. o.

2. Nemzetközi és uniós szabályozás

2.1. A nemzetközi kábítószer-ellenőrzési rendszer kialakulása

2.1.1. A nemzetközi kábítószer-ellenőrzés történeti előzményei

A nemzetközi kábítószer-ellenőrzési rendszer kialakulását elsősorban a korabeli világ legsúlyosabb kábítószer-krízise, a kínai ópiumjárvány indította el. Az 1780-as évektől kezdődően a kínai kormányzat ópiumkorlátozásra irányuló intézkedései ütköztek a Brit Birodalom gazdasági és kereskedelmi érdekeivel. Mivel a kínai kormány nem volt nyitott a rendszeres kereskedelmi kapcsolat kialakítására, a britek illegális ópiumkereskedelemben kezdtek. A kínai piacra tömegesen beáramló, magas minőségű indiai készítmények az árak csökkenéséhez vezettek, ami az ópiumhasználat növekedését idézte elő, és végül a kábítószer-fogyasztás széles körű társadalmi elterjedését okozta.²⁴

A Kínában tapasztalható függőség tömegessé válására reagálva, 1909 februárjában tizenkét állam delegációja gyűlt össze Sanghajban. Ezen alkalommal hívták életre a Nemzetközi Ópiumbizottságot, melynek célja az ópiumkereskedelem feletti nemzetközi felügyelet megvitatása volt. A küldöttek állást foglaltak az ópiumszívás gyakorlatának felszámolása mellett, az anyagok felhasználásának kizárólag legitim orvosi és tudományos célokra történő korlátozása, valamint a káros melléktermékeinek kontroll alá vonása érdekében. Fontos hangsúlyozni, hogy ebben a korai, a prohibíciót még megelőző fázisban a résztvevők nem tettek kísérletet a büntetőjogi szankciórendszerek alkalmazására.²⁵ Annál is inkább, mert a nemzetközi közösség megosztott volt a kérdésben: a Nemzetközi Ópiumbizottság keretében elsősorban az USA és Kína lépett fel a szigorú kereskedelmi korlátozások mellett, ami azonban a gyarmati hatalmak, valamint a számottevő gyógyszeriparral rendelkező Német Birodalom határozott ellenállásába ütközött.²⁶

A küldöttek nem voltak jogosultak kötelező érvényű nemzetközi szerződés megkötésére, ennek ellenére egyhangúlag kilenc határozatot fogadtak el. Ezek egy része az ópiumháborúk következtében Kínában koncessziós területekkel rendelkező hatalmakat célozta, felszólítva őket az ópiummal kapcsolatos tevékenységek kínai belső jognak megfelelő

²⁴ Helena Barop, „Building the «Opium Evil» Consensus – The International Opium Commission of Shanghai”, *Journal of Modern European History* 13, sz. 1 (2015): 117. o.

²⁵ Martin Jelsma und Amira Armenta, *The UN Drug Control Conventions: A Primer* (Amsterdam: Transnational Institute, 2015), 2. o. Elérés: 2025.09.10.
<https://idpc.net/publications/2015/10/the-un-drug-control-conventions-a-primer>

²⁶ Robert Lessmann, „Internationale Drogenpolitik. Vom Zwang zum Zusammenhalt. Abschied vom Drogenkrieg?“, *Zeitschrift für Außen- und Sicherheitspolitik* 13, sz. 2 (2020): 200. o.

szabályozására. A többi határozat az ópiumszívás fokozatos visszaszorítására, a morfin orvosi célokra való felhasználásának korlátozására, valamint az ópiumderivátumok nemzeti ellenőrzésére vonatkozott. Ezek a kábítószerrel visszaélés elleni küzdelem első egyetemes mérföldköveként és a későbbi nemzetközi kontrollrendszer alapelveinek első nyilatkozataként értékelhetők.²⁷

A nemzetközi kábítószer-szabályozásban a valódi áttörést az 1912-es Hágai Nemzetközi Ópiumkonferencia jelentette. A Hágában lefektetett alapelvek hatással voltak a későbbi évtizedek nemzetközi jogalkotására. A kongresszus jelentősége abban rejlett, hogy a részt vevő államok felismerték és elfogadták a nemzetközi együttműködés elkerülhetetlenségét ezen a területen. A kongresszus – az USA proaktív szerepvállalása nyomán – a Nemzetközi Ópiummegyezmény elfogadásával zárult, amely dokumentum a sanghaji konferencia ajánlásainak továbbfejlesztését jelentette. Az egyezmény jelentőségét az adta, hogy az ópium, a kokalevél és származékai vonatkozásában a korlátozó intézkedéseket nemzetközi szintre emelte. A konvenció a hatékonyság érdekében ösztönözte a részes államokat a szükséges megállapodások és nemzetközi egyezmények megkötésére.²⁸

Az 1912-es egyezmény egyetemes ratifikációja végső soron a versailles-i szerződések következményeként realizálódott. A békeszerződések mindegyike kötelezettséggként írta elő a szerződő felek számára az 1912-es konvenció ratifikálását és annak nemzeti szintű alkalmazását.

1925-ben Genfben került sor a következő megállapodás megkötésére, mely az ópiumgyártás, a belföldi kereskedelem és a feldolgozott ópium használatának korlátozására irányult. Ez az egyezmény két szempontból is fordulópontnak tekinthető a globális kábítószer-felügyelet történetében: egyrészt a kábítószer-ellenőrzést multilaterális alapon, a nemzetközi jog intézményeként szilárdította meg, másrészt pedig kezdetleges formában lefektette a jelenlegi nemzeti ellenőrzési struktúrák alapjait.²⁹ Az egyezmény érdemben részletezte és továbbfejlesztette a hágai konvenció tartalmát, intézményesítette a nemzetközi ellenőrzési rendszert, és kiterjesztette a kontroll hatályát a kannabiszra is.³⁰

²⁷ István Bayer és Hamid Ghodse, „Evolution of International Drug Control, 1945–1995”, *Bulletin on Narcotics* 51, sz. 1–2 (1999): 3. o.

²⁸ Demetrovics Zsolt (szerk.), *Az addiktológia alapjai III.* (Budapest: Akadémiai Kiadó, 2021). Elérés: 2025.06.05. https://mersz.hu/dokumentum/m845aaaiii_20/

²⁹ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), „A Century of International Drug Control”, *Bulletin on Narcotics* 59, sz. 1–2 (2007): 70–71. o.

³⁰ UNODC, „A Century of International Drug Control”, 70–71. o.

2.1.2. Az ENSZ-egyezmények rendszere

2.1.2.1. Az Egységes Kábítószer Egyezmény

Az 1946 előtti szabályozási keretek alapvető meghatározója a szuverenitást és a helyi sajátosságokat elismerő szemlélet volt. Ebben az időszakban a nemzetközi kábítószer-ellenőrzés elsődleges célja a nemzetközi kereskedelem mederben tartása volt, a nemzeti szabályozások közötti különbségek tiszteletben tartásával. A legfőbb törekvés még arra irányult, hogy „megakadályozzák bizonyos anyagok ellenőrizetlen exportját azokba az országokba, amelyek ezeket tiltják”. A második világháborút követő átdolgozási folyamat azonban alapjaiban változtatta meg ezt a megközelítést: az addig alapvetően „kölcsonös” rendszert egy erkölcsi alapú, „abszolút” tiltási elvvé alakították át.³¹

Ezzel párhuzamosan a háború utáni periódusban Japán egy meglehetősen nagy mértékű metamfetamin-krízissel szembesült, melyet végül 1954-ben egy erőteljes állami beavatkozás számolt fel. Körülbelül ugyanebben az időszakban a nyugati ipari társadalmakban is új fogyasztási trendek jelentek meg: míg Skandináviában és az Egyesült Királyságban az amfetaminok, addig az USA-ban a metamfetamin-használat terjedt el. Mindemellett a pszichedelikus szerek (különösen az LSD) használata és társadalmi-kulturális hatása is virágkorát élte. Mindezen átalakuló drogpiazi viszonyok közepette a kombinált szerhasználat mintázata egyre dominánsabbá vált, aminek egyenes következménye volt a fogyasztók körében a politoxikománia, azaz a többféle szerre egyidejűleg kiterjedő függőség.³²

Ezen aggasztó folyamatok teremtették meg az igényt egy egységes nemzetközi fellépésre, melynek eredményeként az ENSZ tagállamai 1961-ben New Yorkban megkötötték az Egységes Kábítószer Egyezményt. Ez a dokumentum egyetlen koherens jogi instrumentumba integrálta a 20. század első felében fokozatosan kialakult korábbi nemzetközi megállapodásokat, s egyúttal olyan új rendelkezéseket is bevezetett, amelyek a korábbi szerződésekben nem szerepeltek.³³

Az egyezmény alapvető prohibicionista jellege a 4. cikk c) pontjában rögzített általános kötelezettségben gyökerezik. E rendelkezés kötelezi a részes államokat, hogy az ellenőrzött

³¹ Weltkommission für Drogenpolitik, *Klassifizierung Psychoaktiver Substanzen. Die Wissenschaft im Abseits*, jelentés (2019), 14. o. Elérés: 2025.10.02.

https://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2020/02/2019Report_DEU_web.pdf

³² United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), *100 Years of Drug Control* (2008), 63–64. o. Elérés: 2025.05.12.

https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Studies/100_Years_of_Drug_Control.pdf

³³ Martin Jelsma, *The Development of International Drug Control: Lessons Learned and Strategic Challenges for the Future*, Series on Legislative Reform of Drug Policies, 10. sz. (Amsterdam: Transnational Institute, 2011), 4. o. Elérés: 2025.06.08.

https://www.tni.org/files/The%20Development%20of%20International%20Drug%20Control_M.Jelsma2011.pdf

szerekkel kapcsolatos valamennyi tevékenységet – így azok előállítását, gyártását, exportját, importját, forgalmazását, kereskedelmét, használatát és birtoklását – kizárólag orvosi és tudományos célokra korlátozzák.³⁴

A nemzetközi közösség szoros együttműködésbe kezdett a tiltó rendelkezések érvényre juttatásáért. E stratégia alapvetése szerint a kábítószer-probléma kezelésének legalkalmasabb eszköze a kínálat (termelés és kereskedelem) felszámolása és a büntetőjogi szankcionálás, így az egyezmény a teljes tiltást és a zéró toleranciát előtérbe helyező, represszív ellenőrzési rendszert hozott létre.³⁵

Az egyezmény ezen büntetőjogi szigorát a 36. cikk (1) bekezdése rögzíti, amely szerint minden fél meghozza azokat a rendelkezéseket, amelyek szándékos elkövetés esetén büntetendő cselekménynek nyilvánítják a kábítószereknek az Egyezmény rendelkezéseivel ellentétes módon, bármilyen címen történő termesztését, előállítását, gyártását, kivonását, készítését, tartását, felajánlását, értékesítésre történő felkínálását, forgalmazását, megvásárlását, eladását, szállítását – bármilyen szállítási feltételekkel kerüljön is rá sor –, a vele végzett közvetítői tevékenységet, feladását, tranzitszállítását, fuvarozását, behozatalát és kivitelét és minden egyéb olyan tevékenységet, ami a szerződő fél szerint ellentétben állhat az Egyezmény rendelkezéseivel, valamint azokat, amelyek e súlyos bűncselekményeknek megfelelő szankciókat, nevezetesen szabadságvesztést vagy más szabadságelvonással járó joghátrányt vonnak maguk után. Emellett azokban az esetekben, amikor ezeket a bűncselekményeket kábítószer-élvezők követik el, a részes államok úgy is rendelkezhetnek, hogy az elítélés vagy büntetés helyett vagy amellet az elkövetővel szemben egyéb intézkedéseket foganatosítanak, például kezelést, nevelést, utógondozást, illetve rehabilitációt rendelnek el, vagy előmozdítják az illetőnek a társadalomba való újbóli beilleszkedését.³⁶

E szigorú büntetőjogi keretek érvényesítése érdekében az Egységes Kábítószer Egyezmény különös figyelmet fordít a növényi eredetű kábítószerekre (ópium, koka, kannabisz). A szabályozás alá vont anyagokat négy jegyzékbe kategorizálja; ez a klasszifikációs rendszer az egyes szereket azok feltételezett dependencia-potenciálja, terápiás értéke és visszaélési kockázata szerint csoportosítja.³⁷

³⁴ David Robert Bewley-Taylor, „Challenging the UN Drug Control Conventions: Problems and Possibilities”, *International Journal of Drug Policy* 14, sz. 2 (2003): 172. o.

³⁵ Julie de Dardel, „Das internationale Drogenkontrollsystem: Ursprung und jüngste Entwicklungen”, *SuchtMagazin* 42, sz. 4 (2016): 5. o.

³⁶ Egységes Kábítószer Egyezmény 36. cikk (1) bekezdés a) és b)

³⁷ Bewley-Taylor, „Challenging the UN Drug Control Conventions”, 172. o.

2.1.2.2. *Pszichotróp Egyezmény*

Az 1961-es egyezmény létrejöttéig a nemzetközi kábítószer-ellenőrzési rendszer figyelme kizárólag a mák, a kokabokor és a kannabisz növény termesztésére, valamint az ezekből nyert kábítószerre, mint az ópium, a morfium, a heroin, kokain, kannabiszgyanta és ezek származékai, majd később a szintetikus kábítószerre előállítására irányult. Az 1960-as években azonban már nem csupán a klasszikus kábítószerre, hanem a pszichotróp szerekekkel való visszaélések adtak okot jelentős aggodalomra, különös tekintettel az amfetaminok, barbiturátok, nyugtatók, és a hallucinogének használatának elterjedésére.³⁸ Ezen új típusú szerekek miatti kihívások egy új nemzetközi megállapodás létrehozását tették szükségessé, ami az 1971-es bécsi egyezmény megkötésével valósult meg. A megállapodás – amely 1976. augusztusában lépett hatályba – széles körben vont nemzetközi ellenőrzés alá e vegyületeket, s ezt a kört a későbbiekben folyamatosan bővítették.³⁹

A pszichotróp anyagokról szóló megállapodás egyik legjelentősebb újítása, hogy a korábbi szigorúan kínálatcsökkentő megközelítéssel szemben már a keresletcsökkentésre vonatkozó kötelezettségeket is rögzített. Az egyezmény 20. cikke a részes államok feladatává tette a prevenció, valamint a korai felismerést, kezelést, oktatást, utógondozást és társadalmi reintegrációt célzó intervenciók biztosítását.⁴⁰

Ehhez kapcsolódóan a büntetőjogi szabályozás terén az egyezmény 22. cikke az 1961-es konvenció mintáját követte: kötelezte az aláíró államokat a szándékos jogsértések büntetendővé tételére és szabadságvesztéssel járó szankcionálására. Ugyanakkor – az 1961-es mintára – itt is rögzítették az elterelés lehetőségét: a pszichotróp anyagokat fogyasztó elkövetők esetében a büntetés helyett vagy amellett egyéb intézkedések (kezelés, nevelés, rehabilitáció és társadalmi reintegráció) foganatosítását tette lehetővé.⁴¹

2.1.2.3. *A kábítószerre és pszichotróp anyagok tiltott forgalmazása elleni egyezmény*

A második világháború előtt a fogyasztói igényeket elsősorban a legális termelésből és kereskedelemről származó szerekek elégítették ki. A nemzetközi ellenőrzési rendszer vitathatatlan érdeme, hogy az 1912 és 1961 között létrejött megállapodások segítségével sikerült megfékezni ezt a gyakorlatot. A legális csatornák fokozatos „eldugaszolása” azonban szükségszerűen életre hívta az illegális termelést, előállítást és kereskedelmet.⁴²

³⁸ Alfons Noll, „70 Jahre internationale Suchtstoffkontrolle”, *Vereinte Nationen* 27, sz. 4 (1979): 129. o.

³⁹ UNODC, *100 Years of Drug Control*, 63-64.

⁴⁰ UNODC, „A Century of International Drug Control”, 3.

⁴¹ Pszichotróp Egyezmény 22. cikk a) és b) pontok

⁴² Bayer István, *Drogok és emberek, múlt, jelen, jövő* (Budapest: Focus, 2005), 474.

Az illegális piacokon aggasztó folyamatok mentek végbe annak ellenére, hogy az 1980-as évek végére a legális kábítószeres, valamint az 1971. évi egyezmény I. és II. jegyzékébe tartozó pszichotróp anyagok ellenőrzése már hatékonyan működött. Ebben az időszakban az ópium, a heroin és a kokain tiltott termelése és forgalmazása emelkedett, mindemellett Észak-Amerikában, Európában és Délkelet-Ázsiában nőtt a pszichotróp anyagok, különösen az amfetamin-típusú stimulánsok illegális gyártása. A helyzetet tovább súlyosbította a szervezett bűnözői csoportok globális befolyásának növekedése. A leghírhedtebb kolumbiai kartellek nemcsak hatalmas mennyiségű kokaint csempészték a világpiacra, hanem a bűnözői bevételeket a hatóságok megvesztegetésére és erőszakos megfélemlítésére használva komoly fenyegetést jelentettek a nemzeti kormányzásra is.⁴³

A nemzetközi közösségnek a hatvanas évek „marihuána-robbanása”, a hetvenes évek heroin-, majd a nyolcvanas évek kokain-robbanása után kellett ráébrednie, hogy a korábbi egyezményekben rögzített elvek önmagukban nem elegendőek az illegális kereskedelem ellen folytatott küzdelemhez.⁴⁴ E felismerés birtokában az ENSZ kezdeményezte egy olyan új nemzetközi jogi eszköz kidolgozását, amely képes hatékonyan orvosolni a korábbi szabályozási keretek hiányosságait. A folyamat eredményeként 1988-ban Bécsben, széles körű nemzetközi részvétel mellett fogadták el a kábítószeres és pszichotróp anyagok illegális kereskedelmének megakadályozásáról szóló, mérföldkőnek számító egyezményt.

Az 1988-as egyezmény célkitűzése az volt, hogy hatékony jogi választ adjon a kábítószer-feketepiac növekvő volumenére és a szervezett bűnözés terjedésére. A szerződés elfogadása normatív szinten rögzítette azt a nézetet, hogy a kábítószer-kereskedelem a nemzetbiztonságra és a békére is közvetlen fenyegetést jelent. Ennek következményeként a szigorú represszív intézkedések és a büntetőjogi szankciók váltak a domináns nemzetközi válaszütemre.⁴⁵

Ennek szellemében az egyezmény 3. cikke kötelezte a feleket arra, hogy belső jogukban bűncselekménnyé nyilvánítsák a kábítószeres és pszichotróp anyagok mindenfajta illegális előállítását, gyártását, terjesztését, szállítását, behozatali és kiviteli tevékenységét, valamint az ópiummák, a kokacserje és a kannabisz növény tiltott termesztését.⁴⁶

⁴³ UNODC, „A Century of International Drug Control”, 70-71.

⁴⁴ Bayer István, *A drogok történelme* (Budapest: Aranyhal Könyvkiadó, 2000), 389.

⁴⁵ Maximilian Wiczorek: „Internationale Drogenpolitik”, *Aus Politik und Zeitgeschichte*, 70. évf., 26–27. sz., 2020, Elérés: 2025.12.07.

<https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/apuz/rausch-und-drogen-2020/321822/internationale-drogenpolitik/>

⁴⁶ Bécsi Egyezmény 3. cikk

Az 1988. évi egyezmény egyik legjelentősebb újítása a prekursorok, azaz a kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott előállításához használt vegyi anyagok, reagensek és oldószeres ellenőrzési körbe vonása volt, amelyeket az egyezmény mellékletét képező két táblázat rögzít.

2.1.3. Kiegészítő nemzetközi jogi garanciák a kiskorúak védelmében

A nemzetközi kábítószer-ellenőrzési rendszer három fő pillére mellett elengedhetetlen azon kiegészítő nemzetközi jogi instrumentumok vizsgálata is, amelyek a leginkább veszélyeztetett csoportok, így különösen a gyermekek védelmét szolgálják a kábítószer-problémával szemben.

A kiskorúak speciális védelme érdekében a New Yorkban elfogadott Gyermekjogi Egyezmény⁴⁷ 33. cikke előírja a részes államoknak, hogy tegyenek meg minden alkalmas - törvényhozási, közigazgatási, szociális és nevelésügyi – intézkedést a gyermekek védelmében. E kötelezettségvállalás kettős irányú: egyrészt meg kell védeni a gyermekeket a nemzetközi egyezményekben meghatározott kábító- és pszichotróp szerek tiltott fogyasztásától, másrészt meg kell akadályozni a gyermekeknek e szerek tiltott előállításában és kereskedelmében való felhasználását.⁴⁸

Ezen elveket egészíti ki a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) 182. számú Egyezménye⁴⁹, amely a gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltását és azonnali felszámolását célozza. Az egyezmény kötelezővé teszi a hatékony végrehajtást és a szigorú büntetőjogi szankcionálást a tagállamok számára.⁵⁰ A dokumentum alkalmazásában a gyermekmunka legrosszabb formái közé tartozik a gyermekek illegális tevékenységekre való használata, vásárlása és felajánlása – különösen a nemzetközi szerződésekben meghatározott kábítószeres előállítása és az azokkal való üzérkedés terén.⁵¹

2.1.4. A nemzetközi szabályozás tendenciái és irányváltásai

Napjainkban ez a nemzetközi rendszer – az 1909-es sanghaji megalakulása és az 1961-es Egységes Kábítószer Egyezmény óta – a legjelentősebb átalakulásokon megy keresztül. Míg korábban az egységesülő kriminalizáció és a szigorú prohibíció volt az irányadó, mára a

⁴⁷ A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény (Magyarországon kihirdette az 1991. évi LXIV. törvény)

⁴⁸ Gyermekjogi Egyezmény 33. cikk

⁴⁹ A gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltásáról és felszámolására irányuló azonnali lépésekről szóló, a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 1999. évi 87. ülészakán elfogadott 182. számú Egyezmény [kihirdette: a 2001. évi XXVII. törvény] (a továbbiakban: 182. számú ILO-Egyezmény),

⁵⁰ 182. számú ILO-Egyezmény 7. cikk

⁵¹ 182. számú ILO-Egyezmény 3. cikk c) pont

közegészségügyi és emberi jogi érvek hatására a teljes tiltás elve bizonyos területeken háttérbe szorul. Ennek leglátványosabb jele a kannabisz legalizációjának terjedése, valamint az, hogy mára az ENSZ Kábítószer- és Bűnüldözési Hivatala (United Nations Office on Drugs and Crime - UNODC) is elismeri a fogyasztás dekriminalizálása mellett felhozható indokokat. Ezzel egyidejűleg a nemzetközi ellenőrzési rendszer igyekszik megőrizni a tagállamok politikai és pénzügyi elköteleződését egy mérsékelt, ártalomcsökkentő szemléletű kábítószer-ellenes fellépés fenntartása érdekében, miközben folyamatosan távolodik eredeti, kizárólagosan represszív és ideológiai alapvetéseitől.⁵²

2.2. Az Európai Unió drogpolitikájának és jogi szabályozásának alapjai

2.2.1. Az uniós fellépés jogalapja

Az Európai Unió már a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése előtt is aktívan fellépett a tagállamok anyagi büntetőjogának harmonizációja érdekében. E dokumentum az uniós jogalkotó büntetőjogi jogharmonizációs hatáskörét lényegesen megerősítette,⁵³ „új perspektívákat nyitott meg, hiszen a büntetőjog terén is megjelent a kvázi közvetlen közösségi jogalkotói hatáskör.”⁵⁴ Megszűnt a három pilléres szerkezet és ezzel a büntetőügyekben folytatott rendőri és igazságügyi együttműködés is szupranacionális hatáskörbe került. Utóbbi az ún. megosztott hatáskörök közé tartozik: a bűnügyi együttműködést érintő kérdésekben mind az Unió, mind a tagállamok szervei jogalkotási jogosítványokkal rendelkeznek és jogilag kötelező normákat alkothatnak. Ezzel a Lisszaboni Szerződés lezárta az Európai Unió büntető jogalkotási jogosítványával kapcsolatos több évtizedes vitát és világossá tette, hogy az Unió rendelkezik büntető jogalkotási jogosítvánnyal.⁵⁵

Ami a kábítószerrel szembeni fellépést illeti, az Unió korábbi három pilléres struktúrájából adódó sajátosságok e területen is észrevehetők voltak, mivel az első pillér a kábítószerkérdés egészségügyi és kereskedelmi vonatkozásait közelítette meg, a második pillér inkább nemzetközi biztonságpolitikai kérdésként kezelte, a bűnüldözési (büntetőjogi) szempontok pedig a harmadik pillérben jutottak érvényre. A harmadik pillér keretében a

⁵² Dave Bewley-Taylor, Khalid Tinasti és Martin Jelsma, *The Fragmentation of International Drug Policy: A Challenge for UN Unity*, Policy Briefing, no. 1 (London: SOAS University of London, 2020), 5. o.

⁵³ Udvarhelyi Bence, *Az Európai Unió anyagi büntetőjoga a Lisszaboni Szerződés után* (Budapest: Patrocinium, 2019), 117. o.

⁵⁴ Köhalmi László: „Európai biztonság, avagy az egységes európai büntetőjog víziója”, in *Tanulmányok a „Magyar határellenőrzés – európai biztonság” című tudományos konferenciáról*, szerk. Hautzinger Zoltán (Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, 2004), 83. o.

⁵⁵ Kondorosi Ferenc és Ligeti Katalin (szerk.), *Az Európai Büntetőjog kézikönyve* (Budapest: Magyar Közlöny Lap- und Könyvkiadó, 2008), 52. o.

Tanács bizonyos kábítószerrel kapcsolatban „egyedi” intézkedésként határozatokat bocsátott ki az adott anyag ellenőrzéséről és a tagállami büntetőjogi rendelkezések kiterjesztéséről. Ez utóbbi egészen pontosan azt jelenti, hogy az Unió előírta a tagállamok számára az adott anyag kábítószerre minősítésének kötelezettségét, valamint azt, hogy az azzal megvalósított cselekményeket büntetőjogi szankciókkal kell sújtani.⁵⁶

Az Unió drogpolitikája számos tevékenységet magában foglal, középpontban a népegészségüggyel és a bűnüldözéssel. Az uniós fellépéshez a jogalapot e területen az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) [83. cikkének \(1\)](#) bekezdése, valamint a [168. cikke](#) szolgáltatja.

Az EUMSZ 83. cikke a büntetőjogi jogharmonizációra vonatkozó hatályos szabályokról rendelkezik, melyek alkalmazásához a 82. cikk (1) bekezdése⁵⁷ is irányadó, figyelemmel arra, hogy utóbbi jogszabályhely írja elő a jogközelítés célkitűzéseit az igazságügyi együttműködés körében, így a kölcsönös elismerés elvének érvényesülését.⁵⁸

Az Európai Unió jogharmonizációs kompetenciái két csoportba sorolhatók, megkülönböztetjük az általános (EUMSZ 83. cikk (1) bekezdés) és a járulékos jogharmonizációs hatáskört (EUMSZ 83. cikk (2) bekezdés).⁵⁹ Az EUMSZ 83. cikkének (1) bekezdése értelmében „az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadott irányelvekben szabályozási minimumokat állapíthat meg a bűncselekményi tényállások és a büntetési tételek meghatározására vonatkozóan az olyan különösen súlyos bűncselekmények esetében, amelyek jellegüknél vagy hatásuknál fogva több államra kiterjedő vonatkozásúak, illetve amelyek esetében különösen szükséges, hogy az ellenük folytatott küzdelem közös alapokon nyugodjék.”⁶⁰

Az idézett rendelkezés felhatalmazást ad az Unió számára, hogy meghatározott különösen súlyos, határokon átnyúló, transznacionális bűncselekmények ellen fellépjen. Az

⁵⁶ Osztovits András (szerk.), *Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződések magyarázata* 2 (Budapest: Wolters Kluwer Hungary Kft, 2013), 1729. o.

⁵⁷ EUMSZ. 82. cikk: „(1) Az Unióban a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés a bírósági ítéletek és határozatok kölcsönös elismerésének elvén alapul, és magában foglalja a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítését a (2) bekezdésben és a 83. cikkben említett területeken. (2) Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében intézkedéseket állapít meg, amelyek célja: a) a bírósági ítéletek és határozatok minden formájának az Unió egészen belüli kölcsönös elismerését biztosító szabályok és eljárások megállapítása, b) a tagállamok közötti joghatósági összeütközések megelőzése és rendezése, c) a bírák, ügyészek és az igazságügyi alkalmazottak képzésének támogatása, d) a tagállamok igazságügyi vagy annak megfelelő hatóságai közötti együttműködés megkönnyítése a büntetőeljárások keretében és a határozatok végrehajtása terén.”

⁵⁸ Osztovits (szerk.), *Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződések magyarázata* 2, 1722. o.

⁵⁹ Udvarhelyi, *Az Európai Unió anyagi büntetőjoga a Lisszaboni Szerződés után*, 117. o.

⁶⁰ EUMSZ 83. cikk (1) bekezdés

általános jogharmonizációs hatáskör gyakorlásának két konjunktív feltétele van: a harmonizálandó bűncselekménynek különösen súlyosnak és több államra kiterjedő vonatkozásúnak kell lennie. Az EUMSZ rögzíti azon ún. uniós dimenziójú bűncselekményeket, amelyek megfelelnek az utóbb említett feltételeknek, és amelyek esetén így lehetőség van a tényállások és a büntetési tételek harmonizációjára.⁶¹ E bűncselekményi területek a Szerződés értelmében a következők: terrorizmus, emberkereskedelem és a nők és gyermekek szexuális kizsákmányolása, tiltott kábítószer-kereskedelem, tiltott fegyverkereskedelem, pénzmosás, korrupció, pénz és egyéb fizetőeszközök hamisítása, számítógépes bűnözés és szervezett bűnözés. A Tanács ugyanakkor - figyelemmel a bűnözés alakulására - határozatban egyéb bűncselekményi területekről is megállapíthatja, hogy azok megfelelnek az említett feltételeknek. Erről a Tanács az Európai Parlament egyetértését követően, egyhangúlag dönt.⁶²

A keresletcsökkentés, azaz a kábítószer-használat visszaszorítása az Unió szintjén alapvetően nem kriminálpolitikai, hanem közegészségügyi kérdés, ebből adódóan az uniós politikák egyik területe.⁶³ Az EUMSZ 168. cikkének (1) bekezdése szerint „valamennyi uniós politika és tevékenység meghatározása és végrehajtása során biztosítani kell az emberi egészségvédelem magas szintjét. Az Unió fellépése, amely kiegészíti a nemzeti politikákat, a népegészségügyi helyzet javítására, az emberi megbetegedések és betegségek, valamint az emberek testi és szellemi egészségét fenyegető veszélyek okainak megelőzésére irányul. Az ilyen fellépés magában foglalja a széles körben terjedő súlyos betegségek elleni küzdelmet az azok okaira, terjedésére és megelőzésére vonatkozó kutatások, valamint az egészségügyi tájékoztatás és oktatás által, továbbá a határokon át terjedő súlyos egészségügyi veszélyek figyelemmel kísérését, az ilyen veszélyek korai előrejelzését és az ezek elleni küzdelmet. Az Unió kiegészíti a tagállamok fellépését a kábítószer-fogyasztással kapcsolatos egészségkárosodás csökkentése érdekében, beleértve a felvilágosítást és a megelőzést is.”⁶⁴

⁶¹ Udvarhelyi, *Az Európai Unió anyagi büntetőjoga a Lisszaboni Szerződés után*, 117 -119.

⁶² EUMSZ. 83. cikk (1) bekezdés

Az EUMSZ 83. cikkének (2) bekezdése szerint „ha valamely harmonizációs intézkedések hatálya alá tartozó területen az Unió politikájának eredményes végrehajtásához elengedhetetlen a tagállamok büntetőügyekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítése, irányelvekben szabályozási minimumokat lehet megállapítani e területen a bűncselekményi tényállások és a büntetési tételek meghatározására vonatkozóan. A 76. cikk sérelme nélkül az ilyen irányelveket ugyanazon rendes vagy különleges jogalkotási eljárás keretében kell elfogadni, mint amely szerint az említett harmonizációs intézkedéseket elfogadták.”

⁶³ Lévay Miklós: „A kriminálpolitika szerepe és jellemzői a kábítószeres kínálatának és keresletének csökkentésében az Európai Unióban”, in *Györgyi Kálmán ünnepi kötet*, szerk. Gellér Balázs (Budapest: KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 2004), 363. o.

⁶⁴ EUMSZ. 168. cikk (1) bekezdés

2.2.2. A Tanács 2004/757/IB kerethatározata

A nemzetközi szerződések e kérdésről való szokásos hallgatásához képest az európai uniós instrumentumok sajátossága, hogy a szankcionálás mértékének vonatkozásában is befolyásolják a nemzeti büntetőjogokat.⁶⁵ Az anyagi büntetőjogi szabályok közelítése elsődlegesen minimumstandardok megállapítását jelenti: egy olyan közös minimumszintet, amelyhez a tagállamoknak kötelezően igazodniuk kell, és amelynél magasabb szintű védelmet biztosító rendelkezéseket a nemzeti jogukban fenntarthatnak, illetve elfogadhatnak.⁶⁶

Annak érdekében, hogy a tagállamok hasonló szigorral léphessenek fel a kábítószerrel való visszaélés elkövetőivel szemben, a Tanács 2004. október 25-én kibocsátotta a 2004/757/IB kerethatározatát a tiltott kábítószer-kereskedelem területén a bűncselekmények tényállási elemeire és a büntetésekre vonatkozó minimumszabályok megállapításáról. E jogforrás képezi az Unió kábítószer-kínálat visszaszorítását célzó törekvéseinek alapját.⁶⁷

A kerethatározat preambuluma felhívja a figyelmet arra, hogy „a tiltott kábítószer-kereskedelem veszélyezteti az Unió polgárainak egészségét, biztonságát és életminőségét, valamint a tagállamok törvényes gazdaságát, stabilitását és biztonságát,” ezért „olyan minimumszabályok elfogadására van szükség, amelyek lehetővé teszik az ezek elleni harcban a közös, uniós szintű megközelítés meghatározását.”⁶⁸

A kerethatározat szerint minden tagállamnak meg kell hoznia a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a következő szándékos cselekmények – amennyiben azokat jogellenesen követték el – büntetendőek legyenek: a kábítószerek termesztése, előállítása, kivonása, készítése, felajánlása, értékesítésre való felajánlása, forgalmazása, értékesítése, bármilyen feltétel mellett való szállítása, közvetítése, feladása, tranzitálása, fuvarozása, importálása vagy exportálása, kábítószer birtoklása vagy vásárlása ezen tevékenységek folytatása céljából; az ópiummák, kokacserje vagy kannabisz termesztése; valamint a prekursorok előállítása, szállítása és forgalmazása annak tudatában, hogy azokat tiltott kábítószergyártáshoz és -előállításához fogják felhasználni. A cselekmény ugyanakkor nem tartozik a kerethatározat alkalmazási körébe, amennyiben az elkövetők azt kizárólag saját,

⁶⁵ Hollán Miklós, „Az európai uniós jogharmonizáció és a magyar büntetőjog kapcsolatának első évtizedei”, *Állam- és Jogtudomány* 61, sz. 2 (2020): 93–113. o.

⁶⁶ Kengyel Ákos (szerk.), *Európai Unió politikák* (Budapest: Akadémiai Kiadó, 2020), 615. o.

⁶⁷ Kondorosi und Ligeti (szerk.), *Az Európai Büntetőjog kézikönyve*. 569-570. o.

⁶⁸ A Tanács 2004/757/IB kerethatározata (2004. október 25.) a tiltott kábítószer-kereskedelem területén a bűncselekmények tényállási elemeire és a büntetésekre vonatkozó minimumszabályok megállapításáról, Preambulum (1) és (2) bekezdés.

személyes fogyasztásuk céljából hajtják végre, a nemzeti jogban meghatározottak szerint.⁶⁹ A szubszidiaritás elve alapján az Unió fellépésének a kábítószerrel való visszaélések legsúlyosabb formáira kell összpontosítania. Bizonyos, a személyes használatra vonatkozó magatartástípusoknak a kerethatározat alkalmazási köréből való kizárása ugyanakkor nem jelent tanácsi iránymutatást arra nézve, hogy a tagállamoknak miként kell ezeket az egyéb eseteket nemzeti jogukban kezelniük.

A kerethatározat emellett a büntetendő elkövetési magatartások, bűncselekmények, minősített esetek, a büntetési tételek, az enyhítő és súlyosító körülmények, a mentesség, az eldobás, a jogi személyek felelősségre vonása körében azonos fogalmak és definíciók alkalmazását írja elő. Így a kábítószer-kereskedelem tilalma kapcsán a tagállamok számára megfogalmazott és részletesen előírt jogalkotási kötelezettség hasonló vagy azonos büntető törvényi tényállások megalkotásához, valamint hasonló büntetési tételekkel és/vagy intézkedéssel való szankcionálásához vezet.⁷⁰

2.2.3. Az EU drogstratégiája és a drogokra vonatkozó cselekvési terve

Az utóbbi két évtizedben az Európai Unió és tagállamai közös megközelítést alakítottak ki a kábítószer-kereskedelem és -fogyasztás biztonsági és egészségügyi hatásainak kezelésére. Az uniós megközelítés a következő pillérekre épül:

- az egyes szakpolitikák és intézkedések eredményességét vagy eredménytelenségét alátámasztó tények
- a kábítószer-kínálat és -kereslet csökkentése közötti egyensúly
- multidiszciplinaritás a kábítószeres sok területet érintő jellegéből adódóan
- a kábítószerhelyzet és -piac komplexitása megkövetelte innováció és előrelátás
- az emberi jogok, a nemek közötti egyenlőség és az egészség terén megvalósuló egyenlőség tiszteletben tartása
- valamint a civil társadalom részvétele és bevonása.⁷¹

Közvetetten szintén a jogközelítés eszközeinek tekinthetők a jogi dokumentumokban is rögzített kábítószer-ellenes cselekvési tervek és stratégiák. Ezek a kábítószer-kereskedelem, a kábítószer-használat okozta ártalmak és a bűnözés csökkentését célzó globális közösségi

⁶⁹ A TANÁCS 2004/757/IB KERETHATÁROZATA (2004. október 25.) a tiltott kábítószer-kereskedelem területén a bűncselekmények tényállási elemeire és a büntetésekre vonatkozó minimumszabályok megállapításáról 2. cikk (1) és (2) bekezdés

⁷⁰ Czine Ágnes: „Néhány gondolat a büntető jogalkotásról és kábítószerfüggőség kérdéséről az Európai Unió Tanácsa 2004/757/IB (2004.X.25.) számú Kerethatározatának kapcsán”, in *Tanulmánykötet Erdősy Emil Professzor 80. születésnapja tiszteletére*, szerk. Balogh Ágnes és Hornyák Szabolcs (Pécs: Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2005), 103. o.

⁷¹ <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-drugs-policy/#coordination>

programok, amelyek kidolgozása, felügyelete, értékelése a Bizottság, a Tanács és a Parlament együttes közreműködését igényli. Az intézmények révén hatásuk közvetve az uniós jogalkotásban, illetve a nemzeti törvényhozás meghatározott irányú ösztönzésében is érvényesül.⁷²

Az Európai Unió 2021-2025-re szóló drogstratégiája képezi az Unió drogpolitikájának átfogó keretét, és meghatározza annak prioritásait az említett időszakra. A stratégia kerete, általános célja és konkrét célkitűzései alkotják az EU 2021-2025-re szóló, drogokra vonatkozó cselekvési tervének alapját,⁷³ amely a stratégia prioritásainak megvalósítása érdekében végrehajtandó intézkedéseket határozza meg.⁷⁴

A stratégia három alapvető szakpolitikai terület köré épül:

1. a kábítószer-kínálat csökkentése (a biztonság növelése),
2. a kábítószer-kereslet csökkentése (megelőzés, kezelés és ellátás), valamint
3. a kábítószerekkel összefüggő ártalmak kezelése.

E területeket három horizontális téma támogatja: a nemzetközi együttműködés; a kutatás, innováció és előrelátás; valamint koordináció, irányítás és végrehajtás. A stratégia összesen 11 prioritást fogalmaz meg.⁷⁵

2.3. Alfejezeti összegzés

A kábítószer-diplomácia elemzése rávilágít, hogy a nemzetközi szerződések nem feltétlenül a probléma pusztán racionális mérlegelésének eredményei, hanem sokkal inkább tekinthetők a gazdasági, politikai, bürokratikus és erkölcsi szempontok bonyolult tükröződésének.⁷⁶

A magyar szabályozás maradéktalanul eleget tesz a nemzetközi kötelezettségeknek – felölelve valamennyi kábítószerrel kapcsolatos magatartást –, miközben biztosítja az elterelés lehetőségét is. A hazai jogalkotás emellett az uniós követelményeknek is megfelel, sőt meg is haladja azokat. Mivel az anyagi büntetőjogi jogközelítés csupán kötelező közös minimumstandardokat határoz meg, a tagállamok számára nyitva áll a lehetőség szigorúbb nemzeti rendelkezések fenntartására és elfogadására – a magyar jogalkotó pedig éppen ezzel a mozgástérrel kihasználva alakított ki szigorúbb keretrendszert.

⁷² Kondorosi und Ligeti (szerk.), *Az Európai Büntetőjog kézikönyve*, 569. o.

⁷³ Az EU 2021–2025-re szóló drogstratégiája

⁷⁴ Az EU 2021–2025-re szóló, drogokra vonatkozó cselekvési terve

⁷⁵ Az EU 2021–2025-re szóló drogstratégiája

⁷⁶ Renaud Colson: „The Global Drug Prohibition Regime: Prospects for Peace”, in *The Global Fight Against Terrorism: 15 Years After 9/11*, szerk. Stefano Bonino (Napier: Edinburgh Napier University, 2017), 1–2. o.

Összegzésül megállapítható, hogy az átfogóbb szemléletváltást tükröző nemzetközi és elméleti törekvések ellenére Magyarország továbbra is a represszív, szigorúan tiltó modell mellett köteleződik el.

3. Nemzetközi kitekintés

3.1. Drogpolitikai modellek

Egy ország drogpolitikája három fő pillérre épülhet: a kínálatcsökkentésre, a keresletcsökkentésre és az ártalomcsökkentésre. A kínálatcsökkentés a kábítószer-előállításának és terjesztésének mérséklésére és felszámolására irányuló beavatkozások összessége. Ezen intézkedések többsége a bűnüldözésre és a büntetőjog szigorú eszköztárára támaszkodik.⁷⁷ A keresletcsökkentés ezzel szemben a kábítószer iránti igény mérséklését célozza elsősorban megelőzési (prevenciós), oktatási és kezelési programok révén. Közismert, hogy az illegális piacot alapvetően a fogyasztói kereslet működteti; e megközelítés alkalmazása jelentős idő- és erőforrás-ráfordítást igényel, miközben nem kínál azonnali, látványos eredményeket.⁷⁸ A kábítószerrel kapcsolatos ártalomcsökkentés lényege pedig a szerhasználathoz köthető negatív egészségügyi és társadalmi következmények (például fertőző betegségek, úgymint a HIV-fertőzés) terjedésének a minimalizálása.⁷⁹

A nemzetközi közösség, beleértve az ENSZ-t és az Európai Uniót, a drogpolitikában a kereslet- és kínálatcsökkentés egyensúlyán alapuló megközelítést tartja a leghatékonyabbnak. Ez a szemlélet elismeri, hogy a pusztán kínálati oldalra fókuszáló, büntetőjogi eszközök önmagukban nem képesek orvosolni a problémát, mivel a kábítószer-használat mélyen gyökerezik a társadalmi egyenlőtlenségekben, a szegénységben és a munkanélküliségben. Ezért a bűnüldözés mellett kiemelt szerepet kell kapnia a megelőzésnek, a terápiának, valamint az ártalomcsökkentő szolgáltatásoknak.⁸⁰

A tiltott anyagokra vonatkozó drogpolitikák lényegében abban különböznek, hogy a fenti megközelítések milyen arányban és súllyal érvényesülnek a gyakorlatban. Míg az elméleti modellek két szélsőértékét a radikális prohibíció (zéró tolerancia) és a teljes legalizáció jelenti,⁸¹ a valóságban az egyes országok szabályozási gyakorlatai e két végpont között, egy változatos és dinamikusan alakuló spektrumon helyezkednek el.

⁷⁷ Sárosi Péter, „Mi működik a kínálatcsökkentésben?” Elérés: 2026.01.13.
<https://drogriporter.hu/mi-mukodik-a-kinalatsokkentesben/>

⁷⁸ Sivadó Máté, „Új politikák a drogjelenség kezelésében, kitekintéssel az alkoholra”, *Belügyi Szemle* 63, sz. 5 (2015): 92. o.

⁷⁹ WHO Elérés: 2025.03.12.

<https://www.emro.who.int/asd/health-topics/drug-related-harm-reduction.html>

⁸⁰ Sivadó Máté, *Jelenkori drogpolitika Magyarországon és Európában, tengerentúli kitekintéssel* (doktori értekezés, Debrecen, 2015), 16. o.

⁸¹ Egedi Anita, *Tudatmódosító szerek és büntetőjogi felelősség* (doktori értekezés, Miskolc, 2006), 15. o.

3.2. Represszív súlypontú modellek

3.2.1. Svédország

A represszív svéd drogpolitikai modell végső és legfőbb célja egy teljesen kábítószermentes társadalom megteremtése.⁸² A svéd kábítószer-politika abból indul ki, hogy a kábítószeres nem terápiás jellegű alkalmazása kivétel nélkül visszaélésnek tekintendő. Ebből adódóan indokoltnak vélik, hogy az alkalmi kannabisz-fogyasztást ugyanolyan megítélés alá vonják, mint a rendszeres, intravénás heroinhasználatot. A kapudrog-elmélet a svéd modell egyik meghatározó pillére. Ez a teória abból indul ki, hogy amikor az emberek kísérletezni kezdenek a kábítószerrel, a biológiai folyamatok miatt idővel elveszítik a kontrollt, és erősebb anyagokra váltanak. Ez a megközelítés azt feltételezi, hogy a súlyos szerhasználók eredetileg csupán alkalmi fogyasztók voltak, akiknél később kialakult a függőség.⁸³ A svéd kormány úgy véli, hogy a kiskorúak és a fiatalok védelme jelenti az alkohol- és drogpolitika elsődleges célját. Ezt az irányvonalat a korosztályok vélelmezett sérülékenységevel, a szerek kiterjedt ártalmaival, illetve a társadalomra gyakorolt kockázataival indokolják.⁸⁴

A represszív modell hívei szerint a büntetőjogi szankciók és a kezelés nem zárják ki egymást. E logika alapján a büntetőjogi fellépés (és a dekriminalizáció elutasítása) azért nélkülözhetetlen, mert a szankciók garantálják a beavatkozás eredményességét, és ezek ösztönzik a fogyasztókat a drogabsztinenciára, valamint a terápiákon való közreműködésre.⁸⁵

Ezt a modellt a svéd drogtörvény (*Narkotikastrafflag*) szigorú szankciórendszere támasztja alá, amely a cselekmények súlya alapján négy kategóriát különböztet meg. A csekély kábítószer-bűncselekményért pénzbírság vagy legfeljebb hat hónapos szabadságvesztés szabható ki. A bűncselekmény alapesetében a büntetés legfeljebb három évig – értékesítés vagy annak elősegítése esetén legalább hat hónaptól három évig – terjedő szabadságvesztés. A súlyos kábítószer-bűncselekmény büntetési tétele már két évtől hét évig terjed, míg a szervezett formában elkövetett, rendkívül súlyos kábítószer-bűncselekményért legalább hat, legfeljebb tíz év szabadságvesztést szabnak ki.⁸⁶

⁸² Henrik Tham és Johan Edman: „To Be Both in the World and Yet Not of It: Swedish Drug Policy and the International Context”, in *Retreat or Entrenchment? Drug Policies in the Nordic Countries at a Crossroads*, szerk. Henrik Tham (Stockholm: Stockholm University Press, 2021), 81. o.

⁸³ Ted Goldberg, „A Path Forward for Swedish Drug Policy?”, *Nordic Studies on Alcohol and Drugs* 38, sz. 2 (2021): 114–115. o.

⁸⁴ Nicklas Dennermalm, „Beatific and Horrific Futures—Substance Use According to Young Swedish Adults”, *Contemporary Drug Problems* 52, sz. 2 (2025): 139. o.

⁸⁵ Tuulia Lerkkanen és Jessica Storbjörk, „Debating the Drug Policy in Sweden: Stakeholders' Moral Justifications in Media 2015-2021”, *Contemporary Drug Problems* 50, sz. 2 (2023): 281. o.

⁸⁶ *Narkotikastrafflag* (1968:64)

Magát a személyes fogyasztást 1988-ban nyilvánították önálló bűncselekménnyé,⁸⁷ ám a szigorítás már korábban megkezdődött: az 1980-as évek elején a legfőbb ügyész megszüntette a vádemelés ejtésének lehetőségét csekély mennyiségű kábítószer birtoklása esetén, hogy ezzel is a zéró tolerancia elvét érvényesítsék az utcai fogyasztókkal szemben.⁸⁸ A kábítószer-fogyasztás büntethetőségét szigorító előírás 1993. július 1-jén lépett hatályba. Ez a szabályozás felhatalmazza a nyomozó hatóságot, hogy vizelet- vagy vérmintát vegyen azon személyektől, akiknél alapos okkal feltételezik a szerek használatát.⁸⁹

3.2.2. Egyesült Királyság

A brit szabályozás alapjait az a közel egy évszázada érvényben lévő, a rekreációs kábítószer-használat tilalmára épülő domináns kriminálpolitika határozza meg.⁹⁰ Az Egyesült Királyságban a kontrollált és pszichoaktív szerek jogi háttérét lépcsőzetes módosítások útján szilárdították meg: a gyártás és a terjesztés kriminalizálása mellett fokozatosan megjelentek az egészségközpontú és ártalomcsökkentő eljárások is. Így a kínálat visszaszorítására irányuló szigorú szabályozás a fogyasztás területén megvalósuló terápiás és társadalmi innovációkkal párosul.⁹¹

Az Egyesült Királyságban a kábítószerrel kapcsolatos jogellenes magatartásokat, valamint maguknak a kábítószereknek a jogi osztályozását az 1971-es kábítószerrel való visszaélésről szóló törvény (*Misuse of Drugs Act – MDA*) szabályozza. A tiltott szereket relatív ártalmasságuk foka szerint A, B és C kategóriákba csoportosítják, ahol az 'A' osztály jelöli a legártalmasabb, míg a 'C' a legenyhébb megítélésű anyagokat. Ezt az osztályozást a szankciók lépcsőzetessége kíséri, így a magasabb kockázatú besorolás súlyosabb szabadságvesztést és magasabb pénzbírságot von maga után.⁹² Az 'A' osztályba tartozó kábítószerek birtoklásáért maximum 7 év szabadságvesztés, korlátlan pénzbírság vagy mindkettő kiszabható;⁹³ a

⁸⁷ Emil Thäter, *En rättshistorisk uppsats om narkotika: ideologier, vetenskap och lagstiftning* (examensarbete på juristprogrammet, Lunds universitet, 2017), 41. o.

⁸⁸ Albin Stenström, Felipe Estrada és Henrik Tham, „«It should be hard to be a drug abuser» An evaluation of the criminalization of drug use in Sweden”, *International Journal of Drug Policy* 133 (2024): 104573. o.

⁸⁹ Regeringens skrivelse 1997/98:172 En narkotikapolitisk redogörelse 30. o. Elérés: 2026.05.18. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/regeringens-skrivelse/en-narkotikapolitisk-redogorelse_gl03172/html/

⁹⁰ David Nutt, „New psychoactive substances: Pharmacology influencing UK practice, policy and the law”, *British Journal of Clinical Pharmacology* 86, sz. 3 (2020): 445–451. o.

⁹¹ Afsaneh Mehregan Ara, Ebrahim Yaghouti és Mohammad Ali Kanani, „Criminal Policy of Iran and the United Kingdom Regarding the Offense of Drug Use”, *Journal of Historical Research, Law and Policy* 3, sz. 3 (2025): 2. o.

⁹² Peter Reuter és Alex Stevens, *An Analysis of UK Drug Policy* (London: UK Drug Policy Commission, 2007), 14.

⁹³ Claire Duddy és William Downs, *Misuse of drugs: regulation and enforcement*, Research Briefing CBP 10154 (London: House of Commons Library, December 4, 2024), 27.

kínálatért és előállításért járó maximális büntetés pedig akár életfogytig tartó szabadságvesztés, korlátlan pénzbírság vagy mindkettő is lehet.⁹⁴

A kábítószer-fogyasztás önmagában nincs nevesítve az 1971-es törvényben; a kábítószer birtoklása az, ami bűncselekménynek minősül.⁹⁵ Megjegyezendő ugyanakkor, hogy a hatóságok jelentős mérlegelési jogkörrel rendelkeznek annak meghatározásakor, hogy őrizetbe vegyenek-e valakit és büntetőjogi útra tereljék-e az ügyet kábítószer birtoklása miatt, vagy helyette bírósági eljárásen kívüli intézkedést alkalmazzanak.⁹⁶

A 2016-os pszichoaktív szerekéről szóló törvény (*Psychoactive Substances Act*) értelmében büntetendő minden olyan pszichoaktív szer előállítása, kínálata vagy kínálati szándékkal való birtoklása is (néhány kivétellel), amelyről ismert, hogy pszichoaktív hatása miatt használják. Az új pszichoaktív szerek pusztán birtoklása önmagában nem minősül bűncselekménynek, kivéve, ha büntetés-végrehajtási intézetben történik.”⁹⁷

3.3. Ártalomcsökkentő és pragmatikus modell

3.3.1. Németország

Nemzetközi összehasonlításban Németország a pragmatikus, kompromisszumos drogpolitikai modell iskolapéldája, ahol a drogpolitika középpontjában az egészségpolitika áll.⁹⁸ E megközelítés szerint a represszió és a segítségnyújtás nem képes békésen egymás mellett létezni, hiszen a represszív-prohibitív drogellenőrzési politika a segítségnyújtás minden formáját ellehetetleníti.⁹⁹ A koncepció legfőbb alapelve így a terápiás kezelés elsőbbsége a büntetőjogi eszközökkel szemben.¹⁰⁰

Németországban már a 90-es évek elején megjelent az igény a büntetőjog visszaszorítására: a német kábítószer-törvény (*Betäubungsmittelgesetz*, a továbbiakban: BtMG) 31a. §-ának 1992-es bevezetésével az ügyészség jogot kapott arra, hogy a saját használatra szánt kábítószerekkel kapcsolatos ügyekben bírói engedély nélkül is eltekintsen a

⁹⁴ Duddy és Downs, *Misuse of drugs: regulation and enforcement*, 14.

A 'B' osztályba sorolt kábítószerek, (pl. kannabisz és az amfetaminok) jogellenes birtoklása akár 5 év szabadságvesztést és/vagy korlátlan pénzbírságot vonhat maga után.

⁹⁵ Mehregan Ara, Yaghouti és Kanani, „Criminal Policy of Iran and the United Kingdom Regarding the Offense of Drug Use”, 1. o.

⁹⁶ Duddy és Downs, *Misuse of drugs: regulation and enforcement*, 5.

⁹⁷ Mehregan Ara, Yaghouti és Kanani, „Criminal Policy of Iran and the United Kingdom Regarding the Offense of Drug Use”, 14. o.

⁹⁸ Arbeitskreis Drogenpolitik, *Von Repression zu Regulierung: Eckpunkte einer sozialdemokratischen Drogenpolitik*, hrsg. von Burkhard Blienert (Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung, 2015), 12. o.

⁹⁹ Heino Stöver és Maximilian Plenert, *Weltweites Umdenken in der Drogenpolitik: Höchste Zeit für Reformen in Deutschland*, Perspektive (Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung, 2015), 2. o.

¹⁰⁰ Ina Knauß és Elmar Erhardt, *Freigabe von Drogen: Pro und Contra. Literaturanalyse*, Sonderband der BKA-Forschungsreihe (Wiesbaden: Bundeskriminalamt, 1993), 47. o.

büntetőeljárástól.¹⁰¹ Ezt követően a BtMG 10a §-nak módosításával 2000-ben megteremtették a jogi alapot a kábítószer-fogyasztói szobák létesítéséhez és üzemeltetéséhez.¹⁰²

A német kábítószer-törvény alapján legfeljebb 5 évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbírsággal büntetendők mind a fogyasztói, mind a terjesztői típusú elkövetési magatartások. Amennyiben a cselekményt kereskedelmi céllal követik el, a büntetés legalább 1 évig terjedő szabadságvesztés, míg minősített esetekben 2 évnél nem rövidebb szabadságvesztés kiszabását rendeli el a törvényhozó. A legsúlyosabban minősülő esetekben a szabadságvesztés tartama legalább 5 év.¹⁰³ (BtMG 30a).

Emellett a német jog a „terápia a büntetés helyett” (Therapie statt Strafe) elvén alapuló elterelés intézményét is nevesíti (BtMG 35–37. §): amennyiben az elkövető függősége miatt követ el kábítószerrel kapcsolatos vagy vagyon elleni bűncselekményt, és a kiszabható büntetés nem haladja meg a két év szabadságvesztést, a végrehajtás elhalasztható, ha az érintett önkéntesen gyógykezelésnek veti alá magát.

A jogi keretek legújabb és legjelentősebb reformját a kannabisz-szabályozás átalakítása jelentette. Míg a kábítószer-fogyasztás (a szervezetbe juttatás) önmagában korábban sem volt büntetendő cselekmény, a saját használatú birtoklás kapcsán a jogalkotó a kannabisz-törvény (*Cannabisesetz, a továbbiakban: CanG*) elfogadásával európai összehasonlításban az egyik legátfogóbb és legnagyobb kannabisz-legalizációja mellett döntött.¹⁰⁴ E törvény megszüntette a kannabisz kábítószerként való besorolását, és lehetővé tette a személyes, de nem kereskedelmi célú érintkezést ezzel az anyaggal. A felnőttek számára a kannabisz legális beszerzése két módon biztosított: otthoni termesztéssel, vagy termesztői egyesülethez történő csatlakozás útján.¹⁰⁵ A szabályozás értelmében maximum 500 tagot számláló, nem kereskedelmi célú kannabiszklubok jöhettek létre, melyek személyenként naponta legfeljebb 25, havonta pedig 50 grammot biztosíthatnak a tagjaiknak, kizárólag elvitelre. A 18 és 21 év

¹⁰¹ Andreas Philippus Raschzok, „Wandel und Persistenz in der Drogenpolitik: Eine Untersuchung zur Regulierung der Nachfrage nach illegalen Drogen in Europa” (doktori értekezés, Universität Konstanz, 2017), 204. o.

¹⁰² Heino Stöver és Ingo Ilja Michels, „Geschichtliche Entwicklung von Drogenkonsumräumen in Deutschland”, *rausch* 8–9, sz. 4–1 (2019/2020): 195. o.

¹⁰³ BtMG 30a §

¹⁰⁴ Tamara Ferstl, „Cannabislegalisierung im Lichte des Europarechts” (diplomamunka, Johannes Kepler Universität Linz, 2024), 3. o.

¹⁰⁵ Johannes Kaspar és Fabian Krieger: „Die Auswirkungen der Teil-Legalisierung von Cannabis in Deutschland: erste Ergebnisse einer empirischen Studie”, in *Am Puls der Zeit?!: Trends, Transfer und Tradition in der Kriminologie*, (Neue Kriminologische Schriftenreihe 120, 2024), 653. o.

közötti fiatal felnőttek esetében a havonta kiadható mennyiség legfeljebb 30 grammra, a THC-tartalom pedig maximum 10%-ra korlátozódik.¹⁰⁶

A szakirodalom a német szabályozás ezen elemét a társadalmi valóság kriminológiai sajátosságaival magyarázza. Rámutatnak ugyanis, hogy Németországban a kábítószer-beszerzés jelentős része már a reformot megelőzően is informális, úgynevezett társadalmi ellátó hálózatokon (social supply) keresztül zajlott, ahol ismerősök és barátok osztották meg egymással a szereket nem profitorientált módon.¹⁰⁷ A német pragmatikus modell tudományos megközelítésben így anyagi jogilag is elválasztja ezt a baráti megosztást a haszonszerzésre irányuló kereskedelemtől, különösen a kannabisz esetében.

3.3.2. Svájc

Svájc kábítószer-politikája az 1990-es években kiobbant drogválság kezelésére megalkotott, úgynevezett „négypilléres” koncepción nyugszik. A stratégia elsődleges rendeltetése a kábítószer-használat, valamint annak egészségügyi és társadalmi következményeinek a mérséklése volt.¹⁰⁸ A modell négy alapvető területet ölel fel: a megelőzést, a gyógykezelést, az ártalomcsökkentést és a rendészeti fellépést.¹⁰⁹ A viszonylag megengedő szabályozást már a kezdetekkor az a felismerés alapozta meg, hogy a kizárólag tiltásra épülő eszközökkel nem lehetséges tartós eredményt elérni.¹¹⁰ Emiatt Svájcot Európában gyakran tekintik hivatkozási alapnak az olyan ártalomcsökkentő megoldások kapcsán, mint az ellenőrzött fogyasztói helyiségek működtetése, a börtönökben zajló tücsere-programok vagy az orvosi receptre felírt heroin alkalmazása.¹¹¹

A négy pillérre épülő megközelítés végül a svájci kábítószer-törvény (Betäubungsmittelgesetz, a továbbiakban: BetmG) módosításával kapott végleges jogszabályi keretet: a normát a 2008-as sikeres népszavazást követően fogadták el, majd 2011-ben lépett

¹⁰⁶ Anke Stallwitz: „A Pragmatic Approach to Legal Cannabis and Youth in Germany: Prevalence, Risk, and Harm Prevention”, *Contemporary Drug Problems*, 2026, 2. o. Elérés: 2026.06.02.
<https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/00914509261454961>

¹⁰⁷ Johanna Weitz és társai, „Procurement Pathways of Illegal Substances in Germany: A Systematic Review with Implications for Prevention, Harm Reduction, and Drug Policy”, *Current Addiction Reports* 12, sz. 1 (2025): 463. o.

¹⁰⁸ Ashely Nicole Granville, *La culture domestique de cannabis, plante thérapeutique aux pouvoirs stupéfiants: évaluation du phénomène clandestin de l'auto-médication en Suisse* (doktori értekezés, Université de Lausanne, 2025), 18. o.

¹⁰⁹ Giuliano Salvia, *Cannabislegalisierung in der Schweiz: Auswirkungen auf minderjährige konsumierende Jugendliche, Handlungsbedarf und Beitrag der Offenen Kinder- und Jugendarbeit* (szakdolgozat, Fachhochschule Nordwestschweiz, 2023), 1. o.

¹¹⁰ Alexander Baur és társai, „Instrumente des Strafsanktionenrechts zur Bewältigung suchtmittelbedingter Delinquenz in Deutschland, Österreich und der Schweiz”, *SUCHT* 70, sz. 4 (2024): 235. o.

¹¹¹ Frank Zobel, „Drogen- und Suchtpolitik in der Europäischen Union”, *SuchtMagazin* 38, sz. 2 (2012): 14. o.

hatályba.¹¹² Ez a törvénymódosítás egyúttal felhatalmazta a Szövetségi Közegészségügyi Hivatalt arra is, hogy egyedi engedélyeket adjon ki az 1%-ot meghaladó THC-tartalmú készítmények gyógyászati célú alkalmazására.¹¹³

A legújabb szabályozási irányvonalat a 2021-ben megnyitott tudományos kísérleti projektek jelentik, amelyek a legális értékesítés gyakorlati tapasztalatait hivatottak összegyűjteni.¹¹⁴ A kábítószer-törvény 2021. május 15-én hatályba lépő módosításával iktatták be az úgynevezett kísérleti cikkelyt (8a. cikk), amely jogi alapot teremtett a svájci városokban indított átmeneti programokhoz a nem orvosi célú kannabisz-szabályozás modelleinek tesztelésére.¹¹⁵ A szabályozás célja, hogy elmélyítse a különböző modellek előnyeiről és hátrányairól rendelkezésre álló ismereteket, tudományos alapot szolgáltatva a jövőbeli svájci kannabiszpolitikai döntésekhez.¹¹⁶ A jogszabályi keret számos feltételt – például a legális termékek maximális THC-tartalmát – rögzít a felnőttek rekreációs célú használatát vizsgáló kezdeményezések számára.¹¹⁷

3.4. Liberalizációs, dekriminalizációs és tolerálási modellek

3.4.1. Portugália

Általánosságban elmondható, hogy Portugália drogpolitikája nemzetközileg elismert a maga humanista és pragmatikus jellegéről.¹¹⁸ A dekriminalizációt nem az a felfogás vezérelte, hogy a kábítószer-használat jelentéktelen probléma lenne, hanem az a konszenzusos nézet, hogy ez egy rendkívül súlyos kihívás, amelyet a büntetőjogi szigor csak súlyosbított, és kizárólag a jogi enyhítés teheti lehetővé a hatékony állami választ.¹¹⁹ Ennek szellemében Portugália 2000-ben dekriminalizálta az összes kábítószer nyilvános és magáncélú használatát,

¹¹² Irene Abderhalden és Marcel Krebs, „Zur Zukunft der Suchthilfe”, *SuchtMagazin* 50, sz. 3–4 (2024): 43. o.

¹¹³ Kathrin Zürcher és társai, „Use and Caregiver-Reported Efficacy of Medical Cannabis in Children and Adolescents in Switzerland”, *European Journal of Pediatrics* 181, sz. 1 (2022): 336. o.

¹¹⁴ Oliver Hoff, *Cannabis in der Schweizer Volkswirtschaft: Ökonomische Effekte aktueller und alternativer Regulierung* (Zürich: Seismo Verlag, 2022), 9. o.

¹¹⁵ Susanne Hadorn, Céline Mavrot és Baptiste Novet, *Analysis of Results from Cannabis Pilot Trials in Swiss Cities – Part Two, mid-2024 to mid-2025* (Basel és Lausanne: University of Lausanne és University of Applied Sciences and Arts Northwestern Switzerland, 2025. november 17.), 3. o.

¹¹⁶ Lavinia Baltes-Flueckiger, Regine Steinauer, Maximilian Meyer, Marc Vogel és Marc Walter, „Effects of cannabis regulation in Switzerland: Study protocol of a randomized controlled trial”, *Frontiers in Psychiatry* 14 (2023): 9. o.

¹¹⁷ Lavinia Baltes-Flueckiger és társai, „Effects of legal access versus illegal market cannabis on use and mental health: A randomized controlled trial”, *Addiction* 120, sz. 10 (2025): 1984. o.

¹¹⁸ Catherine Moury és Mafalda Escada, „Understanding Successful Policy Innovation: The Case of Portuguese Drug Policy”, *Addiction* 118, sz. 5 (2023): 968. o.

¹¹⁹ Glenn Greenwald, *Drug Decriminalization in Portugal: Lessons for Creating Fair and Successful Drug Policies* (Washington, DC: Cato Institute, 2009), 6. o.

megszerzését és birtoklását, a rendészeti prioritások helyett a közegészségügyi szempontokat helyezve a középpontba.¹²⁰

A portugál 30/2000. számú törvény (Lei n.º 30/2000) értelmében a csekély mennyiségű kábítószer személyes használatra történő birtoklását bűncselekmény helyett közigazgatási szabálysértéssé minősítették át.¹²¹ A jogszabály alapján a birtoklás és a használat akkor nem von maga után büntetőjogi szankciót, ha a kábítószer kis mennyiségű, és legfeljebb 10 napra elegendő adagnak felel meg.¹²² Fontos ugyanakkor rögzíteni, hogy az illegális kábítószerrel való kereskedelem és azok előállítása továbbra is büntetőjogilag szankcionált cselekmény maradt.¹²³

A kábítószer-használók esetében a portugál modell a büntetőigazságszolgáltatási rendszerből való elterelést alkalmazza. Az érintett ügyeket egy bizottsághoz (Commission for the Dissuasion of Drug Addiction) utalják, amely a szociális és közösségi jóléti terület szakembereiből álló testület.¹²⁴

A Kábítószer és Kábítószerfüggőség Elleni Nemzeti Terv által bevezetett főbb ártalomcsökkentő intézkedések közé tartozott a tű- és fecskendőcsere, a kezdő szintű ópiát-stabilizációs programok, a kritikus zónákban működő kapcsolattartó egységek, valamint az állami és magánpartnerek integrált válaszhálózata.¹²⁵

3.4.2. Hollandia

A holland hozzáállás a kannabisz szabályozásához mindig is kifejezetten pragmatikus volt, mellőzve a politikai vagy ideológiai megközelítést.¹²⁶ A holland drogpolitikai modell az engedékeny elemeket ötvözi a szigorú jogi keretekkel.¹²⁷ A kormány saját meghatározása szerint az általuk követett irányvonal gyakorlatias, humánus, realista és tudományos tényekre

¹²⁰ Ximene Rêgo és társai, „20 years of Portuguese drug policy developments, challenges and the quest for human rights”, *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy* 16, sz. 1 (2021): 1. o.

¹²¹ Daisy O’Hearn, „From Policy to Practice: Analyzing Oregon’s Drug Decriminalization in Comparison to Portugal and Switzerland” (szakdolgozat, University of Oregon, 2025), 25. o.

¹²² Michelle Fuene-Hetenyi, „A Critical Review Comparing Portugal’s Decriminalisation of Illicit Drugs and Australia’s Drug Policy Strategies” (szakdolgozat, Murdoch University, 2023), 45. o.

¹²³ Ximene Rêgo és társai, „20 years of Portuguese drug policy developments, challenges and the quest for human rights”, *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy* 1, sz. 1 (2012): 7. o.

¹²⁴ Teguh Hartono, Vadira Hanami és Fanniya Dyah Prameswari, „Drug abuse rehabilitation policies in Indonesia: a comparison with Vietnam, Australia and Portugal”, *Wacana Hukum* 29, sz. 2 (2023): 173. o.

¹²⁵ Samuel Pombo és Nuno Félix da Costa, „Heroin Addiction Patterns of Treatment-Seeking Patients, 1992-2013: Comparison Between Pre- and Post-Drug Policy Reform in Portugal”, *Heroin Addiction and Related Clinical Problems* 18, sz. 6 (2016): 11. o.

¹²⁶ Paudira Dwijo Hapsari, Awallia Septiyana Putri és Henzie Kerstan, „Legal Policy for Drug Users in Indonesia and the Netherlands”, *Journal of Creativity Student* 7, sz. 1 (2022): 53. o.

¹²⁷ Tapashi Adhikary, Pratik Kumar Bal és Kumar Sumit, „A Review on Drug Regulation Policy in the Netherlands and India: The History of Current Policy Development, and Policy Analysis”, *Manipal Journal of Nursing and Health Sciences* 8, sz. 1 (2022): 1. o.

épül. A szabályozás illeszkedik a nemzetközi kötelezettségekhez és egyezményekhez. Bár a kábítószeres legalizálását nem tartják kívánatosnak, a teljesen drogmentes társadalom megteremtését sem tekintik elérhető célnak.¹²⁸

A jogalkalmazás az „opportunitás elvét” alkalmazza, ami lehetővé teszi az ügyészség számára, hogy mérlegelje a vádemelést annak alapján, hogy az eljárás szolgálja-e a közérdeket.¹²⁹ A kábítószer-szabályozás alapját jelenleg a holland Ópiumtörvény (Opiumwet) képezi. Ez a jogszabály bűncselekményként határozza meg a kábítószer-kereskedelmet, a termesztést, az előállítását, valamint a szerek birtoklását is.¹³⁰ Ugyanakkor az Ópiumtörvény azzal, hogy a tiltott cselekmények között nem nevesíti a fogyasztást, jelzi, hogy a kábítószer használata önmagában nem minősül bűncselekménynek.¹³¹

A hatóságok nem indítanak eljárást csekély mennyiségű lágy drog birtoklása miatt. A megengedett határérték legfeljebb 5 gramm kannabisz (marihuána vagy hasis), illetve maximum 5 tö kannabiszpalánta.¹³²

A coffeeshopok olyan kávézószerű egységek, ahol a kannabisz értékesítését eltűrik.¹³³ Működésüket ugyanakkor szigorú megkötések korlátozzák: vásárlónként legfeljebb 5 gramm adható ki, tilos a reklámozás, 18 év alattiak nem léphetnek be, nem árusíthatnak alkoholt, nem tarthatnak kemény drogokat, és nem veszélyeztethetik a közrendet.¹³⁴ A kannabisz nagykereskedelmi tételekben történő termesztése és eladása ugyanakkor továbbra is illegális Hollandiában, ami megnehezíti a coffeeshopok számára az általuk forgalmazott termékek minőségellenőrzését.¹³⁵

Ezzel párhuzamosan az elmúlt évtizedekben a holland politika fókusza az ártalomcsökkentés felől egyre inkább a biztonságra, valamint a kábítószer-termelés és -kereskedelem elleni fellépésre tolódott át.¹³⁶

¹²⁸ Manuela Dias, „Drug Use Within the Confines of Prohibition: A Comparative Study of Law and Policy in the Netherlands and Brazil, and Their Adoption of Harm Reduction”, *Transnational Criminal Law Review* 2, 2. sz. (2023): 140. o.

¹²⁹ Adhikary, Bal és Sumit, „A Review on Drug Regulation Policy in the Netherlands and India”, 19. o.

¹³⁰ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA), *Netherlands Country Drug Report 2019* (Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019), 5. o.

¹³¹ Dias, „Drug Use Within the Confines of Prohibition”, 147. o.

¹³² Hapsari, Putri és Kerstan, „Legal Policy for Drug Users in Indonesia and the Netherlands”, 54. o.

¹³³ Jonathan Pratschke, „Harm Reduction Strategies for Cannabis-Related Problems: A Literature Review and Typology”, *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience* 275, 3. sz. (2025): 384. o.

¹³⁴ Alexander Kastl, „Drogenpolitik in der EU und die Legalisierungskonzepte für Cannabis in ausgewählten Mitgliedstaaten” (diplomamunka, Johannes Kepler Universität Linz, 2023), 14. o.

¹³⁵ Pratschke, „Harm Reduction Strategies for Cannabis-Related Problems”, 384-385. o.

¹³⁶ Machteld Busz és társai, „Reframing Dutch drug policies: a new era for harm reduction”, *Harm Reduction Journal* 21, 1. sz. (2024): 3. o.

3.5. A drogpoltikák hatásai

Az elmúlt évtizedek nemzetközi tapasztalatai rávilágítanak arra, hogy a büntetőjogon alapuló, kizárólagosan elrettentésre építő drogpoltikák elérték a határaikat.¹³⁷ Nincs meggyőző tudományos bizonyíték arra, hogy a kábítószer-használók kriminalizációja képes lenne megelőzni a fogyasztás elterjedését vagy csökkenteni a kapcsolódó társadalmi ártalmakat.¹³⁸ A jogi következményektől való félelem és a szankciók kockázata csupán másodlagos tényezőként jelentkezik az egyéni döntéshozatalban, így a szigorítás nem ér el érdemi kínálat- és keresletcsökkentő hatást.¹³⁹

3.5.1. A zéró tolerancia társadalmi ára

A túlzottan represszív rendszerek – mint amilyen a svéd modell – súlyos közegészségügyi és társadalmi kötelezettségeket rónak az ellátórendszerre és a közösségre. A fogyasztók bűnözőként való megbélyegzése és a jogi szankciók drasztikusan elszigetelik az érintetteket a társadalomtól, megakadályozva őket abban, hogy segítségért forduljanak az ellátórendszerhez.¹⁴⁰

A zéró tolerancia nem védi meg a lakosságot; Svédországban az egy főre jutó kábítószerrel összefüggő halálesetek aránya az európai uniós átlag közel négyszeresét érte el (EMCDDA, 2020, 67–68. o.).¹⁴¹ Ezzel együtt a szigorú jogi környezet és az ellenőrizetlen feketepiac a szervezett bűnözést erősíti.¹⁴² Ez a helyzet hozzájárul a gyermekek és fiatalok kábítószer-terjesztő hálózatokba történő kényszerítéséhez, ami közvetlen kapcsolatban áll a fegyveres erőszak növekedésével.¹⁴³

A büntetéstől és a szabadságvesztéstől való rettegés mindemellett komoly visszatartó erőként hat: a szerhasználók a jogi következményektől tartva gyakran még akkor sem mernek egészségügyi szolgáltatásokhoz vagy szakszerű kezeléshez fordulni, amikor arra szükségük

¹³⁷ Arbeitskreis Drogenpolitik, *Von Repression zu Regulierung*, 3.

¹³⁸ Adam Holland, „An ethical analysis of UK drug policy as an example of a criminal justice approach to drugs: a commentary on the short film Putting UK Drug Policy into Focus”, *Harm Reduction Journal* 17, 97. sz. (2020): 2. o.

Bacsó Bernadett, „A drogpoltika liberalizációjának társadalmi hatása”, *Magyar Rendészet* 22, 2. sz. (2022): 63. o.

¹³⁹ Kaspar és Krieger, „Die Auswirkungen der Teil-Legalisierung von Cannabis in Deutschland: erste Ergebnisse einer empirischen Studie”, 657. o.

¹⁴⁰ Julie Holeksa, „„In Sweden you are worthless. In Denmark you get an identity again” – on being perceived and received as a person who uses drugs in different drug policy settings”, *Harm Reduction Journal* 21, 117. sz. (2024): 5. o.

¹⁴¹ Goldberg, „A Path Forward for Swedish Drug Policy?”, 114–115. o.

¹⁴² Arbeitskreis Drogenpolitik, *Von Repression zu Regulierung*, 3.

¹⁴³ Thomas Friis Søgaard és társai, „Criminal exploitation and vulnerability in drug markets: A six-nation comparison of its recognition in international policy discourses and criminal justice systems”, *European Journal of Criminology* (2026): 8. o.

lenne. Ez a légkör elmélyíti a megbélyegzést és a diszkriminációt, a használókat pedig a társadalom peremére szorító, számkivetett helyzetbe kényszeríti. Mindezek következtében a kábítószer-használat az illegalitásba húzódik vissza, ami tartósan fenn tartja, sőt fokozza a rendkívül veszélyes magatartásformákat.¹⁴⁴

3.5.2. Ártalomcsökkentés és egészségügyi megközelítés

Ezzel szemben a dekriminalizációt és az ártalomcsökkentést előtérbe helyező országok – mint Portugália vagy Svájc – számottevő közegészségügyi sikereket értek el.¹⁴⁵ Portugáliában a kábítószeres 2001-es dekriminalizációja után a túladagolásos halálesetek száma gyorsan csökkent.¹⁴⁶ Ezzel egyidejűleg a kezelésben való részvétel drasztikusan növekedett, miközben az új HIV-fertőzések száma visszaesett.¹⁴⁷

A svájci tapasztalatok azt mutatják, hogy az opioid-agonista terápiák és az ártalomcsökkentő szolgáltatások sikeresen megfékezték a súlyos kábítószer-válságot, támogatva az érintettek társadalmi reintegrációját.¹⁴⁸ Hollandiában az innovatív megoldások, például a metadonbuszok és a felügyelt használói szobák bevezetése nyomán a kábítószer-injekcióhoz köthető új HIV-esetek továbbra is ritkák maradtak.¹⁴⁹

A kábítószer-ellenőrzés kevésbé korlátozó módszereit – így a büntethetőség megszüntetését vagy a büntetés mellőzését – ezért indokolt mérlegelni a kockázatos szerhasználat megelőzése és a negatív hatások mérséklése érdekében. Az egészséghez való alapvető jog ugyanis megköveteli az államoktól a legkevésbé korlátozó eszközök alkalmazását, ha léteznek alternatív megoldások az érintettek védelmére. A dekriminalizáció ezen túlmenően jelentősen csökkentené a büntetőjogi szankciókkal és a megbélyegzéssel járó ártalmakat, miközben biztosítaná a szerhasználók számára a szükséges egészségügyi ellátáshoz és gyógyszerekhez való hozzáférést.¹⁵⁰

3.5.3. Jogrendszer, bűnüldözés és piaci szabályozás

A büntetőjogi megközelítés feladása komoly költségvetési és bűnüldözési előnyökkel is jár. A szankciók megszüntetésével a hatóságok átcsoportosíthatják az erőforrásaikat: a

¹⁴⁴ Anand Grover, *Submission to the Committee against Torture regarding drug control laws* (New York: ENSZ, 2012), 3. o. Elérés: 2026. 08.10.

<https://digitallibrary.un.org/record/710175?v=pdf>

¹⁴⁵ Abderhalden és Krebs, „Zur Zukunft der Suchthilfe”, 8-10. o.

¹⁴⁶ O’Hearn, *From Policy to Practice*, 45. o.

¹⁴⁷ Pombo és da Costa, „Heroin Addiction Patterns of Treatment-Seeking Patients”, 5. o.

¹⁴⁸ Maximilian Buschner, Nadine Heckel, Patricia Dürler, Etna J. E. Engeli, Sophie Schneider, Eva M. Havelka, Carlos Nordt és Marcus Herdener, „The Züri Can study: Can regulated cannabis sales promote lower-risk cannabis use? Mini-review and study protocol”, *International Journal of Drug Policy* 133 (2024): 4. o.

¹⁴⁹ EMCDDA, *Netherlands Country Drug Report 2019*, 12. o.

¹⁵⁰ Grover, *Submission to the Committee against Torture*, 3. o.

kishatósági beavatkozások helyett a kábítószer-kereskedő szervezetek ellen léphetnek fel hatékonyabban.¹⁵¹

A tilalom fenntartása óriási erőforrásokat köt le az igazságszolgáltatásban, miközben a legalizáció jelentős megtakarításokhoz vezet a bűnüldözésben és az igazságszolgáltatásban.¹⁵² A coffeeshopok példája azt is megmutatja, hogy a szabályozott értékesítés akár több száz millió eurós adóbevételt generálhat az államnak.¹⁵³

A kontrollált piac megteremtése – ahogyan azt a svájci kísérleti projektek vagy a legújabb német jogalkotási lépések mutatják – lehetőséget ad a minőségellenőrzésre és a hatóanyag-tartalom átlátható jelölésre.¹⁵⁴ Ez a pragmatikus megközelítés képes lehet visszaszorítani a feketepiacot anélkül, hogy a fogyasztás növekedésével vagy a közbiztonság romlásával járna. A tapasztalatok alapján a büntetőjogi represszió helyett a közegészségügyi fókuszú és szabályozott piaci keretek nyújtják a fenntartható megoldást a drogpolitikai kihívásokra.¹⁵⁵

3.6. Alfejezeti összegzés: a nemzetközi tapasztalatok hazai

hasznosíthatósága

A nemzetközi drogpolitikai modellek, valamint a különféle kriminálpolitikai gyakorlatok áttekintése számos olyan tanulsággal szolgál, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírhatnak a magyarországi szabályozási és ellátórendszer jövőbeli alakítása szempontjából.

Miközben Magyarország továbbra is a szigorúbb, represszív modellt alkalmazza, a nemzetközi kitekintés rámutat arra, hogy a közegészségügyi fókusz, az ártalomcsökkentő szolgáltatások bővítése, valamint a büntetőjogi elterelés intézményének széles körű és gyakorlatias alkalmazása hosszú távon fenntarthatóbb és hatékonyabb választ adhatna a hazai kábítószer-problémára.

¹⁵¹ Moury és Escada, „Understanding Successful Policy Innovation”, 968. o.

¹⁵² Claudia Mathias, „Kontrovers: Cannabis-Legalisierung in Deutschland”, *GWP – Gesellschaft. Wirtschaft. Politik* 72, 2. sz. (2023): 222. o.

¹⁵³ Adhikary, Bal és Sumit, „A Review on Drug Regulation Policy in the Netherlands and India”, 8. o.

¹⁵⁴ (Bidirectional association of psychopathology and cannabis use..., 5.

¹⁵⁵ Baltes-Flueckiger és társai, „Effects of legal access versus illegal market cannabis on use and mental health”, 1990.

4. A hazai büntetőjogi szabályozás története

4.1. A kábítószer-bűnözés alakulása Magyarországon

4.1.1. Kábítószer-helyzet a 90-es évekig

A kábítószer-fogyasztás az 1960-as években jelent meg hazánkban. A korlátozott elérhetőség miatt a fiatalok nem a Nyugat-Európában népszerű illegális drogokat használták, hanem az itthon legálisan megszerezhető ragasztók gőzét inhalálták, a Parkan nevű antiparkinson gyógyszert, valamint kodeintartalmú készítményeket fogyasztottak.¹⁵⁶ A kábítószer-használat az évtizedben ugyanakkor csak szórványos jelenség volt. 1969-ben regisztrálták az első kábítószer miatti halálesetet, és ebben az évben készültek az első rendőri jelentések drogfogyasztó csoportokról.¹⁵⁷

A hetvenes években érte el Magyarországot is a modern pszichoszociális epidémia. Az évtized kezdetétől mind több, közép- és alsó középosztálybeli fiatal használt társasági összejöveleteken gyógyszereket visszaélészerűen, gyakran alkohollal együtt. 1972-től már gyógyszerértári betörések is előfordultak.¹⁵⁸ 1976-ban pedig megjelentek a bíróság előtt a narkomán fiatalokból álló csoportok. Ez az időszak a már klasszikusnak tekintett kóros gyógyszerfogyasztás korszaka volt, ideértve a már említett Parkán, Gracidin, valamint később a Hydrocodin visszaélészerű alkalmazását.¹⁵⁹

Az 1980-as évek elejétől kezdődően a fiatal korosztályok körében a pszichoaktív szerek használata egyre jobban terjedt, és egyre nagyobb számban fordultak elő közöttük olyanok, akik kábítószer rendszeresen fogyasztottak. A korábbi periódusokhoz képest a legjelentősebb változást a drogpiazi kínálat diverzifikációja jelentette. Míg korábban a fogyasztási mintázatokat inkább a gyógyszeripari készítmények és a szipuzáshoz használt anyagok használata jellemezte, ebben az időszakban a "klasszikus" kábítószerek is megjelentek és hozzáférhetővé váltak a fogyasztók számára.¹⁶⁰ Az intravénásan használható ópiát-alapú szerek használata csak kevés droghasználót érintett, és inkább médiavisszhangot váltott ki, mintsem hogy széles körű közegészségügyi kérdéssé vált volna.¹⁶¹ 1986-ban elkezdődött a házilag

¹⁵⁶ Fülöp Ágnes, Grád András és Müller Mária, *Droggal és alkohollal összefüggő bűncselekmények* (Budapest: HVG-ORAC, 2000), 112. o.

¹⁵⁷ Lévai Miklós, „A kábítószer-probléma és büntetőjogi kontrollja Magyarországon”, *Esély*, 1. sz. (1992): 56. o.

¹⁵⁸ Uo. 57. o.

¹⁵⁹ Frech Ágnes, „Kábítószerügyek a magyar bírói gyakorlatban”, *Belügyi Szemle*, 11. sz. (1997): 59. o.

¹⁶⁰ Mátyás Szabolcs, *A kábítószer-bűnözés elleni küzdelem mint stratégiai kihívás a magyar bűnüldözésben* (Budapest: Nemzeti Közsolgálati Egyetem, 2020), 12. o.

¹⁶¹ Fülöp, Grád és Müller, *Droggal és alkohollal összefüggő bűncselekmények*, 112. o.

előállított mákkészítmények rendszeres használata, és ebben az időszakban jelent meg az ún. „kemény” drogok iránti kereslet.¹⁶²

A problémát fokozta, hogy az 1980-as évek közepéig nem lehetett nyilvánosan kimondani, leírni, hogy Magyarországon is vannak kábítószer-fogyasztók. 1986-ban jelentek meg az első olyan írások, amelyek orvosok, pedagógusok, ifjúságvédelemmel foglalkozó rendőrök konkrét tapasztalatain alapultak, s ezekből egyértelműen kiolvasható volt a kábítószer-helyzet miatti aggodás. A korabeli prognózisok a vártnál gyorsabban beigazolódtak. A határok fokozatos megnyitásával párhuzamosan a nyugati drogkultúra egyenesen beáradt hazánkba számos társadalomromboló hatásával együtt.¹⁶³

4.1.2. Kábítószer-helyzet a 90-es évektől

A kilencvenes évektől új trendek alakultak ki. Míg a nyolcvanas években a bűnügyi adatok kisebb kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményeket mutattak, mint például a vényhamisítás, vagy a kábítószer-fogyasztás, addig a kilencvenes évekre más jelenségek váltak jellemzővé: főként a kábítószer-csempészet vagy -forgalmazás, valamint a kisebb mennyiségek terjesztése, és a marihuána-termesztés.¹⁶⁴ Hazánk a kilencvenes évekre az illegális kábítószer-kereskedelemnek nemcsak tranzitországa, hanem célországa is lett. Ezzel összefüggésben a hozzáférhető kábítószerek választéka megnőtt, és kialakult egy belső piac.¹⁶⁵

1994 kiemelkedő évnak számított a magyarországi kábítószer-történelemben: a német és az osztrák hatóságok hatékony munkájának eredményeként hazánk marihuána tekintetében önellátóvá vált. 1990-től kezdődően egyre nagyobb számban akadtak fenn magyar „drogturisták”, akik marihuánát és hasist szállítottak a német és osztrák határátkelőhelyeken. Ésszerű lépés volt, hogy egy idő után csupán a hasiskender növény magjait szerezték be Hollandiában, melynek hazacsempészése minimális kockázattal járt. 1994-ben nagy számban kezdtek kannabiszt termesztetni hazánk több megyéjében, 1995-től pedig új időszak kezdődött a hazai kábítószerpiacon, amelyet „Extasy-korszaknak” hívhatunk.¹⁶⁶

A kilencvenes évek utolsó szakaszában hazánk – nyugat-európai viszonylatban – közepesen fertőzött országnak számított, s ennek megfelelően „közepesen” szenvedtük el ennek következményeit. Például:

¹⁶² Lévai, „A kábítószer-probléma és büntetőjogi kontrollja Magyarországon”, 57. o.

¹⁶³ Hollósi György, „Elvesztett évtized a kábítószer elleni harcban”, *Belügyi Szemle*, 11. sz. (1997): 49. o.

¹⁶⁴ Szomor Katalin, „A kábítószer-probléma és a keresletcsökkentés stratégiája”, *Belügyi Szemle*, 11. sz. (1997): 23. o.

¹⁶⁵ Fülöp, Grád és Müller, *Droggal és alkohollal összefüggő bűncselekmények*, 112. o.

¹⁶⁶ Hollósi, „Elvesztett évtized a kábítószer elleni harcban”, 51. o.

- Évente 5-10 személy kábítószer-túladagolás következtében, további 30-40 ember vesztette életét a folyamatos kábítószer-használat miatt kialakult valamilyen betegségben.
- Megnőtt az úgynevezett „beszerzési bűnözés”, vagyis a növekvő számú kábítószer-fogyasztók rendszeresen követtek el különféle bűncselekményeket a kábítószerhez szükséges pénz megszerzése céljából.
- A hazai drogpiacon ellátását a jelentős tőkével rendelkező hazai bűnszervezetek és külföldi kábítószer-kereskedő csoportok biztosították, és létrejött egy, a kábítószer-kereskedelemre mint megélhetési forrásra építő bűnözői réteg. Ennek következményeként megnövekedett az alvilági, erőszakos bűncselekmények száma.
- A kábítószer-kereskedők által megtermelt milliárdok részben a szervezett bűnözés egyéb területeire jutottak, részben visszakerültek a legális gazdaságba vagy korrupciós célokat szolgáltak, mindenképpen jelentősen erősítették a szervezett bűnözés hazai pozícióit.¹⁶⁷

4.1.3. A jelenkor kihívásai

A 2000-es évek elején a kábítószer-fogyasztók számának növekedése ellenére Magyarország európai összevetésben továbbra is az alacsonyabb érintettségű államok közé tartozott. A nemzetközi felmérések alapján, míg egyes nyugat-európai országokban (Nagy-Britannia, Írország) csökkenés volt látható, a legtöbb európai államban – és különösen a volt szocialista régióban – a növekedés volt jellemző. E jelenség egyértelmű oka, hogy ezen országok korábbi fizikai elzártsága hatékonyan gátolta a nemzetközi kábítószer-kereskedelem fő áramlataiba való integrálódást, így a "klasszikus" szerek (pl. kokain, heroin, LSD) elterjedését. A valós keresletet lefedő kábítószerpiac kiépülése ezen országokban csak a rendszerváltást követően indulhatott meg. A volt kommunista blokk államaiban tehát ez volt az az időszak, amelyben a kábítószerpiac és a mai értelemben vett kábítószer-bűnözés kifejlődött, és megjelentek a "főállású" kábítószer-kereskedők és a dílerek.¹⁶⁸

2010-től a magyarországi kábítószerpiacon jelentős átalakulás következett be. A „hagyományos” kábítószerek mellett nagy mennyiségben jelentek meg az új pszichoaktív anyagok.¹⁶⁹ A dizájn drogok sokfélesége, ismeretlensége és gyors változása fokozott kihívást jelent a jogalkotók, a jogalkalmazók, valamint a drogszakmában dolgozó szakemberek

¹⁶⁷ Uo. 49. o.

¹⁶⁸ Mátyás, *A kábítószer-bűnözés elleni küzdelem mint stratégiai kihívás a magyar bűnüldözésben*, 20. o.

¹⁶⁹ Nemzeti Drog Fókuszpont, *2022-es ÉVES JELENTÉS (2021-es adatok) az EMCDDA számára* (Budapest: Nemzeti Drog Fókuszpont, 2022), 205. o.

számára. Egy már forgalomban lévő anyag listára felvétele után, szinte azonnal kikerül a piacra egy azt helyettesítő másik anyag, a terjedés sebessége miatt gyors reakció szükséges. Az új pszichoaktív anyagok terjedésével számos kihívás merül fel: míg a klasszikus kábítószeres hatásmechanizmusa ismert, az új pszichoaktív anyagok esetén a közegészségügyi kockázatok beazonosítására korlátozott ismeret áll rendelkezésre, mert egyes anyagok annyira újak. A másik kihívás, hogy a törvényi rendelkezések módosítása időbe telik, mire egy új pszichoaktív anyagot a hatóságok azonosítják és ellenőrzik, a csere gyakran már a polcokon van. Az anyagok jegyzékbe történő felvétele kötelezi a bűnüldöző szerveket az anyagok vizsgálatára, de az új tesztekre szánt technikai és pénzügyi források nem mindig növekednek eszerint.

A 2020-as évek első felében Magyarországon nem volt jellemző a kábítószeres nagy mennyiségű termesztése és előállítása. Néhány esettől eltekintve, általában kisebb ültetvényekre, illetve laboratóriumokra bukkantak a hatóságok. Hazánk napjainkban főként tranzit-országnak tekinthető, amelyen áthalad több fő kereskedelmi útvonal is. Magyarországon az ismertté vált kábítószer-bűncselekmények nagyobb hányada kannabiszhoz (2021: 55,1%), kisebb része stimulánsokhoz (2021: 28%) kapcsolható. A kábítószer-bűncselekmények túlnyomó többségét a fogyasztói típusú elkövetések teszik ki, az esetek 77,2%-a ebbe az elkövetői magatartásba sorolható.¹⁷⁰

4.2. A büntetőjogi szabályozás története

4.2.1. Az 1961. évi V. törvény hatályba lépése előtti időszak

A Csemegi-kódex a kábítószerrel összefüggő tiltott cselekményekről nem rendelkezett, e tevékenységek korlátozása érdekében hozott első hazai jogi norma egy 1894-es belügyminiszteri rendelet volt, amely az ópium kereskedelmére vonatkozóan tartalmazott tilalmakat. Az említett rendelet az ópiumot gyógyszernek minősítette, és előírta, hogy azt kizárólag gyógyszerértékesítési joggal rendelkező személyek értékesíthetik.¹⁷¹

Az első nemzetközi ópiummegyezmény törvénybe iktatása Magyarországon az 1923. évi XXII. törvénnyel történt meg.¹⁷² A jogalkotó szerint e törvény kizárólag a trianoni békeszerződésben vállalt törvényhozási kötelezettség teljesítése érdekében született, ugyanis

¹⁷⁰ Uo. 205. o.

¹⁷¹ Belovics Ervin, Molnár Gábor Miklós és Sinku Pál, *Büntetőjog II. Különös Rész* (Budapest: HVG-ORAC, 2021), 149. o.

¹⁷² A törvény végrehajtására szolgáló 7430/1924. ME számú rendelet sorolta fel azokat a kábítószereket, amelyek előállítása, termelése, behozatala és kivitele, feldolgozása és forgalomba hozatala kizárólag hatósági engedély alapján történhetett. E rendelet állapította meg a hatósági engedély feltételeit, és a rendelkezéseket megszegőkkel szemben büntető jogkövetkezményeket helyezett kilátásba.

az ópium, morfium és más hasonló ártalmas szerekre vonatkozólag Magyarországon törvényhozási intézkedésekre nem volt szükség, mert ezek a szerek és az ezekből előállított készítmények nem voltak szabad forgalom tárgyai hazánkban és így eladásuk, alkalmazásuk csak orvosi rendelés alapján, gyógyszerterek útján történhetett korábban is.¹⁷³

Ezt követően a második nemzetközi ópiummegyezmény becikkelyezéséről szóló 1930. évi XXXVII. törvény vezetett be kábítószerrel kapcsolatos rendelkezéseket. A törvény indokolása értelmében a világháború utáni nemzedék által előidézett és különösen a nyugati nagy világvárosokban észlelhető kóros méregélvezet szenvedélyének egyre erősebb mértékben való terjedése indokolta a körültekintőbb és szigorúbb szabályok életbe léptetését.¹⁷⁴

A második nemzetközi ópiummegyezmény nyomán került be a kábítószerrel visszaélés első tényállása az 1879. évi XL. törvénycikkbe (Kihágási Büntető Törvénykönyv). A törvény hat hónapig terjedő fogházzal büntette a következő elkövetési fordulatokat:

- hatósági engedély nélkül kábítószer gyártása, behozatala, eladása, terjesztése, kivitele, vagy engedély nélküli készletben tartása,
- kábítószernek hatósági engedély birtokában nem jogosult részére történő eladása, terjesztése vagy kivitele,
- a hatósági engedélyben meghatározottaktól eltérő helyen, más helyiségben kábítószer gyártása,
- kábítószerrel kapcsolatos nyilvántartási kötelezettség elmulasztása.¹⁷⁵

4.2.2. Az 1961. évi V. törvény

Az 1961. évi V. törvény a kábítószerrel visszaélés tényállását a közbiztonság és a közrend elleni bűncselekmények körében helyezte el. Az alapeset a kóros élvezetre alkalmas kábítószernek hatósági előírások megszegésével vagy kijátszásával történő készítésével, megszerzésével, tartásával vagy forgalomba hozatalával volt elkövethető, a büntetési tétel egy évig terjedő szabadságvesztés volt. A törvény három évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegette az elkövetőt, ha a bűncselekményt üzletszerűen, visszaesőként vagy bűnszövetségben követte el.¹⁷⁶

A tényállás a fogyasztást nem nevesítette, a Kommentár ugyanakkor magyarázatában rámutatott, hogy visszaesőként többnyire kábítószer-élvezők követik el a bűncselekményt.

¹⁷³ Az 1923. évi XXII. törvénycikk indokolása a Hágában 1912. évi január hó 23-án kötött „Nemzetközi ópiummegyezmény” becikkelyezéséről

¹⁷⁴ 1930. évi XXXVII. törvénycikk indokolása a Genfben 1925. évi február hó 19-én kötött „Nemzetközi ópiummegyezmény” becikkelyezéséről

¹⁷⁵ Egedi, *Tudatmódosító szerek és büntetőjogi felelősség*, 95-96.o.

¹⁷⁶ 1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről 198. §

Utalt továbbá arra is, hogy amennyiben a kábítószer-fogyasztás kórossá válik, vagyis az elkövető képtelen lemondani a kábítószerrel, cselekménye büntethetőséget kizáró ok miatt nem büntethető; illetve, ha csupán korlátozó tényező áll fenn, a büntetés korlátlan enyhítésére van lehetőség.¹⁷⁷

4.2.3. Az 1971. évi 28. törvényerejű rendelet

A kábítószerrel kapcsolatos hazai büntetőjogi jogalkotás az 1970-es évekig csupán a nemzetközi egyezmények ratifikálásából eredő kötelezettségek teljesítését jelentette. A hetvenes évek elejétől azonban ez annyiban változott, hogy már nem csupán az 1961. évi Egységes Kábítószer Egyezményre tekintettel vált szükségessé a korábbi szabályozás módosítása, hanem a társadalom fokozottabb védelme érdekében is. A büntetőjogi rendelkezések megalkotása során a magyarországi viszonyok figyelembevételét ekkor azonban még jellemzően nem a kábítószerrel visszaélések számának növekedése motiválta, hanem a kábítószer-csempészet elleni védekezés.¹⁷⁸

Erre tekintettel az 1971. évi 28. törvényerejű rendelet¹⁷⁹ az elkövetési magatartások között már szabályozta a kábítószernek az országba való behozatalát, onnan történő kivitelét, valamint az ország területén történő átvitelét. További újítás volt, hogy a jelentős mennyiségű, illetve értékű kábítószerre történő elkövetés bekerült a minősített esetek közé. Szigorodtak a büntetési tételek, alapesetben egy évtől öt évig, minősített esetekben pedig már két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés is kiszabható volt, valamint – 6 hónapig terjedő szabadságvesztéssel – üldözendővé vált a bűncselekmény előkészülete is.¹⁸⁰

4.2.4. Az 1978. évi IV. törvény

Az 1978. évi IV. törvény¹⁸¹ megalkotásakor a jogalkotó úgy vélte, hogy hazánkban akkoriban az olyan veszélyes bűnözési formák, mint a kábítószer-kereskedelem, lényegében nem fordultak elő. Magyarországon ekkor még sem a kábítószer élvezésének, sem a kábítószer készítésnek nem voltak hagyományai. A világ más országaiban ugyanakkor már rohamosan terjedt a kábítószer-fogyasztás és az ahhoz kapcsolódó bűnözés, így a hazai elterjedésének megelőzése érdekében a jogalkotó szükségesnek látta a büntetőjogi eszközök alkalmazását.¹⁸²

¹⁷⁷ Ritter Ildikó, *A kábítószerrel való visszaélés büntetőjogi megítélésének hatásvizsgálata – 1999. március 1. után* (Budapest: L'Harmattan, 2003), 15. o.

¹⁷⁸ Lévai Miklós, *Kábítószeres bűnözés* (Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1992), 102. o.

¹⁷⁹ 1971. évi 28. törvényerejű rendelet a Büntető Törvénykönyv módosításáról és kiegészítéséről

¹⁸⁰ 1971. évi 28. törvényerejű rendelet a Büntető Törvénykönyv módosításáról és kiegészítéséről 44. §

¹⁸¹ A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.)

¹⁸² A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény indokolása

Az 1960-as és 1970-es évek fordulóján kialakuló új droghasználati minták globális szintű jogpolitikai szemléletváltást eredményeztek. Az addig kizárólagos proibicionista nézet mellett Hollandia és több más ország toleráns, normalizáló büntetőjogi szabályozást vezetett be. Ez a megközelítés számos további állam büntetőjogában hozott létre legalább kompromisszumos megoldásokat a személyes kábítószer-használattal összefüggő cselekmények vonatkozásában. Az 1978-as Btk. – bár valójában nem tért el a tiltó alapállástól – hasonló lépéseket tett ezen az úton: visszaesést mint minősített esetet hosszú idő után először elhagyó kódex a 282. § (5) bekezdésében a nem forgalomba hozatal céljából, csekély mennyiségű kábítószer készítő, megszerző vagy tartó, azaz a saját fogyasztással kapcsolatos magatartást tanúsító elkövetők cselekményét az alapesethez képest privilegizáltan, vétségként értékelte.¹⁸³ E megoldás célja a kábítószer áldozatainak és haszonélvezőinek elhatárolása volt; a jogalkotó a törvény szigorát elsősorban az utóbbiak ellen kívánta érvényesíteni, miközben a fogyasztók esetében is szükségesnek tartotta a visszatartás érdekében – a minőségileg enyhébb – büntetéssel fenyegetést.¹⁸⁴

A fiatalkorúak magasabb fokú védelme érdekében az 1978-as Btk. – az alapeseti büntetési tétellel, azaz egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel – büntette azt az elkövetőt, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek adott át kóros élvezetre alkalmas kábítószer.¹⁸⁵ A nemzetközi tapasztalatok szerint ugyanis a kábítószer-szenvedélynek a serdülő korosztály válik a legkönnyebben és leggyorsabban áldozatává, a narkotikum káros hatásainak erőteljesebb érvényesülése mellett pedig a korai kábítószer-élvezés szinte elkerülhetetlenül sodorja őket a bűnöző életmódba.¹⁸⁶

A bűncselekmény előkészülete már önmagában is két évig terjedő szabadságvesztést vont maga után.

A törvény 283. §-ában – kiegészítő jelleggel – helyezték el a kóros szenvedélykeltés tényállását. Ez a bűncselekmény akkor valósult meg, amikor az elkövető tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábító hatású anyag vagy szer kóros élvezetéhez segítséget nyújtott, vagy őt arra rábírní törekedett. A tényállás törvénybe foglalása kapcsán az indokolás utal arra, hogy a serdülők körében a kábítószer iránti érdeklődés sok esetben olyan anyagok használatával veszi kezdetét, amelyek nem minősülnek kábítószereknek, de – kábító hatásuk révén – alkalmasak a kóros élvezetre (pl. gyógyszerek, ragasztók). Az ilyen anyag

¹⁸³ Korona Lajos, „A kábítószer-fogyasztás büntetőjogi megítéléséről”, *Collega*, 9. sz. (1998): 2. o.

¹⁸⁴ A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény indokolása

¹⁸⁵ 1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről 282. § (2) bekezdés

¹⁸⁶ A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény indokolása

egészségkárosító hatása rendszerint enyhébb, mint a klasszikus kábítószerké. A bűncselekménnyé nyilvánítás fő indoka a kóros hajlam felkeltésével járó azon veszély volt, hogy az ilyen anyaghoz hozzászokó fiatal idővel kábítószer-fogyasztóvá válik. Annak megállapítása pedig, hogy valamely anyag rendelkezik-e kábító hatással, orvosszakértői feladat volt.¹⁸⁷

Az 1978. évi IV. törvény nagy hibájának vélték, hogy nem választotta szét határozottan a fogyasztót és a kereskedőt. Ebből adódóan a szankciókat a kereskedővel szemben az általános megelőzés tekintetében elégtelennek, a fogyasztóval szemben pedig a speciális prevenció szempontjából tartották értelmetlennek.¹⁸⁸

Az 1978-as Btk.-ban hatályba lépésekor a kábítószer-fogyasztás még nem szerepelt nevesítve az elkövetési magatartások között. A Legfelsőbb Bíróság VI. Büntető Elvi Döntésében adott iránymutatásával zárta le a jogirodalmi vitát arról, hogy a régi Btk. 282. § (1) bekezdése alapján büntetendő magatartásnak minősül-e önmagában a kábítószer-fogyasztás. Az Elvi Döntés II. pontja szerint a „kábítószer fogyasztója a kábítószerrel visszaélés bűncselekményét akkor is elköveti, ha nem maga készítette vagy tartotta a kábítószeret, hanem másától, a fogyasztás érdekében szerezte meg. Aki maga készítette vagy tartotta – nem forgalomba hozatal céljából – a csekély mennyiségű kábítószeret, már ezzel elkövette a kábítószerrel visszaélés vétségét, tekintet nélkül arra, hogy elfogyasztja a kábítószeret vagy sem. Hasonlóképpen büntetendő a kábítószer másától való megszerzése is, akár elfogyasztja azt a megszerző, akár nem. A kábítószer fogyasztása pedig – ha az elkövető nem maga készítette vagy tartotta azt – feltételezi a kábítószer előzetes megszerzését, vagyis birtokba vételét.”¹⁸⁹

A Btk. 1979. július 1-jén hatályba lépett és az 1993. évi módosításig hatályos rendelkezései lényegében a kriminálpolitika „zéró tolerancia” modelljének feleltek meg. Az 1980-as évek közepétől 1998-ig tartó időszakban azonban változás volt megfigyelhető a kábítószer-probléma és azon belül a drogfogyasztással szembeni hazai állami fellépés területén. Az évtized második felében az állami és politikai vezetés egy része felismerte, hogy a kábítószer-helyzet sem „titkolózással”, sem kizárólag adminisztratív vagy rendőri intézkedésekkel nem orvosolható, és a kábítószer-használat terjedése sem állítható meg hazánkban pusztán büntetőjogi úton. A társadalom jelentős része belátta, hogy a fogyasztó nem

¹⁸⁷ Uo.

¹⁸⁸ Lévai, *Kábítószeres bűnözés*, 103. o.

¹⁸⁹ VI. számú Büntető Elvi Döntés a kábítószerrel visszaélés egyes jogértelmezési kérdéseiről

Az Elvi Döntés I. pontja a kábítószeres és kábító hatású anyagok fogyasztásából eredő bódult állapot beszámítási képességre gyakorolt hatásával foglalkozott, míg a III. pontja a csekély és jelentős mennyiség meghatározására terjedt ki.

egyszerűen bűnöző, hanem segítségre és gyógyításra szoruló beteg. E szemléletváltásban – a kábítószeres fiatalok számának növekedése és a szipuzással összefüggő egyre gyakoribb halálesetek mellett – fontos szerepe volt a korabeli médiában megjelent azon írásoknak, amelyek a kábítószer-problémát társadalmi jelenségként, emberi, egészségügyi, kulturális vonatkozásban mutatták be, valamint a hazánkban ekkor kialakuló drogszakma képviselőinek. Mindezek következtében az 1980-as évek közepétől kezdődően a drogfogyasztással szembeni állami válaszlépések, melyek addig elsősorban rendészeti és büntetőjogi intézményekre korlátozódtak, fokozatosan kiegészültek egészségügyi és szociális intézményekkel, például drogambulanciákkal.¹⁹⁰

4.2.5. Az 1993. évi XVII. törvény

A régi Btk. kábítószerrel kapcsolatos szabályait a rendszerváltás után elsőként az 1993. évi XVII. törvény¹⁹¹ módosította, erre pedig több okból is szükség volt. Egyrészt az akkor még ugyan nem igazán jelentős, de növekvő számú kábítószeres büntetőügy rámutatott arra, hogy a közel húsz évvel korábbi rendelkezések már nem alkalmasak a 90-es évek közepén jelentkező kihívások kezelésére, másrészt az 1978-as Btk. vonatkozó szabályai a nemzetközi szerződésekkel sem álltak teljes összhangban.¹⁹²

Az 1993. évi novella a következő releváns módosításokat hajtotta végre:

- Bővült az elkövetési magatartások köre a „termeszt”, „előállít”, „kínál”, „átad” és „kereskedik” fordulatokkal.
- Új minősített esetet jelentett a fegyveres elkövetés, emellett szigorúbb megítélés alá esett, ha a bűncselekményt fiataalkorú vagy gyermekkorú személy felhasználásával valósították meg, illetve ha az elkövetés folytán ilyen személy jutott kábítószerhez.
- Még súlyosabb büntetés – öttől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés – várt az elkövetőre, ha a cselekményt jelentős mennyiségű kábítószerre követte el, de szigorúbban minősült a kábítószer termesztésével, előállításával, megszerzésével, forgalomba hozatalával vagy kereskedelmével foglalkozó szervezet keretében történő elkövetés is.
- Új elkövetési magatartásként jelent meg az anyagi eszközök szolgáltatása a bűncselekmény elkövetéséhez.

¹⁹⁰ Lévay Miklós, „Héják, baglyok, galambok: változások a kábítószer-fogyasztás kriminálpolitikai megítélésében”, *Fundamentum* 5, 1. sz. (2001). 51. o.

¹⁹¹ 1993. évi XVII. törvény a büntető jogszabályok módosításáról

¹⁹² Dénes Balázs és Fazekas Tamás, „Drogjogi kérdések”, *Fundamentum* 8, 3. sz. (2004): 113. o.

- A bűncselekmény előkészülete már három évig terjedő szabadságvesztést vont maga után.
- A törvényhozó privilegizált esetként szabályozta a csekély mennyiségre történő elkövetést, amelyet két évig terjedő szabadságvesztéssel vagy pénzbüntetéssel rendelt büntetni.
- Szubszidiárius jelleggel került a tényállásba a kábítószer-fogyasztásra nagy nyilvánosság előtt történő felhívás.
- A novella nyomán jelent meg az elterelés jogintézménye a hazai szabályozásban.
- A kóros szenvedélykeltés bűncselekményének elkövetője kizárólag 18. életévét betöltött személy lehetett, a kiszabható büntetés felső határa pedig három évig terjedő szabadságvesztésre szigorodott.

Az 1993-as büntetőnovella egyértelművé tette, hogy a rendszerváltást követően a magyar büntetőjog defenzív jellegűvé vált, ami mindenekelőtt azt jelentette, hogy a hangsúly a büntetőhatalom korlátaira helyeződött át. Nyilvánvalóvá vált, hogy a kriminalizálás elengedhetetlen feltétele a legitim érdekek tényleges veszélyeztetése vagy sérelme, emellett megfogalmazódott az igény a büntetések mértékletesebb alkalmazására is.¹⁹³ E szemlélet alapját képezi, hogy az *ultima ratio* elve nem csupán egy elvont, formális szempont, hanem egy olyan materiális követelmény, amely a leginkább beavatkozás-intenzív állami eszköztárként tekint a büntetőjogra, és pontosan meghatározza ezen állami beavatkozás szigorú határait.¹⁹⁴

Hazánk – a kábítószer-fogyasztással kapcsolatos kriminálpolitika tekintetében – az 1993. évi novella hatályba lépésével a „kompromisszumos” modellt követte.¹⁹⁵ A kábítószer-problémára irányuló kompromisszumos kriminálpolitika lényege a "kettős stratégia", azaz a terjesztő, kereskedő és a fogyasztó cselekményének minőségileg eltérő büntetőjogi megítélése. Ennek megfelelően a Btk. 1993. évi módosítása szigorította a kínálati oldal szereplőire (előállítók, forgalmazók) vonatkozó büntetőjogi rendelkezéseket, ugyanakkor a kábítószer-fogyasztók fogyasztással kapcsolatos enyhébb súlyú visszaélései esetében – függetlenül attól, hogy az elkövető kábítószer-függő fogyasztó-e vagy sem – meghatározott feltételek mellett lehetőséget adott a büntető útról való elterelésre.¹⁹⁶ Rá kell azonban mutatni arra is, hogy a

¹⁹³ Balogh Ágnes, „Kriminálpolitika és kábítószerrel visszaélés”, *Bűnügyi Szemle* 3, 1. sz. (2010): 8. o.

¹⁹⁴ Nagy Ferenc, „Az állami büntetőhatalom korlátozása ellen ható tendenciák a büntetőjogban,” *Állam- és Jogtudomány* LIX, 1. sz. (2018): 80. o.

¹⁹⁵ Lévy, „Héják, baglyok, galambok”. 51. o.

¹⁹⁶ A büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló T/1218. számú törvényjavaslat indokolása

kábítószer-függőség megelőző vagy gyógyító kezeléséhez szükséges intézményfejlesztés nem történt meg. Ennek következtében pedig a kompromisszumos modellnek megfelelő kriminálpolitikából a gyakorlatban alig több valósult meg, mint ami a „nulla tolerancia” politika sajátja.¹⁹⁷

A csekély és jelentős kábítószer-mennyiség fogalmát az 1993. évi módosító törvény sem határozta meg. Ezek értelmezésére a Legfelsőbb Bíróság VI. számú Büntető Elvi Döntése volt irányadó 1994. májusáig, amikor az említett fórum hatályon kívül helyezte azt. Ezt követően 1995. március 27-én kiadta a Legfelsőbb Bíróság a 155. számú állásfoglalását, melynek III. pontja határozta meg, mikor tekinthető a kábítószer csekély, illetve jelentős mennyiségűnek. Ez az állásfoglalás 1999-ig volt irányadó a kábítószer mennyiségének megállapításánál.¹⁹⁸

Az 1997. évi LXXIII. törvény alapján 1997. szeptember 15-i hatállyal a régi Btk. 282. §-a (3) bekezdésének b) pontja¹⁹⁹ helyébe a „bűnszervezet tagjaként vagy megbízásából” szöveg lépett, valamint a csekély mennyiségre történő elkövetés már nemcsak két évi szabadságvesztéssel, vagy pénzbüntetéssel, hanem közérdekű munkával is büntethető lett.

Érdemes továbbá megemlíteni a Legfelsőbb Bíróság 5/1998. számú büntető jogegységi határozatát, mely halmazati kérdésekkel foglalkozott. Ebben a Legfelsőbb Bíróság rögzítette, hogy a kábítószerrel visszaélés akár azonos, akár különböző elkövetési magatartásait megvalósító részcselekmények természetes egységet képeznek. Kimondta továbbá, hogy az azonos vagy különböző kábítószernek a tiszta hatóanyag-tartalom alapulvételével kiszámított részmennyiségeit – amelyekre nézve a kábítószerrel visszaélésnek a természetes egység keretébe tartozó részcselekményeit elkövették – összegezni kell, és a bűncselekmény minősítése (a csekély vagy jelentős mennyiség megállapítása) szempontjából az össz mennyiség a meghatározó.²⁰⁰

4.2.6. Az 1998. évi LXXXVII. törvény

A kilencvenes évek közepére a bűnözés mind mennyiségileg, mind minőségileg drasztikusan megváltozott, így az 1998-ban hivatalba lépő kormány a korábbi defenzív megközelítés helyett az offenzív büntetőjogi megoldásokban látta a bűnözés visszaszorításának eszközét. Ennek a koncepciónak lényege, hogy a büntetőjognak kulcsszerepet kell vállalnia a

¹⁹⁷ Lévy, „Héják, baglyok, galambok?”. 52. o.

¹⁹⁸ Legfelsőbb Bíróság a 155. számú állásfoglalása

¹⁹⁹ 282. § (3) bekezdés b) A büntetés öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt kábítószernek a hatósági előírások megszegésével való termesztésével, előállításával, megszerzésével, forgalomba hozatalával vagy kereskedelmével foglalkozó szervezet keretében követik el.

²⁰⁰ Legfelsőbb Bíróság 5/1998. számú büntető jogegységi határozata

társadalmi problémák kezelésében, ezt pedig represszióval, azaz a büntetéssel fenyegetés fokozásával lehet megvalósítani. Az 1978-as Btk. második jelentős módosítását az 1998. évi LXXXVII. törvény²⁰¹ hajtotta végre. E törvény indokolása szerint a büntetőjoggal szemben a két legfontosabb társadalmi elvárás, hogy a) legyen, és b) alkalmazható legyen. Emiatt szigorított a törvényhozó a kábítószerrel való visszaélés szabályain. Ezzel újra visszatértünk a zéró tolerancia elvéhez.²⁰²

Az 1998-as módosításra kialakult az a nézőpont, amely a társadalomra veszélyességük alapján három, illetve ezekhez kapcsolódva további kettő – így összesen öt – funkcionálisan és szociológiailag elkülöníthető tevékenységtípus külön szabályozását látta szükségesnek. A három elkülönülő elkövetési forma: a termelői és a forgalmazói típusú cselekmények, valamint a fogyasztás. Az ezekhez kapcsolódó további magatartástípusok pedig a fizikai bűnsegély egyik formája és az előkészület szubjektív formái.²⁰³ Az 1998. évi novella külön bekezdésekben helyezte el a fogyasztói és forgalmazói típusú elkövetési magatartásokat.

A Bécsben, 1988-ban megkötött, a kábítószeres tiltott forgalmazása elleni egyezménynek megfelelően új minősített esetként jelent meg a törvényben a hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként történő elkövetés. Kizárólag a forgalmazói típusú cselekményeket minősítette súlyosabban az az eset, amikor a bűncselekményt oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épület területén, annak környezetében, a fegyveres erők vagy a büntetés-végrehajtási szervezet objektumaiban követik el. Mind a terjesztői, mind a fogyasztói cselekmények esetén súlyosabb volt a büntetés, ha a bűncselekményt nem kábítószerfüggő személy kábítószerfüggő személy felhasználásával követte el.

Megjelent a kábítószer-fogyasztás közvetlen büntethetősége, amely szubszidiárius vétségként került szabályozásra.

Külön rendelkezések vonatkoztak a kábítószerfüggő elkövetőkre, akikkel szemben a törvény alacsonyabb büntetési tételeket állapított meg.

A novella fontos újítása volt, hogy az elterelés alkalmazásának lehetőségét kizárólag a kábítószerfüggő fogyasztókra korlátozta. E vitatott szabályozás kialakítása során a törvényhozó azt tartotta szem előtt, hogy akinek a büntetőjog valójában diverziós lehetőséget kíván biztosítani, az a már kábítószerfüggőség állapotában lévő kábítószer-fogyasztó. Ez az az állapot – a jogalkotó szerint – amikor az egyén már kétségtelenül áldozatnak tekinthető. Ettől

²⁰¹ 1998. évi LXXXVII. törvény a büntető jogszabályok módosításáról

²⁰² Balogh, „Kriminálpolitika és kábítószerrel visszaélés”, 7-8. o.

²⁰³ Fülöp, Grád és Müller, *Droggal és alkohollal összefüggő bűncselekmények*, 120. o.

különbözik a kábítószer pusztán élvezetből használó fogyasztó. A kábítószer-függőség fennállásának megállapítása pedig orvosszakértői feladat volt.²⁰⁴

„Európa legszigorúbb drogtörvényének” négy éve megmutatta, hogy az orvos szakértői rendszer gyakorlatilag nem tudta ellátni a neki szánt feladatot. Földrajzi helytől és kirendelt szakértőtől függően olyan szakvélemények születtek, amelyek között szinte semmilyen összhang nem volt. Jelentőségük nem volt elhanyagolható, mivel ezek az általában öt-hat percnél nem hosszabb vizsgálatok döntöttek arról, hogy valaki ellen le kell-e folytatni a büntetőeljárást vagy választhatja az elterelést. Ennél még lényegesebb volt azonban az az elméleti megfontolás, mely a függő-nem függő felosztás mögött állt, miszerint az államnak a nem függő elkövetők esetében nagyobb érdeke fűződik a büntetőjogi szankciók alkalmazásához, mint az egészségügyi rendszerbe történő irányításhoz. Nem volt meglepő, hogy a drogbetegekkel és kábítószer-fogyasztókkal foglalkozó szakemberek 1998 őszén és 1999 tavaszán szinte egyöntetűen felemelték a szavukat a törvény ilyen módosítása ellen.²⁰⁵

Az 1993. évi XVII. törvény hatályba lépését követő időszakban a szabályozást több oldalról is kritika érte, és időközben a Kábítószer-fogyasztás Visszaszorítása Érdekében Létrehozott Eseti Bizottság jelentéséről szóló 125/1997. (XII. 18.) OGY. határozat 3. pontja is előírta az 1978-as Btk. 282. és 282/A szakaszainak felülvizsgálatát. A bírálatok főként a csekély és jelentős mennyiség fogalmára irányultak, és ebből fakadt az a tényállással szembeni aggály, hogy az nem nyújt megfelelő lehetőséget a jogalkalmazó számára a fogyasztó és kereskedő közötti egyértelmű különbségtételre.²⁰⁶ Erre figyelemmel az 1998. évi novella meghatározta a kábítószer csekély és jelentős mennyiségének fogalmát.

Új tényállásként került a törvénybe a kábítószer készítésének elősegítése.

A privilegiált esetek értelmezése kapcsán 2003. március 17-én megszületett a Legfelsőbb Bíróság 2/2003. számú büntető jogegységi határozata. Ebben az említett fórum kifejtette, hogy a csekély mennyiségre elkövetett kábítószerrel visszaélés megállapításának nincs helye, amennyiben valamely minősítő körülmény is fennáll. A Legfelsőbb Bíróság rögzítette továbbá, hogy amennyiben a kábítószerfüggő személy a függőkre vonatkozó szabályoknál nem nevesített minősített esetet megvalósítva követi el cselekményét, nem alkalmazhatók a kábítószerfüggőkre vonatkozó enyhébb rendelkezések.²⁰⁷

²⁰⁴ Uo.

²⁰⁵ Dénes és Fazekas, „Drogjogi kérdések”, 113-114. o.

²⁰⁶ A büntető jogszabályok módosításáról szóló T/250. számú törvényjavaslat indokolása

²⁰⁷ Legfelsőbb Bíróság 2/2003. számú büntető jogegységi határozata

4.2.7. A 2003. évi II. törvény

Az 1998. évi módosítás hatályba lépése után eltelt több mint három év után a jogalkotó nem látta igazoltnak a kriminálpolitikai fordulat helyességét. A jelenség elterjedtségére, jellemzőire, egészségügyi hatásaira vonatkozó mutatók és felmérések, valamint a statisztikai adatok ugyanis arra utaltak, hogy az új büntetőjogi szabályok bevezetése után sem a hazai kábítószer-helyzet, sem annak egyik összetevője, a kábítószer-bűnözés nem mutatott kedvező változást. Ráadásul az 1978-as Btk.-nak az 1998. évi LXXXVII. törvénnyel módosított rendelkezései akadályozták a 96/2000. (XII. 11.) OGY határozattal elfogadott nemzeti stratégia egyik alapelveinek²⁰⁸ érvényesülését, valamint a stratégia 3. számú fő céljának²⁰⁹ elérését.

A törvényhozó ezért differenciáltabb és humánusabb rendelkezéseket kívánt életbe léptetni a kábítószer-probléma büntetőjogi kezelésére, az alábbi célokat szem előtt tartva:

- „a kábítószer-probléma visszaszorítására készült Nemzeti stratégia megvalósítását szolgáló büntetőjogi környezet megteremtése,
- a kábítószer-bűnözés kedvezőtlen tendenciáinak lefékezése,
- a kábítószer szintér különböző szereplői visszaéléseinek differenciáltabb büntetőjogi megítélése,
- a kábítószer-fogyasztó elkövetőknél a hatékonyabb speciális prevencióhoz szükséges büntetőjogi rendelkezések bevezetése (ami az érintettek esetében egyaránt jelenti annak megelőzését, hogy ismételten kábítószerrel foglalkozzanak és bármilyen kábítószerrel való visszaélésükkel összefüggő bűncselekményt elkövessenek),
- a jogbiztonság követelményének érvényesítése.”²¹⁰

Ennek jegyében a 2003. évi II. törvény²¹¹ külön paragrafusban tárgyalta a keresleti és kínálati cselekményeket, külön-külön meghatározva azok minősített és privilegizált eseteit. A jogalkotó azt az elvet követte, hogy különbséget kell tenni egyrészt a kábítószer használója,

²⁰⁸ A hivatkozott alapelv az átfogó megközelítés, amely a következőket jelenti: "A drogprobléma kezelése egy sokdimenziós, kiegyensúlyozott és jól tagolt megközelítést igényel, melyben egyaránt helye van a megelőzésnek, a kezelésnek, a kutatásnak, a munkahelyi programoknak, a bűnüldözésnek és még számos más terület hozzájárulásának. A kábítószer-probléma visszaszorítása különféle szakmák és területek együttes, összehangolt cselekvését kívánja meg. Egy-egy szakma a kérdés megoldását nem sajátíthatja ki, és nem is vállalhatja magára" (Nemzeti Stratégia: 5.3.).

²⁰⁹ A Nemzeti Stratégia 3. számú fő célja: "Segíteni a drogokkal kapcsolatba kerülő és a drogproblémákkal küzdő egyéneket és családokat (szociális munka, gyógyítás, rehabilitáció.)"

²¹⁰ A büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló T/1218. számú törvényjavaslat indokolása

²¹¹ 2003. évi II. törvény a büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról

másrészt a terjesztője (kereskedő) között, mivel eltérő jogkövetkezmények kapcsolódnak a két oldalhoz mind a büntetési tételek, mind a minősített esetek szempontjából.²¹²

A 47/2000. (XII. 14.) AB határozat alapján a törvényhozó módosította a törvényi tényállások szövegét úgy, hogy az adott elkövetési magatartás akkor büntetendő, ha annak tanúsítására hatósági engedély nélkül kerül sor (Régi Btk. 282. § 282/A. §, 282/B. § és 282/C. §).²¹³

A fogyasztói típusú elkövetési magatartások esetében a jelentős mennyiségű kábítószerre elkövetett cselekmény büntetési tételkeretét egy fokozattal enyhítették (5 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztés helyett 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztés).

A novella a fogyasztást már nem nevesítette önállóan az elkövetési magatartások között, az azonban továbbra is büntetendő volt a kábítószer megszerzésén és tartásán keresztül.²¹⁴

Változás történt a minősített esetek körében is. A jogalkotó elhagyta a fegyveres elkövetést, az üzletszerűség már kizárólag a fogyasztói típusú magatartásokhoz kapcsolódott. Ugyanakkor mind a kínálati mind a keresleti cselekmények tekintetében beiktatta a bünszövetségben történő elkövetést a minősített esetek közé, a kábítószerfüggő személy felhasználásával történő elkövetés továbbra is minősítette a terjesztői és fogyasztói magatartásokat is, a kábítószer jelentős mennyisége pedig mindkét cselekményi kör legsúlyosabban minősülő esetét képezte.

A kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott forgalmazása elleni egyezmény 3. cikke 5 e. pontja abban az esetben rendeli a közhivatalt betöltő személy által elkövetett kábítószerrel visszaélést súlyosabban büntetni, ha a bűncselekmény elkövetése e minőségéhez kapcsolódik. Ennek megfelelően az „e minőségét felhasználva” kifejezéssel egészült ki a hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként történő elkövetésre vonatkozó minősített eset, mely kizárólag a forgalmazói magatartásokat vonta szigorúbb megítélés alá.²¹⁵ Ugyanígy a fegyveres erők, a rendvédelmi szervek vagy a büntetés-végrehajtási szervezet létesítményében történő elkövetés is csak a terjesztői oldalon nyert értékelést.

A kábítószer készítésének elősegítését a fogyasztói magatartásokat szabályzó szakaszban helyezték el.

²¹² A büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló T/1218. számú törvényjavaslat indokolása

²¹³ Uo.

²¹⁴ Uo.

²¹⁵ Uo.

Külön tényállásba kerültek a 18. életévet be nem töltött személy felhasználásával elkövetett kábítószerrel visszaélések, és ebbe a paragrafusba építették be a kóros szenvedélykeltés tényállását.

A jogalkotó új tényállást alkotott a prekuzorral visszaélés szabályozására.

A nemzetközi egyezményekkel való összhang biztosítása érdekében a 2003-as módosítás az elterelés lehetőségét kiterjesztette a nem kábítószerfüggő személyekre. A büntetőeljárás alternatívájaként ajánlott elterelés intézményével kapcsolatban mindhárom egyezmény közös jellemzője, hogy az alkalmazás lehetőségét nem korlátozza a kábítószerfüggő elkövetőkre, hanem általában javasolja azt a „visszaélők” és elkövetők számára a fogyasztással kapcsolatos kisebb súlyú bűncselekmények esetén (1961. évi Egységes Kábítószer Egyezmény 36. Cikkének 1. b) pontja, 1971. évi Pszichotrop anyagokról szóló Egyezmény 22. Cikkének 1. b) pontja, illetve a kábítószeres és pszichotrop anyagok tiltott forgalmazása elleni bécsi Egyezmény 3. Cikkének 4. c) és d) alpontjai).²¹⁶

A módosító törvény értelmében a büntethetőséget megszüntető ok alkalmazására az alábbi esetekben kerülhetett sor:

a) a csekély mennyiségre, illetve csekély mennyiségre 18. életévet be nem töltött személy felhasználásával saját használatra elkövetett termesztés, előállítás, megszerzés, tartás esetében,

b) az együttes kábítószer-fogyasztás alkalmával történő, csekély mennyiségre elkövetett kínálás, átadás, de 18. életévet be nem töltött személynek, illetve oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épület területén, vagy annak közvetlen környezetében történő kínálás vagy átadás esetén csak a 21. életévet meg nem haladott elkövető vonatkozásában,

c) a kábítószerfüggő személy által a jelentős mennyiséget el nem érő mennyiségre elkövetett, saját használatra történő termesztés, előállítás, megszerzés, tartás, csempészet, illetőleg a csekély mennyiségre, együttes kábítószer fogyasztás alkalmával elkövetett kínálás, átadás, valamint

d) azon elkövető esetében, aki a 283. § e) pontjának 1. alpontjában szereplő bűncselekménnyel összefüggésben - két évi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő - más bűncselekményt követett el.

²¹⁶ A büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló T/1218. számú törvényjavaslat indokolása

A 2003. évi II. törvény nyomán büntető törvénykönyvünk meghatározta a kábítószer fogalmát.

Az Alkotmánybíróság az 54/2004. (XII.13.) AB számú határozatával az 1978. évi Btk. több rendelkezését is megsemmisítette. A büntethetőséget megszüntető okokat felsoroló 283. § vonatkozásában ez a változással járt, hogy az elterelés lehetőségével már csak az az elkövető élhetett, aki csekély mennyiségű kábítószerrel saját használatra termesztett, állított elő, szerzett meg, tartott, továbbá alapmennyiségű kábítószerrel kapcsolatban az a kábítószerfüggő elkövető, aki ugyanezen elkövetési magatartások valamelyikét valósította meg, illetve a kábítószer országba történő behozatala, onnan történő kivitele vagy átvitele esetében. Lehetőség volt az elterelésre azoknál a kábítószerfüggő elkövetőknél is, akik az előbb említett bűncselekménnyel összefüggésben más – két évi szabadságvesztésnél nem súlyosabb – bűncselekményt követtek el. Feltétel volt ugyanakkor valamennyi esetben, hogy az elkövető az elsőfokú ítélet meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt.

A fent hivatkozott Ab határozat érintette a kábítószer fogalmát is, melyet végül a 2005. évi XXX. törvény határozott meg.

Megemlítendő továbbá a 2004. évi CXXXI. törvény,²¹⁷ amely az 54/2004. (XII.13.) AB határozatnak való megfelelést biztosítva a tényállás szövegéből elhagyta a „hatósági engedély nélkül”, „hatósági engedéllyel nem rendelkezőnek” és „együttesen történő kábítószer-fogyasztás alkalmával” szövegrészeket.

A bírói gyakorlat egységesítése érdekében hozott 1/2007. Büntető jogegységi határozatában Legfelsőbb Bíróság Büntető Jogegységi Tanácsa arról rendelkezett, hogy a kábítószerrel visszaélés bűncselekményének valamennyi lehetséges elkövetési magatartása közül természetes egységet csak az azonos törvényi tényállásba ütköző magatartások képezhetnek. E bűncselekmény tekintetében nem azonos, hanem különálló törvényi tényállásként kezelendő a Btk. 282. §-a (fogyasztói típusú elkövetési magatartások), 282/A. §-a (forgalmazói típusú elkövetési magatartások), 282/B. § (1) bekezdése (18. életévet be nem töltött személyek felhasználásával megvalósított fogyasztói típusú elkövetési magatartások), 282/B. § (2) bekezdése (18. életévet be nem töltött személyek felhasználásával megvalósított forgalmazói típusú elkövetési magatartások), 282/C. § (1) bekezdése (kábitószerfüggő

²¹⁷ 2004. évi CXXXI. törvény a büntető jogszabályok módosításáról

személyek fogyasztói típusú cselekményei), 282/C. § (2) bekezdése (kábitószerfüggő személyek forgalmazói típusú cselekményei). Az előbbiekből pedig az is következik, hogy a kábítószer mennyiségek tiszta hatóanyagának összeszámítására csak e hat tényállás szerinti elkövetéseken belül van lehetőség. A fent említett hat tényállás elkövetéseinek találkozása és azok egy eljárásban történő elbírálása esetén bűnhalmazat létesül, ezért ezekben az esetekben nincs helye a kábítószeres tiszta hatóanyag-mennyiségek összeszámításának. A Legfelsőbb Bíróság leszögezte továbbá, hogy abban az esetben is összegezni kell az azonos vagy különböző kábítószeres tiszta hatóanyag-tartalom alapulvételével kiszámított részmennyiségeit, ha az elkövető a természetes egységbe tartozó magatartásai kifejtései révén birtokába került kábítószerrel elfogyasztotta. Így módon közömbös tehát, hogy a megszerzett kábítószer-mennyiségeknek később mi lett a sorsa.

A jogegységi határozat iránymutatást adott mindemellett a forgalomba hozatal és a kereskedés fogalmainak értelmezése kapcsán.

A 2011. évi CLXXVI. törvény nyomán megjelent az új pszichoaktív anyaggal visszaélés tényállása. A jogalkotó 3 évig terjedő szabadságvesztéssel rendelte büntetni az új pszichoaktív anyaggal kapcsolatos tranzit-jellegű elkövetési magatartásokat, valamint az előállítás, kínálást, átadást, forgalomba hozatalt és a kereskedést.

4.2.8. A 2012. évi C törvény és módosításai

A 2012. évi C. törvény megalkotásakor az egyik legfontosabb elvárás a szigorúság volt, amelyet azonban a jogalkotó nem feltétlenül tételhatár-emeléssel kívánt elérni, hanem a Büntető Törvénykönyvben a tettarányos büntetőjogi szemlélet hangsúlyosabb megjelenítésével. A végső cél az volt, hogy a reform nyomán egy egységes, korszerű, következetes és hatékony törvénykönyv jöjjön létre, mellyel a büntetőjog visszanyeri a szabályozási rendszerben betöltött "zárókö" szerepét.²¹⁸

A 2013-ban hatályba lépő Btk. leglényegesebb újítása az volt, hogy megszüntette a nem függő és a kábítószerfüggő elkövetők közötti differenciálást. A törvényhez fűzött indokolás szerint ugyanis a korábbi Btk. ilyen szabályozása azt eredményezte, hogy a kábítószerfüggő elkövető valamennyi cselekménye kedvezőbb elbírálásban részesült, tekintet nélkül arra, hogy az elkövetés pillanatában kábítószer hatása alatt állt-e.²¹⁹

²¹⁸ T/6958. számú törvényjavaslat indokolással - A Büntető Törvénykönyvről

²¹⁹ Uo.

Fontos továbbá, hogy a Btk. a felelősségi szabályok körében egyéb szenvedélybetegségeket sem vesz figyelembe, más deliktum megvalósítása esetén a kábítószeres és kábító hatású anyagok fogyasztásából eredő bódult állapot nem korlátozza a (függő vagy nem függő) elkövető büntetőjogi felelősségét, ilyenkor - az önhibából eredő ittas állapothoz hasonlóan - úgy kell tekinteni, mintha az elkövetőnek a bűncselekmény elkövetésekor lett volna

A csekély mennyiség mint privilegizált eset a 2012-es Btk. hatályba lépése óta már nem kapcsolódik a kábítószer forgalomba hozatalához, sem pedig a kereskedelemhez, mert a jogalkotó úgy látta, hogy a terjesztői típusú magatartások esetében nem indokolt az enyhébb fellépés. Mivel a kínálás és az átadás fogyasztói típusú magatartásokkal kapcsolatban is elkövethető, így ezeknél a csekély mennyiségre való elkövetés privilegizált esetet képez. A bünszövegségben megvalósított visszaélések – mind a kábítószer-kereskedelem mind pedig a kábítószer birtoklása tényállásokban – nem követhetők el csekély mennyiségű kábítószerre, ezeknek tehát nincs privilegizált esete.²²⁰

Külön paragrafusba kerültek a 18. életévüket be nem töltött személyek védelmét szolgáló rendelkezések (177 és 179. §-ok), melyek büntetési tételei változatlanul magasabbak, mint az alapeseti bűncselekményeké.

A jogalkotó ismét nevesíti a fogyasztást, melyet a fogyasztás céljából történő megszerzés és tartás mellett szubszidiárius vétségként – két évig terjedő szabadságvesztéssel – rendel büntetni.

A 2012. évi C. törvény módosította az elterelés szabályait is. A korábbi szabályozás ellentmondásos helyzeteket eredményezhetett, mivel az 1978-as Btk. nem zárta ki az elterelés alkalmazásának lehetőségét akkor, ha a terhelt az elterelés tartama alatt újabb kábítószerrel visszaélés bűncselekményt követett el. Mindemellett, a normatív előfeltételek megléte esetén, az adott elkövető korlátozás nélkül választhatta az elterelést, még akkor is, ha korábban indult ellene büntetőeljárás kábítószerrel visszaélés miatt, ami adott esetben "sikeres" eltereléssel végződött, tehát a terhelt a szolgáltatáson, kezelésen való részvételt igazolta, és emiatt vele szemben a büntetőeljárást megszüntették. A jogintézmény gyakorlati alkalmazása során tapasztalt visszaélések elkerülése érdekében a 2012. évi C. törvény előírta a bűncselekmény beismerését az elkövető részéről, és kimondta, hogy nem alkalmazható a büntethetőséget megszüntető ok, ha a bűncselekmény elkövetését megelőző két éven belül az elkövetővel

beszámítási képessége. Sőt, adott esetben súlyosító tényezőként értékelhető, ha az elkövető a bűncselekményt önhibájából eredő bódult állapotban követte el, és ennek az állapotnak szerepe volt a bűncselekmény megvalósításában. A helyzetet tovább árnyalta, hogy a joggyakorlat képtelen volt egy olyan szempontrendszer kidolgozni, amely a jogbiztonság elvének megfelelően egyértelműen meghatározta volna, hogy ki tekinthető kábítószerfüggőnek. Ennek hiányában egymásnak ellentmondó szakértői vélemények és ítéletek születtek. A szakértők (és jogalkalmazók) munkáját nem könnyítette meg a hosszú várakozás után elkészült módszertani levél sem, az illetékes szakmai testület ugyanis továbbra sem tudott objektív kritériumokat megnevezni a vizsgálatok elvégzéséhez és a vélemények kidolgozásához. A korábbi szabályozásból eredő további problémát jelentett, hogy a kábítószerrel visszaélés bűncselekmények nagy részében a dealerek kábítószerfüggő személyeket használtak fel a terjesztői tevékenység végzésére. A kereskedők a függőknek ugyanis érvelhettek azzal, hogy az ő cselekményük enyhébb elbírálás alá esik, ráadásul tevékenységükkel elő tudják teremteni a saját szükségleteiket fedező kábítószerpiacot.

²²⁰ Uo.

szemben az eljárást ugyanezen büntethetőséget megszüntető okra figyelemmel függesztették fel, vagy ha az elkövető büntetőjogi felelősségét kábítószer-kereskedelem vagy kábítószer birtoklása miatt két éven belül egyszer már megállapították.²²¹ Amennyiben nincs lehetőség elterelésre, a büntetés korlátlanul enyhítését tette lehetővé a törvényhozó arra az esetre, ha az elkövető a vádemelésig lehetővé tette a kábítószer értékesítő személy kilétének megállapítását. Megjegyezendő, hogy a 2021. évi CXXXIV. törvény²²² kizárta a büntetés korlátlan enyhítésének lehetőségét bünszervezeti elkövetés esetén.

Külön szakaszba került a kóros szenvedélykeltés és a kábítószer készítésének elősegítése törvényi tényállása.

A módosítások között megemlíthető a 2013. évi CLXXXVI. törvény,²²³ amely az új pszichoaktív anyaggal visszaélés tényállását alakította át a kábítószer-kereskedelem és a kábítószer birtoklása tényállásainak felépítését követve.

4.3. Alfejezeti összegzés

A szabályozás történeti ívének áttekintése rávilágított arra, hogy a hazai kábítószer-szabályozás alakulását az évtizedek során egy folyamatos kriminálpolitikai keresés jellemezte. Az egymást követő jogalkotói beavatkozásokat rendszerint az a felismerés ösztönözte, hogy a korábbi irányváltás nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket.²²⁴

Az elkövetési magatartások és a minősített esetek körének bővülése, valamint a fogyasztói és terjesztői magatartások határozottabb szétválasztása következtében a szabályozási struktúra egyre összetettebbé és bonyolultabbá vált. Ezzel párhuzamosan a büntetési tételek folyamatos szigorodása figyelhető meg.

²²¹ Uo.

²²² 2021. évi CXXXIV. törvény egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról

²²³ 2013. évi CLXXXVI. törvény egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódó más törvények módosításáról

²²⁴ Balogh, „Kriminálpolitika és kábítószerrel visszaélés”, 8. o.

5. A kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények hatályos szabályozása

5.1. Magyarország drogstratégiája

A magyarországi drogpolitika jelenlegi helyzetét alapvetően meghatározza, hogy az ország 2020 óta nem rendelkezik hatályos nemzeti drogstratégiával. Legutóbbi drogellenes stratégiánk – 80/2013. (X.16.) Országgyűlési határozat „a Nemzeti Drogellenes Stratégiáról 2013-2020. Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen” – a 2013 és 2020 közötti időtartamra határozta meg az elérendő célokat. A következő kábítószerügyi – vagy azt magába foglaló átfogóbb (pl. népegészségügyi, mentális egészségügyi) – stratégiai dokumentum elfogadásáig a szakemberek a lejárt drogstratégia céljait és keretrendszerét tekintik követendőnek.²²⁵ A hatályos dokumentum hiánya hazai szakmai és nemzetközi szinten egyaránt kihívásokat teremt.

E hiányosság egyrészt közvetlenül a szakmai munka és a finanszírozás alapjait kérdőjelezi meg. Sivadó Máté rámutat, hogy a nemzeti stratégia feladata alapvetően az, hogy „távlatot, vezérfonalat és célokat határozzon meg” a drogpolitika számára.²²⁶ Ennek hiányában az ellátórendszer működése elnehezül: a történeti tapasztalatok azt mutatják, hogy ha egy ország nem rendelkezik „átfogó egységes nemzeti stratégiával” és az intézmények feladatait összehangoló koordinatív szervvel, akkor „felkészületlen” marad a hirtelen krízisekkel szemben.²²⁷

Ezen túlmenően a stratégia elavultsága a nemzetközi és uniós vállalásokkal is ellentmondásba kerül. Az Uniós drogstratégia rámutat arra, hogy az a nemzeti kábítószer-ellenes programok értékét kívánja növelni, a nemzeti szükségletek és jogszabályok tiszteletben tartása mellett.²²⁸ Ugyanígy a hazánk drogellenes stratégiáját elfogadó országgyűlési határozat is hangsúlyozza, hogy a főbb cselekvési irányok az Unió célkitűzéseivel összhangban kerültek megállapításra, nemzeti drogellenes stratégiánk elveiben és megközelítésében teljes mértékben illeszkedett az EU korábbi, 2013–2020-as időszakra vonatkozó kereteihez.²²⁹

Kérdéses azonban, hogy egy elavult és sok esetben irreális célkitűzéseket megfogalmazó²³⁰ nemzeti stratégia alkalmas-e arra, hogy megfelelő bázisként szolgáljon, amelyre aztán uniós szinten eredményesen lehet építeni. Nyilvánvaló, hogy önmagában a

²²⁵ Nemzeti Drog Fókuszpont, *2022-es ÉVES JELENTÉS*, 5.o.

²²⁶ Sivadó, *Jelenkori drogpolitika Magyarországon és Európában, tengerentúli kitekintéssel*, 63. o.

²²⁷ Uo. 39. o.

²²⁸ Az EU 2021–2025-re szóló drogstratégiája

²²⁹ 80/2013. (X. 16.) OGY határozat a Nemzeti Drogellenes Stratégiáról 2013-2020

²³⁰ Mátyás, *A kábítószer-bűnözés elleni küzdelem mint stratégiai kihívás a magyar bűnüldözésben*, 64.o.

szigorú büntetések kilátásba helyezése nem alkalmas a kábítószerügy komplex jelenségének kezelésére, így elengedhetlenné válik egy realisabb célokat megfogalmazó, a kábítószerhelyzet aktuális problémáit figyelembe vevő nemzeti drogstratégia kidolgozása.

5.2. A kábítószerrel kapcsolatos tényállások 2025. évi reformja

A Büntető Törvénykönyv kábítószerrel kapcsolatos rendelkezéseit legutóbb a kábítószer előállításának, használatának, terjesztésének, népszerűsítésének tilalmával összefüggő törvénymódosításokról szóló 2025. évi XIX. törvény alakította át. A törvényhez fűzött indokolás szerint a módosítás fő mozgatórugója az a felismerés volt, hogy a tiltott pszichoaktív szerek terjedése egyre több embert, köztük fiatalokat, és gyermekeket is veszélyeztet, az illegális drogok pedig súlyosan károsítják az egészséget, életeket oltanak ki, használatuk miatt nemcsak bűncselekményeket követnek el és balesetek következnek be, hanem a közbiztonság általános romlását, és tragédiákat idéznek elő. Mindezek miatt a kormány zéró toleranciát hirdetett a kábítószerek ellen, fő célja pedig a kábítószer és az illegális tudatmódosító szerek használatának, terjesztésének és népszerűsítésének teljes felszámolása.²³¹

5.2.1. Az Alaptörvényi tilalom

A büntetőjogi szigorítást megelőzően az Alaptörvény szövege is kiegészült. A módosítás indokolása szerint a kábítószer-függőség a nemzet egészét érintő kérdés, mivel az illegális szerek terjedése összefüggésbe hozható a bűnözés alakulásával és a társadalmi kohézió gyengülésével. Erre hivatkozva a jogalkotó rögzítette az állam elköteleződését a közbiztonság, az egészséges életmód és a társadalmi rend védelme mellett.²³² Ennek megfelelően az Alaptörvény ma már nevesítve is tartalmazza, hogy Magyarországon a kábítószerek előállítása, fogyasztása, terjesztése és népszerűsítése tilos.²³³

Ezen alkotmányos megfogalmazás több hiányosságot is mutat. Egyfelől figyelmen kívül hagyja a kábítószernek minősülő anyagok gyógyászati célú felhasználhatóságát, másfelől a függőséggel küzdők számára a terjesztés és a népszerűsítés tilalma önmagában nem nyújt segítséget a leszokásban vagy a rehabilitációban, csupán a prevenció eszközeként szolgálhat. A pusztá szankcionáláson és büntetőjogi üldözésen túlmutatóan így elengedhetetlen lenne az

²³¹ Indokolás a kábítószer előállításának, használatának, terjesztésének, népszerűsítésének tilalmával összefüggő törvénymódosításokról szóló 2025. évi XIX. törvényhez

²³² Magyarország Alaptörvényének tizenötödik módosítása (2025. április 14.)

²³³ Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) XX. cikk (3) bekezdés

infrastruktúra, a gyógyítási kapacitások és a rehabilitációs hálózat érdemi fejlesztése, valamint az ártalomcsökkentő intézkedések párhuzamos alkalmazása is.²³⁴

5.2.2. A Btk. Általános részét érintő módosítások

A Büntető Törvénykönyv módosítása az általános rész rendelkezéseit két vonatkozásban érintette. A törvényhozó kiegészítette egy ponttal a feltételes szabadságra bocsátás kötelező kizárásának eseteire vonatkozó szabályhelyet. Eszerint a jövőben nem bocsátható feltételes szabadságra az olyan elkövető, aki a kábítószer-kereskedelem bűncselekményt különös visszaesőként követte el.²³⁵

A módosítás kiterjesztette az elkobzás szabályait is: lehetővé vált annak az ingatlannak az elkobzása, amelyet a kábítószer termesztése vagy előállítása esetén a kábítószer tárolására, feldolgozására, elrejtésére, termesztésére vagy előállítására használtak. Emellett az új szabályok szerint kábítószer-kereskedelem esetén a kábítószer szállításához, tárolásához használt jármű is az elkobozható dolgok körébe esik.²³⁶

5.2.3. A Btk. Különös részét érintő módosítások

A Különös Rész nem kábítószerrel kapcsolatos paragrafusait érintő újítások közös jellemzője, hogy bizonyos bűncselekményeknél új minősített esetként, más deliktumok esetében pedig a szabálysértési alakzatot bűncselekményi tényállássá felminősítő körülményként határozza meg a törvényhozó a kábítószerrel és az illegális tudatmódosító szerekkel összefüggésben megvalósult elkövetést.²³⁷

Lehetővé vált továbbá a kábítószer-kereskedelem elkövetőjével szemben kitiltás alkalmazása.²³⁸

A garázdaság tényállása kiegészült egy új bekezdéssel, melynek értelmében 2 évig terjedő szabadságvesztés lehet a büntetése annak az elkövetőnek, aki a kihívóan közösségellenes magatartást úgy tanúsítja, hogy a cselekményt megelőzően, annak elkövetésével összefüggésbe hozható módon kábítószer fogyasztott. A bűncselekmény megvalósulásának feltétele a megbotráncozás vagy riadalom keltésére való alkalmasság, a magatartásnak ugyanakkor nem kell erőszakosnak lennie.

²³⁴ *Útmutató az Alaptörvényhez* (Budapest: ORAC, 2022 – frissítve: 2025. július 31.), 424 B/5. o. Elérés: 2026.07.10. (Jogkódex)

²³⁵ Btk. 38. § (4) bekezdés f) pont

²³⁶ Btk. 72. § (2a) bekezdés

²³⁷ Indokolás a kábítószer előállításának, használatának, terjesztésének, népszerűsítésének tilalmával összefüggő törvénymódosításokról szóló 2025. évi XIX. törvényhez

²³⁸ Btk. 177./A. §

Új esettel bővült a rendbontás tényállása is. A jogalkotó szükségesnek látta büntetni azt a magatartást, amikor az elkövető úgy valósítja meg a rendbontás második alapesetét – a sportrendezvényen a létesítménynek a nézőktől vagy a nézők meghatározott csoportjától elzárt területére történő jogosulatlan belépés, ott tartózkodás, vagy e területre a sportrendezvény megtartását vagy mások testi épségét veszélyeztető tárgy bedobása –, hogy a cselekményt megelőzően – annak elkövetésével összefüggésbe hozható módon – kábítószerrel fogyasztott. Szankcióként az alapeseti büntetési tétel, azaz két évig terjedő szabadságvesztés került meghatározásra. A törvényhez fűzött indokolás sajnos nem tér ki arra, hogy mi indokolta ezt a szabályozási megoldást, hiszen ezt a cselekményt eleve átfogja a rendbontás második alapesete. Dogmatikai szempontból így megkérdőjelezhető annak az explicit kimondása, hogy ugyanolyan büntetésben részesül a rendbontást kábítószer hatása alatt elkövető cselekménye, mint azé, aki a rendbontás második alapesetét úgy követi el, hogy nem fogyasztott kábítószerrel. Ez az új rendelkezés hiányában is így lenne.

A fent kifejtettek mellett egy másik, ennél is komolyabb dogmatikai probléma is felmerül a szabályozás kapcsán. Ahogyan arra Simon Alexa is rámutat, a jogalkotó által deklarált szigorítási törekvésekkel ellentétes hatást vált ki ez a jogtechnikai megoldás. Az új tényállási elem ugyanis a kábítószer birtoklásának vétségét (fogyasztás) beolvasztja a rendbontás újonnan megalkotott törvényi tényállásába anélkül, hogy ahhoz a jogalkotó magasabb büntetési tételt rendelt volna. Ez a dogmatikai szerkezet a jogirodalom szerint látszólagos anyagi halmazatot eredményez, aminek következtében a valódi halmazat megállapítása – és az ezzel járó halmazati büntetés kiszabása – kizártnak válik. A gyakorlatban ez azt a paradox helyzetet idézi elő, hogy a két, két évig terjedő szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény helyett csupán az egyiknek a megállapítására kerülhet sor.²³⁹

5.2.4. A kábítószer birtoklásának hatályos szabályozása a társadalomra veszélyesség tükrében

A hatályos Btk. a következőképpen szabályozza a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményeket:

Kábítószer-kereskedelem

²³⁹ Simon Alexa, „Zéró tolerancia, de hogyan? – a 2025. június 15. napján hatályba lépő kábítószerrel kapcsolatos jogszabálmódosítások mustája”, *Arsboni*, 2026. Elérés: 2026.05.10.
<https://arsboni.hu/zero-tolerancia-de-hogyan-a-2025-junius-15-napjan-hatalyba-lepo-kabitoszerrel-kapcsolatos-jogszabalymodositasok-mustraja/>

176. § (1) Aki kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntetett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) bűnszövetségben,

b) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva vagy

c)* a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok vagy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal létesítményében

követik el.

(3) A büntetés öt évtől húsz évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű kábítószerrel követik el.

(4) Az (1)–(3) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(5) Aki csekély mennyiségű kábítószerrel kínál vagy átad,

a) az (1) bekezdésben meghatározott esetben vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés b)–c) pontjában meghatározott esetben egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(6) Aki

a) az (1) vagy a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, három évig,

b) a (3) bekezdésben meghatározott bűncselekményre irányuló előkészületet követ el, egy évtől öt évig

terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

177/A. §* A kábítószer-kereskedelem bűncselekmény elkövetőjével szemben kitiltásnak is helye van.

Kábítószer birtoklása

178. § (1)* Aki kábítószerrel termeszt, előállít, megszerez, tart, az ország területére történő behozatal céljából megrendel, az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít, büntetett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2)* A büntetés

a) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha

aa) üzletszerűen,

ab) bűnszövetségben,

ac) hivatalos vagy közfeladatot ellátó személyként, e minőséget felhasználva,

b) öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés, ha jelentős mennyiségű kábítószerrel,

c) öt évtől húsz évig terjedő szabadságvesztés, ha különösen jelentős mennyiségű kábítószerre

követik el a bűncselekményt.

(3) Az (1)–(2) bekezdés szerint büntetendő, aki az ott meghatározott bűncselekmény elkövetéséhez anyagi eszközöket szolgáltat.

(4) Aki az (1)–(2) bekezdésben meghatározott bűncselekmény elkövetésére irányuló előkészületet követ el, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Ha a bűncselekményt csekély mennyiségű kábítószerre követik el, a büntetés

a) az (1) bekezdésben meghatározott esetben vétség miatt két évig,

b) a (2) bekezdés aa) és ac) pontjában meghatározott esetben három évig terjedő szabadságvesztés.

(6)* Aki kábítószerrel fogyaszt, illetve csekély mennyiségű kábítószerrel fogyasztás céljából megszerez, tart vagy az ország területére történő behozatal céljából megrendel, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A magyar kábítószer-büntetőjog történeti fejlődésében mértékadó elvként érvényesült a fogyasztói és a forgalmazói típusú magatartások elkülönítése. Az 1998. évi Btk.-novella óta a jogalkotó külön tényállásokban és eltérő büntetési tételekkel szankcionálta a cselekménycsoportokat, abból a megfontolásból kiindulva, hogy a kábítószer forgalomba hozatalához, terjesztéséhez kapcsolódó magatartások társadalomra veszélyessége lényegesen nagyobb fokú, mint a saját célú fogyasztást szolgáló tartásé vagy megszerzése. Ennek megfelelően a kereskedelmi típusú elkövetési magatartások alapesete szigorúbb büntetési tételkeretről indult, legsúlyosabb minősített eseteiben pedig az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását is lehetővé tette, egyértelművé téve a jogalkotó értékelését a két magatartási kör súlya között.²⁴⁰

Ezt a szabályozási elvet törte meg a 2025. évi XIX. törvény, amely a kábítószer birtoklása bűncselekmény büntetési tételeit megemelte. Az új szabályozás értelmében a birtoklás alapesete 2-től 8 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, a minősített esetek büntetési tételei pedig szintén egy szinttel magasabb keretből indulnak. Ezzel a jogalkotó a kábítószer birtoklásának büntetési tételét szintre hozta a kábítószer-kereskedelem (Btk. 176. §) alapeseti büntetési tételével. Az egyetlen lényegi különbség csupán az maradt, hogy a

²⁴⁰ A büntető jogszabályok módosításáról szóló T/250. számú törvényjavaslat indokolása

kereskedelem legsúlyosabban minősülő eseteiben a törvény továbbra is lehetőséget biztosít az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására.

A fogyasztói típusú cselekmények büntetési tételeinek emelése kapcsán egy dologra mindenképpen szükséges utalni. A cselekmény társadalomra veszélyességének az egyes bűncselekmények szankciójának meghatározásánál fontos szerepe van, minél veszélyesebb egy bűncselekmény a társadalomra, a törvényhozó annál súlyosabb büntetési tétellel fenyegeti az elkövetőjét.²⁴¹ A büntetési tételek rendszere így a jogalkotó általános értékítéletét tükröző relatív értékskálát képez, amely megteremti az arányosságot az egyes deliktumok között.²⁴² Azáltal, hogy a 2025. évi módosítás azonos mértékű büntetési tételkerettel fenyegeti a kábítószer birtoklását és a kábítószer-kereskedelmet, a jogalkotó azt az üzenetet közvetíti, hogy a két cselekménycsoport társadalomra veszélyessége egyenlő. A jelenleg hatályos Btk. szerint így ugyanolyan büntetéssel kell fenyegetni azt az elkövetőt, aki saját használatra tart kábítószer, mint azt, aki akár több személy részére értékesíti azt.

A fogyasztói és forgalmazói magatartások közötti eltérő büntetőjogi fenyegetettség megszüntetésének indokával a jogalkotó adós maradt. A törvényjavaslat indokolása csupán annyit rögzít, hogy az átalakítás célja a kábítószeres és az új pszichoaktív szerek büntetőjogi megítélése közötti korábbi eltérések felszámolása volt (így azonos tényállási és büntetési keretek megteremtése).²⁴³ Ez az érvelés azonban a kábítószer törvényi fogalmában bekövetkezett változtatásra utal, és nem ad magyarázatot arra, hogy a saját használatra történő birtoklás miért vált a társadalomra veszélyesség szempontjából egyenértékűvé a terjesztéssel és forgalmazással.

A büntetőjog expanziójának és a növekvő punitivitásnak e korszakában felmerül a gyanú, hogy az *ultima ratio* elvére való hivatkozás nem több pusztán jelszónál. A modern büntető törvényhozás ezzel az elvvel lényegében szakított, hiszen a szigorú szankciórendszer fényében a büntetőjog nem csupán mint végső eszköz (*ultima ratio*), hanem egyre inkább mint az állam elsődleges (*prima ratio*), sőt nem ritkán kizárólagos (*sola ratio*) válasza érvényesül.²⁴⁴ Ez a tendencia különösen megmutatkozik a drogprobléma kezelése terén, ahol a szigorító állami törekvések elsősorban a büntetőjogi eszközök kizárólagos alkalmazására támaszkodnak.

²⁴¹ Földvári József és Gál István László, *Magyar Büntetőjog Általános rész* (Budapest: Osiris Kiadó, 2024), 82. o.

²⁴² Györgyi Kálmán: „A büntetés kiszabása”, in *Büntetőjogi szakirodalom-gyűjtemény*, szerk. Horváth Tibor és Szük László (Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994), 427. o.

²⁴³ Indokolás a kábítószer előállításának, használatának, terjesztésének, népszerűsítésének tilalmával összefüggő törvénymódosításokról szóló [2025. évi XIX. törvény](#)hez

²⁴⁴ Nagy, „Az állami büntetőhatalom korlátozása,” 82. o.

5.2.5. Elterelés a hatályos jogban

180. § (1) Nem büntethető, aki csekély mennyiségű kábítószer saját használatra termeszt, előállít, megszerez, tart vagy az ország területére történő behozatal céljából megrendel, illetve aki kábítószer fogyaszt, ha

a) a bűncselekmény elkövetését beismeri,

b) az elsőfokú ügydöntő határozat meghozataláig okirattal igazolja, hogy legalább hat hónapig folyamatos, kábítószer-függőséget gyógyító kezelésben, kábítószer-használatot kezelő más ellátásban részesült, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson vett részt, és

c) a vádemelésig az elkövetés körülményeit feltárja, illetve lehetővé teszi a kábítószer értékesítő személy kilétének a megállapítását.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható, ha a bűncselekmény elkövetését megelőző két éven belül

a) az elkövetővel szemben az eljárást az (1) bekezdésben meghatározott büntethetőséget megszüntető okra figyelemmel függesztették fel, vagy

b) az elkövető büntetőjogi felelősségét kábítószer-kereskedelem vagy kábítószer birtoklása miatt megállapították.

(2a) Az (1) bekezdés nem alkalmazható akkor sem, ha az elkövető az (1) bekezdés b) pontja szerinti lehetőséget már két alkalommal igénybe vette.

(3) A 178. § (1) és (5)–(6) bekezdés, illetve a 179. § (1)–(2) és (6) bekezdés esetén – ha az (1) bekezdés nem alkalmazható – a büntetés korlátlanul enyhíthető, ha az elkövető a vádemelésig lehetővé teszi a kábítószer értékesítő személy kilétének megállapítását. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha a bűncselekményt bünszervezetben követik el.

Az elterelés (diverzió) lehetőségének megteremtésével a törvényhozó azt az elvet juttatta kifejezésre, hogy bár a kábítószer-használat büntetőjogi szankcionálását szükségesnek tartja, a társadalom elsődleges érdeke mégis a droghasználók megfelelő felvilágosításához és gyógykezeléséhez fűződik. Más szavakkal: az állam meg akarja védeni a saját maga által alkotott szigorától azokat az embereket, akiket valójában nem tart annyira veszélyesnek a társadalomra, hogy velük szemben büntetőjogi jogkövetkezményeket alkalmazzon.²⁴⁵

²⁴⁵ Frech Ágnes, „Javaslat a Büntető Törvénykönyv kábítószerrel visszaélés tényállásainak normaszövegére”, *Büntetőjogi Kodifikáció*, 2. sz. (2007): 19–30. o.

A kábítószer-fogyasztás önkárosító jellegéből adódóan a büntetés helyetti elterelés elve lényegében a cselekmény egyfajta dekriminalizációjaként fogható fel.²⁴⁶ Ami azonban még lényegesebb: a megelőző-gyógyító kezelés mint a büntetés alternatívája vagy kiegészítője teremti meg annak lehetőségét, hogy a jogalkalmazó alapvetően eltérő büntetőjogi bánásmódban részesítse a kábítószer-fogyasztót és a kábítószer-szintér többi szereplőjét (az előállítót és a kereskedőt).²⁴⁷

Hazánkban már az 1980-as évek második felében javasolták jogászok és pszichiátriai szakemberek, hogy a szigorú büntetőpolitika keretein belül nyissanak alternatív utakat, és biztosítsák a fogyasztók büntetőútról való elterelését az egészségügyi ellátórendszerbe.²⁴⁸ A várt normatív módosítás a rendszerváltás után, az 1987-es Btk.-t módosító 1993. évi novella nyomán következett be. Az elterelés szabályozása az azóta eltelt évtizedekben számos módosításon ment keresztül, mígnem a 2025. évi XIX. törvény jelentősen szűkítették annak alkalmazási feltételeit.

E büntethetőséget megszüntető ok alkalmazására a korábbi konjunktív feltételek mellett – csekély mennyiségű kábítószer saját használatra történő termesztése, előállítása, megszerzése, tartása vagy az ország területére történő behozatala céljából való megrendelése, illetve kábítószer fogyasztása, a bűncselekmény elkövetésének beismerése, a 6 hónapos kábítószer-függőséget gyógyító kezelés, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson, vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson való részvétel igazolása – már kizárólag az olyan elkövető esetében van lehetőség, aki a vádemelésig az elkövetés körülményeit feltárja, illetve lehetővé teszi a kábítószer értékesítő személy kilétének a megállapítását. Lényeges szigorítás továbbá, hogy két alkalomnál többször nem lehet élni a diverziós lehetőséggel.

A törvényhozót e szabályozás kialakítása során az vezérelte, hogy az elterelés igénybevételével járó felelősség- és büntetéseszkökenés a továbbiakban ne ösztönözzön az illegális szerek büntetőjogi következmények nélküli fogyasztására.²⁴⁹ Lényeges továbbá, hogy a várakozások szerint az új szabályozás a káros szenvedélyről való leszokáshoz segítséget fog

²⁴⁶ Kalapos Miklós Péter, „Néhány gondolat a kábítószer-problémás egyének önkéntes eltereléséről orvosi szemmel”, *Belügyi Szemle*, 12. sz. (2012): 95–103. o.

²⁴⁷ Lévai Miklós: „A kábítószer-probléma büntetőjogi szabályozásának egyes kérdései az Európai Unió országaiban”, in *Tanulmányok Szabó András 70. születésnapjára*, szerk. Gönczöl Katalin és Kerecsi Klára (Budapest: Magyar Kriminológiai Társaság, 1998), 160–171. o.

²⁴⁸ Rác József, Frech Ágnes és Fridli Judit, „Kriminalizáció és medikalizáció a drogfogyasztás hazai megítélésében”, *Psychiatria Hungarica* 4 (1989): 331–338. o.

²⁴⁹ Indokolás a kábítószer előállításának, használatának, terjesztésének, népszerűsítésének tilalmával összefüggő törvénymódosításokról szóló [2025. évi XIX. törvény](#)hez

nyújtani az érintettek számára, emellett pedig a bűnüldözői tevékenység eredményességét is elősegíti majd.²⁵⁰

Megítélésem szerint e módosítás legalább két negatív következményt fog generálni: a jogalkalmazók oldalán az ügyteher növekedését fogjuk tapasztalni, míg a másik, talán még fontosabb probléma, hogy pont azok a kábítószerrel csekély súlyú bűncselekményt elkövető fogyasztók fognak elesni a büntetőeljárás elkerülésének lehetőségétől, akiknek ezt a rendszert eredetileg megalkották. Az elterelés szabályainak szigorítása véleményem szerint sokkal inkább ahhoz fog vezetni, hogy a kedvezményt kevesebb fogyasztó tudja majd igénybe venni, mert az elkövető a) vagy hosszú ideje kábítószer-használó, aki ugyanattól a dílertől szerzi meg az anyagot és nem akarja leleplezni vagy b) alkalmi fogyasztó és nem ismeri azt, aki számára a kábítószer értékesítette.²⁵¹

5.2.6. A kétszeres értékelés tilalmáról

A Btk. kábítószer tényállásokkal kapcsolatos módosításainak egyik legérdekesebb, egyben legérzékenyebb problémaköre a fogyasztás és az ahhoz kapcsolódó magatartások többszintű büntetőjogi értékelése, különösen akkor, ha ugyanazon tény (vagyis a fogyasztás ténye és a szer hatása alatti állapot) több jogkövetkezményt is kiválthat. Ennek kapcsán ki kell térni a kétszeres értékelés tilalmának büntetőjogi és büntető eljárásjogi alapelvére.

„A kétszeres értékelés büntetőjogi tilalmának (ne bis in idem elve) tradíciója nem csupán nemzetállami szinten figyelhető meg, hanem nemzetközi viszonylatban is. Mivel az elv deklarálása a különböző nemzetközi jogi dokumentumokban nem egységes formában történt, tartalmának érvényesülése sem minden esetben egyforma. Az elv az egyik, ám bizonyosan nem egyetlen intézmény, amely a tudományok metszéspontjában helyezkedik el, s ekként több területre is hatást gyakorol(hat). Ez ugyanakkor azt eredményezi, hogy a különböző tudományterületek interpretációjának fénye egymásra vetül, s az egyes értelmezések interdiszciplináris vándorlásba kezdenek. Talán ez is az egyik – s közel sem bizonyos, hogy egyetlen – oka annak, hogy a régóta velünk élő elv napjainkban sem találja végső, mindenki által elfogadott tartalmát. Az értelmezés és alkalmazás bizonytalanságát nemcsak a jogi normák különbözősége okozza, hanem az is, hogy a nemzetközi és a nemzetállami bírói fórumok megközelítése, illetve

²⁵⁰ Uo.

²⁵¹ A fogalmi tisztázás kapcsán a szakirodalomban is alapvető elvárás, hogy szigorúan különtsék el a kábítószer-használatot a kábítószer-függőségtől, elkerülve a két kategória egybemosását. Míg a kábítószer-függőség egy krónikus, visszatérő zavar, amelyet orvosilag, bio-pszichoszociális megközelítéssel kell kezelni, addig a kábítószer-használat önmagában nem egészségügyi állapot, és nem vezet szükségszerűen függőséghez. Lásd erről részletesen: Anand Grover, *Submission to the Committee against Torture regarding drug control laws* (Előterjesztés a Kínzás Elleni Bizottsághoz, 2012. október 19.), 1. o.

szemlélete is eltérhet egymástól. Ezzel kapcsolatban megjegyzendő ugyanakkor, hogy egyfelől az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB), valamint az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) paralel gyakorlatot folytat, hazánk Alkotmánybírósága pedig a két említett nemzetközi fórum gyakorlatára figyelemmel alakítja ki saját álláspontját.”²⁵²

A kétszeres értékelés tilalma az anyagi büntetőjogban azt jelenti, hogy ugyanazon körülmény vagy tény nem vehető figyelembe egyidejűleg a tényállás megállapításának alapjául, és minősítő valamint súlyosító körülményként is egyszerre. Az elv tehát összefüggésben áll az anyagi büntetőjog arányossági és igazságossági követelményével is, de kapcsolatban áll a ne bis in idem tágabb értelemben vett jelentéstartamával és a bűnfelelősség büntetőjogi alapelvével is egyaránt. „A 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Btk.) nem tesz említést a kétszeres értékelés anyagi jogi jellegű tilalmairól, így az anyagi jogi követelményeket a jogtudomány és a joggyakorlat munkálja ki, amelyek mögöttes elvi keretrendszere – bár az anyagi jogi jellegű kétszeres értékelés tilalmát nem tekinthetjük alapjognak az Alaptörvény szerint – a jogállamiságból eredő jogbiztonsági követelményekből, illetve a törvényesség elvéből építkezik. A joggyakorlat és az elméleti dogmatika fontos rendezőelvnek tekinti a kifejezett szabályozás hiánya ellenére is. Nagy Ferenc – a többi aspektus mellett még azt is – külön kiemeli, hogy a kétszeres értékelés tilalma tekinthető az egység-többség tana elvi alapjának is, amelynek értelmében az egy vagy több bűncselekmény megállapítása során egy körülmény sem értékelhető kétszeresen, de semmi sem maradhat értékelés nélkül. Ez a bírósági gyakorlatban is jellemzően követett elv.”²⁵³

A kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények hatályos szabályozása kapcsán a kétszeres értékelés tilalma hangsúlyozottan merül fel problémaként, hiszen a jogalkotó a fogyasztást több vonatkozásban értékeli: önálló tényállásban, más bűncselekmények minősítő körülményeként, súlyosító körülményként a büntetés kiszabásakor, illetve még az elterelés igénybe vételének kizáró feltételeként is. Önmagában ez a szabályozástechnikai megoldás nem ellentétes az alkotmányos büntetőjog követelményével, de dogmatikai szempontból súlyos kérdéseket vet fel: a fogyasztás ténye meddig lehet önálló értékelési alap, és mikor ütközhet a kétszeres értékelés tilalmába a fogyasztás mint tény figyelembe vétele. Ha maga a fogyasztás ténye egy bűncselekmény minősítő körülménye, akkor ugyanerre a tényre épülő súlyosítás már

²⁵² Madai Sándor: „A kétszeres értékelés tilalmának újabb értelmezési iránya”, in *Tudomány és Praxis: Ünnepi tanulmányok a 70 éves Polt Péter tiszteletére*, szerk. Barabás A. Tünde és Pallagi Anikó (Budapest: Ludovika Egyetemi Könyvkiadó, 2025), 425. o.

²⁵³ Karsai Krisztina: „Ne bis in idem”, in *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*, Büntetőjog rovat, rovatszerkesztő: Szomora Zsolt, szerk. Jakab András, Könczöl Miklós, Menyhárd Attila és Sulyok Gábor (2023), 4. o. Elérés: 2026. 01.02.
<http://ijoten.hu/szocikk/ne-bis-in-idem>

problémaként jelentkezhethet. Az elterelés szigorítása pedig egyszerre teszi a fogyasztás tényét büntetőjogi relevanciájú körülménnyé, és a kedvezőbb jogintézmény kizárásának alapjává. Mindezek önmagukban nem feltétlenül sértik a kétszeres értékelés tilalmát, de óvatos és mértéktartó bírói gyakorlatot indokolnak majd a jövőben.

A kétszeres értékelés tilalmának érvényesülése kapcsán különösen szembetűnőek a gyakorlati és értelmezési nehézségek azokban az esetekben, amikor a fogyasztás egy másik bűncselekmény minősítő körülményévé válik. Ahogyan arra Szomora Zsolt rámutat, a kétszeres értékeléssel összefüggésben kiemelten figyelni kell arra, hogy az emberölést, a testi sértést és a rongálást megelőző kábítószer-fogyasztás a minősítő körülmények megállapítása mellett önálló bűncselekményként már nem róható az elkövető terhére. A Btk. 178. § (6) bekezdése szerinti fogyasztás ugyanis látszólagos anyagi halmazatban a háttérbe szorul a minősítő körülmények mellett.

Szomora a kétszeres értékelési helyzeteket a bódult állapot elérésének függvényében az alábbiak szerint rendszerezi:

1. Amennyiben a kábítószer-fogyasztás hatása nem éri el a Btk. 18. §-a szerinti bódult állapot szintjét, az emberölés és a testi sértés minősített esete, valamint a rongálás vétségi alakzata megállapítható. Ezekkel halmazatban azonban a Btk. 178. § (6) bekezdés szerinti fogyasztás már nem állapítható meg.
2. Amennyiben a fogyasztás hatása eléri a Btk. 18. §-a szerinti bódult állapot szintjét, az elkövető kizárólag az emberölés és a testi sértés alapesetéért (vagy más minősített esetéért), illetve a rongálással elkövetett tulajdon elleni szabálysértésért vonható felelősségre. Ezzel párhuzamosan a fogyasztással elkövetett kábítószer birtoklásának vétsége [Btk. 178. § (6) bek.] megállapíthatóvá válik.²⁵⁴

Ugyanígy oda kell majd figyelni a gyakorlatban arra is, hogy ha a fogyasztás ténye alaptényállási elem vagy minősítő körülmény, akkor csak rendkívül indokolt esetben lehet figyelembe venni a büntetés kiszabása során súlyosító körülményként.

Dogmatikailag tehát a kétszeres értékelés tilalma a kábítószer fogyasztása kapcsán nem az alkotmányos büntetőjog szintjén jelenik meg álláspontom szerint, a vizsgált törvénymódosítások nem ütköznek a szükségesség és arányosság tesztjébe. A törvényhozó a szigorítással láthatóan „elment a falig”, de nem terjeszkedett túl az alkotmányos büntetőjog

²⁵⁴ Szomora Zsolt, „A kábítószerfogyasztással összefüggésben elkövetett bűncselekmények minősítése és a kétszeres értékelés tilalma”, *Jogászegylet*, Elérés: 2026.06.15.
<https://jogaszegylet.hu/jogelet/a-kabitoszerfogyasztassal-osszefuggesben-elkovetett-buncselekmények-minositese-es-a-ketszeres-ertekeles-tilalma/>

határvonalain. Az új szabályozás alapján nem kell kizárnunk, hogy a kábítószer fogyasztása több jogkövetkezményt is kiváltson egyszerre, hanem arra kell majd figyelnünk a gyakorlatban, hogy ezek ne azonos tartalmú értékelések legyenek. E tekintetben kiemelkedő szerepe lehet a felkészült védőügyvédek szakmai érvelésének, amely az erre fogékony bírói gyakorlatot a helyes irányba terelheti.

Összefoglalva a fentieket: álláspontom szerint kulcskérdés lesz a 2025 utáni magyar bírói gyakorlatban az, hogy a hazai jogalkalmazás elkülöníti-e a bűncselekmény megállapítása szempontjából releváns körülményeket (ahol a fogyasztás az alaptényállás eleme), a súlyosabb minősítés alapjául szolgáló tényállási elemeket (a fogyasztás minősítő körülmény) és a büntetés kiszabásakor figyelembe vett körülményeket (ami alapján a fogyasztás súlyosabb büntetés kiszabását eredményezheti). Ha ez megvalósul, és a mértéktartó jövőbeni bírói gyakorlat hangsúlyozottan figyel majd a kétszeres értéklelés tilalmának a betartására, akkor a jogalkotó szándéka, vagyis a szigorítás az alkotmányos büntetőjog keretén belül valósulhat meg, nem sértve a magyar büntetőjog dogmatikai elveit.

5.2.7. A tudatmódosító anyaggal visszaélés

184. § (1) Aki, abból a célból, hogy a kóros élvezetéhez másnak segítséget nyújtson, kábítószerrel kínál, átad, ha más bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés az (1) bekezdés esetén büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekmény elkövetésével a kábítószer több mint tíz személy számára válik hozzáférhetővé.

(3) Aki abból a célból, hogy a kóros élvezetéhez másnak segítséget nyújtson, kábítószerrel forgalomba hoz vagy azzal kereskedik, ha más bűncselekmény nem valósul meg, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A 2025-ös módosítás az egészséget veszélyeztető bűncselekmények körében egy új, önálló tényállást is létrehozott: a tudatmódosító anyaggal visszaélést. Más bűncselekmény megvalósulásának hiányában a törvényhozó két évig terjedő szabadságvesztéssel rendeli büntetni azt az elkövetőt, aki abból a célból, hogy a kóros élvezetéhez másnak segítséget nyújtson, kábítószerrel kínál vagy átad.

A törvényhozó súlyosabban rendeli büntetni azt az esetet, ha a kínálás vagy átadás folytán a kábítószer több mint 10 személy számára válik hozzáférhetővé, a (3) bekezdés szerint pedig még súlyosabban minősül annak az elkövetőnek a cselekménye, aki abból a célból, hogy

a kóros élvezetéhez másnak segítséget nyújtson, kábítószer forgalomba hoz vagy azzal kereskedik, feltéve ebben az esetben is, hogy más bűncselekmény nem valósul meg.

Helyesen mutat rá ugyanakkor Ignác György, hogy a több mint 10 személyre vonatkozó minősített eset alkalmazhatósága nem tűnik reálisnak: ugyanis ha valaki úgy ad át kábítószer, hogy az több személy részére válik hozzáférhetővé (ehhez elég kettő is), magatartása az 1/2007. BJE határozat III/1/b. pontja alapján már a forgalomba hozatal körébe tartozik. Ebből következően ha valaki legalább tíz személy részére kínál kábítószer, azzal legalábbis a forgalomba hozatal kísérletét valósítja meg, így a szigorúbb alakzat kiszorítja a kínáláshoz kapcsolódó minősített esetet.²⁵⁵

5.3. Alfejezeti összegzés

A várakozásokkal ellentétben a 2025 júniusában hatályba lépett rendelkezések leginkább a fogyasztókat érintették. Az elterelés szabályainak szigorítása, valamint a fogyasztói magatartások büntetési tételeinek emelése azt tükrözi, hogy a jogalkotó a represszív szemléletet erősíti a segítő, kezelést előtérbe helyező szándék rovására. A tapasztalatok azonban sajnos azt mutatják, hogy a represszió túlsúlya megnehezíti a kábítószer-fogyasztásból eredő egészségügyi problémák kezelését, sokkal inkább az előítéletek, félelmek és tévhitek megerősödésének nyit utat.²⁵⁶

Azt is meg kell említeni, hogy a bevezetett rendelkezések egy része – pl. a rendbontás tényállásának új bekezdése, a kábítószer birtoklásának új elkövetési magatartása – látszatintézkedésként fogható fel, amelynek semmi hatása nem lesz a gyakorlatban.

Helytállónak tartom Tóth Mihálynak a módosítással kapcsolatban kifejtett gondolatait, és jómagam is úgy látom, hogy az új szabályok nem kellően átgondoltak és nem adnak lehetőséget a differenciálásra.

A kábítószerrel kapcsolatos hazai szabályok már a 2025-ös módosítás előtt is Európa leghigorúbb rendelkezéseinek számítottak. Ez összhangban van azzal, hogy a magyar társadalom egésze rendkívül gigorú drogpolitikai elveket vall, amit a lakosság több mint négyötöde is megerősít.²⁵⁷ Kérdéses azonban, hogy ha a gigorú büntetőjogi rendelkezések eddig nem járultak hozzá a kábítószer-jelenség „megoldásához”, miért ragaszkodik a

²⁵⁵ Ignác György, *A kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények 2025. évi XIX. törvénnyel módosított anyagi jogi és eljárásjogi szabályai*, 8. o.

²⁵⁶ Lévai, „A kábítószer-probléma és büntetőjogi kontrollja Magyarországon”.

²⁵⁷ Paksi Borbála és Demetrovics Zsolt (szerk.), *Addiktológiai problémák Magyarországon: Helyzetkép a lakossági kutatások tükrében I. Szerhasználó magatartások* (Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2021), 205. o.,

törvényhozó továbbra is a teljes büntetőjogi szigorhoz? A kábítószer és az illegális tudatmódosító szerek használatának, terjesztésének és népszerűsítésének „teljes felszámolása” pedig sokkal inkább egy utópisztikus elképzelés, mint egy reális célkitűzés.

Az állam a büntetőjogi szankciókat közismerten nem csupán ultima ratioként alkalmazza, hanem egyre gyakrabban pusztán szimbolikus irányító eszközként használja a különböző jellegű társadalmi konfliktus- és válságjelenségek remélt legyőzése érdekében. Ahogy Nagy Ferenc rámutat: „a büntetőhatalom szimbolikus, demonstratív funkciója révén a büntetőjog alkalmazása – alkalmasságának hiánya ellenére – a közvélemény megnyugtatását, a társadalmi bizonytalanság enyhítését szolgálja”,²⁵⁸ ami hűen igazolja, hogy a 2025. évi szigorítások valójában nem a drogprobléma integrált (egészségügyi és szociális) megoldását célozzák, hanem e szimbolikus funkciót merítik ki.

A statisztikai adatok kétséget kizáróan bizonyítják, hogy drogmentes társadalom sem jelenleg nem létezik, sem a belátható jövőben nem fog kialakulni. E politika számos hátránya között szerepel az a tény is, hogy nagy a költségigénye (pl. drága a börtönök fenntartása), és súlyos károkat okoz a társadalomnak, hiszen nemcsak kriminalizál, de ennek folyamánként magasabb közegészségügyi kockázatot is okoz. Ennek a politikának az egyik hátránya ráadásul az, hogy rendkívül költségigényes (például a drága börtönfenntartás miatt), emellett pedig súlyos károkat okoz a társadalomnak, mert nemcsak kriminalizál és megbélyegez, hanem ezzel együtt a közegészségügyi kockázatokat is növeli.²⁵⁹

²⁵⁸ Nagy Ferenc, „Az állami büntetőhatalom korlátozása ellen ható tendenciák a büntetőjogban,” *Állam- és Jogtudomány* LIX, 1. sz. (2018): 81. o.

²⁵⁹ Böhm Júlia, „A droghasználat modelljei és szabályozásának elvei,” in Bíró Judit (szerk.) *Biopolitika – Drogprevenció: Tanulmányok a kábítószer-fogyasztás megelőzéséről* (Budapest: L'Harmattan – ELTE Társadalomtudományi Kar, 2006) 37. o.

6. A kábítószer fogalmának meghatározása

6.1. A drog fogalma

Az emberek érzékelésük és gondolkodásuk mesterséges befolyásolására évezredek óta alkalmaznak különféle eredetű anyagokat. Ebből a célból bizonyos mikroorganizmusok és növények egyes részeit számos kultúrában még ma is fogyasztják.²⁶⁰ A „drog” kifejezés eredetileg a szárítással tartósított, növényi, állati vagy ásványi eredetű anyagokat jelölte, amelyeket gyógyászati és technikai célra, vagy fűszerként használtak fel. Etimológiailag a szó a „száraz” jelentéssel mutat rokonságot,²⁶¹ a kifejezés gyökerei a francia és holland nyelvekre vezethetők vissza.²⁶²

Az orvostudomány mai állása szerint – különösen az angol *drug* kifejezés hatására – megváltozott a fogalom jelentéstartalma, így az a gyógyászai célú szerek mellett ma már minden olyan anyagra utal, amely hatást gyakorol a testre és a pszichére.²⁶³ A legáltalánosabb, farmakológiai megközelítés szerint drognak tekinthetünk minden olyan kémiai anyagot, amely a szervezetbe jutva megváltoztatja annak valamely működését, így e tág értelmezésbe valamennyi gyógyszerkészítmény beletartozik.²⁶⁴ A „drog” és a „gyógyszer” közötti megkülönböztetés valójában csak azokban az esetekben tűnik egyértelműnek, amikor az adott szernek nincs terápiás javallata (mint például az LSD vagy az ecstasy esetében), vagy ha alkalmazása gyógyszerként – könnyű helyettesíthetősége miatt – háttérbe szorult (például a heroinnál). Minden egyéb esetben a szerek merev kategorizálása szinte lehetetlen, hiszen a valódi különbség nem magukban az anyagokban, hanem a használatuk céljában és módjában rejlik.²⁶⁵

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) meghatározása szerint a drogok olyan pszichoaktív szerek, amelyek közvetlen hatást gyakorolnak a központi idegrendszerre. Ezek a szerkezetük vagy kémiai természetük révén megváltoztatják az élő szervezet funkcióit, ami

²⁶⁰ Ujváry István: Az amfetamin típusú drogok I. *Addiktológia – Blog a függőségekről*, 2011. szeptember 8. Elérés: 2025.07.08.

https://fuggosegek.blog.hu/2011/09/08/ujvary_istvan_az_amfetamin_tipusu_drogok.

²⁶¹ Jean-Paul Nilles, Winfried Krieger és Thérèse Michaelis, „Theoretische Grundlagen der Primären Suchtprävention: Drogen – Sucht – Prävention. Multiplikatoren in der Primären Suchtprävention”, (2016): 12. o. Elérés: 2026.02.02.

https://www.researchgate.net/publication/301364926_Theoretische_Grundlagen_der_Primaren_Suchtpraevention_Drogen_-Sucht-_Pravention.

²⁶² Raffai Gellért, „A drog fogalmi meghatározásai, csoportosításai, megjelenései a klasszifikációs rendszerekben”, *Interdiszciplináris Drog szemle* 1, 1. sz. (2020): 1. o.

²⁶³ *Lexikon der Biologie: Drogen* (Heidelberg: Spektrum Akademischer Verlag, 2001), Elérés: <https://www.spektrum.de/lexikon/biologie-kompakt/drogen/3257>

²⁶⁴ Demetrovics, *Az addiktológia alapjai III.*

²⁶⁵ Bayer, *A drogok történelme*, 15.

elsősorban az érzékelésben, a hangulatban, a tudatállapotban, a kognitív folyamatokban vagy a viselkedésben mutatkozik meg.²⁶⁶

Míg a nemzetközi szaknyelvben a drog kifejezés a legális és illegális pszichoaktív anyagokat egyaránt felöleli, a magyar nyelvhasználatban egy szűkebb jelentés terjedt el: elsősorban az illegális anyagokat nevezzük drognak. Emiatt a hazai köznyelv gyakran nem sorolja e kategóriába az alkoholt vagy a nikotint, holott élettani hatásukat tekintve ugyanolyan pszichoaktív anyagok, mint a központi idegrendszert befolyásoló egyéb szerek.²⁶⁷

Összességében a fogalom alkalmazása a szaknyelvben sem mindig egységes, és tartalmát gyakran az adott kontextus vagy a vizsgált anyag legális/illegális státusza határozza meg. Ezt a terminológiai bizonytalanságot támasztja alá Barsch és Leicht észrevétele is, mely szerint az, hogy egy anyagot „élvezeti cikknek”, „gyógyszernek”, „kábitószernek” vagy „drognak” neveznek-e, nem az észlelés és a közérzet megváltozásának mértékétől vagy a hatóanyag intenzitásától függ. Bár e kifejezéseknek eredetileg a várt pszichoaktív hatásra kellene utalniuk, használatuk a gyakorlatban gyakran reflexszerű, és kritika nélkül követi az aktuális társadalmi, etikai-erkölcsi vagy jogi értékítéleteket.²⁶⁸

Ezen a ponton válik elkerülhetetlenné a fogalmi határok meghúzése: a kábítószer nem más, mint a nemzetközi egyezmények alapján meghatározott, tiltott drog.²⁶⁹ A dogmatikai helyesség megköveteli a szigorú és pontos fogalomhasználatot, ezért már az elemzés elején le kell szögezni: a drogok és a kábítószerek közé nem tehető egyenlőségjel. Míg a drog gyűjtőfogalma a pszichoaktív szerek teljes farmakológiai körét lefedi – beleértve a legális élvezeti cikkeket és gyógyszereket is –, addig a kábítószer egy szűkebb, jogi kategória. Ez utóbbi kizárólag azon anyagokat jelöli, amelyeket a jogalkotó nevesített tiltólistákra helyezett, és amelyek birtoklásához vagy forgalmazásához a büntetőjog súlyos jogkövetkezményeket fűz.

6.2. A drogok csoportosítása

A drogok csoportosításának számos szempontja ismert. Az eredet szerinti osztályozás természetes, félszintetikus és szintetikus drogok között tesz különbséget.

²⁶⁶ World Health Organization, „Drugs (psychoactive)” Elérés: 2025.12.04.

https://www.who.int/health-topics/drugs-psychoactive#tab=tab_1

²⁶⁷ Demetrovics, *Az addiktológia alapjai III.*

²⁶⁸ Gundula Barsch – Astrid Leicht: *Drogenkonsum und Abhängigkeit/Sucht – Begrifflichkeiten und Diagnostik.* In: *Gesundheit und Haft.* Hochschule Merseburg, Merseburg, 4. Elérhető: https://www.hs-merseburg.de/fileadmin/Extra/Barsch/Publikationen/Gesundheit_und_Haft.pdf.

²⁶⁹ Ujváry István, „Kockázatok és mellékhatások. A drog- és kábítószer-probléma kockázatelemzési modellje”, *Magyar Tudomány*, 4. sz. (2004): 440. o.

A természetes vagy szerves eredetű drogok a természetben fordulnak elő, gyakran növényekben, de akár gombákban és állatokban is megtalálhatóak. Míg a természetben folyamatosan zajlik az új vegyületek felfedezése, ez a folyamat általában lassú.²⁷⁰ Ebbe a csoportba sorolhatjuk a biogén növényi drogokat (pl. alkohol, koffein, nikotin, kannabisz, kokain, LSA), a gombákból nyert biogén drogokat (muscimol, pszilocibin) és a biogén állati drogokat (bufotenin).²⁷¹

A félszintetikus drogok esetében a természetes anyagok hatóanyag-koncentrációját vagy szerkezetét az ember kezdetleges extrakciós vagy finomítási eljárásokkal, illetve kémiai átalakítással módosítja, hogy nagyobb hatékonyságú vegyületeket hozzon létre.²⁷² Ezt a csoportot képezi többek között az LSD és a heroin.²⁷³

A szintetikus drogok olyan, emberek által mesterségesen előállított vegyi anyagok, amelyek –esetenkénti növényi alapanyagaik ellenére – alapvetően laboratóriumi körülmények között jönnek létre. A gyártási folyamat során alkalmazott szintézis és a precíz finomítási eljárások lehetővé teszik a magasabb tisztaságú termékek előállítását. A szerek változó potenciája mellett is megállapítható, hogy gyakran sokkal erősebb hatással bírnak, mint a természetben előforduló alternatíváik. További jellemzőjük, hogy a kutatók a laboratóriumi kísérletek vagy a számítógépes modellezés segítségével rendkívül gyorsan képesek új vegyületeket felfedezni.²⁷⁴ A szintetikus drogok közé tartozik például az amfetamin, a metamfetamin, valamint a szintetikus opioidok.²⁷⁵

A drogok hatását – azaz a „bódulat minőségét” – alapvetően a fogyasztó jellemzői (aktuális állapota, korábbi tapasztalatai, pszichés labilitása; „set”), a helyzet jellemzői (egyedül, csoportosan; „setting”),²⁷⁶ valamint az adott szer tulajdonságai együttesen határozzák meg. Ezen összetevők kölcsönhatása miatt a drogok hatásuk alapján három fő kategóriába sorolhatók: az élénkítő hatású stimulánsok, a nyugtató hatású depresszánsok, valamint a valóságérzékelést módosító, pszichodiszleptikus vagy pszichotogén hatású hallucinogének

²⁷⁰ United Nations Office on Drugs and Crime, *World Drug Report 2023: Special Points of Interest* (Bécs: United Nations, 2023), 12. o., Elérés: 2025.07.06.

<https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/world-drug-report-2023.html>

²⁷¹ Deutscher Bundestag, Wissenschaftliche Dienste, *Kategorisierung von Drogen*, WD 9 - 3000 - 061/22 (Berlin: Deutscher Bundestag, 2022), 5. o., Elérés: 2025.09.10.

<https://www.bundestag.de/resource/blob/922450/9411abff128091dbe253f545bf803888/WD-9-061-22-pdf-data.pdf>.

²⁷² UNODC, *World Drug Report 2023*, 12. o.

²⁷³ Deutscher Bundestag, *Kategorisierung von Drogen*, 5. o.

²⁷⁴ UNODC, *World Drug Report 2023*, 12. o.

²⁷⁵ Deutscher Bundestag, *Kategorisierung von Drogen*, 5. o.

²⁷⁶ Ido Hartogsohn, „Set and Setting, Past, Present and Future: A 50-Year Review”, *Journal of Psychopharmacology* 31, 1. sz. (2017): 1–2. o.

csoportjába. Az olyan szerek, mint az ecstasy és más amfetamin-származékok, egy negyedik, úgynevezett entaktogén (önérzetet növelő) dimenziót is behoznak az osztályozásba.²⁷⁷

6.2.1. Stimulánsok

A stimulánsok elsődleges jellemzője, hogy fokozzák az idegrendszer aktivitását, felgyorsítva a jelátvitelt az agy és a test között. Ez a felfokozott állapot éberséget, magabiztosságot és energikusságot kölcsönöz a használónak, ugyanakkor komoly élettani kockázatokkal jár: megemeli a vérnyomást, a szívverést és a testhőmérsékletet, ami akár életveszélyes állapothoz is vezethet. Míg kis adagban figyelmességet generálnak, a nagyobb dózisok már pánikot, paranoiát és görcsöket válthatnak ki. Ebbe a csoportba tartozik többek között a koffein, a nikotin, a kokain és az amfetaminok.²⁷⁸

6.2.2. Depresszánsok

A stimulánsokkal ellentétben a depresszánsok lassítják a központi idegrendszer működését. Hatásuk nem hiperaktivásban, hanem egyfajta befelé forduló, csendes örömezésben és eufóriában nyilvánul meg. Az ember a külvilágtól elzárkózva, saját belső világában éli át a szer nyújtotta élményt. Ebbe a kategóriába soroljuk az ópiumszármazékokat, mint a morfin és a heroint.²⁷⁹

6.2.3. Hallucinogének

A pszichedelikus szerek alapvetően változtatják meg az érzékszervi észlelést és a mentális folyamatokat, gyakran a valóság mélyreható torzulását, azaz hallucinációkat okozva. A természetes szerek (például a pszilocibin gombák) évezredek kulturális múltra tekintenek vissza és változatosabb élményt nyújtanak. Ezzel szemben a szintetikus változatokat (mint az LSD vagy az MDMA) laboratóriumi körülmények között állítják elő, hogy hatásuk célzottabb legyen.²⁸⁰ Mivel nem minden szer okoz klasszikus vizuális hallucinációkat, a szakirodalom gyakran „pszichedelikus” (elmét megnyilvánító) vagy „pszicholitikus” (pszichét fellazító)

²⁷⁷ Michael Soyka (szerk.), *Suchtmedizin kompakt: Prävention, Diagnose, Therapie* (Stuttgart: Klett-Cotta, 2012), Elérés: 2024.12.07.

http://www.ciando.com/img/books/extract/3608269886_lp.pdf.

²⁷⁸ Australian Government Department of Health and Aged Care: Types of drugs. Elérés: 2025. 06.12. <https://www.health.gov.au/topics/drugs/about-drugs/types-of-drugs>

²⁷⁹ Qebir Avziu és Afim Osmani, „Drogat dhe llojet e drogave”, *Centrum*, 13. sz. (2020): 320. o.

²⁸⁰ Priyanshu Raj, Shyambabu Rauniyar és Bhagyesh Sapkale, „Psychedelic Drugs or Hallucinogens: Exploring Their Medicinal Potential”, *Cureus* 15, 11. sz. (2023): 1. o.

névvel illeti őket.²⁸¹ A hallucinogének jellemzően két fő csoportra oszthatók: a klasszikus hallucinogénekre (mint például az LSD) és a disszociatív szerekre (mint például a PCP).²⁸²

6.2.4. Lágy és kemény drogok

A szakirodalomban az említetteken túl ismert egy klasszifikáció, amely az egyes kábítószeres veszélyességével, egészségkárosító hatásával áll összefüggésben, és amely „lágy” és „kemény” drogok között differenciál. Denise Kandel 1970-es évekbeli munkássága jelentős hatást gyakorolt e terminológia alakulására, jóllehet ő maga még nem használta kifejezetten ezeket a fogalmakat. Hatása mindenekelőtt a „kapuhipotézis” bevezetésében ragadható meg, amely szerint bizonyos szerek (például az alkohol vagy a dohányzás) utat nyithatnak más anyagok (így a kannabinoidok) használatához, ez utóbbi pedig előkészítheti a további illegális drogok kipróbálását.²⁸³

A „lágy” és „kemény” kategóriák szerinti felosztás alapjának meghatározásával kapcsolatban a vizsgált szakirodalomban két álláspont fedezhető fel:

1. Az addiktív potenciálra épülő megközelítés: Ez az irányzat a kábítószeres függőséget kialakító hatását tekinti meghatározónak.²⁸⁴ Addiktív potenciáljuk szempontjából megkülönböztetünk testi (szomatikus) és lelki (pszichés) függőség kialakítására alkalmas addiktív szereket, valamint a jellemzően csak lelki, pszichikai hozzászokás előidézésére alkalmas anyagokat, az ún. szokáskialakító drogot.²⁸⁵ A pszichikai függőség a szer utáni állandó vágyakozásban nyilvánul meg, míg a fizikai dependencia az adag növelésének szükségességét okozza és megvonás esetén súlyos elvonási tünetekkel jár. E nézet a kizárólag pszichikai függőséget okozó szereket tekinti „lágy” drogoknak, míg a fizikai függőség kialakítására alkalmas anyagokat a „kemény” kábítószeres kategóriájába sorolja.
2. Az akut toxicitásra épülő megközelítés: A másik álláspont szerint az elhatárolás alapja a szerek akut toxicitásában rejlik. A drogok egészségkárosító hatása jelentkezhet

²⁸¹ Franz X. Vollenweider, „Brain mechanisms of hallucinogens and entactogens: Pharmacological aspects”, *Dialogues in Clinical Neuroscience* 3, 4. sz. (2001): 265. o.

²⁸² National Institute on Drug Abuse, *Hallucinogens and Dissociative Drugs*, Research Report Series (Bethesda, MD: National Institutes of Health, 2015), 1. o., Elérés: 2025.09.23.
<https://nida.nih.gov/sites/default/files/rhalluc.pdf>.

²⁸³ Peter Janik, Michaela Kosticova, Jan Pecanek és Michal Turcek, „Categorization of psychoactive substances into „hard drugs” and „soft drugs”: a critical review of terminology used in current scientific literature”, *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse* 43, 6. sz. (2017): 636–646. o.

²⁸⁴ Bayer, *Drogok és emberek, múlt, jelen, jövő*, 19.o.

²⁸⁵ Lévay Miklós: „Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények”, in *Magyar Büntetőjog. Különös Rész*, szerk. Görgey Ilona, Gula József, Horváth Tibor, Jacsó Judit, Lévay Miklós, Sántha Ferenc és Váradi Erika (Budapest: Wolters Kluwer, 2020), 143. o.

egyszeri adagoláskor, valamint a dózisok ismételt és rendszeres használatát követően. Előbbit a kábítószeres akut mérgező hatásának, utóbbit pedig krónikus toxicitásának nevezzük. Az akut mérgező hatás a drogok egyszeri adagjának a létfontosságú szervek működését halált okozó mértékben megzavaró képessége, melyre döntő hatással van az adagolás módja (orális, belélegzett, felszippanzott vagy intravénás). Az akut mérgezést kiváltó dózis ebben a sorrendben csökken, így az intravénás használat hordozza a legnagyobb kockázatot. Ez a megközelítés az akut mérgező hatás előidézésére alkalmas anyagokat tekinti „kemény” kábítószereknek.²⁸⁶

A kifejtettek alapján látható, hogy a „lágý” és „kemény” kábítószeres közötti differenciálásnak nincs általánosan elfogadott szempontja. Bayer István hangsúlyozza, hogy a szakirodalomban nem létezik olyan egzakt definíció, amely lehetővé tenné a két kategória közötti egyértelmű különbségtételt. Rámutat arra is, hogy a fizikai függőségre alapozott felosztás zsákutcába vezet: ebben a rendszerben ugyanis a csupán lelki függőséget kiváltó, ám rendkívül veszélyes stimulánsok (mint a kokain vagy az amfetaminszármazékok) a „lágý” drogok közé kerülnének a kannabisz és az LSD mellett, miközben a fizikai dependenciát okozó legális szerek (az alkohol és a nikotin) a heroinnal és az ópiummal együtt a „kemény” drogok kategóriáját alkotnák.²⁸⁷

Nemzetközi szinten az Európai Unió Tanácsa a 2004/757/IB kerethatározatában a kábítószeres veszélyessége szerinti, a büntetési tételekben megnyilvánuló differenciálási kötelezettséget ír elő a tagállamok számára. A kerethatározat 4. cikkének (2) bekezdése értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a kábítószer-bűncselekményeket maximálisan legalább 5-től 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntessék, amennyiben azok nagy mennyiséget érintenek, vagy ha a bűncselekmény olyan kábítószeresekkel kapcsolatos, amelyek a legnagyobb mértékű egészségkárosító hatást fejtik ki, illetve több ember egészségét jelentős mértékben károsították.²⁸⁸

A hazai büntetőjogi szabályozás vonatkozásában ugyanakkor megállapítható, hogy a jogalkotó nem veszi figyelembe a kábítószeres egészségkárosító hatását vagy veszélyességét, a kábítószer fajtája önmagában nem befolyásolja a jogkövetkezményeket. Egyes vélemények szerint a törvényben meghatározott mennyiségi határok közvetve már tekintettel vannak az

²⁸⁶ Ujváry, „Kockázatok és mellékhatások”, 443-444. o.

²⁸⁷ Bayer, *A drogok történelme*, 19-20.

²⁸⁸ A Tanács 2004/757/IB kerethatározata (2004. október 25.) a tiltott kábítószer-kereskedelem területén a bűncselekmények tényállási elemeire és a büntetésekre vonatkozó minimumszabályok megállapításáról

egyes kábítószeres eltérő hatásmechanizmusára és veszélyességére,²⁸⁹ a jogalkotó a büntetési tételekben azonban nem tesz különbséget. A szakirodalomban – már a kerethatározat elfogadása előtt is – felmerült annak szükségességére, hogy a kábítószeres testi-lelki egészségre való ártalmasságuk alapján kerüljenek osztályozásra, és a büntetőjog ehhez igazodva differenciáltan szankcionáljon,²⁹⁰ a hazai drogpolitika jelenlegi irányvonalát tekintve azonban e téren a közeljövőben nem várható változás.

6.2.5. A kábítószeres csoportosítása a nemzetközi egyezményekben

A vonatkozó nemzetközi egyezmények a kábítószeres és pszichotróp anyagokat az egészségre való veszélyességük, terápiás hasznosságuk és a visszaélés kockázata alapján osztályozzák.

Az Egységes Kábítószer Egyezmény négy jegyzékbe sorolja a kábítószeres, melyek eltérő súlyú megkorlátozó intézkedéseket határoznak meg a bennük szereplő anyagokra:

- I. és II. Jegyzék: Az itt feltüntetett kábítószeres visszaélésekre adhatnak alkalmat, káros hatásai lehetnek, vagy más kábítószerre alakíthatók.
- III. Jegyzék: Olyan kábítószeres tartalmú készítményeket tartalmaz, melyek hatóanyagai az I. vagy II. Jegyzékben szerepelnek, de kivételt képeznek bizonyos szigorú korlátozások alól, mert összetételük miatt nem adnak alkalmat visszaélésre, és a hatóanyag sem nyerhető vissza belőlük könnyen.
- IV. Jegyzék: A legszigorúbban ellenőrzött szerek körét jelöli, amelyek különösen alkalmasak visszaélésekre elkövetésére, káros hatásai jelentősek, és ezeket a kockázatokat nem ellensúlyozzák jelentős gyógyászati előnyök.²⁹¹

A Pszichotróp Egyezmény szintén négy jegyzékbe foglalja az említett anyagokat, a közegészségügyi kockázat és a gyógyászati hasznosság arányában:

- I. Jegyzék: A visszaélés különösen komoly közegészségügyi kockázatot jelent, miközben gyógyászati hasznosságuk nincs vagy rendkívül korlátozott.
- II. Jegyzék: A visszaélés lényeges közegészségügyi kockázattal jár, gyógyászati hasznosságuk csekély és mérsékelt között mozog.

²⁸⁹ Frech Ágnes: „Jogalkotás és jogalkalmazás”, in *Drogpolitika számokban*, szerk. Felvinczi Katalin és Nyírády Adrienn (Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2009), 285. o.

²⁹⁰ Lévay, „Héják, baglyok, galambok”. 56. o.

²⁹¹ Móró Levente és Major Magda: „Kábítószeres, pszichotróp és új pszichoaktív anyagok szabályozása és kockázatelemzése”, in *Az új pszichoaktív anyagok hazai kockázatelemzésének felülvizsgálata*, szerk. Móró Levente, Major Magda és Kaló Zsuzsa (Budapest: Nemzeti Drog Fókuszpont, 2019), 19–20. o.

- III. Jegyzék: Lényeges közegészségügyi kockázat mellett mérsékelt vagy jelentékeny gyógyászati hasznossággal bírnak.
- IV. Jegyzék: Kisebb mértékű a visszaélés, de jelentős közegészségügyi kockázatot jelentenek, miközben gyógyászati hasznosságuk csekélytől akár jelentékenyig terjedhet.²⁹²

A Prekursor Egyezmény két jegyzékben tünteti fel a kábítószeres vagy pszichotróp anyagok gyártásához használt vegyi anyagokat.

Valamennyi jegyzék módosításáról az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsának Kábítószer Bizottsága (*Commission on Narcotic Drugs, CND*) dönt. Az elbíráló felülvizsgálatot az Egészségügyi Világszervezet Kábítószer-függőségi Szakértői Bizottsága (*Expert Committee on Drug Dependence, ECDD*) folytatja le. A döntéshozatal során a szakértők figyelembe veszik az adott szer ismert anyagokhoz való hasonlóságát, a központi idegrendszerre kifejtett hatásait, függőségpotenciálját, a tényleges visszaélésekre vonatkozó bizonyítékokat vagy azok valószínűségét, valamint a szer gyógyászati hasznosságát.²⁹³ Megjegyzendő, hogy a nemzetközi egyezmények listái önmagukban nem tekinthetők kizárólagosan veszélyesség szerinti besorolásnak, mindazonáltal jelentős különbségeket tükröznek az egyes anyagok egészségkárosító hatásainak és társadalmi kockázatainak megítélésében.²⁹⁴

6.3. A kábítószer dogmatikai megítélése

A büntetőjogi kutatások során a dogmatikai kifejezések helyes használata alapvető elvárás, hiszen a pontos terminológia az alapja a bűncselekményi tényállások szabatos értelmezésének. Ebből adódóan bír jelentőséggel az a kérdés, hogy a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények esetén a dogmatikai rendszerben hol helyezzük el magát a kábítószeret. A magyar büntetőjogi szakirodalomban e körben – a kábítószer elkövetési tárgyként vagy elkövetési eszközként való besorolását illetően – nem alakult ki teljes egység. A két álláspont közötti eltérés gyökere az általános részi alapfogalmak, nevezetesen az elkövetési tárgy definíciójának eltérő értelmezésében keresendő.

²⁹² Móró és Major, „Kábítószeres, pszichotróp és új pszichoaktív anyagok szabályozása és kockázatértékelése”, 19. o.

²⁹³ Móró és Major, „Kábítószeres, pszichotróp és új pszichoaktív anyagok szabályozása és kockázatértékelése”, 19-20. o.

²⁹⁴ Sárosi Péter és Takács István Gábor (szerk.), *Kockázatos szerek és veszélyes drogpólitikák*, TASZ Drogpólitikai Füzetek 8 (Budapest: Társaság a Szabadságjogokért, 2007), 24. o.

A hazai szakirodalom többsége a kábítószert a vele kapcsolatos bűncselekmények elkövetési tárgyaként kezeli.²⁹⁵ E felfogás szerint a kábítószer az a fizikai léttel bíró dolog, amelyre az elkövetési magatartás (például a megszerzés, a kínálás vagy az átadás) irányul. Az anyag ebben az értelemben az a hordozó, amelyen keresztül a bűncselekmény jogi tárgya, a közegézség sérelmet szenved. Szinte valamennyi hatályos büntetőjogi tankönyv ezt a tágabb megközelítést követi, ami szorosan összefügg azzal, hogy ezen iskolák általános részi tanai az elkövetési tárgyat tágan, minden olyan dologként határozzák meg, amelyre a külvilágban tanúsított magatartás közvetlenül irányul.²⁹⁶

Ezzel szemben a pécsi büntetőjogi iskola – mind a korábbi²⁹⁷, mind a jelenlegi tankönyvében²⁹⁸ – a kábítószert következetesen elkövetési eszközként határozza meg. Ez a tétel közvetlenül a pécsi dogmatika általános részi alapvetéséből fakad, amely szűkebben vonja meg az elkövetési tárgy határait: eszerint elkövetési tárgy kizárólag az a fizikai léttel bíró dolog lehet, amelyen a védeni kívánt érték megjelenik.²⁹⁹ Mivel a kábítószer nem hordoz védendő társadalmi értéket, a birtoklása vagy a vele való kereskedelem során maga az anyag a bűncselekmény elkövetésének eszközét jelenti.

A kifejtett elméleti kereteket elfogadva, jelen dolgozatban a kábítószert elkövetési eszköznek tekintem. Az álláspont megválasztása során döntő szempont volt a büntetőjogi dogmatika belső egységének és következetességének megőrzése: mivel az elkövetési tárgy fogalmát a Földvári József-féle szűkebb értelmezés mentén határozom meg, a kábítószer logikailag nem sorolható ide. Ebben a rendszerben a kábítószer nem értéket hordozó dolog, és nem a „támadás” elszenvedője, hanem annak az eszköze, amelynek az illegális forgalomban való jelenléte veszélyezteti a közegézséget. Ez az elméleti következetesség teremti meg az összhangot az általános részi fogalomhasználat és a különös részi tényállási elemek értelmezése között.

²⁹⁵ pl. Biróczy-Szabó Andrea, Blaskó Béla, Garai Renáta, Hollán Miklós, Madai Sándor, Pallagi Anikó és Polt Péter, *Büntetőjog Különös Rész I.* (Budapest: Rejtjel, 2025), 117. o.

Karsai Krisztina (szerk.), *Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez* (Budapest: Complex Kiadó, 2013), 353. o.

Görgényi Ilona, Gula József, Horváth Tibor, Jacsó Judit, Lévy Miklós, Sántha Ferenc és Váradi Erika, *Magyar büntetőjog. Különös rész* (Budapest: Wolters Kluwer, 2020), 141. o.

²⁹⁶ Blaskó Béla, *Magyar büntetőjog. Általános rész tankönyv* (Debrecen és Budapest: Rejtjel, 2025), 162. o.

Görgényi Ilona, Gula József, Horváth Tibor, Jacsó Judit, Lévy Miklós, Sántha Ferenc és Váradi Erika, *Magyar büntetőjog. Általános rész* (Budapest: Wolters Kluwer, 2019), 137. o.

²⁹⁷ Erdősy Emil és Földvári József, *Magyar Büntetőjog. Különös rész* (Pécs: Janus Pannonius Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 1995), 318. o.

²⁹⁸ Gál István László, *Magyar büntetőjog, Különös rész* (Budapest: Osiris Kiadó, 2023), 61. o.

²⁹⁹ Földvári és Gál, *Magyar Büntetőjog Általános rész*, 96.

6.4. A kábítószer fogalma a Büntető Törvénykönyvben

6.4.1. A szabályozás történeti fejlődése

A kábítószerrel visszaélés tényállását elsőként szabályzó 1961. évi Btk. kábítószer-fogalmat nem tartalmazott; a kóros élvezetre alkalmas kábítószeres anyagok jegyzékét az 5/1957. (XII. 14.) EüM rendelet melléklete határozta meg.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény a hatálybalépésekor szintén mellőzte a kábítószer fogalmának törvényi meghatározását.³⁰⁰ A jogszabályhoz fűzött miniszteri indokolás szerint ennek elsődleges oka az volt, hogy a kóros élvezetre alkalmas szerek köre folyamatosan változik. Ezt a dinamizmust egyrészt a fogyasztói szokások és igények módosulása (egyes szerek és használati módok változó divatja), másrészt a vegyipar és a technológia fejlődése táplálja, amely szinte folyamatosan új, visszaélésre alkalmas vegyületeket hoz létre. Az indoklás hangsúlyozza: a büntető törvényben éppen e változékonyság miatt nem lenne célszerű rögzíteni a kábítószer fogalmát; büntetőjogi szempontból is az tekintendő kábítószernek, amit külön jogszabályok annak nyilvánítanak.³⁰¹

A büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2003. évi II. törvény jelentős változást hozott, mivel immár kifejezetten rögzítette az 1978-as Btk.-ban a kábítószer fogalmát. A jogalkotó azonban a fogalmi meghatározást nem önálló tartalmi elemekkel, hanem a kábítószerekre és pszichotróp anyagokra vonatkozó külön jogszabályokra és azok jegyzékeire történő utalással oldotta meg. Ennek keretében a törvényt módosítás a kábítószeres anyagok körét az 1/1968. (V. 12.) BM-EüM együttes rendelet 1–2. mellékletére, míg a pszichotróp anyagokét a 4/1980. (VI. 24.) EüM-BM együttes rendelet mellékletének 1. és 2. jegyzékére való hivatkozással definiálta.

Ez a szabályozási modell azonban nem bizonyult alkotmányosan fenntarthatónak. Az Alkotmánybíróság az 54/2004. (XII.13.) AB számú határozatával az 1978. évi Btk. több rendelkezését is megsemmisítette, ami érintette a kábítószer fogalmát is. A testület a jogbiztonság követelményével összeegyeztethetetlennek találta azt a gyakorlatot, hogy az Egységes Kábítószer Egyezmény és a Pszichotróp Egyezmény jegyzékeit – azok módosításaival együtt – az Országgyűlés nem hirdette ki törvényi formában. A jogalkotónak

³⁰⁰ Az 1978-as Btk. az 1993. évi XVII. törvény módosítása nyomán rögzítette, hogy a kábítószerrel visszaélés tényállásának vonatkozásában kábítószeren a visszaélés szempontjából veszélyes pszichotróp anyagot is érteni kell.

³⁰¹ A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény indoklása

az alkotmánybírószági döntésben foglalt elvárásokhoz igazodó, a jogbiztonságot garantáló új értelmező rendelkezést kellett alkotnia, ami a 2005. évi XXX. törvénnyel³⁰² valósult meg.

A hatályos Btk. eredeti szövege a vonatkozó nemzetközi egyezményeket kihirdető törvényerejű rendeletekre (az 1961-es New York-i Egyezmény I. és II. Jegyzékére, az 1971-es Bécsi Egyezmény I. és II. Jegyzékére), valamint a gyógyszer-törvény (Gytv.) 2. számú mellékletére utaló normákon keresztül határozta meg a kábítószer fogalmát.³⁰³

Ez a szabályozási technika azonban ismételten alkotmányos aggályokat vetett fel: az Alkotmánybíróság a 31/2021. (XII. 1.) AB határozatában megállapította, hogy a rendelkezés nem felel meg a jogbiztonságból fakadó normavilágosság követelményének. A határozatban foglaltak alapján a polgárok számára nem volt maradéktalanul és közvetlenül megismerhető a tiltott szerek köre, mivel „a jogalkotó nem teljes körűtekintéssel határozta meg, hogy a kábítószer hazai fogalmát mely forrásokból lehet teljes körűen megállapítani.” Az Alkotmánybíróság rámutatott: a Btk. értelmező szabálya nem hivatkozott olyan konkrét rendelkezésekre, amelyek alapján a büntetőjogi felelősségre vonást megalapozó anyagok listája maradéktalanul és közvetlenül megismerhető lett volna.³⁰⁴

A mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség orvoslása érdekében a törvényhozó pontosította a kábítószer fogalmát a Büntető Törvénykönyvben. A 2022. évi LX. törvény módosítása nyomán 2023. január 1-jétől a Btk. 459. § (1) bekezdés 18. pontja már közvetlenül az egészségügyért felelős miniszter ellenőrzött anyagokról szóló rendeletének mellékleteire hivatkozik. Ennek megfelelően a kábítószerek körét e rendelet 1. és 2. mellékletének jegyzékai, az új pszichoaktív anyagokét a 3. melléklet határozza meg, megteremtve ezzel a jelenleg hatályos szabályozási struktúrát.

³⁰² 2005. évi XXX. törvény az egyes nemzetközi szerződések kihirdetéséről rendelkező jogszabályok, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról

³⁰³ A Btk-nak a kábítószer büntetőjogi fogalmáról rendelkező 459. § (1) bekezdésének 18. pontja három háttérnormára hivatkozott: az 1988. évi 17. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egységes Kábítószer Egyezmény módosításáról és kiegészítéséről szóló, Genfben, 1972. március 25-én kelt Jegyzőkönyvvel módosított és kiegészített, az 1965. évi 4. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a New Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény mellékletének I. és II. Jegyzékére, az 1979. évi 25. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a pszichotróp anyagokról szóló, Bécsben, az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény mellékletének I. és II. Jegyzékére, és az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerekről és egyéb, a gyógyszerpiacot szabályozó törvények módosításáról szóló 2005. évi XCV. törvény (Gytv.) 2. számú mellékletére.

³⁰⁴ 31/2021. (XII. 1.) AB határozat a kábítószer fogalmának a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 459. § (1) bekezdés 18. pont a)-b) alpontjaiban való szabályozásával kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról Indokolás [94]

6.4.2. A hatályos szabályozás

A Büntető Törvénykönyv kábítószer-fogalmát a 2025. évi XIX. törvény alapjaiban strukturálta át egy hárompilléres megoldással a Btk. 459. § (1a) bekezdésében, mely szerint:

Btk. 459. § (1a) *„E törvény alkalmazásában kábítószer a 78/2022. (XII. 28.) BM rendelet 1. mellékletében a kábítószerek 1. vagy 2. jegyzékén szereplő anyag, 2. mellékletében a pszichotróp anyagok 1. vagy 2. jegyzékén szereplő anyag, valamint 3. mellékletében meghatározott anyag. A 160. §, a 164. §, a 184. §, a 339. §, a 340. §, a 365. §, a 366. §, a 370. §, a 371. § és a 380. § alkalmazása szempontjából kábítószernek minősül továbbá a bódult állapot előidézésére alkalmas, nem emberi fogyasztásra szánt anyag, ideértve a más szer hozzáadásával vagy szerkezete átalakításával előállított anyagokat, illetve a más tudatmódosító szereket is.”*

E rendelkezés szerint a kábítószer-kereskedelem és a kábítószer birtoklása tényállásai tekintetében kábítószernek minősülnek a 78/2022. (XII. 28.) BM rendelet mellékleteiben tételesen felsorolt jegyzékeken szereplő anyagok (klasszikus kábítószerek és pszichotróp anyagok), másrészt az ott meghatározott egyéb összetevők. A szabályozás második pillérét az új pszichoaktív anyagok alkotják. A normaszöveg lényegi újdonsága a kiterjesztő jellegű értelmezés, amely bizonyos bűncselekmények (pl. emberölés, testi sértés, rablás minősített esetei, tudatmódosító anyaggal visszaélés) esetén kábítószernek tekinti a bódult állapot előidézésére alkalmas, nem emberi fogyasztásra szánt egyéb anyagokat és tudatmódosító szereket is.

Ez a kiterjesztés megítélésem szerint alapvető elméleti problémát okoz: a jogalkotó kettészakította a kábítószer büntetőjogi fogalmát. Míg a kábítószer-kereskedelem és a kábítószer birtoklása tényállásai tekintetében a kábítószer fogalma szigorúan zárt, és kizárólag a miniszteri rendelet jegyzékein szereplő anyagokra terjed ki, addig a minősített esetek és egyéb kiemelt tényállások körében a fogalom határai elmosódnak. Ez utóbbi körben a kábítószer fogalma olyan vegyszereket is magában foglal (például a hígítókat, ragasztókat vagy más, szipuzáshoz használt anyagokat), amelyek a törvényi listákon nem szerepelnek.

Ignác György rámutat arra, hogy a szabályozás jóval átláthatóbbá válna a „tudatmódosító anyag” törvényi fogalmának bevezetésével, amely a kábítószereken és az új pszichoaktív anyagokon túl magában foglalhatná a bódult állapot előidézésére alkalmas, nem emberi fogyasztásra szánt egyéb szereket is. A szerző helytállóan világít rá, hogy a gyűjtőfogalom alkalmazásával elkerülhető lett volna az az ellentmondásos helyzet, amelyben a kábítószer fogalma szűkebb körű maguknál a kábítószer-bűncselekményeknél

(kereskedelem, birtoklás), mint például a jármű önkényes elvétele vagy a lopás minősített eseteiben. A törvényhozó így a „tudatmódosító anyag” fogalmát használhatná mindazon bűncselekményeknél, ahol jelenleg a tágabb kábítószer-fogalom használatára kényszerül, megőrizve ezzel a büntetőjogi alapfogalmak egységét.³⁰⁵

6.4.3. A tudatmódosító anyagok

Mint azt korábban láthattuk, a jogalkotó a 2025. évi módosítással egy új önálló deliktumot is bevezetett: a tudatmódosító anyaggal visszaélés tényállását. Az új bűncselekményt olyan tudatmódosító szerekkel lehet elkövetni, amelyek a bódult vagy módosult tudatállapot előidézésére alkalmas, nem emberi felhasználásra szánt – esetenként más anyag hozzáadásával vagy szerkezetük módosításával előállított – anyagok csoportjából származnak. E törvényi tényállás alkalmazási köre tehát kifejezetten a listákon nem szereplő szerekre terjed ki, és nem vonatkozik a jegyzékbe foglalt „klasszikus” kábítószerekre és pszichotróp anyagokra.³⁰⁶

Ezzel párhuzamosan a hatályos szabályozás fenntartotta a kóros szenvedélykeltés törvényi tényállását³⁰⁷ is, amely bűncselekmény elkövetési eszköze a „kábitószernek nem minősülő kábító hatású anyag vagy szer”. E körbe sorolandó valamennyi olyan anyag vagy szer, amely nem esik a kábítószer törvényi fogalma alá, de bódulatot, hangulat- és tudatváltozást, esetleg eufóriát okoz, és pszichikai függőség kialakítására alkalmas lehet. Ebbe a kategóriába tartoznak többek között a szerves oldószerek, ragasztók, gyógyszerek, ugyanakkor nem sorolható ide az alkohol.³⁰⁸

Látható, hogy a tudatmódosító anyaggal visszaélés és a kóros szenvedélykeltés bűncselekmények elkövetési eszközei gyakorlatilag teljesen fedik egymást. A két bűncselekményt az elkövetési magatartások és az érintettek életkora elhatárolja egymástól, az

³⁰⁵ Ignác György, *A kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények 2025. évi XIX. törvénnyel módosított anyagi jogi és eljárásjogi szabályai* (Budapest, 2025), 9. o.

³⁰⁶ A büntető jogszabályok módosításáról szóló T/250. számú törvényjavaslat indokolása

³⁰⁷ A Btk. 181. §-a szerint e bűncselekményt az a tizennyolcadik életévét betöltött személy valósíthatja meg, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt kábítószernek nem minősülő kábító hatású anyag, illetve szer kóros élvezetére rábír vagy rábírt törekszik, vagy tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt kábítószer fogyasztására rábírt törekszik. Ugyanilyen megítélés alá esik – és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő – az az eset, amikor tizennyolcadik életévét betöltött személy tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószernek nem minősülő kábító hatású anyag, illetve szer kóros élvezetéhez segítséget nyújt. Ez utóbbi eset azonban szubszidiárius, elkövetője csak súlyosabb bűncselekmény hiánya esetén büntetendő e törvényhely alapján.

³⁰⁸ Belovics Ervin és Polt Péter (szerk.), *A Büntető Törvénykönyv kommentárja* (Budapest: HVG-ORAC, 2025). Elérés: 2026.02.13.

<https://jogkodex.hu/doc/1832826>

említett tartalmi párhuzamosság azonban rávilágít a jogalkotói fogalomhasználat széttagoltságára és a terminológiai egység hiányára.

6.5. Alfejezeti összefoglalás

Meglátásom szerint a jelenlegi szabályozás a dizájnerdrogok elleni harc jegyében feláldozta a büntetőjogi dogmatika tisztaságát és a fogalmi állandóságot. A legnagyobb elméleti probléma, hogy a Btk. kettéosztotta a kábítószer fogalmát. Míg kábítószer-kereskedelem esetén csak a listázott anyagok számítanak kábítószernek, addig bizonyos bűncselekményeknél már egy egyszerű hígító is annak minősülhet. Véleményem szerint ez a kettősség nehezen egyeztethető össze azzal az igénnyel, hogy egy büntetőjogi alapfogalomnak a teljes kódexben egységesnek kellene lennie.

A „tudatmódosító anyagok” kategóriájának beemelésével a jogalkotó egy olyan tág, gyűjtőfogalmat vezetett be, amely nem határozza meg pontosan a tiltott szerek körét. Úgy gondolom, hogy emiatt az elkövető nem láthatja előre minden kétséget kizáróan, hogy egy listán nem szereplő vegyi anyag mikor von maga után súlyosabb büntetőjogi felelősséget. Ez a bizonytalanság alkotmányossági aggályokat vethet fel a jogbiztonság tekintetében.

7. A tizennyolcadik életévet be nem töltött személyek védelmét szolgáló rendelkezések

7.1. A tizennyolcadik életévüket be nem töltött személyek büntetőjogi védelmének indokai

A kábítószer-ellátási lánc teljes egésze, az előállításától a végső fogyasztásig, súlyos veszélyforrást jelent a gyermekek számára. A kiskorúak testi és szellemi épségét nem csupán a közvetlen szerhasználat veszélyezteti, hanem a szülők kábítószer-függőségéből fakadó szociális problémák, a kábítószer-piachoz kötődő erőszakos bűncselekmények, valamint a tiltott kereskedelem során tapasztalható kizsákmányolás is.³⁰⁹ E veszélyforrások közül a legközvetlenebb kockázatot a korai szerhasználat jelenti, figyelembe véve, hogy a serdülőkor a neurológiai fejlődés kritikus időszaka. A kannabisz-használat korai megkezdése, valamint a nagy hatóanyag-tartalmú szerek rendszeres alkalmazása bizonyítottan összefüggésbe hozható a felnőttkori szerhasználati rendellenességek, a pszichiátriai társbetegségek és egyéb fejlődési zavarok kialakulásával. Ezen egészségügyi kockázatok ellenére a 15–16 éves korosztály körében a kannabiszhasználat prevalenciája globális szinten meghaladja a felnőtt lakosságét (5,5% a 4,4%-kal szemben).³¹⁰ A fogyasztási mutatók emelkedése mellett Európában – kiváltképp a jelentős tranzit- és termelő országokban – a kábítószer-kereskedelemhez köthető erőszakos cselekmények száma is növekvő tendenciát mutat. Ezzel párhuzamosan egyre súlyosabb aggályokat vet fel a fiatalkorúak bűnözői hálózatok általi toborzása és kizsákmányolása, amely során a szervezett bűnözés a gyermekeket eszközként használja fel a tiltott kereskedelmi tevékenység fenntartásához.³¹¹

A kiskorúak 18. életévük betöltése előtti relatív személyiségbeli éretlenségük miatt lényegesen könnyebben befolyásolhatók, és kisebb ellenállást képesek tanúsítani az olyan külső hatásokkal vagy impulzusokkal szemben, amelyek őket a bűnöző életvitel irányába terelik.³¹² Ezt a fokozott sérülékenységet a felnőtt elkövetők gyakran felbujtói vagy bűnsegédi magatartások útján használják ki, ami a szerhasználat elterjedésének fiatalabb korosztályok felé

³⁰⁹ Damon Barrett, *The Impacts of Drug Policies on Children and Young People* (Open Society Foundations, 2015), Elérés: 2026.02.03.

<https://www.opensocietyfoundations.org/publications/impact-drug-policies-children-and-young-people>

³¹⁰ United Nations Office on Drugs and Crime, *World Drug Report 2024: Key Findings and Conclusions* (Bécs: United Nations, 2024), 54. o. Elérés: 2025.10.02.

<https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/wdr2024-key-findings-conclusions.html>

³¹¹ European Union Drugs Agency, *European Drug Report 2024* (Lisszabon: EUDA, 2024), 5. o. Elérés: 2025.10.03.

https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024_en

³¹² Fülöp, Grád és Müller, *Droggal és alkohollal összefüggő bűncselekmények*, 162.

történő eltolódásához, és a kiskorúak áldozattá válásához vezet.³¹³ Mindezek alapján a kiskorúak kábítószer-bűnözéssel szembeni fokozott büntetőjogi védelmét és a szigorúbb tényállások megalkotását mind az egyéni fejlődés, mind a társadalmi közösség védelme nyomatékosan indokolja; a büntetőjogi védelem elhanyagolása ugyanis a szerhasználat ellenőrizhetetlen terjedéséhez és beláthatatlan következményekhez vezetne.³¹⁴

A Btk. a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények körében külön tényállásokat tartalmaz a 18. életévüket be nem töltött személyek védelmére.

7.2. A szabályozás története

A vizsgált törvényhely a Gyermekjogi Egyezmény és az ENSZ Kábítószer-Egyezmény előírásainak való megfelelést biztosítja.³¹⁵

A Gyermekjogi Egyezmény 24. cikkének 3. pontja alapján az államok vállalják, hogy a gyermekek egészségére káros szokásainak megszüntetése érdekében minden alkalmas és hatékony intézkedést megtesznek.³¹⁶ A részes felek megfelelő – törvényhozási, közigazgatási, szociális és nevelésügyi – intézkedéseket vezetnek be annak érdekében, hogy megvédjék a gyermekeket a nemzetközi egyezményekben meghatározott kábító- és pszichotróp szerek tiltott fogyasztásától, és hogy megakadályozzák a gyermekeknek ezen anyagok tiltott előállításában és kereskedelmében történő felhasználását.³¹⁷ Az Egyezmény vonatkozásában gyermek az a személy, aki a tizenharmadik életévét nem töltötte be, kivéve ha a rá alkalmazandó jogszabályok szerint nagykorúságát már korábban eléri.³¹⁸

Az ENSZ Kábítószer-Egyezményben a részes államok aggodalmukat fejezik ki amiatt, hogy a kábítószerek és a pszichotróp anyagok tiltott forgalmazása egyre pusztítóbb módon hat a társadalom különböző csoportjaira, a világ számos pontján gyermekeket tesz a piac tiltott kábítószer-fogyasztóvá, és használnak a kábítószerek és a pszichotróp anyagok tiltott előállítására, elosztására és forgalmazására, ami mérhetetlenül súlyos veszélyt jelent.³¹⁹ Tekintettel erre, az Egyezmény 3. Cikkének 5. pontja értelmében „a felek biztosítják, hogy hatáskörrel rendelkező bíróságaik és más illetékes hatóságaik figyelembe vehessék azokat a

³¹³ Suad Orlić és Sadržir Karović, „Kaznenopravni aspekti zaštite maloljetnih lica od zloupotrebe opojnih droga u Bosni i Hercegovini”, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Tuzli*, 2020. 1–2. sz., 118. o.

³¹⁴ Uo. 118. o.

³¹⁵ T/6958. számú törvényjavaslat a Büntető Törvénykönyvről – Miniszteri Indokolás

³¹⁶ Az 1991. évi LXIV. törvénnyel kihirdetett, a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény I. Rész 24. cikk 3. pont

³¹⁷ Gyermekjogi Egyezmény 33. cikk

³¹⁸ Gyermekjogi Egyezmény I. Rész 1. cikk

³¹⁹ Az 1998. évi L. törvénnyel kihirdetett, az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében a kábítószerek és pszichotróp anyagok tiltott forgalmazása elleni, 1988. december 20-án, Bécsben kelt Egyezmény Preambuluma

ténybeli körülményeket, amelyek az 1. bekezdés szerinti bűncselekmények elkövetését különösen súlyossá teszik, úgymint: g) az a tény, hogy a bűncselekményt büntetés-végrehajtási intézetben, oktatási intézményben vagy szociális szolgáltatásokat nyújtó központban, illetőleg ezek közvetlen közelében követték el, vagy más olyan helyen, amelyet iskolás gyermekek vagy tanulók látogatnak tanulási, sport- vagy társadalmi tevékenység céljából.”³²⁰

Az ENSZ Kábítószer-Egyezmény kihirdetését követően a büntető jogszabályok módosításáról szóló 1998. évi LXXXVII. törvény 62. §-ával a régi Btk. 282. §-át a következő minősített esettel egészítette ki: „a büntetés a (2) bekezdés - kábítószer kínál, átad, forgalomba hoz vagy azzal kereskedik - esetén öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épületek területén, annak környezetében, a fegyveres erők vagy a büntetés-végrehajtási szervezet objektumaiban követik el.”³²¹ A törvényhez fűzött miniszteri indokolás csupán arra utal, hogy a jogalkotó az új minősített esetet az ENSZ Kábítószer-Egyezmény alapján iktatta a törvénybe.³²²

A 2003. évi II. törvény nyomán külön szakaszba kerültek a 18. életévüket be nem töltött személyek fokozott védelmét biztosító rendelkezések. E módosító törvény 19. §-a értelmében a korábbi Btk. a következő 282/B. §-sal egészült ki:

„(1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával, hatósági engedély nélkül kábítószer termeszti, előállít, megszerez, tart, az országba behoz, onnan kivisz, az ország területén átvisz, büntettet követ el, és két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés,

a) ha a tizennyolcadik életévét betöltött személy tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószer kínál vagy átad, illetve ilyen személy felhasználásával kábítószer forgalomba hoz vagy azzal kereskedik,

b) ha az elkövető oktatási, köznevelési, gyermekjóléti és gyermekvédelmi, közművelődési feladatok ellátására rendelt épület területén, illetőleg annak közvetlen környezetében kábítószer kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik,

c) az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt bűnszövetségben követik el (...).”³²³

³²⁰ ENSZ Kábítószer-Egyezmény 3. Cikk 5. pont

³²¹ 1998. évi LXXXVII. törvény a büntető jogszabályok módosításáról 62. §

³²² A büntető jogszabályok módosításáról szóló T/250. számú törvényjavaslat indokolása a 62-63. §-hoz (1998. évi LXXXVII. törvény)

³²³ 2003. évi II. törvény a büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról 19. §

A javaslat miniszteri indokolása értelmében a módosítás indoka a 18. életévüket be nem töltött személyek speciális védelmének, valamint azon elkövetési helyek, amelyek szorosan kapcsolódnak az ilyen személyekhez, egy tényállásban történő szabályozása. A (2) bekezdés b) pontja az elkövetési hely vonatkozásában biztosít különös védettséget és szankcionálja súlyosabban a tényállásban felsorolt épületek területén a kábítószer kínálását, átadását, forgalomba hozatalát, illetve az azzal való kereskedést.³²⁴

Látható, hogy a korábbi Btk. – a 2003-as módosítást követően – a fogyasztói típusú elkövetési magatartások megállapíthatóságát a tárgyalta szakaszban két feltételhez kötötte: az elkövető speciális alanyiségéhez (18. életév betöltése), valamint az elkövetés módjához (18. életévét be nem töltött személy felhasználása). A védelemben részesített helyszíneken történő elkövetés kizárólag a forgalmazói típusú elkövetési magatartásokhoz kapcsolódott, ez esetben pedig nem volt feltétel, hogy az elkövető 18. életévét betöltött személy legyen.

Ezt követően az Alkotmánybíróság az 54/2004. (XII. 13.) határozatában foglalkozott a vizsgált rendelkezéssel, melyben rámutatott, hogy a vállalt nemzetközi kötelezettségek értelmében a gyermekvédelem és a kábítószerrel visszaélésben rejlő, a gyermekeket fenyegető veszélyek elhárításában, a tudatmódosító és egészségkárosító szerek gyermekektől való távoltartásában a büntetőjog eszközei is alkalmazandók. Az így kialakítandó büntetőjogi szabályozásnak pedig a gyermekeket és fiatalkorúakat érintő absztrakt veszélyeztetés esetén teljes mértékben meg kell felelnie az Alkotmány 16. §-ában megfogalmazott állami intézményvédelmi kötelezettség követelményeinek is. Az Alkotmánybíróság meglátása szerint amikor a jogalkotó a 282/B. § (2) bekezdés b) pontján keresztül a minősített intézmények fokozott védelme érdekében csak a terjesztői típusú magatartásokat vonta a súlyosabb minősítés hatókörébe, figyelmen kívül hagyta, hogy egyes fogyasztói típusú cselekmények (pl. termeszt, tart) a hozzájutás és felhasználás lehetőségének a kiskorúak számára történő megteremtésével éppen úgy alkalmasak a kiskorúak fokozott veszélyeztetésére, mint a forgalmazói jellegű magatartások. Ezzel a korábbi Btk. csak korlátozottan biztosította azt az átfogó intézményes védelmet, amelyet az ENSZ Egyezmény és a Gyermekjogi Egyezmény megkíván, s amely az Alkotmánnyal is összhangban áll.³²⁵

³²⁴ A büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló T/1218. számú törvényjavaslat indokolása (2003. évi II. törvény)

³²⁵ 54/2004. (XII. 13.) AB határozat VI. 2. pont.

7.3. A 2012. évi C. törvény rendelkezései

Figyelemmel az Alkotmánybíróság által megfogalmazottakra, a Btk. már súlyosabban minősíti azt az esetet is, amikor az elkövető – 18. életévét be nem töltött személy közreműködése nélkül – fogyasztói típusú elkövetési magatartást valósít meg speciális védelemben részesített intézményekben, illetve azok közvetlen környezetében.

A vizsgált szakaszok elkövetési fordulatait a hatályos Btk. a következőképpen szabályozza:

„177. § (1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személynek kábítószerrel kínál, átad,

b) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részére, illetve felhasználásával kábítószerrel forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik,

c) oktatási, köznevelési, gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi feladatok ellátására rendelt épület területén, illetve annak közvetlen környezetében kábítószerrel

ca) kínál, átad,

cb) forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik,

büntett miatt öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

„179. § (1) Az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részére, illetve felhasználásával vagy

b) oktatási, köznevelési, gyermekjóléti vagy gyermekvédelmi feladatok ellátására rendelt épület területén, illetve annak közvetlen környezetében

kábítószerrel termeszt, előállít, megszerez vagy tart, büntett miatt öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki tizennyolcadik életévét be nem töltött személy részére, illetve felhasználásával kábítószerrel az ország területére történő behozatal céljából megrendel, az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít.”

Említést érdemel, hogy a szakirodalomban találunk olyan álláspontot, mely szerint a 18. életévét be nem töltött személy a bűncselekmény passzív alanya,³²⁶ valamint a már

³²⁶ Hegedűs István: „XVII. Fejezet. Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények”, in *Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz*, szerk. Karsai Krisztina (Budapest: Complex Kiadó, 2013), 356. o.

hivatkozott 54/2004. (XII. 13.) AB határozat is „sértettként” határozza meg e személyi kört.³²⁷ Tekintettel azonban arra, hogy a kábítószer-kereskedelem és a kábítószer birtoklása sértett nélküli bűncselekmények,³²⁸ meglátásom szerint helyesebb a *fiatalkorú bevonásával* (Btk. 177. (1) bekezdés a) pont) valamint *felhasználásával* (177. § (1) bekezdés b) pont és a 179. § (1) a) pont) megvalósuló elkövetési magatartásokról beszélni.

A 18. életévet meg nem haladó személy felhasználása alatt a bűncselekmény elkövetésébe való olyan bevonása értendő, amikor e személyek a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmény szempontjából tényállásszerű elkövetési magatartást tanúsítanak.³²⁹ A felhasználás tehát azt jelenti, hogy a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy az ezen életkort betöltött személy ráhatására tettesi vagy bűnsegédi tevékenységgel közreműködik a bűncselekmény megvalósításában.³³⁰ Ha az elkövető a forgalomba hozatalt vagy a kereskedést tizennyolcadik életévét be nem töltött személy felhasználásával követi el, az így felhasznált büntetethez köti korhatárt betöltött személy a Btk. 176. §-a alapján önálló tettesként felel, ha annak tudatában cselekszik, hogy ezzel kábítószer forgalomba hozatalában vagy kábítószerrel kereskedésben működik közre.³³¹ A bevonásával megvalósuló elkövetési fordulatok közül az „átadás” tekintetében is tényállásszerű a 18. életévét be nem töltött személy magatartása, hiszen ezen elkövetési magatartás következtében az ilyen személy megszerzi a kábítószer, mely cselekmény szintén a kábítószer birtoklása körében értékelendő.

A 2025-ös törvénymódosítás a Btk. 177. § (1) bekezdés b) pontjának, valamint a 179. § (1) bekezdés a) pontjának és (2) bekezdésének kiegészítésével – a „részére” fordulat beiktatásával – egyértelművé tette, hogy a minősített esetek kifejezetten a kiskorú javára vagy ellátására irányuló elkövetési magatartások esetén is megvalósulnak.

³²⁷ „A Btk. önálló és mennyiségtől függően is súlyosabban büntetendő fordulatokat alakított ki mind a forgalmazói, mind a fogyasztói magatartások tekintetében azon esetekre, ha a cselekményt 18. életévét meg nem haladó személy sérelmére, vagy felhasználásával követik el, illetve ha arra minősített intézmény területén kerül sor.” 54/2004. (XII. 13.) AB határozat VI. 2.1.

³²⁸ Korinek László: „Látens bűnözés”, in *Internetes Jogtudományi Enciklopédia*, Kriminológia rovat, rovat szerkesztő: Barabás Andrea Tünde, szerk. Jakab András, Könczöl Miklós, Menyhárd Attila és Sulyok Gábor, Elérés: 2025.10.03.

<http://jotlen.hu/szocikk/latens-bunozes>.

³²⁹ Fülöp, Grád és Müller, *Droggal és alkohollal összefüggő bűncselekmények*, 162.

³³⁰ Hegedűs, „XVII. Fejezet. Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények”, 356. o.

³³¹ Belegi József: „XVII. fejezet. Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények”, in *Magyar Büntetőjog I-IV. – új Btk. – Kommentár a gyakorlat számára*, szerk. Kónya István (<https://jogkodex.hu/doc/7261216>).

7.3.1. Az oktatási intézmény, illetve közvetlen környezetében történő elkövetés megállapításának feltételei

A tárgyalta eset megvalósulását a Btk. kábítószer-kereskedelem és kábítószer birtoklása esetén is két feltétel fennállásához köti: az elkövető speciális életkorához, valamint a törvényben meghatározott elkövetési helyhez. Nem kívánja meg ugyanakkor a jogalkotó, hogy a bűncselekmény 18. életévét be nem töltött személy közreműködésével valósuljon meg. A bírói gyakorlat e fordulat megvalósulása szempontjából nem is tulajdonít jelentőséget annak, hogy az oktatási intézmény területén történő kábítószer megvásárlója megfelel-e a törvényalkotó által kiemelten védett személyi körnek, tekintettel arra, hogy a Btk. értelmezéséből ilyen következtetés nem vonható le.³³²

A kábítószer-kereskedelem körébe vont elkövetési magatartások közül a kereskedik fordulat, a kábítószer birtoklása körében szabályzott tartás és termesztés általában folyamatos jellegű tevékenységek, melyek megvalósulása rendszerint hosszabb időszakaszt ölel fel. Ebből kifolyólag kellő körültekintéssel kell vizsgálni azt, hogy az egyes mozzanatok (pl. kereskedés esetén egy-egy adás-vétel lebonyolítása) pontosan hol és mikor – az elkövető mely életkorában – kerültek kifejtésre. „Az időpont vizsgálata, majd a tényállásban annak meghatározása, hogy az elkövető kábítószer kereskedői magatartását 18. életévének betöltését követően hol folytatta, a minősített eset megállapíthatósága szempontjából így kiemelt jelentőségű.”³³³

A kiemelt védelemben részesített intézmények körének meghatározására a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény nyújt támpontot, melynek 7. §-a a köznevelési intézmények körében többek között az óvodákat, általános iskolákat, gimnáziumokat, stb.. sorolja fel.³³⁴ A bírói gyakorlat szerint ugyanakkor az oktatási feladatok ellátására rendelt

³³² Debreceni Ítéltábla Bf.II.403/2018/40. számú határozata. Az ügyben tanúként meghallgatott valamennyi kábítószer fogyasztó egytől-egyig 18. életévét betöltött, jobbára húszas éveiben járó fiatal felnőtt volt. A védő érvelése szerint e minősítő körülményt a törvényhozó a nemzetközi normáknak való megfelelés miatt vezette be a Btk.-ba, ugyanakkor a jogalkotó valós szándékának vizsgálata alapján a határozat alapjául szolgáló büntetőügyben ez a minősítő körülmény nem állapítható meg. Álláspontja szerint „a fokozott büntetőjogi védelmet azon intézmények esetében kívánja meg a törvényalkotó, ahol gyermekkorú, kiskorú vagy egyéb szempontból hátrányos személyek vannak jelen, akik ismeretanyagaik, tudásuk, élettapasztalatuk, érzelmi befolyásolhatóságuk, illetve egyéb állapotuk miatt kiszolgáltatottak, így fokozottan veszélyeztetettek.”

³³³ Fővárosi Ítéltábla Bf.294/2019/9. számú határozata

³³⁴ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről „5. A köznevelési rendszer intézményei 7. § (1) Köznevelési intézmény a) az óvoda, b) az általános iskola, c) a gimnázium, d) a szakgimnázium, e) a szakiskola, f) a készségfejlesztő iskola, g) az alapfokú művészeti iskola, h) a kiegészítő nemzetiségi nyelvvoktató iskola, i) a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény, j) a kollégium, k) a pedagógiai szakszolgálati intézmény, l) a pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmény, és m) a kiegészítő nemzetiségi óvoda.”

épület fogalma nem szűkíthető le kizárólagosan az említett törvény hatálya alá tartozó közoktatási intézményekre.³³⁵

Egy konkrét ügy kapcsán a Nyíregyházi Törvényszék határozatában kifejti, hogy a vizsgált jogszabályhely megalkotásakor a törvényhozó célja az volt, hogy jogharmonizáció keretében átvegye azon uniós jogszabályokat, amelyek alapvetően a 18. életévüket be nem töltött személyek védelmét biztosítják; a Btk.-ban szereplő oktatási intézmény fogalma nem azonos a hétköznapi értelemben vett oktatási intézmény fogalmával, mert ellenkező esetben valamennyi intézmény, ahol oktatás – akár kizárólag felnőttképzés (mint pl. a Magyar Igazságügyi Akadémia) – folyik, e fogalom alá esne. A törvényszék a cselekmény minősítése során az oktatási intézmény fogalmát a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, valamint a korábban hatályos közoktatásról szóló 1993. évi LXXXIX. törvény meghatározásaira korlátozta. A határozatban kifejtésre került továbbá, hogy a tényállásban nevesített fogyasztók valamennyien betöltötték 18. életévüket, és „a minősített eset bevezetése a 18. életévüket be nem töltött személyek erkölcsi, testi fejlődésének védelmét hivatott szolgálni, azaz a jogalkotó tényleges célja az volt, hogy azokban az intézményekben, ahol gyermekek tanulnak, megfordulhatnak, ne jussanak kábítószerhez.”³³⁶

Felülvizsgálati határozatában a Kúria ezzel szemben akként foglalt állást, hogy „a jogalkotó célja nem az volt, hogy a jogharmonizáció keretében átvegye azokat az uniós jogszabályokat, „ami alapvetően a gyermekek, vagyis a 18. év alatti gyermekek” védelmét szolgálja, mivel ilyen uniós jogszabályok nincsenek; a jogalkotó célja az 1988. évi ENSZ egyezmény fent bemutatott 3. cikk 5. g) pontjának történő megfelelés volt. Ebből kifolyólag a campus (az egyetem zárt területe és a hozzá tartozó épületek) mint felsőoktatási intézmény teljes területe is speciális védelemben részesül.”³³⁷

Nem tulajdonít jelentőséget a bírói gyakorlat az elkövetés idejének, nem befolyásolja tehát a vizsgált minősített eset megállapíthatóságát, ha a bűncselekmény elkövetése az oktatási tevékenységen kívül, az esti órákban történik.³³⁸ Ugyanígy közömbös az is, hogy az adott

³³⁵ Beregszászi Gizella: „XVII. Fejezet. Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények”, in *A Büntető Törvénykönyv kommentárja*, szerk. Belovics Ervin és Polt Péter (<https://jogkodex.hu/doc/1832826>).

³³⁶ Nyíregyházi Törvényszék I.Bf.713/2018/6.

A tényállás szerint a terhelt az Egyetem területén lévő Hotel közvetlen környezetében – az előtte lévő parkolóban, a sörözőben, a szórakozóhelyen és a kertenél kábítószer értékesített.

³³⁷ Kúria Bfv.III.1.179/2019/9.

³³⁸ Debreceni ítéletábla Bf.II.572/2021/27.

Az ügy kapcsán megjegyezendő, hogy az eljáró bíróság a büntetés kiszabása során tekintettel volt arra, hogy a kábítószer-kereskedelem helyszíne a megállapított tényállás szerint véletlenszerű volt, és a bűncselekmény megvalósulására az esti órákban került sor, amikor a törvényhozó által fokozott védelemben részesített diákok nem tartózkodtak a bűncselekmény helyszínén.

intézményben nyári szünet folytán épp nem folyik köznevelési, gyermekfelügyeleti tevékenység. Az ítélkezési gyakorlat szerint annak van jelentősége, hogy az egyébként év közben rendeltetésszerűen működő intézmény közvetlen környezetében kerül sor a bűncselekmény elkövetésére.³³⁹

A Kúria Bfv.1291/2019/11. számú határozatában elvi éllel rögzítette, hogy „az oktatási épület területe, illetve annak közvetlen környezete minősítő körülménye nem az oktatási, nevelési tevékenységben részesülő személyek (alanyok) alapján, hanem területi, az ilyen tevékenységet folytató intézmény területe és közvetlen környezete szempontjából határoz meg fokozott büntetőjogi védelmet.” Ennek oka a Kúria meglátása szerint az, hogy az említett intézményekben, azok közvetlen környezetében nagyobb létszámban, több személy (potenciális vevő) egy helyre összpontosulva, csoportosulva fordul elő, amely az elkövető kábítószer-értékesítői tevékenysége szempontjából a piacra lépést, valamint a kereskedői tevékenység kifejtését jelentősen megkönnyíti. „Ennek megakadályozása a fokozott büntetőjogi védelemben való részesítés szempontja.”³⁴⁰

Azt, hogy a védelemben részesített intézmények közvetlen környezetének mi minősül, a törvényhozó nem határozza meg, annak értelmezését a jogalkalmazóra bízta. A bírói gyakorlat szerint a közvetlen környezet fogalma alatt a hétköznapi életszemlélet szerinti tartalom értendő, így az intézmény körülött lévő, területével határos utcák, útszakasz, járda, parkoló (stb.) vonható e körbe.³⁴¹ Az óvoda közvetlen környezetében elkövetettnek tekintette a Debreceni Ítéltábla azt az esetet, amikor a bűncselekmény elkövetésére az intézmény pár méteres közelségében került sor.³⁴² A Pécsi Ítéltábla megállapította az oktatási feladatok ellátására rendelt épület közvetlen környezetében elkövetett kábítószer birtoklása bűncselekményét, amikor az elkövető családi háza udvarán saját használatra kannabiszt termesztett, mely ültetvény a ház telekszomszédságában lévő általános iskola kerítésétől 7,4 m-re volt.³⁴³

A jogalkalmazó szerint az elkövető sikerrel nem hivatkozhat ugyanakkor arra sem, hogy a bűncselekményt zárt ajtók mögött követte el.³⁴⁴ A Debreceni Ítéltábla Bf.I.735/2018/9. számú határozata alapjául szolgáló ügyben II. rendű vádlott házának tetőtéri szobáit, valamint

³³⁹ Debreceni Ítéltábla Bf.IV.656/2018/9.

³⁴⁰ Kúria Bfv.1291/2019/11.

Az első fokon eljáró Debreceni Törvényszék 26.B.658/2016/64. számú határozatában rögzített tényállás szerint az I. rendű vádlott az Egyetemhez tartozó kollégiumi szobájában tárolta, illetve a Campus területén adta át több esetben a fogyasztóknak a kábítószer.

³⁴¹ Hegedűs, „XVII. Fejezet. Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények”, 357. o.

³⁴² Debreceni Ítéltábla Bf.IV.656/2018/9.

³⁴³ Pécsi Ítéltábla Bf.II.13/2017/4.

³⁴⁴ Debreceni Törvényszék 9.B.510/2017/57.

vizet és villanyáramot biztosított fiának (I. rendű vádlottnak), aki a helyiségeket kannabisz-termesztésre használta. Az ingatlan közvetlenül határos egy óvoda udvarával. A termesztés ugyan zárt ajtók mögött folyt, arról az elkövetőkön kívüli személyek tudomást nem szereztek. A bíróság II. rendű vádlottat bűnsegédként, 18. életévét betöltött személy által köznevelési feladatok ellátására rendelt épület közvetlen környezetében elkövetett kábítószer birtoklása büntetében mondta ki bűnösnek. Az ítéletábra álláspontja szerint „a jogalkotói szándék az érintett személyi kör és a minősített intézmények fokozott védelme érdekében annak biztosítása, hogy ezen személyek még a közelébe se kerülhessenek kábítószereknek és pszichotróp anyagoknak, elkerülve az ezen anyagok okozta veszélyhelyzeteket is. A minősítő körülmény megállapításához elegendő azon objektív körülmény fennállta, hogy az adott kereskedői és termesztői tevékenység védett intézmények közvetlen közelében folyt.”³⁴⁵

7.4. Alfejezeti összegzés

A kifejtettek alapján látható, hogy a vizsgált rendelkezés szabályozásának indokaként mind a 2003. évi II. törvény, mind a hatályos Btk. a 18. életévüket be nem töltött személyek fokozott büntetőjogi védelmét jelöli meg. Míg az oktatási intézmények környezetében történő elkövetés kezdetben (1978-as Btk., az 1998. évi LXXXVII. törvény módosítása nyomán) a kábítószer-kereskedelem minősített esetét képezte, a 2003. évi II. törvénnyel a jogalkotó kiemelte e szakaszból, és egy önálló – a 18. életévet be nem töltött személyek védelmét biztosítani hivatott §-ban – helyezte el, mely kizárólag a terjesztői típusú cselekményekhez kapcsolódott. A hatályos Büntető Törvénykönyv értelmében e minősítő körülmény mind a forgalmazói, mind a fogyasztói típusú elkövetési magatartásokhoz kapcsolódik.

A tárgyalta elkövetési fordulat gyakorlati alkalmazása kapcsán megállapítható, hogy a jogalkalmazó sem a törvényhozó célját, sem pedig a vizsgált rendelkezés rendszertani elhelyezését nem veszi figyelembe. A bírói gyakorlat a védett intézmények körét kiterjesztően értelmezi, olyan épületeket is ebbe a körbe von, amelyekben alapvetően nem 18. életévet meg nem haladott személyek oktatása folyik, a „közvetlen környezet” értelmezése pedig a jogalkalmazó feladata.

Az oktatási feladatok ellátására rendelt épület területén, illetve annak közvetlen környezetében történő kábítószer birtoklása kapcsán felvetődik a következő kérdés: ha valaki védett intézmény közvetlen környezetében lakik, és otthon kábítószer termeszt, előállít vagy tart, annak a magatartása a kábítószer birtoklásának 178. § (1) bekezdésében szabályozott alapesetét

³⁴⁵ Debreceni Ítéletábra Bf.I.735/2018/9. számú határozata II. rendű vádlott vonatkozásában.

meg sem valósíthatja? Az ilyen elkövető cselekménye már eleve szigorúbb megítélés alá esik az adott épület közelsége miatt, függetlenül attól, hogy bűncselekményéről fokozott védelemben részesített személy – akiknek a védelmét a kérdéses szakasz biztosítani hivatott – tudomást sem szerez?

A hatályos szabályozás és a kialakult bírói gyakorlat alapján úgy tűnik, igen.

A magam részéről helyesnek tartom a korábbi Btk. (2003. évi II. törvénnyel bevezetett) rendelkezéseit, amikor a törvényhozó kizárólag a kereskedői típusú elkövetési magatartásokhoz kapcsolta a speciális helyek védelmét, egyetértve a Kúria Bfv.1291/2019/11. számú határozatában foglaltakkal. Úgyszintén szükségesnek tartom a fogyasztói típusú magatartások 18. életévet be nem töltött személy felhasználásával megvalósuló fordulatának szigorúbb megítélését.

Nem tudok egyetérteni ugyanakkor az Alkotmánybíróság által levezetett érveléssel, mely szerint az oktatási intézmény közelében történő elkövetésnek azért kell a birtoklás körébe eső magatartásokat is súlyosabban minősítenie, mert az egyes fogyasztói típusú cselekmények (pl. természet, tart) a hozzájutás és felhasználás lehetőségének a kiskorúak számára történő megteremtésével éppen úgy alkalmasak a kiskorúak fokozott veszélyeztetésére, mint a forgalmazói jellegű magatartások.

A kábítószer-kereskedelem körében büntetni rendelt átadás, forgalomba hozatal, és kereskedés fordulatai szükségképpen több személy közreműködésével valósulnak meg, ezzel ellentétben az említett fogyasztói típusú cselekmények az elkövetőn kívül egyéb személy közreműködését elviekben nem igénylik.

Nyilvánvaló, hogy a kábítószer előállítás és termesztése által előáll a lehetőség, hogy ahhoz a későbbiekben mások is hozzájussanak, 18. életévüket betöltött és ezen életkort meg nem haladott személyek egyaránt. Ez esetben azonban már terjesztői jellegű tevékenységről beszélünk (átad, forgalomba hoz vagy kereskedik), amely magatartás a kábítószer-kereskedelem körében nyer értékelést.

Meglátásom szerint önmagában az oktatási intézmény közelében, de zárt ajtók mögötti tartás, termesztés és előállítás nem veszélyezteteti fokozottan a 18. életévüket be nem töltött személyeket, és emiatt a szigorúbb szankcionálást nem tartom indokoltnak.

8. Digitalizáció a kábítószer-kereskedelemben

8.1. A darknet és a kriptovaluták szerepe

A darknetes kábítószer-tranzakciók a kábítószer-kereskedelem új formáját képezik abban az értelemben, hogy a lokális „offline” piacokat átrendezik, a kábítószer útjában új csatornaként funkcionálnak.³⁴⁶ Az illegális áruk darknetes kereskedelme óriási fejlődésen esett át az elmúlt években: egy globális ipar nőtte ki magát, amely a legális platformok – mint pl. az ebay vagy az Amazon – struktúráját veszi át, a termékeket fotókkal és leírásokkal hirdetik, a darknetes közösség értékeli a kereskedők megbízhatóságát és 24 órás vevőszolgálat áll rendelkezésre.³⁴⁷

Az internet sajátosságai – mint a nyitottság, az interaktivitás, a konvergencia, a decentralizáltság, a globalitás és az anonimitás – összességében olyan ideális közeget teremtenek a bűnelkövetők számára, amely nagymértékben elősegíti az ilyen típusú illegális tevékenységek kibontakozását.³⁴⁸

A digitális drogueskedelem gyakorlata lényegét tekintve az illegális és a legális kereskedelmi, valamint mikrovállalkozói szintű folyamatok sajátos ötvözet; ennek keretében egyfelől a legális online kereskedelmből átvett módszereket és eszközöket hasznosítanak, másfelől pedig a tranzakciók lebonyolításához szükséges legális piaci eszközöket, illetve szolgáltatásokat veszik igénybe. A nyílt internetes és a darkwebes piacok működésmódja közötti eltérés lényegében a digitális felületeken végzett tevékenységek nyomon követhetőségében, valamint a hatósági lebukási kockázat csökkentésére irányuló konspirációs eljárások alkalmazásában gyökerezik.³⁴⁹ A koronavírus-világjárvány okozta hatások mindemellett a kábítószer-piacon is tetten érhetők, miután az online beszerzések a postai és a futárszolgálatok bevonásával határozottan előtérbe kerültek.³⁵⁰

³⁴⁶ Judith Aldridge és David Décary-Héty, „Hidden wholesale: The drug diffusing capacity of online drug cryptomarkets”, *International Journal of Drug Policy* 35 (2016): 8. o.

³⁴⁷ Sabine Vogt, „Das Darknet – Rauschgift, Waffen, Falschgeld, Ausweise – das digitale ‚Kaufhaus‘ der Kriminellen?“, *Die Kriminalpolizei*, 2017, 2. sz. (2017): 5. o.

³⁴⁸ Belovics Ervin, „A digitális technológia fejlődésének hatása a bűnözésre,” in Geller Balázs és Ambrus István (szerk.) *Ünnepi kötet Vaskuti András 70. születésnapja alkalmából* (Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntetőjogi Tanszék, 2025), 42. o.

³⁴⁹ Ritter Ildikó, „»Csomagkapcsolás« egy kicsit másképp – Az online drogpiacon jellemzői,” *Kriminológiai Tanulmányok* 61 (2024): 192. o.

³⁵⁰ Horánszki Andrea Éva, „A kábítószer-bűnözés bűnözésföldrajzi elemzésének jelentősége a bűnüldözésben, a kokainkereskedelem tükrében,” *Bűnözésföldrajzi Közlemények* 4, évf. 1–2. sz. (2016): 15. o.

A jelenség megértéséhez elengedhetetlen a virtuális tér szerkezetének tisztázása, hiszen az online tevékenységek jelentős része a hétköznapi felhasználók számára láthatatlan rétegekben zajlik.

8.2. Az internet rétegei

Az internetnek alapvetően két része van: a felszíni háló (clearnet) és a mélyháló (deepweb). A felszíni háló az internet bárki által elérhető rétege: az itt található weboldalak, illetve ezek tartalmai a hagyományos browserek – pl. Google Chrome – által megtalálhatók, és tipikus domain végződéssel rendelkeznek, mint pl. a .com. Ezzel szemben az internet jóval nagyobb részét teszi ki az ún. deepweb, ami minden böngészővel elérhető, tartalmai azonban a hagyományos keresőprogramok által nem mutathatók ki és emiatt csak a felhasználók szűk köre számára megjeleníthető. Ennek oka lehet, hogy meghatározott zárt felhasználócsoportok számára hozzáférhető intranetokról van szó, vagy paywall-funkcióval ellátott tartalmakról.³⁵¹

A darknet a deepweb egy kis szegmenseként határozható meg, amely a felhasználó elhelyezkedését, valamint identitását elrejt, anonimitást biztosítva ezáltal számára. A darkwebes internetoldalak megnyitásához egy speciális szoftverre van szükség, mint pl. a Tor, valamint a megfelelő beállításokra.³⁵² A sötét web fogalmát általában a bűnözéssel hozzák összefüggésbe, a kutatók azonban inkább egy neutrális definíciót használnak rá és darknetnek csak a hozzáférés módját (anonimizáló software) hívják, amely semmit sem mond a tartalmak jogi státuszáról.³⁵³

A Tor (*The Onion Router*) tehát egy anonimitást biztosító szoftver, ami az IP-címet vagy a domain nevet titkosítja, ezáltal a kommunikáció a felekre nem vezethető vissza.³⁵⁴ Fejlesztője a Tor-technológia felépítését egy hagymához hasonlította, melynek a közepe héjak alatt rejtőzik, ugyanez figyelhető meg a Tornál is: az adott felhasználó identitását és tevékenységét több anonimizáló réteg védi. A technológia alapja az adatforgalom többszörös továbbítása.³⁵⁵ A Tor böngésző egy szokásos webböngészőre hasonlít, a különbség az, hogy a

³⁵¹ Stefan May, „Tor” in eine andere Welt? Begriffe, Technologien und Widersprüche des Darknets”, *Aus Politik und Zeitgeschichte*, 46–47. sz. (2017): 4. o.

³⁵² Ines Maria Eckerman, „Was ist das Darknet?”, Elérés: 2026.02.03.

<https://www.gdata.de/ratgeber/was-ist-eigentlich-das-darknet> (2022.03.16.)

³⁵³ Meropi Tzanetakis: „Digitalisierung von illegalen Märkten. Folgen, Grenzen und Perspektiven”, in *Handbuch Drogen in sozial- und kulturwissenschaftlicher Perspektive*, (2019), 479. o. Elérés: 2025.10.02.

https://www.researchgate.net/publication/327966303_Digitalisierung_von_illegalen_Markten_Folgen_Grenzen_und_Perspektiven

³⁵⁴ Meropi Tzanetakis, „Zur globalen Ökonomie von digitalen Drogenmärkten”, *Rausch. Wiener Zeitschrift für Suchttherapie* 6, 4. sz. (2017): 192. o.

³⁵⁵ May, „Tor” in eine andere Welt?”, 5. o.

Tor az internethez a Tor hálózaton keresztül csatlakoztatja a felhasználót. A Tor használatával az internetforgalom egy szerverek hálózatán van véletlenszerűen irányítva, mielőtt az elérési végső célját. A Tor szoftveren kívül több titkosító szoftver is rendelkezésre áll – mint pl. az I2P vagy a Freenet – jelenleg azonban a Tor a legkedveltebb.³⁵⁶

A Tor szoftver telepítése és a megfelelő beállítások elvégzése után a Tor böngésző kapcsolódik a Tor hálózatra, amely az anonimitást biztosítja. A kereséshez a hagyományos böngészők nem alkalmasak, speciális keresőprogram szükséges, amelyek kifejezetten a darknet oldalak használatához vannak kifejlesztve, ezáltal megtalálják a rejtett tartalmakat is. A leggyakrabban használt darknetes keresőprogramok közé tartozik pl. a Torch, a DuckDuckGo vagy a HiddenWiki.³⁵⁷

8.3. Az illegális kábítószer-piacok működése a darkneten

Az illegális darknet piacra történő belépés engedélyezése általában különböző feltételekhez kötött: egyes oldalakon az új kereskedők felvétele csak akkor történhet meg, ha az új felhasználót a már aktív kereskedők megbízhatónak nyilvánítják. Gyakran az új vásárlók felvételét is jóvá kell hagynia az üzemeltetőnek és a tagságért díjat kell fizetniük.³⁵⁸

A megfelelő ajánlat és kereskedő kiválasztásában a vásárlóknak az értékelési rendszer nyújt segítséget. A legális piacok mintáját követve, a darknetes oldalakon is kialakult egy feedback-rendszer, melyben a vásárlók a kereskedők megbízhatóságát értékelik: visszajelzést adhatnak többek között a megrendelt kábítószer mennyiségéről és minőségéről, a vevőszolgálatról, és az eladók kommunikációjáról is.³⁵⁹

A pénzmozgás elrejtéséről a blokklánc-technológia és a kriptovaluták gondoskodnak, amelyek kiiktatják a központi bankrendszert a folyamatból. Az illegális kriptopiacokon az áruk kifizetése virtuális fizetőeszközzel történik, melyek közül a Bitcoin a legismertebb, a hatóságok fejlődő elemzési módszerei miatt azonban a bűnözők egyre inkább a valódi anonimitást nyújtó fizetőeszközök, például a Monero felé fordulnak.³⁶⁰ A felek általában három különböző fizetési

³⁵⁶ Serbakov Márton Tibor, „Kriminalitás a dark weben: illegális piacok, pedofil oldalak, terroristák és az ellenük való küzdelem”, *Büntetőjogi Szemle*, 1. sz. (2020): 92–93. o.

³⁵⁷ Jana Bergmann, „Darknet Suchmaschinen”, Elérés: 2024.12.04.

<https://digital-hacks.de/darknet-suchmaschinen/>

³⁵⁸ Eckerman, „Was ist das Darknet?”. 2017.

³⁵⁹ Europol, *Drugs and the darknet: Perspectives for enforcement, research and policy* (2017), 27. o. Elérés: 2026.03.02.

<https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/6585/TD0417834ENN.pdf>

³⁶⁰ Europol, *Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA)* (2021), 9. o., Elérés: 2026.02.10.

https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/internet_organised_crime_threat_assessment_iocta_2021.pdf

rendszer közül választhatnak. Az egyik variáció, amikor a vevő a kriptovalutát először egy letéti számlára fizeti be és az összeg kifizetése a kereskedő részére akkor kerül jóváhagyásra, amikor a vásárló visszaigazolja az áru kézhezvételét. Ennek a fizetési mechanizmusnak az előnye, hogy védi a vásárlókat az esetleges csalásoktól a kereskedők részéről, ugyanakkor azzal a kockázattal jár, hogy a letéti számla kezelője él vissza helyzetével (Exit Scam). Lehetőség van továbbá arra is, hogy a pénzüsszeg már az áru kiszállítása előtt átutalásra kerüljön a kereskedő részére, amely azzal a nyilvánvaló veszéllyel jár, hogy az áru elküldése nem történik meg. A harmadik fizetési lehetőség – ami a legbiztosabb, ugyanakkor technikailag bonyolultabb és emiatt ritkán alkalmazzák –, amikor a három résztvevő (a piac üzemeltetője, a kereskedő és a vevő) közül legalább kettőnek meg kell erősítenie a tranzakciót, amellyel a kifizetés jóváhagyásra kerül.³⁶¹

A kábítószerek célba juttatása leggyakrabban postai úton vagy futárszolgálatokkal történik, bár bizonyos régiókban – például a Hydra Market esetében – a fizikai rejtékhelyeken (úgynevezett „dead drop”-ok útján) történő átadás is elterjedt. A lebukás elkerülése szempontjából fontos jelentősége van a drogok biztonságos és tiszta csomagolásának. Éppen ezért sok kereskedő külön helyiséget tart fent a kábítószerek előkészítésére, ezzel is elkerülve, hogy a csomagoláson DNS-nyomok vagy kábítószermaradványok maradjanak. A csomagok kézbesítése különböző módokon történik: vannak vevők, akik a kézbesítésre külön postaládát bérelnek, mások hamis adatok felhasználásával jutnak hozzá mások szállítási címéhez, megint mások a saját nevüket és címüket adják meg. A darknetes fórumokon különféle útmutatók is elérhetők, melyek a biztonságos kézbesítésről informálják a vevőket.³⁶²

³⁶¹ Tzanetakis, „Digitalisierung von illegalen Märkten. Folgen, Grenzen und Perspektiven”, 485. o.

³⁶² Alois Afilipoaie és Patrick Shortis, *From Dealer to Doorstep – How Drugs Are Sold On the Dark Net* (2015), 4. o., Elérés: 2024.12.05.

<https://www.swansea.ac.uk/media/From-Dealer-to-Doorstep-%C3%A2%C2%80%C2%93-How-Drugs-Are-Sold-On-the-Dark-Net.pdf>

Annak ellenére, hogy az ismertebb kriptopiacok – Silk Road³⁶³, Dream Market³⁶⁴, Hydra Market³⁶⁵ – több évig működtek, elmondható, hogy az illegális dark netes oldalak rövid életűek, általában körülbelül 8 hónapig aktívak.³⁶⁶ A piac bezárása történhet a felhasználók megkárosításával: az üzemeltető hirtelen lekapcsolja az oldalt a tranzakciók és kifizetések teljesítése nélkül. Előfordul ugyanakkor, hogy az oldal működtetője előre bejelenti a piac bezárását, de a bűnüldöző szervek sikeres beavatkozása vagy hekkertámadások is vezethetnek az oldal lekapcsolásához.³⁶⁷

8.4. A darknet-használat motivációi a kábítószer-fogyasztók körében

Barrat, Ferris és Winstock tanulmányukban többek között azon okokat vizsgálják, amelyek miatt a fogyasztók a kábítószer Silk Road-ról való megrendelése mellett döntöttek.³⁶⁸ A vizsgált országokban a válaszadók négy fő okot neveztek meg azonos sorrendben: a kábítószeres széles választékát, azok jobb minőségét, az online vásárlás kényelmességét, illetve a kereskedők pozitív értékelését. Releváns szempont volt mindemellett az anonimitás, a kábítószeres alacsonyabb ára, a kereskedőkkel való fizikai találkozás kizártsága, és a hiányzó kapcsolati háló.³⁶⁹

E körben elsősorban a tranzakciók anonimitásáról kell röviden szót ejteni. A különböző titkosító szoftverek és a kriptovalutával történő fizetés miatt a kereskedő és a vevő identitása és tartózkodási helye rejtve marad. Ez az azonosíthatatlanság kettős irányú védelmet biztosít:

³⁶³ A Silk Roadot – amely az addigi legnagyobb és legkedveltebb kriptopiacnak számított – két és fél éves működése után, 2013 októberében zárta be az FBI. Az online platform a kábítószeres és pszichoaktív anyagok széles palettáját kínálta, egy kutatás szerint az MDMA, a kannabisz és az LSD voltak a leggyakrabban rendelt drogok az USA-ban, Nagy-Britanniában és Ausztráliában.

Monica Barrat, Jason Ferris és Adam Winstock, „Use of Silk Road, the online drug marketplace, in the United Kingdom, Australia and the United States”, *Addiction* 109, 5. sz. (2014): 774–783. o.

³⁶⁴ A legnagyobb darknetes kábítószer-piacok között említik a Dream Marketet is, amit 2013-ban hoztak létre, 2019-ben az üzemeltetője azonban bejelentette a leállítását, és azt, hogy a szolgáltatásokat egy partnercég viszi tovább.

Olivia von Westernhagen, „Seltsame Vorgänge bei Dream Market: Darknet-Marktplatz kündigt Schließung an”, Elérés: 2024.12.03.

<https://www.heise.de/newsticker/meldung/Seltsame-Vorgaenge-bei-Dream-Market-Darknet-Marktplatz-kuendigt-Schliessung-an-4355932.html>

³⁶⁵ 2020-ra a közel 17 milliós ügyfélkörrel rendelkező orosz Hydra Market lett piacvezető, de 2022 áprilisában ez az oldal is lekapcsolásra került.

Ruth Fulterer, „Hydra ist tot: Deutschland sperrt den grössten Darknet-Marktplatz der Welt”. Elérés: 2023.12.12. <https://www.nzz.ch/technologie/deutsche-ermittler-schliessen-hydra-den-groessten-darknet-marktplatz-der-welt-ld.1678073?reduced=true>

³⁶⁶ UNODC, *World Drug Report 2021* (2021), 75. o., Elérés: 2024.12.03.

<https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/wdr2021.html>

³⁶⁷ Europol, „Crime priority: online criminal markets”, Elérés: 2025.00.23.

https://www.europol.europa.eu/iocta/2017/ONLINE_CRIMINAL_MARKETS.html

³⁶⁸ A kutatás során ausztráliai, amerikai és nagy-britanniai darknetes felhasználók válaszolták meg a kérdéseket.

³⁶⁹ Barrat, Ferris és Winstock, „Use of Silk Road”, 774–783. o.

a felhasználókat védi a bűnüldöző szervekkel szemben, másrészt a résztvevők identitása egymás előtt is rejtve marad. Mivel a kereskedők és vevők csupán egymás felhasználónevét ismerik, teljesen kizárt annak a lehetősége, hogy azonosítsák egymást. Emiatt a darknetes felhasználók sokkal nagyobb biztonságban érzik magukat, mint az utcai kábítószer-kereskedelem résztvevői.³⁷⁰

Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a darkneten rendelhető kábítószeres és pszichoaktív anyagok jobb minőséggel rendelkeznek, mint a hagyományos kábítószer-kereskedelem esetén elérhető szerek. A kábítószeres magasabb minőségét egy anonim közvélemény-kutatás is megerősítette: a válaszadók 72-77 %-a szerint a Silk Roadon rendelt kábítószeres minősége jobb volt, mint az offline kereskedelemben beszerezhetőké.³⁷¹ Ha ugyanis a kábítószereseket a fogyasztónak az utcai drogterjesztő palettájából kell választania, akkor olyan szerek közül vásárol, amelyek számos hagyományos szintéren működő közbenső állomásokon jutottak el a terjesztőig. Ezeken az állomásokon a viszonteladókhoz érkező kábítószeres mennyiségét további haszonszerzés miatt hígítással vagy dúsítással tovább növelik, és ezzel a minőségét csökkentik.³⁷² A kriptopiacokon kínált kábítószeres minőségére sincs garancia, azonban az online drogpiacon olyan jellemzőkkel rendelkeznek, amelyek a kereskedőket arra ösztönzik, hogy a lehető legjobb minőségű szert kínálják, ezek közé tartozik a már említett fizetési és feedback-rendszer és a vásárlók pozitív értékelése.³⁷³

Az offline kábítószer-kereskedelem további hátránya annak földrajzi korlátozottsága: a kábítószeres több országon, állomáson, illetve személyen keresztül jutnak el a fogyasztókhoz. A kereskedők szempontjából ez egyrészt azzal a nehézséggel jár, hogy a távolabbi közreműködők tevékenysége kevésbé ellenőrizhető, másrészt pedig a kábítószer határokon átnyúló szállítása miatt jóval nagyobb az esetleges lebukás kockázata. Mindemellett a kereskedők és a fogyasztók helyileg korlátozva vannak, így a kábítószeres és pszichoaktív anyagok elérhetősége eltérő. Könnyen előfordulhat, hogy a megvásárolni kívánt kábítószer épp elfogyott, ebben az esetben a vevőnek vagy ki kell várnia a következő szállítmányt, vagy más kereskedőt kell találnia. Ezzel szemben az online kábítószerpiacokat a földrajzi korlátok nem

³⁷⁰ Kiss Tibor, „Miért népszerű a darknetes kábítószer-kereskedelem?”, in *Navigare necesse est: Ünnepi tanulmányok a 75 éves NÉMETH ZSOLT tiszteletére*, szerk. Christián László és Barabás Andrea Tünde (Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021), 270. o.

³⁷¹ Tzanetakis, „Zur globalen Ökonomie von digitalen Drogenmärkten”, 193. o.

³⁷² Kiss, „Miért népszerű a darknetes kábítószer-kereskedelem?”, 270. o.

³⁷³ Judith Aldridge és David Décary-Héty, *Cryptomarkets: The Darknet As An Online Drug Market Innovation*, Final report to NESTA (2015), 22. o. Elérés: 2024.12.03.

<https://www.semanticscholar.org/paper/Cryptomarkets%3A-The-Darknet-As-An-Online-Drug-Market-Aldridge-D%C3%A9cary%E2%80%90H%C3%A9ty/599928e88cb6a38867f62754b3155b1d6f61ff40>

érintik, így a materiális kábítószer-kereskedelemhez képest a drogok szélesebb választékát, könnyebb elérhetőség mellett kínálják a fogyasztók számára.³⁷⁴

A hiányzó fizikai kontaktus egy további tényezőt hoz magával: az erőszakmentességet.³⁷⁵ Az offline kábítószer-kereskedelem számos konfliktushelyzetet rejt magában, mely konfliktusok rendezése könnyen erőszakkal járhat. Természetesen az anonim drogpiacon is keletkeznek nézeteltérések, pl. ha a vevő nem a várt minőségű vagy mennyiségű kábítószerrel kapja, vagy ha nem érkezik meg a szállítmány.³⁷⁶ A fizikai találkozás kizártsága azonban a kábítószer-kereskedelemmel rendszerint együtt járó erőszakos cselekmények számát csökkenti. A kriptopiacon kialakult gyakorlat szerint a felek a problémás helyzeteket rendezhetik közvetlenül egymással, de akár az adminisztrátort is bevonhatják. Lehetőségük van továbbá arra is, hogy a konfliktust különböző fórumokban más felhasználókkal megbeszéljék, illetve az automatikus feedback-rendszer is rendelkezésükre áll.³⁷⁷

Az utcán beszerezhető kábítószerek és pszichoaktív anyagok magasabb fogyasztói ára egy további – a távolsággal összefüggő – hátrány. Míg a tradicionális kábítószer-kereskedelem esetén a drogok ára valamennyi állomáson és minden további tevékenységgel (pl. a kábítószer raktározása, csempészete) növekszik, addig az anonim platformok az állomások és közreműködők nagy részének kiiktatásával a fogyasztók számára kedvezőbb áron kínálják a kábítószerek széles skáláját.³⁷⁸

Végül megjegyezendő, hogy az online drogpiacon közvetlenül összeköti a fogyasztói és terjesztői oldalt. A kábítószer hagyományos úton történő beszerzése a személyes kapcsolatokon és társadalmi tőkén alapul. Ha a vásárló kiterjedt kapcsolati hálójában nem szerepelnek olyan személyek, akik a kábítószer terjesztésében érdekeltek, akkor a tranzakció nem tud létrejönni. Illetve, ha szerepelnek is, akkor is erőteljesen korlátozza az, hogy milyen konkrét szerephez van hozzáférése a kereskedőnek. Ezzel szemben az online drogpiacon lehetőséget biztosítanak

³⁷⁴ Tzanetakis, „Digitalisierung von illegalen Märkten. Folgen, Grenzen und Perspektiven”, 483. o.

³⁷⁵ Ritter Ildikó megjegyzi, hogy a digitális térben a piac mintegy „etikusabbá” formálódott, a fogyasztók kiszolgáltatottsága a hagyományos dílerekkel szemben megszűnt, míg a kábítószer-bűnözéshez társuló tipikus erőszakos és élet elleni cselekmények elveszítik a jelentőségüket. Ennek eredményeként a digitális piacterek mindent egybevetve mintha teljesen „megszelídítették” volna a kábítószerpiacot.

Ritter, „»Csomagkapcsolás« egy kicsit másképp”, 187. o.

³⁷⁶ Tzanetakis, „Zur globalen Ökonomie von digitalen Drogenmärkten”, 193. o.

³⁷⁷ Carlo Morselli, David Décary-Héty, Masarah Paquet-Clouston és Judith Aldridge, „Conflict Management in Illicit Drug Cryptomarkets”, *International Criminal Justice Review* 27, 4. sz. (2017): 7. o.

³⁷⁸ Kiss, „Miért népszerű a darknetes kábítószer-kereskedelem?”, 272. o.

arra, hogy személyes kapcsolat nélkül, különleges, nehezebben beszerezhető szerekhez is hozzá lehessen jutni.³⁷⁹

Ezt kiegészítve a hazai hatósági tapasztalatok azt mutatják, hogy a tiltott szerek online felületein megjelenő vásárlók döntő többsége eseti jelleggel rendel saját fogyasztásra szánt illegális szereket vagy gyógyszereket; körükben elsődlegesen a hagyományos piac bizonytalanságainak elkerülése, a lebukási kockázat minimalizálása, a diszkréció megőrzése, valamint a más módon el nem érhető kínálat biztosítása motiválja az áttérést.³⁸⁰

8.5. Mesterséges intelligencia a kábítószer-piacon

A mesterséges intelligencia (MI) nem csupán egy új technikai eszköz, hanem a bűnözés módszereit alapjaiban megváltoztató technológia. Glaser szerint az MI olyan lehetőségeket teremt, amelyek korábban nem léteztek. Ez nem feltétlenül jelent teljesen új bűncselekménytípusokat, inkább a hagyományos bűnözés elkövetési módjai alakulnak át általa.³⁸¹ A jövőre vonatkozó előrejelzések szerint 2035-re az ember nélküli rendszerek – például a drónok vagy az önvezető járművek – a szervezett bűnözés mindennapi eszközeivé válnak.³⁸²

Ez a technológiai fejlődés nemcsak a kábítószer szállításában, hanem már a gyártás legelső lépéseinél is érezteti hatását. Az alapanyagok használatát érintő újítások alapjaiban formálják át a szintetikus drogok készítését. Európában a gyártók a szigorúan ellenőrzött prekursorok helyett átálltak a szabadon hozzáférhető vegyi anyagok használatára, amelyekből könnyen kinyerhetők a szükséges alapanyagok, vagy akár közvetlenül is különféle drogok állítható elő belőlük. Ez is azt bizonyítja, hogy a kábítószer-gyártók egyre ügyesebben veszik át a gyógyszeriparban használt módszereket a lebukás elkerülése érdekében. Ezen a téren a jövőben nagy veszélyt jelenthet a mesterséges intelligencia – például a chatbotok – használata olyan új vegyületek és molekulák felfedezésére, amelyek bevethetők a kábítószer-előállításban.³⁸³

³⁷⁹ Dési Ádám, „A digitális bennszülött generáció és a kábítószer tudatosság”, *Kriminológiai Közlemények*, 78. sz. (2018): 96. o.

³⁸⁰ Ritter, „»Csomagkapcsolás« egy kicsit másképp,” 202. o.

³⁸¹ Severin Glaser, „Künstliche Intelligenz im Strafrecht”, *SIAK-Journal – Zeitschrift für Polizeiwissenschaft und polizeiliche Praxis*, 1. sz. (2024): 11. o.

³⁸² Europol Innovation Lab, *The Unmanned Future(s) – The Impact of Robotics and Unmanned Systems on Law Enforcement* (2025), 41. o., Elérés: 2025.12.04.

<https://www.europol.europa.eu/publications-events/publications/unmanned-futures-impact-of-robotics-and-unmanned-systems-law-enforcement>

³⁸³ EUDA, *EU Drug Market: Drivers and facilitators — Technology and innovation* (2025), 4. o., Elérés: 2025.12.05.

https://www.euda.europa.eu/sites/default/files/pdf/31692_en.pdf?827531

A technológia térnyerése azonban túlmutat a vegyészeti innováción; alapjaiban változtatja meg a kereskedő és a vevő közötti kapcsolatot is, mivel megszünteti a közvetlen emberi érintkezést. A generatív AI és az automatizált chatbotok használata a „dealer” és a „vevő” közötti interakcióban megszünteti a közvetlen emberi kapcsolatot.

A darknetes piacok folyamatos fejlődése, valamint az, hogy ezek összeérnek a közösségi médiával és a nyílt webes alkalmazásokkal, még nehezebbé tette a nyomozók és a hatóságok dolgát. Például 2021-ben tűnt fel a Televend nevű „bolt-bot”, amely a Telegram üzenetküldő alkalmazáson keresztül működött, a hátterét pedig egy titkosított, Tor-alapú felület biztosította. Miután a vásárlók bejelölték a Televendet kapcsolatként a Telegramon, és elvégeztek pár egyszerű műveletet, már hozzá is férhettek a kábítószer-kereskedők listájához. Az üzletet egy bot működtette a nap 24 órájában, kezelte a rendeléseket és az összes adminisztratív funkciót. Ez a megoldás védelmet nyújtott az eladóknak, és kivédte az elosztott szolgáltatásmegtagadással járó (DDoS) támadások kockázatát. Bár a Televendet 2021 őszén lekapcsolták, a rendszer megmutatta, hogy remekül működik az a módszer, amely a darknetes piacokat és az üzenetküldő alkalmazásokat kapcsolja össze a kábítószer-kereskedelemben. A felhasználóknak nyújtott kényelem és a nagyobb biztonság, illetve az eladók rejtőzködését segítő védelem miatt lehetséges, hogy ez a módszer a jövőben is előkerül, vagy akár már most is használják.³⁸⁴

Mindemellett fontos megjegyezni, hogy az MI a bűnüldözés számára is új esélyt ad a kábítószer-kereskedelem elleni harcban. Az algoritmusok képesek milliárdnyi adatpontot valós időben elemezni, így a nyomozók össze tudják kötni a darkweben talált nyomokat a nyilvános interneten elérhető adatokkal. Ez lehetővé teszi, hogy a hatóságok ne csak a szállítókat fogják el, hanem a bűnszervezetek tényleges irányítóit is azonosítsák a digitális lábnyomok alapján.³⁸⁵ A mesterséges intelligencia tehát kettős szerepet betöltve egyszerre alakítja át az elkövetési módokat, miközben a felderítés hatékonyságát is növeli a digitális világban. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül az a nehezítő tényező sem, hogy a kiberkörnyezetben elkövetett bűncselekmények felderítése során a bizonyítás túlnyomórészt virtuális adatokon nyugszik. A kiberbűnözés egyik legfőbb sajátossága ugyanis az adatok rendkívül gyors megváltoztathatósága, ami a gyakorlatban magában foglalja a terhelő bizonyítékok hatékony eltüntetésének kockázatát is.³⁸⁶

³⁸⁴ Uo. 12. o.

³⁸⁵ Voyager Labs, „Artificial Intelligence and the Fight Against Illegal Narcotics”, Elérés: 2025.12.04.

<https://www.voyager-labs.com/artificial-intelligence-and-the-fight-against-illegal-narcotics/>

³⁸⁶ Belovics, „A digitális technológia fejlődésének hatása,” 47. o.

Elkövetési magatartások az online térben

A magyar büntetőjog dogmatikai rendszere alapvetően a fizikai világban megvalósuló cselekményekre épül. Amikor azonban a kábítószer-kereskedelem az interneten valósul meg, a Btk. 176–178. § szerinti elkövetési magatartások értelmezése kérdéseket vet fel, át kell tehát gondolnunk, mit is jelentenek ezek a fogalmak a digitális környezetben.

A kínálás fogalma az online térben is viszonylag egyszerűen behatárolható. Ha ugyanis az eladó egy AI-alapú chatbotot használ a vevővel való egyeztetésre, a „kínálás” elkövetési magatartása már a digitális felületen történő ajánlattétellel megvalósul, függetlenül attól, hogy a felek közvetlenül kommunikáltak-e egymással.

Sajátos értelmezést igényel ugyanakkor az átadás fordulata, mivel a bírói gyakorlat szerint az átadás a kábítószer birtokba adását jelenti egyik személytől a másiknak. Digitális környezetben azonban az elkövető és a vevő között nincs fizikai kontaktus. Emiatt kérdéses, hogy az „átadás” befejezetté válik-e már a kábítószer postára adásával, vagy csak a vevő általi tényleges birtokba vétellel (például egy „dead drop” ponton) valósul meg, ahol az instrukciókat egy algoritmus küldi meg a felhasználónak.

Az elkövetési magatartások sorában a forgalomba hozatal értelmezése is tágul, hiszen annak lényege, hogy a szer több személy számára válik hozzáférhetővé. A darknet piacok és az AI által vezérelt elosztó rendszerek pontosan ezt a funkciót látják el.

Ez a megállapítás a kereskedés elkövetési magatartására is érvényes. Mivel a kereskedelem lényege a haszonszerzés és a rendszeresség, a szoftverek által végzett automatikus feladatok – mint a készlet ellenőrzése, az árak folyamatos igazítása vagy a vásárlói vélemények kezelése – a kereskedői munka részévé válnak, annak részcselekményeiként értékelhetők. Ebben a helyzetben a program kódja és működése mutatja meg az elkövető szándékát: a technológiát használja arra, hogy kézben tartsa az eladásokat. Így a haszon érdekében akkor is folyamatosan jelen van az illegális piacon, ha ő maga fizikailag nincs ott.

8.6. A kábítószer megszerzésének kúriai értelmezése

A kábítószer birtoklása kapcsán a megszerzés fordulatának értelmezése ütközhet nehézségbe kábítószer online történő megrendelése esetén. A gyakorlatban előfordulhat ugyanis, hogy a vásárló az interneten megrendeli a szert, ám az a hatóságok közbelépése miatt fizikailag soha nem jut el hozzá. A jogalkalmazás számára így az a kérdés merül fel, hogy a megrendelés leadása önmagában megalapozza-e a kábítószer feletti rendelkezési jogot, és ezáltal a befejezett elkövetést. Ezzel összefüggésben megállapítható, hogy a hazai bírósági gyakorlatban a meghiúsult kézbesítésű online megrendelések kérdésköre egységesen még nem

dolgozódott ki teljes körűen, eseti jelleggel azonban találhatók iránymutató ítélőtáblás határozatok.³⁸⁷

Bár a kábítószer mikro- és kiskereskedelme a hatóságok számára a rejtett tranzakcionális környezetből a részben látható digitális platformokra helyeződött át, az eredményes felderítés nem vált könnyebbé. A legális és illegális elemeket egyaránt ötvöző kereskedelmi mintázat, valamint a vásárló és az elkövetési eszköz közötti fizikai távolság komoly bizonyítási nehézségeket teremt. Az online megrendelt, majd a postai kézbesítés során a hatóságok által lefoglalt kábítószeres esetében különösen nehéz az átvevő vagy megrendelő kilétének felderítése. Egy empirikus vizsgálat adatai szerint a mintába került ügyek 44 százalékában az elkövető kiléte egyáltalán nem volt megállapítható, további 9,3 százalékban pedig nem lehetett kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a gyanúsított követte el a cselekményt.³⁸⁸

A Kúria a BH 2023.4.89 számon közzétett ügyben – amelyben az elkövető által külföldről megrendelt kannabiszt tartalmazó postai küldeményt a hatóságok még a kézbesítés előtt a repülőtéren lefoglalták – a másodfokú bíróság álláspontjával szemben nem az országba történő behozatalt, hanem a kábítószer megszerzését állapította meg befejezett alakzatként. A Kúria érvelése szerint a megszerzés a kábítószer feletti rendelkezési jog megszerzésével valósul meg, amely elválhat a tényleges fizikai birtokba vételtől. Távollévők közötti szerződéskötés esetén az elkövető a megrendelés leadásával és a szer külföldi feladásával megszerezte a kábítószer feletti rendelkezési jogot – függetlenül attól, hogy az a lefoglalás miatt a fizikai hatalmába már nem került. A döntés értelmében tehát a rendelkezési jog létesítése önmagában befejezetté teszi a megszerzést, ha a szer rendeltetésének meghatározása az elkövető hatalmában áll.³⁸⁹

A Kúria által alkalmazott értelmezési kerettel szemben a szakirodalomban Szomora Zsolt kritikai észrevételeket fogalmazott meg. A szerző rámutat, hogy a döntés kiindulópontja téves, hiszen forgalomképtelen dolog lévén a kábítószer felett átruházással polgári jogi értelemben sem tulajdonjogot, sem rendelkezési jogot nem lehet szerezni, így a terhelt kizárólag a dolog feletti rendelkezés de facto lehetőségét szerezte meg. Mivel a kábítószer birtoklása nem kerettényállás, annak elkövetési magatartásait nem a Polgári Törvénykönyv

³⁸⁷ Ignác György, „A kábítószer birtoklása „megszerez” elkövetési magatartásának értelmezése a Kúria legújabb gyakorlatában”, in Gellér Balázs és Ambrus István (szerk.) *Ünnepi kötet Vaskuti András 70. születésnapja alkalmából* (Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntetőjogi Tanszék, 2025), 156. o.

³⁸⁸ Ritter, „»Csomagkapcsolás« egy kicsit másképp,” 200-201. o.

³⁸⁹ Kúria BH 2023.4.89

dologi és kötelmi jogi szabályai alapján, hanem önálló büntetőjogi értelmezéssel kell meghatározni. Szomora ugyanakkor elismeri, hogy a Kúria határozata gyakorlati szempontból helyes minősítést tartalmaz, hiszen a cselekmény így is befejezett, önálló tettesi kábítószer birtoklását valósítja meg; a döntés indoklása azonban lényegesen meggyőzőbb lenne, ha a polgári jogi szabályok helyett ezen az önálló büntetőjogi értelmezésen alapulna.³⁹⁰

8.7. A jogalkotó válasza

A felmerült értelmezési bizonytalanságokra reagálva a jogalkotó a 2025. évi XIX. törvénnyel egy új elkövetési magatartás beiktatásával módosította a Btk.-t: a kábítószer birtoklása körében nevesítésre került elkövetési magatartásként a kábítószernek az ország területére való behozatal céljából történő megrendelése.

Álláspontom szerint az új fordulat gyakorlati alkalmazása akadályokba ütközhet annak célzatos jellege miatt. Mivel a jogalkotó kifejezetten az „ország területére történő behozatal céljából” végrehajtott megrendelést rendeli büntetni, a tényállásszerűséghez elengedhetetlen, hogy az elkövető tudata a megrendelés pillanatában átfogja a kábítószer külföldi származását. Ez a szubjektív feltétel a darkneten történő beszerzések esetében különösen problematikus, hiszen az anonim platformokon a vevő egy ismeretlen eladótól rendel, és gyakran nem rendelkezik információval a szer fizikai hollétéről vagy a feladás helyéről. Amennyiben az elkövető nem tudja bizonyíthatóan, hogy a kábítószer külföldről fog érkezni, a célzat hiánya miatt ez az új fordulat nem lesz alkalmazható.

8.8. Alfejezeti összegzés

A bemutatott folyamatok rávilágítanak arra, hogy a kábítószer-kereskedelem digitális térben történő megvalósulása és a mesterséges intelligencia alkalmazása komoly kihívást jelent az anyagi büntetőjog elméleti rendszere számára. Az automatizált folyamatok és algoritmusok használata miatt a tranzakciók közvetlen emberi interakció nélkül mennek végbe, ami megnehezíti a klasszikus elkövetési magatartások értelmezését.

Meglátásom szerint a Btk.-ban meghatározott korábbi elkövetési magatartások már minden releváns cselekményt lefedtek. A „megrendelés” külön nevesítése helyett hatékonyabb megoldást jelentett volna a meglévő fogalmi keretek korszerűbb értelmezése ahelyett, hogy a jogalkotó egy újabb elkövetési magatartást iktat be.

³⁹⁰ Szomora Zsolt, „A kábítószer külföldről történő megrendelése esetén a bűncselekmény elkövetési magatartásainak, kísérleti és befejezett stádiumának értelmezése”, *Magyar Jog* 70, 11. sz. (2023): 677–678. o.

Egyetértve Szomora Zsolt korábban kifejtett álláspontjával – miszerint a kábítószer birtoklása elkövetési magatartásainak a polgári jogi szabályok helyett autonóm büntetőjogi értelmezést kell adni –, ezt a gondolatot továbbvive úgy látom, hogy e fogalmak önálló büntetőjogi tartalommal való megtöltése a meglévő tényállási keretek között is elvégezhető lenne.

A kábítószer-bűncselekmények értelmezésénél máig hivatkozott 1/2007. BJE határozat meghozatala óta eltelt közel két évtized és a technológiai fejlődés (darknet, kriptovaluták, MI) következtében ez az iránymutatás mára felülvizsgálatra szorul. Ezért célszerűnek tartom egy olyan új jogegységi határozat megalkotását, amely a meglévő keretek rugalmas, a digitális valósághoz is igazodó értelmezését biztosítja.

9. A kábítószer-kereskedelem megítélése a bírói gyakorlatban

9.1. A fogyasztói és terjesztői típusú magatartások elhatárolása

9.1.1. Fogyasztói és terjesztői típusú elkövetési magatartások

A törvényhozó a kábítószer birtoklása körében a következő ún. fogyasztói vagy beszerzői típusú elkövetési magatartásokat szabályozza: büntetendő a kábítószer termesztése³⁹¹, előállítása³⁹², megszerzése³⁹³, tartása³⁹⁴, az ország területére történő behozatal céljából való megrendelése, az ország területére történő behozatala, onnan kivitele, azon átvitele³⁹⁵, valamint ezen cselekményekhez anyagi eszközök szolgáltatása.³⁹⁶

³⁹¹ Termesztésen olyan növény termesztését kell érteni, amely, illetve amelynek a részei szerepelnek a kábítószer jegyzékén, és jelentősebb feldolgozás nélkül kábítószerként felhasználhatók. Az ilyen növények termesztése – és ezzel a bűncselekmény elkövetése – attól az időponttól kezdve állapítható meg, amikor a növény (akár gondozás mellett) már önállóan fejlődik. Ha a növényből csak további feldolgozás útján lehet a kábítószer hatóanyagát kinyerni, a növény termesztését - feltéve, hogy az kábítószer előállítása céljából történik - a bűncselekmény előkészületeként értékelendő. (1/2007. BJE határozat)

³⁹² A kábítószer előállítása olyan műveletek elvégzését jelenti, amelyek közvetlen eredménye már maga a fogyasztható kábítószer. Az ezt megelőző műveletek (pl. a kábítószer előállításához szükséges eszközök és nyersanyag beszerzése) előkészületi jellegű cselekmények. (1/2007. BJE határozat)

³⁹³ A kábítószer megszerzése annak birtokba vételét jelenti, amely történhet a korábbi birtokossal történő megegyezés alapján (ingyenes vagy visszerhes ügylet alapján), de enélkül is. Így megszerzésnek minősül a találás, a vásárlás, az ellenérték nélküli elfogadás, de ugyanígy a lopás vagy rablás útján történő birtokbavétel is. (1/2007. BJE határozat)

³⁹⁴ A kábítószer tartása olyan tartós, folyamatos birtoklást jelent, amely jellemzően a kábítószer megszerzését vagy készítését feltételezi, és biztosítja a birtokos számára a használatot (fogyasztást) vagy azzal való rendelkezést. (1/2007. BJE határozat)

³⁹⁵ A tranzit-jellegű elkövetési magatartások (a kábítószer országba való behozatala, országból való kivitele és az országon való átszállítása) megállapítására kizárólag az olyan elkövető esetében kerülhet sor, aki a saját felhasználás érdekében, saját igényeinek kielégítése céljából végzi vagy végezteti az elkövetési tárgy fizikai mozgatását. Ha ugyanis a szállítási tevékenység a kábítószer másokhoz vagy másokhoz történő eljuttatását szolgálja, úgy az már a forgalmazással összefüggő résztevékenységet, ezáltal átadást, forgalomba hozatalt vagy kereskedelmet jelent.

Belovics és Polt (szerk.), *A Büntető Törvénykönyv kommentárja*.

Lásd továbbá a Kúria Bfv.59/2023/10. számú határozatát, mely szerint az országba behozattalal megvalósított kábítószer birtoklásának büntette csak az olyan elkövető esetében állapítható meg, aki ezt a tevékenységet forgalmazásra irányuló szándék nélkül, a saját fogyasztása érdekében, saját igényei kielégítése végett végzi.

³⁹⁶ Btk. 178. §

A kábítószer-kereskedelmet megvalósító büntetendő cselekmények a kábítószer kínálása³⁹⁷, átadása³⁹⁸, forgalomba hozatala³⁹⁹, a kábítószerrel való kereskedés⁴⁰⁰, továbbá az ezen elkövetési formákhoz nyújtott anyagi eszközök szolgáltatása.⁴⁰¹ E deliktum törvényi tényállása az ún. terjesztői vagy forgalmazói típusú elkövetési magatartásokat foglalja magában.

A kábítószer-kereskedelem körében értékelt elkövetési magatartások a nyitott törvényi tényállásokhoz hasonlóan kerülnek szabályozásra. A tényállásban meghatározott eredmény (pl. a kábítószer forgalomba kerülése) bekövetkezéséhez vezető magatartások körét a törvényhozó nyitva hagyja, azokat az eredmény létrehozására alkalmas valamennyi mozzanatban határozza meg.⁴⁰² A Btk. így nem tartalmaz konkrét rendelkezést arra vonatkozóan, hogy mit kell forgalomba hozatalon, illetve kereskedésen érteni.

Ebből adódóan nehézséget okozhat a bírói gyakorlatban annak megítélése, hogy az elkövető kábítószerre kifejtett magatartása a kereskedelem vagy a birtoklás körébe tartozik, hiszen – mint ahogy arra a Pécsi Ítélőtábla rámutat – „a forgalmazói típusú elkövetési magatartások magukban foglalhatnak olyan mozzanatokat is, melyek önmagukban – összefüggéseikből kiragadva – fogyasztói típusú elkövetési magatartásokként jelentkeznének.”

³⁹⁷ Kábítószer kínálása alatt más személy kábítószer átvételére történő felhívását kell érteni, mely elkövetési magatartás eredménytelen felhívás esetén valósul meg, ellenkező esetben ugyanis a bűncselekmény valamely más elkövetési fordulata kerül megállapításra (átadás, forgalomba hozatal vagy kereskedés). BKv. 57. II/4/a) pont A kínálással elkövetett cselekmény és a kábítószer-kereskedelem előkészületének elhatárolása szempontjából annak van jelentősége, hogy „kínálás csak az elkövető birtokában, illetve a rendelkezése alatt álló kábítószer vonatkozásában állapítható meg.” Amennyiben az elkövető olyan kábítószerrel kínál, amelyet még nem szerzett meg (mert például még a termesztés fázisában van), azzal a bűncselekmény előkészületét követi el.

Görgényi et al., *Magyar büntetőjog. Különös rész*, 147. o.

³⁹⁸ Amennyiben a kínálás eredményeként a „címzett átveszi, vagyis megszerzi a kábítószerrel, úgy a kábítószerrel juttató személy a kábítószerrel átad elkövetési magatartást valósítja meg. Az átadás tehát a kábítószer birtokba adását jelenti, míg a kábítószer megszerzése alatt annak birtokba vétele értendő.” Kábítószer átadásának akkor minősül az elkövető cselekménye, „ha az egy meghatározott személy részére történik”, amennyiben az elkövető a kábítószerrel több személynek adja át, úgy cselekménye a kábítószer forgalomba hozatalának, illetve a kábítószerrel való kereskedésnek felel meg. Mind a kábítószer kínálása, mind pedig az átadása szempontjából irreleváns, hogy arra ellenérték fejében, vagy ingyenesen kerül sor.

57. BK vélemény II/4/c.) pont

³⁹⁹ Az 1/2007. számú Büntető Jogegységi határozat értelmében a forgalomba hozatal akkor valósul meg, amikor az elkövető a kábítószerrel – akár ingyenesen, akár ellenérték fejében – több, esetleg meg nem határozható számú személy részére juttatja. Ezen elkövetési magatartás megvalósulhat úgy is, hogy az elkövető csak egyetlen személlyel kerül közvetlen kapcsolatba (neki adja át a kábítószerrel), de nem kizárólag azzal a szándékkal, hogy azt a megszerző maga fogyassza el, hanem amiatt, hogy másnak vagy másoknak továbbadja

⁴⁰⁰ A jogegységi határozat a kereskedést a következőképpen határozza meg: „kábítószerrel az kereskedik, aki haszonszerzésre törekedve közreműködik a kábítószer forgalmazásában”. A kereskedés – a forgalomba hozatalhoz képest – tágabb elkövetési magatartás: magában foglal minden olyan tevékenységet, amely elősegíti a kábítószer viszonteladóihoz, illetve a fogyasztóihoz való eljuttatását, így pl. a kábítószer csomagolását, tárolását, szállítását, elosztását.”

⁴⁰¹ Btk. 176. §

⁴⁰² Pécsi Ítélőtábla Bf.II.4/2019/14.

Ez a megállapítás különösen igaz a terjesztői típusú magatartás kísérletének és a fogyasztói típusú elkövetési magatartás befejezett alakzatának elhatárolása során.⁴⁰³

A kábítószer-kereskedelem bűncselekménye csak szándékosan követhető el, s mivel a törvény célzatot nem jelöl meg, mind az egyenes mind az eshetőleges szándékkal történő elkövetés tényállásszerű. Az elkövetési magatartások jellegéből adódóan ugyanakkor szükségszerűen célirányos tevékenységekről van szó, így kiemelten vizsgálendő az elkövető szándéka, illetve annak terjedelme. „A „kereskedik” elkövetési fordulatnál ugyanis – a Kúria szerint – a kereskedésre irányuló szándékot kell bizonyítani, nem pedig azt, hogy az elkövető folytatott-e korábban ilyen tevékenységet.”⁴⁰⁴ A bíróságnak tehát minden esetben részletesen kell vizsgálnia azt, hogy a lefoglalt kábítószer milyen célból volt az elkövető birtokában: haszonszerzési, terjesztési szándékkal vagy kizárólag saját fogyasztás céljából.

Az elkövetési magatartások értelmezésével kapcsolatban irányadó szempontokat rögzít a 2/2023. (VII. 5.) BK véleménnyel felülvizsgált, a kábítószer-kereskedelem és a kábítószer birtoklása miatti büntetőjogi felelősségről szóló 57. BK vélemény, valamint az 1/2007. BJE határozat.⁴⁰⁵

Jóllehet a hatályos Btk. alapján a kábítószer-kereskedelem (Btk. 176. §) és a kábítószer birtoklása (Btk. 178. §) alapeseteinek büntetési tételei megegyeznek, a két bűncselekmény elhatárolása nem csupán elméleti kérdés. Az egyes elkövetési magatartások elkülönítése alapvető jelentőséggel bír a szándék terjedelmének feltárása, az elterelés lehetőségének megítélése, valamint a halmazati kérdések feloldása szempontjából, így ezek tartalmának pontos meghatározása jelen értekezés egyik fontos célkitűzését képezi.

⁴⁰³ Pécsi Ítéltábla Bf.III.14/2022/8/II. és Bf.III.17/2020/20.

⁴⁰⁴ Kúria Bfv.969/2021/7. és Bfv.328/2019/8.

⁴⁰⁵ A bírói gyakorlat egységesítése érdekében hozott 1/2007. Büntető jogegységi határozatában a Legfelsőbb Bíróság Büntető Jogegységi Tanácsa a kábítószer-kereskedelem elkövetési magatartásainak elhatárolása mellett halmazati kérdésekkel is foglalkozott, kimondva, hogy a kábítószerrel visszaélés bűncselekményének valamennyi lehetséges elkövetési magatartása közül természetes egységet csak az azonos törvényi tényállásba ütköző magatartások képezhetnek. E bűncselekmény tekintetében nem azonos, hanem különálló törvényi tényállásként kezelendő a Btk. 282. §-a (fogyasztói típusú elkövetési magatartások), 282/A. §-a (forgalmazói típusú elkövetési magatartások), 282/B. § (1) bekezdése (18. életévet be nem töltött személyek felhasználásával megvalósított fogyasztói típusú elkövetési magatartások), 282/B. § (2) bekezdése (18. életévet be nem töltött személyek felhasználásával megvalósított forgalmazói típusú elkövetési magatartások), 282/C. § (1) bekezdése (kábitószerfüggő személyek fogyasztói típusú cselekményei), valamint 282/C. § (2) bekezdése (kábitószerfüggő személyek forgalmazói típusú cselekményei). Jóllehet a határozat a korábbi Btk. szabályozására (az 1978. évi IV. törvény Btk. 282. § – 282/C. §-aira) vonatkozott, tételei a hatályos Btk. különválasztott tényállásai (Btk. 176. § és 178. §) mellett is megfelelően irányadóak

9.1.2. A kábítószer mennyisége

A bírói gyakorlatban a kereskedés fordulatainak megállapítása az adás-vételek bizonyítottsága esetén tűnik a legegyszerűbbnek. Így állapította meg a Pécsi Ítéltábla a kereskedés fordulatait abban az esetben, amikor az eljárás során két személyt is sikerült felkutatni, akik ketten együtt tíznél több alkalommal vásároltak a vádlottól kábítószer.⁴⁰⁶ A Bf.II.66/2018/12. és a Bf.II.49/2016/25. számú határozatokban közzétett esetekben szintén a több alkalommal történő kábítószer értékesítés vezetett (az eset egyéb körülményei mellett) a vádlott kábítószer-kereskedelem büntetőjében történő marasztalásához.

Az elkövető cselekményének megítélése nehezebb abban az esetben, ha az elkövetőtől nagy mennyiségű kábítószer foglalnak le, de az eljárás során nem találunk olyan további bizonyítékot, amely alátámasztaná akár a kábítószer rendszeres értékesítését, akár a kereskedelmi szándékot. A gyakorlatban az elkövetők jellemzően arra hivatkoznak, hogy a tőlük lefoglalt kábítószer saját fogyasztás céljából természetették vagy tartották maguknál, annak érdekében, hogy a bíróság kábítószer-kereskedelem helyett a kábítószer birtoklását állapítsa meg terhükre.

A kábítószer mennyiségének mind kábítószer-kereskedelem, mind pedig kábítószer birtoklása esetén fontos szerepe van: a törvényhozó a terjesztői oldalon a kábítószer jelentős mennyiségét, míg a fogyasztói oldalon a jelentős és a különösen jelentős mennyiséget szabályozza minősített esetként.⁴⁰⁷ A kábítószer mennyiségének azonban nem csak a cselekmény minősítése során van jelentősége, következtetési alapot adhat arra is, hogy az elkövető milyen céllal jutott a kábítószer birtokába. A Legfelsőbb Bíróság jogegységi

⁴⁰⁶ Pécsi Ítéltábla Bf.II.16/2019/7.

⁴⁰⁷ A Btk. 461. §-ának (1) bekezdése a leggyakrabban előforduló kábítószeres esetekben konkrét tömegértékkel határozza meg a csekély mennyiség felső határát, melynek alapja az adott anyag bázis formájában megadott tiszta hatóanyag-tartalma. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése rendelkezik a kannabisz növényről, mely akkor tekintendő csekély mennyiségűnek, ha a növénygyedek száma legfeljebb öt. Az (1) és (2) bekezdésekben fel nem sorolt kábítószer akkor csekély mennyiségű, ha annak tiszta hatóanyag-tartalma a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának hétszeres mértékét nem haladja meg. A Btk.-ban meghatározott kábítószer jelentős mennyiségű, ha az adott kábítószerre meghatározott csekély mennyiség felső határának hússzoros mértékét meghaladja, a Btk.-ban nem nevesített kábítószer jelentős mennyiségű, ha annak tiszta hatóanyag-tartalma a hozzá nem szokott fogyasztó átlagos hatásos adagjának száznegyvenszeres mértékét meghaladja.

határozata⁴⁰⁸, az 57. BK vélemény⁴⁰⁹, az eseti döntések⁴¹⁰ és a szakirodalom⁴¹¹ egyaránt rögzíti, hogy a kábítószer „kereskedelmi” mennyisége⁴¹² olyan körülmény, amelyből az elkövető terjesztői szándékára vonható következtetés. Ennek megfelelően az Ítéltábla a kábítószer nagyobb mennyiségét minden esetben olyan bizonyítékként értékeli, amely az elkövető forgalmazói szándékát támasztja alá. Abban a kérdésben azonban, hogy önmagában a mennyiség elegendő-e a terjesztői szándék bizonyítására, az ítéltáblák nem képviselnek minden esetben egységes álláspontot.

A szakirodalomban fellelhető álláspont szerint önmagában a kábítószer jelentős mennyisége általában nem alkalmas arra, hogy az elkövető forgalomba hozatali szándékát egyértelműen alátámassza, hiszen a jelentős mennyiségű kábítószerre kifejtett fogyasztói magatartás a kábítószer birtoklása minősített esetét képezi.⁴¹³ A Btk. indokolása alapján a szabályozás azért szükséges, mert „befejezett bűncselekmény hiányában pusztán a forgalomba hozatali szándék, illetve a kábítószer kereskedelmi céllal történő megszerzése, tartása nehezen bizonyítható, ellenben a különösen nagy mennyiség szükségessé teszi a „szigorúbb büntetést”. Ilyen esetben már a terjesztői szándékra sem lehet következtetést vonni, vagyis a fogyasztói típusú magatartásra vont jogi következtetés nem arra vezethető vissza, hogy a vádlott a terjesztői típusú magatartásnak csupán az előkészületét valósította meg.”⁴¹⁴

A Bf.III.14/2022/8. számú határozatban a Pécsi Ítéltábla egyik tanácsa a vádlott cselekményét forgalomba hozatal kísérletének minősítette, amikor egy közlekedési baleset alkalmával jelentős mennyiségű kábítószerrel találta nála. A bizonyítékok értékelése körében az

⁴⁰⁸ Az 1/2007 Büntető jogegységi határozat szerint „amennyiben a rendelkezésre álló adatok – így például a lefoglalt kábítószer mennyisége – alapján nem vonható le következtetés az elkövető forgalomba hozatali szándékára, akkor nem a forgalomba hozattal elkövetett, hanem valamely fogyasztói típusú elkövetési magatartással megvalósuló kábítószerrel visszaélés befejezett bűncselekménye állapítható meg a konkrét lefoglalt mennyiségek szerinti minősítéssel.”

⁴⁰⁹ Az 57. BK vélemény értelmében „az elkövető forgalomba hozatali szándékára – az eset egyéb körülményei mellett – az átadott kábítószer mennyiségéből is következtethetni lehet.”

⁴¹⁰ A BH2005.418. számú eseti döntésben a Fővárosi Ítéltábla rögzítette, hogy „a kábítószer mennyisége, illetve a terhelt egyéb anyagi haszonszerzésre irányuló magatartása egyértelművé teheti, hogy a továbbértékesítés szándéka vezérelte. Ezáltal az ország területéről kivisz fordulattal elkövetett kábítószer birtoklása bűncselekmény csak abban az esetben állapítható meg, ha a terhelt a kábítószer csupán saját magának szánta.”

⁴¹¹ A szakirodalom az elkövetési magatartások elemzése kapcsán rögzíti, hogy „a forgalomba hozatalnak az átadástól való elhatárolása a szándék alapulvételével történik, amelynek megállapítására alapot adhat az elkövető által birtokolt kábítószer mennyisége is.”

Belegi, „XVII. fejezet. Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények”.

⁴¹² A szakirodalomban Ignác György „kereskedelmi” mennyiség kifejezést azokra az esetekre használja, „amikor a lefoglalt kábítószer olyan mennyiségű, amely az általános élettapasztalat szerint jelentősen meghaladja egy átlagos kábítószer-fogyasztó birtokában levő tipikus mennyiséget.”

Ignác György, „Kábítószer-kereskedelem és kábítószer birtoklása a Fővárosi Ítéltábla gyakorlatában”, *Büntetőjogi Szemle*, 1. sz. (2017): 44. o.

⁴¹³ Mezölaki Erik és Karsai Krisztina (szerk.), *Nagykommentár a Büntető Törvénykönyvhöz* (Budapest: Wolters Kluwer, 2019), 378. o.

⁴¹⁴ Ignác, „Kábítószer-kereskedelem és kábítószer birtoklása a Fővárosi Ítéltábla gyakorlatában”, 48. o.

Ítéletábra annak tulajdonított meghatározó jelentőséget, hogy a lefoglalt kábítószer mennyisége és hatóanyag-tartalma oly mértékű volt, hogy az összesen legalább 4000 adag kábítószernek felelt meg, melynek a napi 1 gramm fogyasztása mellett is több mint 10 évi fogyasztásra szánt adagot jelentett volna.⁴¹⁵ Ez pedig az Ítéletábra szerint önmagában kizárja a kábítószer saját fogyasztási célból történő birtoklását, így megállapítható, hogy az elkövető szándéka a kábítószer forgalomba hozatalát célozta. Mivel azonban „a forgalomba hozatal befejezett alakzatát abban az esetben lehet megállapítani, ha a kábítószer bekerül a kereskedelmi forgalomba, vagyis a továbbadás folytán ténylegesen megnyílik annak a lehetősége, hogy a kábítószerhez más vagy mások is hozzájuthassanak”⁴¹⁶ - erre pedig az adott ügyben nem került sor - az elkövető cselekménye kísérleti szakban maradt. A másodfokú bíróság szerint a bírói gyakorlat magáévá teszi az álláspontot, miszerint „önmagában a kábítószer mennyiségéből is lehet következtetni az elkövető forgalomba hozatali szándékára.” A határozat indokolásának ezen része a Kúria 2017.144. és a 2020.165. számú eseti döntéseire hivatkozik, melyek az Ítéletábra ezen tanácsának értelmezése szerint azt rögzítik, hogy „ha a lefoglalt kábítószer mennyisége alapján nem vonható le következtetés az elkövető forgalomba hozatali szándékára, abban az esetben kell az eset egyéb körülményeit megvizsgálni.”⁴¹⁷

A 2017.144. számú bírósági határozat alapjául szolgáló ügyben I. rendű terhelt kereskedelemben történő marasztalásához az vezetett, hogy a nyomozó hatóság nagy mennyiségű, különböző fajtájú és eltérő hatóanyag-tartalmú kábítószerrel foglalt le tőle. Emellett a másodfokú bíróság bizonyítékként értékelte a kábítószeresek tárolás idejére elvégzett csomagolását, a terheltnél talált kábítószer-adagoló készüléket, jegyzeteket, valamint azt a körülményt, hogy a terhelt nem kábítószerfüggő. Mindezek alapján vonta le a másodfokú bíróság – majd a Kúria – azt a következtetést, hogy a kábítószer megszerzése és tartása nem saját fogyasztás céljából történt, és - hivatkozva az 1/2007. BJE határozat IV/2. pontjára, miszerint „a kábítószernek kereskedés céljából történő megszerzése, készletezése befejezett önálló tettesi cselekmény, így a kereskedéssel elkövetett kábítószerrel visszaélésnek a kísérleti stádiuma általában kizárt”⁴¹⁸ – a terhelt cselekményét befejezett kereskedésként értékelte.

⁴¹⁵ Az Ítéletábra bizonyítékként értékelte továbbá, hogy a vádlott mobiltelefonján titkosított kommunikációs eszközöket használt, a tőle lefoglalt kábítószer csomagokban helyezte el, illetve nem rendelkezett olyan jövedelemmel, mely a nála talált kábítószer értékét fedezte volna.

⁴¹⁶ BH2002.8.299.

⁴¹⁷ Kúria 2017.144. és a 2020.165. számú eseti döntései

⁴¹⁸ „A BH 2019.38. számú eseti döntés értelmében a kábítószerrel kereskedés kísérletének megállapítására általában az olyan szervezőtevékenység alkalmas, amelynek következtében a kábítószer a továbbiakban mások számára valóságos és közvetlen elérhetőségbe kerül. Ilyen eset lehet például, ha az elkövető akkor fejt ki a kábítószerrel való kereskedésre irányuló szervezőtevékenységet, amikor még nincs a kábítószer birtokában, de annak beszerzési forrása biztosított, és a jövőben megszerzendő kábítószerre vevőket szerez.”

A 2020.165. számú eseti döntésben a Kúria elvi élel rögzíti, hogy „a kábítószernek forgalomba hozatal céljából történő termesztése megvalósítja a kábítószer-kereskedelemnek legalább a kísérletét.” Az irányadó tényállás szerint a terheltek megállapodtak abban, hogy későbbi értékesítés céljából nagy mennyiségű indiai kannabiszt termesztenek, mely magatartást meg is kezdték. A nyomozó hatóság közbelépésekor a növények nem voltak fogyasztható állapotban, ez azonban – a Kúria megítélése szerint – közömbös. A határozat szerint a bíróságok következetesen alkalmazzák azt a gyakorlatot, miszerint a terjesztői típusú elkövetési magatartásra irányuló célzatos, de önmagában még csak a kábítószer birtoklásának valamely elkövetési magatartását megvalósító cselekmény már a kábítószer-kereskedelem részeként kerül értékelésre, nem csupán arra irányuló előkészület; a magatartás kifejtésével az elkövető a kábítószer-kereskedelem tényállásába lép. „A kábítószernek kereskedés céljára történő megszerzése önmagában akkor is a kereskedés körébe tartozik, ha többletmagatartás nem kapcsolódik hozzá, ekként a kábítószer forgalomba hozatali célzattal való termesztése is kábítószer-kereskedelem.”

A Bf.III.14/2022/8. számú határozatban foglaltakhoz képest eltérő álláspontot képvisel a Pécsi Ítéltábla másik tanácsa a Bf.I.32/2019/10. számú ügyben, melyben a vádlott cselekményét különösen jelentős mennyiségre elkövetett kábítószer birtoklása büntettének minősítette. Az irányadó tényállás szerint a vádlott a saját szükségletet jóval meghaladó mennyiségű kannabisz-növényt termesztett, az eljárás során azonban semmilyen bizonyítékot nem találtak, amely a marihuána értékesítését alátámasztotta volna.⁴¹⁹A határozat indokolásában az Ítéltábla kifejtette, „hogy a termesztett és birtokban tartott kábítószer mennyiségéből – egyéb bizonyítékok hiányában – a kábítószer rendszeres értékesítésére, vagy alkalomszerű eladására, illetve átadásra nem, legfeljebb annak szándékára vonható következtetés. A szándék ugyanakkor nem pótolja a kereskedői magatartás megállapításához szükséges tényállási elemeket.” Önmagában a marihuána termesztése nem tartozik a kereskedés azon résztvevőkenységei közé, melyek az 1/2007 BJE határozat alapján a kereskedés befejezett alakzatának a megállapítását vonják maguk után. A vádlott értékesítésre irányuló szándéka ugyan megállapítható, a személyes szükségletet jóval meghaladó mennyiségű marihuána termesztésével, birtoklásával azonban legfeljebb a kábítószer-kereskedelem előkészületét valósítja meg, s mivel ez enyhébb megítélésű, mint a befejezett birtoklási

Belegi, „XVII. fejezet. Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények”.

⁴¹⁹ A vádlott a megélhetését biztosító jövedelemmel nem rendelkezett, azonban a kábítószer termesztésére fordított összeg nem volt olyan tetemes, amelyet egyéb forrásból nem tudott volna előteremteni.

cselekmény, így a vádlott magatartása a fogyasztói típusú elkövetési magatartás befejezett stádiumának felel meg.

A Pécsi Ítéltábla két anonim határozatának indokolása közötti ellentmondás nyilvánvaló: a Bf.III.14/2022/8. számú ügyben az Ítéltábla a kábítószer saját szükségletet jóval meghaladó mennyiségét olyan körülményként értékeli, mely a forgalomba hozatali szándékot önmagában alátámasztja. Hasonló körülmények mellett a Bf.I.32/2019/10. számú határozatban azonban az Ítéltábla akként foglal állást, hogy a jelentős mennyiséget meghaladó kábítószer termesztéséből csupán a terjesztői magatartás szándékára vonható következtetés, ez azonban nem elegendő a forgalmazói típusú elkövetési magatartás kísérletének megállapításához.

A fogyasztói típusú elkövetési magatartás befejezett alakzatának és a terjesztői típusú cselekmény kísérletének elhatárolása szempontjából érdemi megállapításokat tartalmaz a Bf.I.53/2017/8. számú határozat is. Az Ítéltábla a vádlottak bűnösségét jelentős mennyiségre elkövetett befejezett birtoklási cselekményben mondta ki: az, hogy a kábítószer lefoglalásának időpontjában még nem volt értékesítésre alkalmas állapotban, bizonyítja, hogy a „forgalomba hozatal céljából történő átadás” megkezdésére még nem került sor. Figyelemmel arra, hogy vádlottak az átadást még nem kezdték meg, a forgalmazói típusú elkövetési magatartás nem jutott kísérleti szakba, „annak egyik tényállási eleme sem valósult meg, tényállási elem hiányában pedig a bűncselekmény előkészületi szakban maradt.” Az Ítéltábla szerint az eljárás során nem volt megállapítható, hogy a vádlottak a kábítószer értékesítése céljából további intézkedést tettek volna, a kábítószer eladásra való felkínálása, továbbadása sem volt bizonyítható, a „kábítószer raktározása és feldolgozása pedig önmagában még nem tekinthető a forgalomba hozatal, illetve a kereskedelem kísérletének. A forgalomba hozatal szempontjából tehát önmagában a kábítószer termesztése, tárolása, birtoklása, raktározása vagy feldolgozása nem eredményez befejezett bűncselekményt, releváns előzményi magatartás hiányában pedig nem tekinthető a készletezés sem ilyennek. A forgalomba hozatal kísérlete abban az esetben állapítható meg, ha a kábítószer átadása közben történik a tettenérés.”⁴²⁰

A Pécsi Ítéltábla tanácsainak némileg ellentmondásos indokolásai szükségessé teszik annak vizsgálatát, hogy miként foglal állást a kérdésben egy másik másodfokú bíróság. A Szegedi Ítéltábla egyik tanácsa a Bf.III.122/2020/7. számú határozatban – az elsőfokú bíróság jelentős mennyiségre elkövetett kábítószer-kereskedelem büntettének kísérlete tárgyában hozott határozatát megváltoztatva – a vádlott cselekményét a kereskedelem fordulatóval

⁴²⁰ Az Ítéltábla ugyanezen álláspontja olvasható a Bf.I.41/2018/9. számon közzétett határozatban.

megvalósított befejezett bűncselekménynek minősítette. A határozat alapjául szolgáló ügyben a vádlott 220 tő kannabiszt termesztett, melyek a hatóság közbelépésekor eltérő fejlődési stádiumokban voltak, valamint az ingatlanában már leszüretelt növények zacskókban elhelyezve is lefoglalásra kerültek. Az Ítéltábla ezen körülmények alapján arra a következtetésre jutott, hogy a feldolgozott, zacskókban elhelyezett növényegyedek értékesítésére a rendőrségi beavatkozás miatt nem került sor. A vádlott terjesztői tevékenységre irányuló szándékát a következő körülmények bizonyítják: a kábítószer jelentős mennyisége, az a tény, hogy a vádlott nem tekinthető kábítószer fogyasztónak, és hogy a már leszüretelt növények készletezésre kerültek. Az ismétlődő adás-vételeket bizonyítja, hogy a termesztett növények eltérő fejlettségi állapotban voltak, az ültetvény nagysága pedig a haszonszerzési célt kétséget kizáróan alátámasztja. Az Ítéltábla mindezen körülmények alapján nem tartotta megállapíthatónak a kábítószer birtoklása körében szabályozott „tartás” befejezett alakzatát, sem pedig a terjesztői magatartás kísérletének büntetettét, véleménye szerint ugyanis a vádlott azon cselekménye, hogy „az általa termesztett kábítószer csomagolta és készletezte, a kábítószer-kereskedelem büntette befejezett alakzatát valósította meg. Az, hogy tényleges értékesítésre nem került sor, nem alapozza meg a kísérleti szakaszban maradási, illetve a kereskedés kísérlete az 1/2007. Büntető Jogegységi Határozat megfogalmazása szerint egyébként is általában kizárt.”⁴²¹

Nem tartotta ugyanakkor megállapíthatónak a kábítószer-kereskedelem büntetettének befejezett alakzatát a Szegedi Ítéltábla ugyanezen tanácsa a Bf.III.498/2019/20. számú határozatban rögzített tényállás alapján. Az eljárás során nem nyert ugyanis bizonyítást, hogy a vádlott az általa termesztett kannabiszt korábban leszüretelte volna, valamint az sem volt kétséget kizáróan megállapítható, hogy a tőle lefoglalt, leszüretelt, pontosan meg nem határozható mennyiségű növényi részeket bárkinek is átadta volna. Ezek alapján cselekménye nem minősíthető a kereskedéssel elkövetett kábítószer-kereskedelem befejezett alakzatának, terhére a forgalomba hozatal kísérleti stádiuma állapítható meg. Az Ítéltábla szerint a vádlott szándéka egyértelműen forgalomba hozatalra irányult, „ezt erősíti meg az a megállapított tény, hogy kábítószer nem fogyasztott, hiszen így a növényi egyedek száma is egyértelműen arra utal, hogy a vádlott az ültetvényt később le kívánta szüretelni és a kábítószer mások részére, akár ellenérték fejében, akár ingyenesen át akarta adni.” Megjegyezendő, hogy ebben az ügyben nem került sor a kábítószer készletezésére, és a nyomozó hatóság kereskedelemre utaló

⁴²¹ Szegedi Ítéltábla Bf.III.122/2020/7.

tárgyi bizonyítékokat sem foglalt le, hanem kizárólag olyanokat, amelyek kábítószer termesztéshez használatosak.⁴²²

Szintén kábítószer termesztése képezte a tényállás alapját a Bf.IV.446/2018/14. számú határozatban közzétett esetben, melyben a Szegedi Ítéltábla egy másik tanácsa jelentős mennyiségre, termesztéssel elkövetett kábítószer birtoklása befejezett alakzatát találta megállapíthatónak. A másodfokú bíróság – a törvényszék álláspontját megerősítve – rögzítette, hogy a vádlott szándéka a befejezett birtoklási cselekményen túlmutat, és elvetette a vádlott azon védekezését, miszerint saját fogyasztásra, gyógykezelés céljából termesztette volna a kannabisz növényeket. Tekintettel a növények számára – 212 tő – és a már szárítás fázisában lévő növények mennyiségére, az Ítéltábla szerint megállapítható, hogy a termesztés forgalomba hozatali szándékkal történt, mivel azonban az eljárás során nem merült fel arra vonatkozó adat, hogy a vádlott bárkinek is értékesítésre kínálta volna fel a kábítószert vagy azt eladta volna – melyek a forgalomba hozatal megkezdéseként értékelendő cselekmények – így magatartása előkészületi szakban maradt. „Ez az előkészületi jellegű cselekmény azonban a Btk. 11. § (1) bekezdésére figyelemmel kifejezett törvényi szabályozás hiányában nem büntethető, hiszen a törvény csak a kábítószer birtoklása alap vagy minősített esetének előkészületét rendeli büntetni.” Az elsőfokú határozatból kiolvasható továbbá, hogy a vádlott a leszüretelt növényeket ingatlanának több helyiségében is szárította, azok készletezésére, csomagolására ugyanakkor nem került sor, emellett a nyomozó hatóság az eljárás során kizárólag termesztéshez és szüreteléshez alkalmazandó tárgyakat foglalt le, valamint az is megállapításra került, hogy a vádlott a kábítószert fogyasztotta is.⁴²³

A Szegedi Ítéltábla vizsgált határozataiban foglalt tényállások egyezést mutatnak abban, hogy minhárom ügyben jelentős mennyiségű kábítószer termesztésére került sor, és nem volt bizonyítható a kábítószer átadása, illetve értékesítése. Míg a Bf.III.122/2020/7. és a Bf.III.498/2019/20. számú esetekben a vádlott kábítószer-fogyasztása nem volt megállapítható, addig a Bf.IV.446/2018/14. számú ügyben bizonyításra került, hogy fogyasztó. Az Ítéltábla a Bf.III.122/2020/7. számú határozat alapját képező cselekményt kábítószer-kereskedelem befejezett büntettének, a Bf.III.498/2019/20. számú esetben kábítószer-kereskedelem kísérletének, míg a Bf.IV.446/2018/14. számú határozatban kábítószer birtoklása befejezett alakzatának minősítette. Az elsőként említett határozat - Bf.III.122/2020/7. - alapját képező ügy vádlottja ugyanakkor a kannabiszt készletezte, ez volt tehát az a többletvekenység, amely

⁴²² Kecskeméti Törvényszék 2.B.458/2018/24.

⁴²³ Kecskeméti Törvényszék 2.B.345/2017/26.

az alapvetően forgalmazói típusú magatartás – a termesztés – befejezett alakzatát a terjesztői típusú magatartás befejezett alakzatává „emelte”.

9.2. A forgalomba hozatal és a kereskedés elhatárolása

A forgalomba hozatal és a kereskedés közötti elhatárolás lényege úgy ragadható meg, hogy míg a forgalomba hozó belép a kábítószer-piacra, addig a kereskedő a piacon ott is marad.⁴²⁴

A jogalkalmazás számára ugyanakkor kihívást jelent e két elkövetési magatartás éles elhatárolása. A jogértelmezési nehézség abból adódik, hogy az ítélkezési gyakorlatban mindkét elkövetési magatartást tág értelmezés övezi: egyik sem korlátozódik a kábítószer tényleges, fizikai átadásának aktusára, hanem összetett, megelőző részcselekmények sorozatából tevődnek össze. Mivel mind a forgalomba hozatal, mind a kereskedés magában foglalhatja az eladók vagy vevők felkutatását, a közvetítők igénybevételét, az előzetes tárgyalásokat, a kábítószer beszerzését, tárolását, adagolását (porciózását), a logisztika és a szállítás megszervezését⁴²⁵, a pusztá elkövetési mozzanatok alapján a két magatartás a gyakorlatban gyakran átfedést mutat.

9.2.1. A kereskedést megalapozó többlettevékenységek

A bírói gyakorlat következetes abban, hogy a kereskedés fordulatanak – különösen a befejezettség vagy a kísérlet – megállapításához a pusztá birtokláson túl mindig szükséges valamilyen objektív többlettevékenység vagy szervező mozzanat.

A Győri Ítélőtábla rögzítette, hogy a kereskedés megállapításához olyan többletkörülmények igazolása szükséges, mint a többféle kábítószer, az adagoló készülékek, mérlegek, vagy a hígításra és simítózáras tasakokba történő csomagolásra szolgáló eszközök birtoklása.⁴²⁶ Amennyiben az elkövető aktívan bekapcsolódik a folyamatba – például a kábítószer porciózza és kiadagolja –, ez a materiális többlettevékenység a Győri Ítélőtábla Bf.I.113/2023/38. számú ítélete szerint már önmagában megalapozhatja a befejezett kereskedést, függetlenül attól, hogy ő maga végzett-e közvetlen értékesítést.⁴²⁷ A Szegedi Ítélőtábla gyakorlatában is a leszüretelt növények csomagolása és készletezése volt az a

⁴²⁴ Bfv.II.798/2022/32.

⁴²⁵ BH2002.5.175. és BH2002.8.299.

⁴²⁶ Győri Ítélőtábla Bf.II.49/2023/8.

⁴²⁷ Győri Ítélőtábla Bf.I.113/2023/38.

többlettevékenység, amely a természetést mint alapvetően birtokosi magatartást a kereskedés befejezett alakzatává minősítette.⁴²⁸

Ezen materiális feltételek mellett a többlettevékenységek másik, immateriális csoportját az aktív szervező és logisztikai feladatok képezik. Ebben a körben nyer kiemelt jelentőséget a kereskedés kísérletének megállapíthatósága, amely a láncolat, konspiratív elkövetési formák miatt a bírói gyakorlatban már elismertté vált, jóllehet korábban – amint azt a Győri Ítélőtábla a Bf.86/2023/6. számú határozatában felidézi – a kereskedéssel elkövetés kísérleti stádiumát általában kizárták.

E megközelítést árnyalta a Kúria a BH 2019.2.38. számú elvi jelentőségű határozatában.⁴²⁹ A legfelsőbb bírói fórum elvi élel mutatott rá a szervező tevékenység súlyára. Az indokolás lényege szerint azzal, hogy a továbbértékesítési célzattal beszerzett kábítószer az elkövetői láncolat közbenső láncszeméig (a futárig) eljutott, a megrendelő aktív finanszírozó, toborzó és logisztikai szervező tevékenysége következtében a kábítószer a piac számára már reális és objektív elérhetőségbe került. Ez a szervező többlettevékenység az, amely kimeríti a kereskedési elkövetési magatartás megkezdését, és a teljes befejezettség – vagyis a szer megrendelő általi tényleges átvétele és belföldi értékesítése – elmaradása miatt a kereskedés kísérletét valósítja meg.⁴³⁰

9.2.2. Rendszeresség

A büntetőjogi szakirodalom hagyományosan úgy foglal állást, hogy a kereskedést a haszonszerzésre törekvés mellett elsősorban a folyamatosság és a rendszeresség különíti el a forgalomba hozattól⁴³¹, a bírói gyakorlatban ugyanakkor értelmezésbeli különbségek azonosíthatók a vizsgált elkövetési magatartások tartalmi elemeit illetően.

Az ítéletláblák és a Kúria határozatainak elemzése alapján a jogalkalmazásban három különböző irányvonal alakult ki, amelyek közül az első, a kereskedést legtágabban értelmező

⁴²⁸ Szegedi Ítélőtábla Bf.III.122/2020/7.

⁴²⁹ BH 2019.2.38. (Kúria Bfv.III.324/2018.) Az összefoglalt történeti tényállás szerint a megrendelőként fellépő II. r. terhelt haszonszerzés céljából, egy kábítószer-kereskedelmi hálózat kiépítése érdekében vette igénybe az I. r. terhelt toborzói közreműködését, aki anyagi ellenszolgáltatásért cserébe Romániából szervezte be futárnak a rossz anyagi helyzetben lévő III. r. terheltet. A II. r. terhelt teljeskörűen finanszírozta a logisztikai hátteret, a repülőjegyeket és a szállásokat, de az első, 2012 februárjára tervezett szállítás a braziliai kapcsolattartó hibájából megghiúsult. A II. r. terhelt 2013 elején újabb dél-amerikai útra vetette be a futárt, az interneten keresztül instruíta, miközben valódi szándékát elhallgatva megtévesztette őt a szállítmány jellegéről. A III. r. terhelt végül Argentínában vett át három, kokainnal átitatott bélésű sportkabátot, amelyekkel 2013. április 13-án a budapesti repülőtérre érkezett. A futár landolás után telefonon hívta a megrendelőt, de a beszélgetés közben a hatóság intézkedés alá vonta, a rendőrség pedig lefoglalta a 2503,2 gramm súlyú kokaint, amelynek tiszta kokainbázis-tartalma a jelentős mennyiség alsó határának 34,577-szerese volt. Bár a szer tényleges átadása elmaradt, a Kúria a II. r. terhelt aktív, nemzetközi szervező-finanszírozó tevékenységét a kereskedés kísérleteként minősítette.

⁴³⁰ Ezt az értelmezési vonalat erősíti meg a Debreceni Ítélőtábla a Bf.III.90/2025/10. számú határozatában is

⁴³¹ Belegi, „XVII. fejezet. Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények”.

szemlélet a kereskedés fordulátát az arra irányuló szándék és az elkövetési részfolyamatok bizonyítottsága esetén önmagában is befejezetté nyilvánítja, így teljesen szükségtelennek tartja a korábbi adásvételek bizonyítását. Ezen tág bírói megközelítés szerint a kereskedéssel szükségszerűen együtt járó, értékesítést megelőző cselekmények – mint a kábítószer kereskedelmi célú beszerzése, készletezése, tárolása és porciózása – önmagukban, a szerek tényleges eladása vagy forgalomba kerülése nélkül is kimerítik a befejezett kereskedés törvényi tényállását. Releváns példa erre a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.82/2023/9. számú határozata, amely rögzíti, hogy a kereskedés ismérvei a konkrét vevőkör pontos beazonosítása nélkül, a titkos adatszerzés anyaga alapján is aggálytalanul kivehetők, így a konkrét ügyben a lefoglalt kábítószer piacra jutásának elmaradása ellenére a bűncselekmény befejezett alakzata nyert megállapítást.⁴³²

A jogalkalmazás második irányvonala ezzel szemben minimális tárgyi feltételként megkívánja a kereskedés megállapításához, hogy a múltban legalább egy alkalommal már sikeresen lezárt, befejezett adásvételi tranzakciónak kell történnie. Amennyiben a terhelt kizárólag a forgalomba hozatalra szánt kábítószer megszerzéséig jut el, de a korábbi értékesítési tevékenység nem igazolható, a cselekmény nem minősülhet befejezett kereskedésnek. Ezt az álláspontot képviseli a Győri Ítéltábla Bf.II.52/2022/20. számú határozata, amely kimondta, hogy az irányadó jogegységi határozat értelmében a kereskedés legalább egy korábbi, már sikeres adásvételt feltételez, így mivel a vádlott korábbi tranzakciókban nem volt érintett, a megrendelt speedet pedig a hatóság lefoglalta, a rendszeres értékesítési tevékenység bizonyítottsága hiányában a bíróság a cselekményt csupán jelentős mennyiségre elkövetett forgalomba hozatal kísérletének értékelte.⁴³³

⁴³² Ugyanezt a megközelítést követte a Fővárosi Ítéltábla a 3.Bf.255/2021/31. számon közzétett határozat alapjául szolgáló ügyben is, amely az 1/2007. BJE IV. pontjára alapítva kimondta, hogy a kábítószernek kereskedelmi célból történő megszerzése önmagában – a telefonbeszélgetésekkel igazolt haszonszerzési célzat és az olyan lefoglalt eszközök mellett, mint a kábítószer tartalmazó mérleg vagy a kisebb pakett – befejezett kereskedést valósít meg, függetlenül attól, hogy a rendőri közbelépés miatt az anyag ténylegesen nem került be a forgalomba. A részcselekmények önálló súlyát támasztja alá a Győri Ítéltábla Bf.I.113/2023/38. számú ügye is, amelyben a vádlott csupán tárolta és porciózta a kábítószer a társa kérésére, és bár ő maga egyetlen adagot sem értékesített, az ítéltábla befejezett kereskedésként értékelte a cselekményt, hangsúlyozva, hogy a vádlott a kiadagolással aktívan bekapcsolódott a kereskedelmi folyamatba. Ez a szándékot előtérbe helyező gyakorlat ráadásul képes teljesen mellőzni a rendszerességet akkor is, ha maga az egyedi ügylet hordoz vitathatatlan kereskedelmi mennyiséget, mint a Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.343/2024/13. számú határozatában, ahol a terhelt külföldről rendelt kábítószer, hogy azt egyetlen vevőnek luxusautóért cserébe továbbadja. Bár a fizikai birtokbavétel a kényszerintézkedés megakadályozta, a bíróság a Kúria BH2023. 89. számú döntésére utalva – mely szerint a rendelkezési jog a fizikai uralom hiányában is megvalósul, ha az elkövető dönt a szer sorsáról – az ismétlődő értékesítések hiánya ellenére befejezett kereskedést állapított meg az egyedi ügylet sajátos kereskedelmi jellege miatt.

⁴³³ Győri Ítéltábla Bf.II.52/2022/20.

Ezzel szoros összefüggésben a harmadik, a kereskedést szűken értelmező bírói gyakorlat a rendszerességet szigorúan a klasszikus értelemben vett, egymást követő, sorozatos és folyamatos adásvételek megvalósulásaként értelmezi, így ha a sorozatosság nem igazolható, a kereskedés fordulatanak megállapítását elutasítja. A Pécsi Ítéltábla a Bf.III.71/2022/19. számú határozatában leszögezte, hogy a forgalomba hozatal és a kereskedés elhatárolásának konjunktív, elengedhetetlen feltétele az adásvételek tényleges ismétlődése, amelynek hiánya önmagában kizárja a tágabb elkövetési magatartást, így a hatósági tettenérés miatt lefoglalt anyag okán a bíróság csupán a forgalomba hozatal kísérletét állapította meg.⁴³⁴ Ugyanezt a szigorú vonalat követte a Pécsi Ítéltábla a Bf.II.39/2022/17. számú ügyben is, ahol a vádlott egyetlen, csekély mennyiségű értékesítése nyert bizonyítást, a többi tervezett tétel beszerzése pedig kísérleti szakban maradt, így a rendszeres adásvételek bizonyítottsága hiányában a teljes cselekmény a forgalomba hozatal kísérletének minősült. Ez a szemlélet ráadásul kimondja, hogy a rendszeresség hiánya és az egyszeri értékesítési aktus a kábítószer nagy mennyisége esetén is gátat szab a kereskedés megállapításának.⁴³⁵

9.2.3. Haszonszerzésre törekvés

A forgalomba hozatallal és a kereskedéssel elkövetett kábítószer-kereskedelem elhatárolásának sarokpontja a kábítószer több személy részére történő hozzáférhetőségét biztosító elkövetői magatartás rendszeres, visszatérően ismétlődő jellege mellett a haszonszerzésre való törekvés. A Kúria szerint e két konjunktív ismérv együttes jelenléte a kereskedést, míg bármelyik feltétel hiánya a forgalomba hozatalt – de mindenképpen a kábítószer-kereskedelem büntettét – alapozza meg.⁴³⁶

⁴³⁴ Pécsi Ítéltábla Bf.III.71/2022/19.

⁴³⁵ Pécsi Ítéltábla a Bf.II.39/2022/17.

A Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.195/2024/12. számú határozata megváltoztatta az elsőfokú ítéletet, mivel a terhelt egyszeri alkalommal adott tovább 2 kg amfetamint (mintegy 4000 fogyasztói adagot) egyetlen közvetítőnek, és a másodfokú bíróság a BKv. 57. számú véleményre és a BH2002. 299. számú eseti döntésre alapítva rávilágított, hogy a több személy számára történő hozzáférhetőség biztosítása egyszeri átadással nem kereskedés, hanem befejezett forgalomba hozatal. A folyamatosság és a szervező tevékenység hiányában nem állapítható meg a kábítószerrel kereskedés, amint azt a Debreceni Ítéltábla a Bf.III.90/2025/10. számú határozata is mutatja. A bíróság a Kúria következetes gyakorlatára (BH2020.165., Kúria Bfv.II.969/2019., BH2019. 38., Kúria Bfv.III.324/2018) hivatkozva rámutatott, hogy a kereskedés kísérletéhez olyan aktív szervező tevékenységre lenne szükség, amelynek következtében a tiltott szer mások számára valóságos és közvetlen elérhetőségbe kerül; ennek hiányában a vádlottak haszonszerzési célú kábítószer-termesztése csupán forgalomba hozatal kísérletének minősül. Végül a Győri Ítéltábla Bf.II.49/2023/8. számú határozata rögzítette, hogy a kereskedés megállapításához olyan objektív többletkörülmények igazolása szükséges, mint a többféle kábítószer, az adagoló készülékek, vagy a hígításra és csomagolásra szolgáló eszközök birtoklása, s mivel a jelen ügyben ilyen adatok és a rendszeresség hiányzott, az értékesítési szándék ellenére a cselekmény kizárólag a forgalomba hozatal kísérletének minősülhetett.

⁴³⁶ Kúria Bfv.II.908/2022/9.

A bírói gyakorlat ebben a körben rögzítette, hogy amennyiben a kábítószer értékesítése ellenérték fejében történik, az ilyen tranzakciók szükségszerűen haszonszerzésre törekvő magatartást jelentenek.⁴³⁷ Ez a haszonszerzési célzat ugyanakkor nem korlátozódik kizárólag a klasszikus pénzbeli haszonra, bár kétségtelenül ez a legtipikusabb megjelenési formája. Haszon alatt e körben bármilyen egyéb előny is értendő; így e fogalom alá vonható a mindkét fél számára kölcsönösen előnyös cserekereskedelem is. Erre példa, amikor a kábítószer átadásának ellenében az elkövető orvosi vizsgálat vagy indokolt orvosi felírás nélkül, jogtalanul jut vényköteles gyógyszerek birtokába. Az ilyen jellegű előnyök realizálása szintén maradéktalanul alkalmas a haszonszerzési célzat, és ezáltal a kereskedelem elkövetési magatartásának megállapítására.⁴³⁸

A haszonszerzésre törekvés kapcsán szükséges szólni a kábítószer birtoklásának minősített eseteként szabályzott üzletszerű elkövetésről.

Az üzletszerűség az 1961. évi V. törvény hatálybalépése óta a kábítószerrel visszaélés minősített esetét képezi. A régi Btk.-t módosító 2003. évi II. törvény hatályba lépése óta e minősítő körülmény már csak a kábítószer birtoklása bűncselekményét minősíti súlyosabban.⁴³⁹ A módosító törvényhez fűzött indokolás szerint a terjesztői magatartások esetében felesleges a tárgyalta minősített eset szabályozása, hiszen a forgalomba hozatal, illetve a kereskedelem azt magába foglalja, míg az üzletszerű kínálás vagy átadás nem életszerű, illetve az már kereskedelmet, illetve forgalomba hozatalt jelent.⁴⁴⁰

A törvényi definíció alapján az üzletszerűség megállapításának két konjunktív feltétele van: a tárgyi oldalon az ugyanolyan vagy hasonló bűncselekmények elkövetése, az alanyi oldalon pedig ennek révén rendszeres haszonszerzésre törekvés.

Látható, hogy a kereskedelem és az üzletszerűség fogalma részben azonos tartalmat foglal magában. Mindkettő közös eleme a haszonszerzési célzat és a tartósság (rendszeresség).

⁴³⁷ Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.851/2006.

⁴³⁸ Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.195/2024/12.

⁴³⁹ Megjegyezendő, hogy a vonatkozó szakirodalom is foglalkozott azzal, hogy az üzletszerűség mint a kábítószer-kereskedelem minősített esete és az alapesetben szabályzott kereskedelem elhatárolása milyen szempont alapján lehetséges. Egyes szerzők úgy vélték, hogy az üzletszerűség akkor állapítható meg, ha az elkövető "rendszeres" haszonszerzésre törekszik.

Lásd Fülöp, Grád és Müller, *Droggal és alkohollal összefüggő bűncselekmények*, 118. o.

Találunk olyan álláspontot is, mely szerint a közös fogalmi elemek miatt nem egyértelmű a két fogalom elhatárolása, figyelemmel arra, hogy a kereskedelem folyamatos jellegű magatartás és az elkövető haszonszerzésre törekedve működik közre a kábítószer forgalmazásában.

Lásd Balogh Ágnes: „A kábítószer probléma büntetőjogi kezelésének egyes elméleti és gyakorlati kérdései”, in *Tanulmányok Erdősy Emil professzor tiszteletére*, szerk. Fenyvesi Csaba és Herke Csongor (Pécs: Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2002), 90. o.

⁴⁴⁰ A büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló T/1218. számú törvényjavaslat indokolása

Az üzletszerűség alanyi oldala kapcsán felvetődik a kérdés: megállapítható-e egyáltalán a kábítószer rendszeres haszonszerzés érdekében történő birtoklása (termesztése, megszerzése, tartása)?

A Kúria több határozatában rögzítette, hogy a kereskedési típusú elkövetési magatartásra irányuló célzatos, de önmagában még csak a kábítószer birtoklásának valamely elkövetési magatartását kimerítő cselekvés már a kábítószer-kereskedelem része, annak kifejtésével az elkövető a kábítószer-kereskedelem tényállásába lép.⁴⁴¹ Másképpen fogalmazva: önmagában a kábítószer birtoklása is a kábítószer-kereskedelem büntetett valósítja meg, ha a birtoklás a Btk. 176. § (1) bekezdésében szabályzott elkövetési magatartások bármelyikének (kínálás, átadás, forgalomba hozatal vagy kereskedelem) a célját szolgálja.⁴⁴²

A kérdést más szemszögből megközelítve úgy vélem, hogy a „haszonszerzésre törekvés” mint az üzletszerűség fogalmi eleme szükségképpen kizárja a kábítószerrel kapcsolatos saját cél érdekében tanúsított bármely magatartást - tartást, megszerzést - hiszen hasznot szerezni, illetve arra törekedni csak úgy lehet, ha a kábítószer kikerül az elkövető birtokából, tehát továbbadja azt (forgalmazza), vagy legalábbis a szándéka erre irányul. Ez utóbbi kapcsán pedig a fent kifejtettekre tekintettel elmondható, hogy amennyiben az elkövető fogyasztói típusú elkövetési magatartást tanúsít haszonszerzési céllal (pl. a kábítószer megszerzi, hogy aztán később értékesíthesse), úgy a cselekménye már a kábítószer-kereskedelem tényállásának keretei között nyer értékelést. Ekként tehát a birtoklás körében szabályzott bármely elkövetési magatartás és az üzletszerűség – melynek konjunktív feltétele a haszonszerzésre törekvés – a Btk. 178. § (2) bekezdés aa) alpontja szerint nem minősülhet. A kábítószer-kereskedelem elkövetési magatartásainak ilyen – tág – értelmezése véleményem szerint kizárja az üzletszerűen elkövetett kábítószer birtoklásának megállapítását.

9.3. Az elhatárolási kérdések lehetséges feloldása

A terjesztői típusú elkövetési magatartások kísérletének, valamint a fogyasztói típusú cselekmények befejezett alakzatának elhatárolása szempontjából célszerű a büntetőjog

⁴⁴¹ BH 2019.38., Kúria Bfv.I.1446/2022/6. Kúria Bfv.I.392/2023/16.

BH 2020.6.165: Amennyiben azonban az elkövető a kábítószer forgalomba hozatal céljából termeszt, cselekménye a kábítószer-kereskedelem büntetettének legalább a kísérletét valósítja meg.

BH 2017.5.144: A kábítószer kereskedelem céljából történő megszerzése már a kereskedelem körébe esik, ezért az elkövető a kábítószer-kereskedelem befejezett büncselekményét valósítja meg.

Kúria Bfv.163/2022/9: A továbbértékesítési céllal megszerzett kábítószer Magyarországra történő behozatala, valamint annak belföldi tárolása és készletezése már a kereskedelem megvalósított kábítószer-kereskedelem tettesi magatartásaként értékelendő

⁴⁴² Kúria Bfv.II.1.477/2022/7.

általános szabályaihoz fordulni és a kísérlet fogalmi elemeiből kiindulni. A Btk. 10. § (1) bekezdése értelmében kísérlet miatt az büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdí, de nem fejezi be. A kísérlet fogalmi ismérvei közé tartozik a magatartás, a szándékosság, a bűncselekmény elkövetésének megkezdése és az elkövetés be nem fejezése.

Kábítószer-kereskedelem esetén a szándékosság vizsgálata kapcsán megállapítható, hogy a bírói gyakorlat egységesnek tekinthető abban az értelemben, hogy azonos körülményekből von következtetést az elkövető terjesztői szándékára. A kábítószer nagy mennyisége, széles skálája, készletezése, a kereskedelemhez használatos eszközök lefoglalása, az elkövető vagyoni - jövedelmi viszonyai, illetve az a tény, hogy nem kábítószer-fogyasztó, általában olyan körülmények, amelyek az elkövető forgalmazásra irányuló szándékát bizonyíthatják. Álláspontom szerint önmagában a kábítószer jelentősebb mennyisége a jogalkalmazó számára egy olyan kiindulópontot jelenthet, amely csak az egyéb bizonyítékokkal összevetve értékelhető a terjesztői szándék vizsgálata kapcsán.

A kísérlet fogalmi elemei közül a bűncselekmény elkövetésének megkezdése – az elkövetési magatartás pontos meghatározásának hiánya miatt – nyitott törvényi tényállások esetében különösen nehéz lehet, az ítélezési gyakorlat nem is tekinthető egységesnek abból a szempontból, hogy mit kell a forgalomba hozatal megkezdéseként értékelni. Befejezetté ez a magatartás akkor válik, amikor az elkövető a kábítószer – akár egyetlen személyen keresztül – több személy részére juttatja. A 1/2007. BJE határozat ezen meghatározása alapján a forgalomba hozatal megkezdésének az a magatartás tekinthető, amikor az elkövető a kábítószer „juttatását”, azaz átadását megkezdí, de nem fejezi be. A kifejtettek alapján aggályosnak tünik a forgalomba hozatal kísérletének megállapítása akkor, amikor a kábítószer átadásának megkezdésére nem kerül sor, hiszen ebben az esetben az elkövető nem merít ki tényállási elemet. A kísérlet fogalmából kiindulva az elkövetési magatartás tényleges megkezdése nélkül – azaz tényállási elem megvalósulásának hiányában - önmagában a kábítószer nagyobb mennyisége nem eredményezheti a kereskedelem megállapítását, a kábítószer mennyisége ugyanis a kereskedelemnek, mint elkövetési magatartásnak nem fogalmi eleme.

Erre figyelemmel helyesnek tünik a Pécsi Ítéltábla Bf.I.53/2017/8. számú határozatban foglalt indokolása, mely szerint a forgalomba hozatal akkor jut kísérleti stádiumba, ha az elkövetőt a kábítószer átadása közben érik tetten.

A fentiekben részletezett elméleti és gyakorlati ellentmondások kritikai elemzése alapján – a fogyasztói és terjesztői magatartások elhatárolásán túlmenően a forgalomba hozatal és a kereskedelem elhatárolási nehézségeit is figyelembe véve – az általam helyesnek vélt jogi minősítéseket az alábbi összegző táblázatban rendszerezem:

Bizonyított tényállási elemek és objektív körülmények	Jogi minősítés
Nagy mennyiségű kábítószer lefoglalása; a porciózáshoz, adagoláshoz vagy értékesítéshez szükséges eszközök, illetve konkrét vevők teljes hiánya.	Kábítószer birtoklása (befejezett alakzat, pl. tartás vagy termesztés)
Kábítószer lefoglalása; az adagoláshoz és továbbadáshoz szükséges eszközök és potenciális vevők megléte bizonyított, de a szer forgalomba kerülése nem.	Kábítószer-kereskedelem (forgalomba hozatal kísérlete)
Nagy mennyiségű kábítószer lefoglalása; a szer egyszeri, elszigetelt átadása egyetlen személy részére (akár ingyenesen, akár ellenérték fejében).	Kábítószer-kereskedelem (forgalomba hozatal befejezett alakzata)
Nagy mennyiségű kábítószer lefoglalása; bizonyított értékesítés egy személy részére ellenérték fejében, a további vevők felé irányuló kereskedelmi szándék és szervezőtevékenység egyértelmű bizonyítása mellett.	Kábítószer-kereskedelem (kereskedés kísérlete)
Nagy mennyiségű kábítószer lefoglalása; bizonyított értékesítés ellenérték fejében legalább két vagy több személy részére, a folyamatos, piacszerű tevékenység igazolása mellett.	Kábítószer-kereskedelem (kereskedés befejezett alakzata)

9.4. Alfejezeti összegzés

A cselekmény jogi minősítésével kapcsolatos ítélkezési gyakorlatban a fő értelmezésbeli eltérés a forgalomba hozatal és a kereskedés elhatárolásánál mutatkozik meg. Álláspontom szerint a kereskedés fordulatainak megállapításához elengedhetetlen az adásvételek rendszeressége, e nélkül a tágabb elkövetési magatartás megállapítása nem megalapozott. Ezzel szoros összefüggésben a fogyasztói és terjesztői típusú magatartások elhatárolásánál önmagában a kábítószer jelentősebb mennyisége vagy az elkövetői szándék sem képezheti a kereskedés megállapításának kizárólagos alapját; e körülmények kizárólag egyéb objektív bizonyítékokkal összevetve értékelhetők.

A feltárt ellentmondások, valamint az ítélőtáblák eltérő jogértelmezési gyakorlata nyilvánvalóvá teszik, hogy a jogalkalmazás egységessége és a jogbiztonság megköveteli a

Kúria egységes jogértelmezését. A széttagoltság megszüntetése és a minősítési szempontok tisztázása érdekében indokolt lenne egy új jogegységi határozat megalkotása, amely egyértelmű és egységes keretek közé terelhetné a bírói gyakorlatot.

10. A büntetés kiszabása során értékelt tényezők a kábítószer-kereskedelem gyakorlatában

10.1. A büntetéskiszabási tényezőkről általában

A Btk. értelmében a büntetést a törvény keretei között céljának szem előtt tartásával úgy kell kiszabni, hogy az igazodjon a bűncselekmény tárgyi súlyához, a bűnösség fokához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményekhez.⁴⁴³ A törvényes keretek között kiszabott büntetésben érvényesülnie kell az individualizáció elvének, ami nem más, mint a bűncselekmény megvalósításával összefüggő, továbbá az elkövető személyében rejlő körülmények figyelembevétele és a büntetésre való vonatkoztatása⁴⁴⁴, mely a jogalkalmazó büntetéskiszabási tevékenységének lényege.⁴⁴⁵

A Kúria Büntető Kollégiuma - szem előtt tartva az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának ajánlását a büntetéskiszabás aránytalanságainak megelőzése érdekében⁴⁴⁶ - a súlyosító és enyhítő körülmények értékeléséről az 56. számú BK véleményét⁴⁴⁷ 2007. november 14-i hatállyal adta ki. Ennek értelmében a Btk. 80. §-ának (1) bekezdése a bíróságok számára azt a kötelezettséget írja elő, hogy a büntetéskiszabás során figyelembe veendő valamennyi alanyi és tárgyi tényrt felderítsék, és a jogkövetkezmények alkalmazásakor értékeljék.⁴⁴⁸

10.2. Objektív büntetéskiszabási tényezők kábítószer-kereskedelem megállapítása esetén

10.2.1. A kábítószer forgalomba kerülése

A bűncselekmény tárgyi súlyának megítélésénél, az adott tényállásbeli keretek között, a sértett vagy veszélyeztetett érdek jelentősége kerül értékelésre.⁴⁴⁹ Az 56. BK vélemény szerint a bűncselekmény tárgyi súlyát nagy mértékben a cselekmény káros következményei

⁴⁴³ Btk. 80. § (1) bekezdés

⁴⁴⁴ Belovics Ervin: „A büntetés kiszabása”, in *A Büntető Törvénykönyv kommentárja*, szerk. Belovics Ervin és Polt Péter (Budapest: Hvgorac, 2021).

⁴⁴⁵ Györgyi Kálmán, *Büntetések és intézkedések* (Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1984), 273. o.

⁴⁴⁶ Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának a büntetéskiszabás egyöntetűségéről szóló R (92)17. számú Ajánlása szerint a fontosabb súlyosító és enyhítő tényezőket a törvényben vagy a joggyakorlatban tisztázni kell. Amennyiben lehetséges, a törvényben vagy a joggyakorlatban meg kell kísérelni azoknak a körülményeknek a meghatározását is, amelyek bizonyos bűncselekményeknél nem vehetők figyelembe.

⁴⁴⁷ 56. BK vélemény a büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről

⁴⁴⁸ 56. BK vélemény I.

⁴⁴⁹ Rendeki Sándor, *A büntetés kiszabása. Enyhítő és súlyosító körülmények* (Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1976), 77. o.

határozzák meg, ezért azokra a büntetés kiszabásánál mindig tekintettel kell lenni. A káros következmény előállhat pénzben kifejezhető kárban, hátrányban, gyógytartammal jellemezhető sérülésben; ezek nagysága mennyiségileg is meghatározható. A káros következmény nagyságát ugyanakkor nem minden esetben lehet megállapítani, és előállhat az veszély formájában is, valamely hátrányos helyzet bekövetkezésének a közvetlen lehetőségében.⁴⁵⁰

A kábítószer-kereskedelem tényállásával a jogalkotó az állampolgárok egészségének védelméhez fűződő társadalmi érdeket részesíti védelemben.⁴⁵¹ A közegészség általában az emberi egészséghez fűződő közösségi érdeket jelenti, mely magában foglalja, hogy mind az egyén, mind az egész lakosság egészséges, azaz a kábítószeres ártalmas hatásaitól mentes legyen.⁴⁵² Ezen jogtárgy védelmét a törvényhozó a kábítószer-kereskedelem törvényi tényállásában absztrakt veszélyeztetési cselekmények büntetendővé nyilvánításával kívánja elérni.⁴⁵³ Absztrakt veszélyeztetési deliktumnak az olyan bűncselekményi formát nevezzük, melynek a büntetést érdemlősége a tényállásszerű elkövetési magatartás következtében meghatározott védett jogi tárgy általános veszélyeztetésén alapul. Ebben az esetben a veszély bekövetkezése nem tartozik a törvényi tényálláshoz, az adott elkövetési magatartás azonban tipikusan konkrét veszély vagy akár sérelem előidézésére alkalmas.⁴⁵⁴

A kábítószer-kereskedelem körében értékelt elkövetési magatartások közül a forgalomba hozatal és a kereskedelem alkalmas leginkább a közegészség veszélyeztetésére, ezen elkövetési fordulatok közös jellemzője ugyanis, hogy általuk a kábítószer több személy számára válik hozzáférhetővé. Forgalomba hozatal esetén a bűncselekmény kísérleti stádiumban marad, ha a kábítószer nem jut ki a piacra, A kereskedelem fordulatának befejezettségét ugyanakkor – amint azt a korábbi fejezetben bemutatott szűkebb értelmezést követő bírói gyakorlat jelzi – nem feltétlenül érinti, ha a kábítószer végül nem kerül forgalomba, hiszen ezen álláspont szerint a fordulat befejezettségéhez már az is elegendő, ha az elkövető kereskedelem céljára csupán megszerzi a kábítószer.⁴⁵⁵ Ilyen esetben e körülmény büntetéskiszabás során mindenképpen értékelést kell, hogy nyerjen.

Ennek megfelelően az ítéletábrák általában enyhítő körülményként értékelik, ha az elkövető a kereskedést a lefoglalt kábítószerre még nem kezdte meg, így az nem kerülhetett

⁴⁵⁰ 56. BK vélemény III.3.

⁴⁵¹ Gál, *Magyar büntetőjog. Különös rész*, 61. o.

⁴⁵² Karsai Krisztina, „A kábítószer-fogyasztás büntetendősége: elvek, elméletek, pro és kontra”, *Acta Universitatis Szegediensis: Acta Juridica et Politica* 54, 11. sz. (1998): 7. o.

⁴⁵³ Uo. 9.o.

⁴⁵⁴ Nagy Ferenc, *A magyar Büntetőjog Általános része* (Budapest: Korona Kiadó, 2001), 419. o.

⁴⁵⁵ BH2017. 144., BH2020. 350

forgalomba,⁴⁵⁶ ez esetben ugyanis a cselekmény nem veszélyezteti közvetlenül az egészséget.⁴⁵⁷ Szintén enyhítő hatással bírhat, ha az elkövető a kereskedelmi tevékenységet megkezdi ugyan, de a kábítószer nagyobb része nem jut el a fogyasztókhoz,⁴⁵⁸ vagy a tevékenysége csak néhány embert érint.⁴⁵⁹ Ez a tény – az ítélőtáblák gyakorlata alapján – a bűncselekmény konkrét tárgyi súlyát általában akkor is enyhíti, ha az nem az elkövető magatartására vezethető vissza (mert a kábítószer például lefoglalás miatt nem kerülhet forgalomba).⁴⁶⁰ Ugyanígy súlyosító körülményként kerülhet értékelésre, ha az elkövető magatartása folytán több személy jut kábítószerhez.⁴⁶¹

10.2.2. Az elkövetési magatartás

A jogi tárgy sérelmének vagy veszélyeztetésének mértéke a cselekmény legkülönbözőbb mozzanataitól függhet. Ilyen lehet többek között maga az elkövetési magatartás.⁴⁶²

A kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények szabályozását illetően elmondható, hogy a jogalkotó az egyes elkövetési magatartásokat a kábítószer-jelenséghez kapcsolódó funkciójuk alapján rendezte magatartás-típusokba, melyek a Büntető Törvénykönyvben formailag is elkülönülve szerepelnek.⁴⁶³ A törvényhozó az elkövetési magatartások külön törvényi tényállásokban történő szabályozásával egyértelmű különbséget tesz az elkövetési magatartások társadalomra veszélyessége között.⁴⁶⁴

A kábítószer-kereskedelem körében szabályzott cselekmények is csoportosíthatók súlyuk alapján aszerint, hogy a magatartás a kábítószer-fogyasztók körét csak egy személlyel vagy célzottan több személlyel kívánja bővíteni. Míg az első esetkörbe az egy személyt érintő kínálás, illetve átadás tartozik, a másodikba a több személyt célzó forgalomba hozatal, valamint a kereskedelem sorolható.⁴⁶⁵

Ezen eltérő veszélyességű elkövetési fordulatokra a törvényhozó azonos büntetési tételt állapít meg, így a bűncselekmény tárgyi súlyának megítélésakor jelentősége lehet, hogy az elkövető a kábítószer-kereskedelem bűncselekményét mely konkrét elkövetési magatartással

⁴⁵⁶ Fővárosi Ítélőtábla 5.Bf.66/2018/5. és 3.Bf.39/2019/29., Pécsi Ítélőtábla Bf.II.27/2022/18. és Bf.II.15/2021/16.

⁴⁵⁷ Győri Ítélőtábla Bf.I.13/2018/4.

⁴⁵⁸ Győri Ítélőtábla Bf.I.126/2017/13. és a Fővárosi Ítélőtábla 4.Bf.79/2022/12.

⁴⁵⁹ Debreceni Ítélőtábla Bf.II.572/2021/27. és Bf.II.683/2021/10.

⁴⁶⁰ Győri Ítélőtábla Bf.I.128/2018/10., Fővárosi Ítélőtábla 5.Bf.235/2021/31.

⁴⁶¹ Pécsi Ítélőtábla Bf.III.1/2023/6.

⁴⁶² Schultheisz Emil, *A büntetés kiszabása* (Budapest: Jogi és Államigazgatási Könyv- és Folyóiratkiadó, 1953), 10. o.

⁴⁶³ Fülöp, Grád és Müller, *Droggal és alkohollal összefüggő bűncselekmények*, 118. o.

⁴⁶⁴ 1/2007 számú BJE határozat

⁴⁶⁵ Fülöp, Grád és Müller, *Droggal és alkohollal összefüggő bűncselekmények*, 122-123. o.

valósítja meg. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint enyhítő körülmény, ha az elkövető terhére a kínálás elkövetési magatartása róható fel, mert ezen fordulat kevésbé veszélyes a társadalomra, mint a forgalomba hozatal, vagy a kereskedelem.⁴⁶⁶ Ugyanezen ítéltábla egy másik tanácsa pedig a kereskedelem fordulata kapcsán kifejti, hogy az a kábítószer-kereskedelem „legkomolyabb súlyú” elkövetési magatartása, így a büntetés kiszabása során súlyosító körülményként értékelendő.⁴⁶⁷ A Pécsi Ítéltábla szerint ugyanakkor a kereskedői típusú magatartás önmagában súlyosító körülményként nem lehet figyelembe venni; ezzel szemben enyhítő körülményként azt lehet értékelni, ha az elkövető a kábítószer kínálja vagy fogyasztásra adja át.⁴⁶⁸ A Szegedi Ítéltábla ezzel szemben akként foglal állást, hogy az átadással történő elkövetés nem hordoz csekélyebb tárgyi súlyt.⁴⁶⁹

10.2.3. A kábítószer mennyisége

A kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények megítélése szempontjából meghatározó jelentősége van a kábítószer mennyiségének. A kábítószer-kereskedelem körében értékelt magatartások közül a kínálást és az átadást csekély mennyiségre is, valamennyi elkövetési magatartást pedig alapeseti és jelentős mennyiségű kábítószerre lehet elkövetni.

Amellett, hogy a kábítószer mennyisége meghatározza a cselekmény jogi minősítését, jelentőséghez jut a bűncselekmény konkrét tárgyi súlyának megítélése körében is. Az 56. BK vélemény értelmében a kétszeres értékelés tilalmának a büntetést befolyásoló tényezők értékelésénél is érvényesülnie kell, ebből kifolyólag a jogalkotó által tényállási elemként szabályzott avagy a súlyosabb vagy enyhébb minősítést megalapozó körülmény nem értékelhető külön enyhítő vagy súlyosító körülményként is. Abban az esetben azonban, amikor a bűncselekmény tényállási elemeiben értékelt körülmény a minősítéshez szükséges mértéket jelentősen meghaladja, nincs akadálya azt - a súlyosabb vagy a privilegizált minősítés mellett - súlyosító vagy enyhítő körülményként is értékelni.⁴⁷⁰ Így lehet enyhítő vagy súlyosító körülmény az is, amely valamely bűncselekménynek törvényi tényállási eleme ugyan, de sajátosságánál fogva fokozható, ha a fokozottság lényeges mérv.⁴⁷¹ Megjegyezendő továbbá, hogy amennyiben a minősítés az értékhatártól függ, úgy enyhítő körülmény, ha a kár, az érték vagy a vagyoni hátrány az alsó határ, súlyosító, ha a felső határ közelében van.⁴⁷²

⁴⁶⁶ Fővárosi Ítéltábla 6.Bf.300/2018/12.

⁴⁶⁷ Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.196/2022/24. és 5.Bf.358/2022/13.

⁴⁶⁸ Pécsi Ítéltábla Bf.III.1/2023/6.

⁴⁶⁹ Szegedi Ítéltábla Fkf.I.447/2021/9.

⁴⁷⁰ 56. BK vélemény I.

⁴⁷¹ Kádár Miklós és Györgyi Kálmán, *A büntetőjog általános tanai* (Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1966), 787. o.

⁴⁷² 56. BK vélemény III. 3.

Az 56. BK vélemény hivatkozott rendelkezéseinek megfelelően az ítéltáblák gyakorlatában általában enyhítő körülmény, ha a kábítószer mennyisége az adott büntetőjogi mennyiség alsó határához közelít,⁴⁷³ súlyosító, ha a felső határ közelében állapítható meg.⁴⁷⁴ E körben az ítélkezési gyakorlat azon alapul, hogy a kábítószer-kereskedelem tényállásában a különösen jelentős mennyiség nem minősítést befolyásoló tényező, így azonos tényállási keretek között értékelendők a jelentős mennyiség alsó határát éppen elérő és azt akár százszorosan meghaladó mennyiségre elkövetett terjesztői típusú magatartások is.⁴⁷⁵ A kábítószer-kereskedelem legsúlyosabban minősülő esetének büntetési tétele tehát – tekintet nélkül a tiszta hatóanyag-tartalom felső határára - valamennyi jelentős értékű kábítószerre elkövetett bűncselekményre irányadó.⁴⁷⁶ Az ítélkezési gyakorlat e körben kizárólag a számottevő mennyiségi halmozódást értékeli külön büntetéskiszabási körülményként, azt tehát, ha az a minősített eset megállapításához szükséges értéket sokszorosan meghaladja.⁴⁷⁷

Eltérés figyelhető meg az ítéltáblák gyakorlatában abban a tekintetben, hogy a mennyiségi határ többszörös meghaladása alatt milyen mérték értendő. Míg a Győri Ítéltábla az elkövető terhére értékeli, ha a jelentős mennyiség megállapításához szükséges mennyiséget közel háromszorosan lépi túl a továbbértékesítési céllal megszerzett kábítószer mennyisége,⁴⁷⁸ addig a Szegedi Ítéltábla megítélése szerint a 4,78-szoros érték nem tekinthető jelentős mértékűnek.⁴⁷⁹

Ehhez képest a Fővárosi Ítéltáblán enyhítő körülménynek számít, ha a kereskedéssel érintett kábítószer mennyisége a jelentős mennyiségnek kb. négyszerese,⁴⁸⁰ és a jelentős mennyiség alsó határának 6,7-szeres mértékű meghaladása sem tekinthető számottevőnek a gyakorlatban előforduló, több száz-, illetve több ezerszeres mennyiséghez képest.⁴⁸¹ Súlyosító körülményként akkor értékeli ezt a körülményt az említett bírói fórum, ha a jelentős mennyiség alsó határát legalább tízszeres mértékben meghaladja a kábítószer mennyisége. Ennek az elvi alapját az 56. BK vélemény III.2. pontja képezi, mely szerint ha egy tény valamely bűncselekménynél minősítő körülményként szerepel, ezt más bűncselekményeknél súlyosító

⁴⁷³ Pécsi Ítéltábla Bf.III.19/2019/20., Szegedi Ítéltábla Bf.III.8/2018/21., Győri Ítéltábla Bf.I.106/2017/8., Debreceni Ítéltábla Bf.II.155/2022/12., Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.102/2019/7.

⁴⁷⁴ Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.312/2018/11., Pécsi Ítéltábla Bf.III.14/2022/8., Szegedi Ítéltábla Bf.III.275/2017/40., Győri Ítéltábla Bf.III.35/2022/7., és Debreceni Ítéltábla Bf.I.588/2021/5.

⁴⁷⁵ Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.43/2018/6.

⁴⁷⁶ Pécsi Ítéltábla Bf.II.27/2022/18.

⁴⁷⁷ Pécsi Ítéltábla Bf.II.4/2019/14. és Bf.II.23/2019/11.

⁴⁷⁸ Győri Ítéltábla Bf.III.35/2022/7.

⁴⁷⁹ Szegedi Ítéltábla Bf.IV.452/2018/16.

⁴⁸⁰ Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.279/2018/7.

⁴⁸¹ Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.5/2021/43.

körülményként kell figyelembe venni. A kábítószer birtoklásának minősített esete a különösen jelentős mennyiségre történő elkövetés (Btk. 178. § (1) bekezdés c) pont), ez a mennyiség pedig a Btk. 461. § (3) bekezdés b) pontja értelmében a jelentős mennyiség alsó határának tízszeres mértékétől állapítható meg. Tekintettel erre, a kábítószer-kereskedelem esetében a jelentős mennyiség alsó határát legalább tízszeres mértékben meghaladó mennyiségnek kell súlyosító hatást tulajdonítani.⁴⁸²

10.2.4. A kábítószer fajtája

A kábítószer fajtájának figyelembevétele két vonatkozásban jelenik meg büntetéskiszabás során. E körben jelentősége lehet a kábítószer egészségkárosító hatásának, azaz hogy a bűncselekményt „kemény” vagy „lágy” kábítószerre követik el.

A Debreceni Ítéltábla II. számú tanácsa a Bf.II.382/2018/13. számú határozat alapjául szolgáló ügyben a büntetés kiszabása körében jelentőséget tulajdonított annak a ténynek is, hogy a vádlottak a kábítószer-kereskedelem büntettét a „szakirodalmi adatok alapján is könnyű drogra, marihuánára követték el, amelynek közel sem akkora a társadalomra veszélyessége, mint a kemény, avagy a szintetikus szereknek.”⁴⁸³

A fent idézett határozatban foglalt indokoláshoz képest eltérő álláspontot fogalmaz meg a Debreceni Ítéltábla I. számú tanácsa, amikor ítéletében rámutat, hogy a Btk. XVII. fejezetében büntetni rendelt magatartások azonos jogi tárgyat védenek, az emberi egészség sérthetlenségéhez (a közegészséghez) fűződő alapvető társadalmi érdeket. A jogi tárgyat veszélyeztető jogellenes cselekmények bizonyos egészséget veszélyeztető anyagokhoz, többek között a kábítószerhez vagy azok fogyasztásához hasonló hatást előidéző anyagokhoz, teljesítményfokozó szerekhez, az alkohol és a dohányárakat nem tekintve ártalmas közfogyasztási cikkekhez kapcsolódnak. „A törvény nem ezen anyagok, szerek fogyasztását, hanem az egészséget veszélyeztető fogyasztást közvetve vagy közvetlenül lehetővé tevő jogellenes magatartásokat rendeli büntetni.” A törvényhozó az egyes kábítószerfajták alapján nem differenciál a büntetési tételkeret meghatározásánál, egységesen használja a kábítószer kifejezést, vagyis nem lehet különbséget tenni az egyes drogokra elkövetett bűncselekmények társadalomra veszélyességét illetően pusztán az adott kábítószerfajta okán (...).⁴⁸⁴

Hasonló indokolást találunk a Szegedi Ítéltábla III. számú tanácsának határozataiban. A Bf.III.65/2018/17. számú ügyben a bíróság mellőzte a kábítószer fajtájának

⁴⁸² Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.196/2022/24.

⁴⁸³ Debreceni Ítéltábla Bf.II.382/2018/13. Lásd továbbá a Debreceni Ítéltábla Bf.II.572/2021/27. számú határozatát.

⁴⁸⁴ Debreceni Ítéltábla Bf.I.127/2019/8.

figyelembevételét büntetéskiszabás során a következő magyarázattal: vitathatatlan, hogy a heroin orvosszakértői és társadalmi megítélése más, mint például a marihuánáé, de a büntetőjogi szabályozásban a különböző kábítószereknek, a különböző fajtáknak a csekély, a jelentős és a különösen jelentős mennyiség meghatározásánál van szerepük. „Ezáltal a veszélyességük közvetve kifejezést nyer a szabályozásban, de ezen túlmenően a súlyosító, illetőleg az enyhítő körülmények körében a kábítószerfajták értékelésére nem kerülhet sor.”⁴⁸⁵

Más álláspontot képvisel a Szegedi Ítéltábla IV. számú tanácsa, melynek véleménye szerint nem maradhat értékelés nélkül a büntetés kiszabása körében az, ha az elkövető kannabiszra követi el a kábítószer-kereskedelem bűncselekményt, „amelyből származó kábítószer társadalomra veszélyessége korántsem feleltethető meg a tényállás keretében értékelhető egyéb lényegesen nagyobb függőséget és egészségügyi kockázatot jelentő kábítószernek.”⁴⁸⁶ Egy másik ügyben az I. számú tanács kifejti, hogy maga a törvényhozó nem tesz különbséget drog és drog között, azonban a társadalmi és a használókra gyakorolt hatását tekintve nem közömbös, hogy az elkövetés tárgya heroin, szintetikus drog vagy kannabisz. Az eljáró bíróság megítélése szerint nem hagyható figyelmen kívül, hogy léteznek könnyű és kemény drogok, valamint az sem, hogy az Európai Unión belül egyes országokban a lágy drogok használata bizonyos szabályok mellett megengedett (pl. Hollandia).⁴⁸⁷

A Győri Ítéltábla ítélezési gyakorlatában szintén eltérő megközelítések figyelhetők meg a kábítószer fajtájának és veszélyességének értékelése kapcsán.⁴⁸⁸

A Fővárosi Ítéltábla büntetéskiszabási gyakorlata egységesnek mutatkozik a marihuána enyhébb megítélésével kapcsolatban. Számos olyan határozatot találunk, amelyben az I. számú tanács a hozzászokás kisebb veszélyessége okán a vádlott javára értékeli a

⁴⁸⁵ Szegedi Ítéltábla Bf.III.65/2018/17.

Ugyanezen álláspontra helyezkedik a II. számú tanács, amikor ítéletében kifejti, hogy a kábítószernek jellegét a Btk. figyelembe veszi a hatóanyag tartalom alapuló mennyiség számításakor, így annak egyben büntetéskiszabási körülményként is való értékelése a kétszeres értékelés tilalmába ütközne. Szegedi Ítéltábla Bf.II.193/2019/33. Lásd továbbá a Szegedi Ítéltábla Bf.II.252/2018/26., Bf.II.416/2018/23., Bf.II.169/2020/28. és Bf.I.153/2018/59. számú határozatait.

⁴⁸⁶ Szegedi Ítéltábla Bf.IV.263/2021/18.

⁴⁸⁷ Szegedi Ítéltábla Bf.I.1/2016/25.

⁴⁸⁸ A Győri Ítéltábla Bf.III.66/2019/34. számú határozata alapjául szolgáló ügyben a vádlottak terhére javarészt marihuánával való kereskedést állapított meg a bíróság. Az ítéletben foglalt indokolás szerint a marihuána más kábítószerhez képest gyengébb hatású, ezt tükrözi a Btk. 461. §-a, amely az egyes fajtájú kábítószernek tiszta hatóanyag-tartalmához rendeli a határértékeket, illetve a mennyiség alapján a minősítést. Az ügyben eljáró tanács meglátása szerint a marihuána nem vonható egyforma elbírálás alá olyan drogokkal, amelyeknek a fogyasztása súlyosabb egészségügyi következményekkel jár. A Bf.II.18/2019/32. számon közzétett határozatában a másodfokú bíróság egy másik tanácsa ugyanakkor nem tulajdonított jelentőséget a büntetéskiszabási körülmények között annak, hogy az elkövetők a kábítószer-kereskedelem büntettét kizárólag lágy drogokra (speedre) követték el.

marihuánára történő elkövetést.⁴⁸⁹ A „kemény” drogra elkövetett bűncselekmények értékelése ugyanakkor nem tekinthető egységesnek a Fővárosi Ítéltábla gyakorlatában. A 4.Bf.1/2021/20. számú határozatban a bíróság rámutat, hogy a vádlott kábítószer-kereskedelem körében értékelt cselekménye egy olyan típusú kábítószerhez (heroinhoz) kapcsolódott, amelyhez a hozzászokás rendkívül gyors és nehezen visszafordítható folyamat, így az ilyen drog terjesztése fokozott veszélyt jelent a társadalomra.⁴⁹⁰ Érdekesség, hogy az ítéltábla ugyanezen tanácsa egy másik ügyben már akként foglal állást, hogy a kábítószer „komolyabb” fajtája a súlyosító körülmények közül mellőzendő, tekintettel arra, hogy a kábítószer fajtáját a mennyiség meghatározásánál kell figyelembe venni, a büntetés kiszabása során azonban nincs jelentősége.⁴⁹¹

A Pécsi Ítéltábla határozatainak vizsgálata alapján elmondható, hogy a kannabiszra történő elkövetés általában enyhítő körülmény,⁴⁹² de arra is találunk példát, hogy a kábítószer veszélyesebb fajtája súlyosító körülményként kerül értékelésre.⁴⁹³ A határozatok indokolásaiból az olvasható ki, hogy a másodfokú bíróság e körben a drogok addiktív potenciáljának tulajdonít jelentőséget.

A határozatokban büntetést befolyásoló tényezőként jelenik meg az a körülmény is, hogy az elkövető a bűncselekményt adott esetben több típusú kábítószerre követi el. A Fővárosi Ítéltábla több határozatában rögzítette, hogy a több fajtájú kábítószerre történő elkövetést súlyosító tényezőként kell figyelembe venni,⁴⁹⁴ nem tulajdonít ugyanakkor enyhítő hatást annak, ha az elkövető csak egyféle kábítószerre valósítja meg a bűncselekményt.⁴⁹⁵ A Szegedi Ítéltábla meglátása szerint ugyanakkor többfajta kábítószer esetén összeadódnak a kábítószer tiszta hatóanyag-tartalmak, s erre tekintettel ezen körülmény súlyosító körülményként való értékelésének nincs alapja.⁴⁹⁶

⁴⁸⁹ Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.140/2018/12., 1.Bf.183/2018/14., 1.Bf.224/2018/9., 1.Bf.301/2018/19. és 1.Bf.294/2019/9., 3.Bf.234/2022/53., 3.Bf.333/2021/8., 4.Bf.326/2022/65., 5.Bf.102/2019/7., 5.Bf.358/2022/13. és 5.Bf.217/2021/21. számú határozatait

⁴⁹⁰ Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.1/2021/20.

⁴⁹¹ Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.334/2021/65. és 2.Bf.22/2018/6. számú határozatai

⁴⁹² Pécsi Ítéltábla Bf.II.39/2022/17. és Bf.III.77/2022/10. számú határozatai.

⁴⁹³ Pécsi Ítéltábla Bf.I.8/2021/31. számú határozata kábítószer-kereskedelem büntetnének kísérlete tárgyában, melyben az eljárás tanács kifejti, hogy a heroin a legaddiktívabb, vagyis a közegészségre a legveszélyesebb kábítószer.

⁴⁹⁴ Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.247/2022/12. és 3.Bf.310/2022/32. számú határozatai.

⁴⁹⁵ Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.358/2022/13.

⁴⁹⁶ Szegedi Ítéltábla Bf.II.310/2017/23. számú határozata. Megjegyezendő, hogy a Szegedi Ítéltábla egy másik tanácsa eltérő álláspontot képvisel. Lásd Szegedi Ítéltábla Bf.III.160/2018/33. számú határozata.

10.2.5. A kábítószer-fogyasztás

A hatályos Btk. a kábítószer-fogyasztást szubszidiárius vétségként rendeli büntetni, azaz az elkövető cselekménye csak abban az esetben minősülhet e törvényhely alapján, ha a fogyasztás vagy a kábítószernek ilyen célból történő megszerzése, illetve tartása során súlyosabban büntetendő elkövetési magatartás nem valósul meg.⁴⁹⁷ Amennyiben tehát a kábítószerterjesztő egyúttal fogyaszt is a kábítószerből, büntetőjogi felelőssége kizárólag a fogyasztást elnyelő kábítószer-kereskedelem miatt állapítható meg.⁴⁹⁸

Az ítéltáblák büntetéskiszabási gyakorlatát vizsgálva elmondható, hogy kábítószer-kereskedelem megállapítása mellett a fogyasztásnak általában súlyosító hatása van,⁴⁹⁹ találunk azonban kivételt. A Győri Ítéltábla például a Bf.III.33/2018/7. és Bf.II.82/2018/47. számú határozataiban akként foglalt állást, hogy az elkövető a fogyasztás ténye miatt nem büntethető a kereskedelem megállapítása mellett, ebből pedig az is következik, hogy ez súlyosító körülmény sem lehet.

10.3. Alfejezeti összegzés

A cselekmény jogi megítélése körében tapasztalható értelmezési különbségek mellett a bírói gyakorlatban a büntetés kiszabása során értékelt egyes tárgyi tényezők megítélése sem tekinthető egységesnek.

A védendő jogtárgy veszélyeztetésének mértékével összefüggő lényeges szempont, hogy a cselekménnyel érintett kábítószer nem kerül kereskedelmi forgalomba. E körülményt az ítéltáblák kivétel nélkül az elkövető javára értékelik, abban az esetben is, ha az nem az ő magatartásának a következménye.

Az elkövetési magatartás büntetéskiszabás során történő figyelembevétele - a fejezetben részletezett többi tárgyi tényezőhöz képest - nem tekinthető gyakorinak. Álláspontom szerint a kereskedelem fordulatának súlyosító körülményként való értékelése nem követendő, hiszen a törvényhozónak az absztrakt társadalomra veszélyesség értékelése során a magatartás „legsúlyosabb” jellegére már tekintettel kellett lennie, amit kifejez a bűncselekmény alapeseti 2-8 évig terjedő szabadságvesztéssel való fenyegetettsége. Indokoltnak tekinthető ugyanakkor az egy személyt érintő magatartások – kínálás, átadás –

⁴⁹⁷ Btk. 178. § (6) bekezdés.

⁴⁹⁸ EBH 2016.B.15

⁴⁹⁹ Pécsi Ítéltábla Bf.III.77/2022/10., Szegedi Ítéltábla Bf.III.8/2018/21., Debreceni Ítéltábla Bf.III.312/2018/5., Győri Ítéltábla Bf.III.47/2020/6., valamint Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.79/2022/12.

enyhébb megítélését, hiszen ezek a cselekmények kevésbé alkalmasak a közegészség veszélyeztetésére.

Az egyes ítélőtáblák gyakorlata között különbség mutatkozik abban a tekintetben, hogy az adott bírói fórum a mennyiségi határ milyen mértékű átlépésének tulajdonít enyhítő, illetve súlyosító hatást. E körben megalapozott a Fővárosi Ítélőtábla fent idézett határozatában (5.Bf.196/2022/24.) szereplő, törvényi alappal alátámasztott indokolása és gyakorlata, mely szerint a kábítószer-kereskedelem esetében a jelentős mennyiség alsó határát legalább tízszeres mértékben meghaladó mennyiségnek kell súlyosító hatást tulajdonítani.

Véleményem szerint – egyetértve a Szegedi Ítélőtábla Bf.II.310/2017/23. számú határozatában foglaltakkal – a mennyiségi összegzés követelményére tekintettel nincs súlyosító hatása annak, ha az elkövető több fajtájú kábítószerre követi el a bűncselekményt. A kábítószer veszélyesebb jellege meglátásom szerint növeli a bűncselekmény konkrét társadalomra veszélyességét, így büntetéskiszabás során mindenképpen figyelembe veendő.

A kábítószer-fogyasztás kapcsán helyesnek tűnik az a bírói gyakorlat, amely azt egyidejű elkövetés esetén súlyosító körülményként értékeli. Az 56/2007. számú BK vélemény szerint ugyanis bűnhalmazat mellőzése esetén az önálló megállapításra nem került cselekmény elkövetése súlyosító körülmény.

11. Összegzés

A kutatás központi célja a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények hazai büntetőjogi szabályozásának, valamint a kapcsolódó ítélkezési gyakorlatnak a kritikai elemzése volt. A törvényi szabályozás és a bírói gyakorlat bemutatása rávilágított a meglévő ellentmondásokra, valamint a jogalkalmazás során felmerülő értelmezési bizonytalanságokra. Az egyes fejezetekben elvégzett vizsgálat az alábbi főbb megállapításokhoz vezetett.

A nemzetközi és uniós jogi keretek elemzése rámutatott, hogy a globális kábítószer-ellenőrzési rendszer nem pusztán racionális megfontolások, hanem összetett politikai, gazdasági és erkölcsi szempontok mentén alakult ki. Míg a kezdetben szigorúan prohibicionista nemzetközi és uniós törekvésekben napjainkra mindinkább egy rugalmasabb szemléletváltás figyelhető meg, a magyar szabályozás – az uniós minimumstandardok adta mozgásteret kihasználva – továbbra is a kifejezetten represszív modell mellett köteleződik el.

A nemzetközi drogpolitikai modellek vizsgálata megmutatta, hogy a kizárólagos büntetőjogi szigor helyett a közegészségügyi szempontok előtérbe helyezése és az ártalomcsökkentő szolgáltatások bővítése bizonyítottnak hatékonyabb és fenntarthatóbb eredményekre vezet.

A hazai szabályozás fejlődéstörténete a kriminálpolitika állandó útkeresését tükrözi, amelyben a korábbi intézkedések sikertelensége újabb és újabb jogalkotói beavatkozásokat váltott ki. Ez a folyamat a büntetési tételek emelkedéséhez és a tényállási rendszer túlzott összetettségéhez vezetett.

A hatályos szabályozás és a 2025-ös törvénymódosítás elemzése rávilágított, hogy a jogalkotó a gyógykezelést előtérbe helyező megközelítés helyett tovább szigorította a normarendszert, ami döntően a fogyasztói oldalt sújtotta. Az új rendelkezések egy része érdemi jogalkalmazási hatás helyett inkább csak kriminálpolitikai üzenetet közvetít, miközben elvonja a szükséges differenciálási lehetőségeket. Bár ez a fellépés igazodik a domináns társadalmi elvárásokhoz, önmagában nem nyújt érdemi megoldást a kábítószer-problémára.

A kábítószer fogalmának kettéosztása helyett célszerűbb lett volna olyan átfogóbb jogtechnikai megoldásokat alkalmazni, amelyek a tényállások közötti terminológiai eltérések nélkül is garantálják a védett jogi tárgyak hatékony védelmét. A jelenlegi felépítés ugyanis ahelyett, hogy a normaszöveget egyszerűsítene, indokolatlanul bonyolulttá teszi a fogalomrendszert.

A kiskorúak védelmét szolgáló rendelkezések elemzése megmutatta, hogy a jogalkotói szándék és a bírói gyakorlat eltávolodott egymástól. A jogalkalmazás a védett intézmények

körét kiterjesztően értelmezi, a normaszöveg pedig olyan esetekben is elrendeli a szigorúbb minősítést, amikor a fogyasztói jellegű magatartás (például a zárt ajtók mögötti birtoklás vagy termesztés) nem jelent reális veszélyt a védett korosztályra.

A kábítószer-kereskedelem digitális térbe való áthelyeződése és az automatizált technológiák alkalmazása komoly kihívást jelent az anyagi büntetőjog számára, mivel az emberi interakció nélküli tranzakciók nehezen illeszthetők a tradicionális elkövetési magatartások keretei közé. A bírói gyakorlatban megjelenő akadályokat jól példázza az online megrendelt kábítószer megszerzésének kúriai megítélése (BH 2023.4.89), amely felszínre hozta az autonóm dogmatikai fogalomértelmezés hiányosságait.

A bírói gyakorlat vizsgálata alapján a jogalkalmazásban elsőként a kábítószer birtoklása és a kábítószer-kereskedelem elhatárolása mutatkozik bizonytalannak, amennyiben egyes bíróságokon elegendő a kereskedelemre irányuló szándék bizonyítása, amelyet gyakran pusztán a lefoglalt kábítószer nagy mennyisége támaszt alá, még igazolható adásvételek hiányában is. Ezzel párhuzamosan a forgalmazói magatartásokon belül a „forgalomba hozatal” és a „kereskedés” elkövetési fordulatainak elhatárolása sem egységes, mivel a rendszeresség megítélése eltérő az egyes ítélőtáblák gyakorlatában, ami a jogértelmezés széttagoltságához vezet.

A büntetés kiszabása során értékelt tárgyi tényezők megítélése terén is jelentős eltérések mutathatók ki az ítélőtáblák között. A bírói fórumok eltérően értékelik a mennyiségi határok átlépésének súlyát, az egyes elkövetési magatartások büntetéskiszabási relevanciáját, a kábítószer veszélyesebb jellegét, valamint azt a körülményt, ha a kábítószer-kereskedelem megállapítása mellett az elkövető egyidejűleg saját maga is fogyasztott kábítószerrel. Mindez a büntetéskiszabási gyakorlat bizonytalanságát és a jogalkalmazás széttagoltságát jelzi.

A fentiekben bemutatott problémafelvetések és a bírói gyakorlat bizonytalanságai rámutatnak arra, hogy a jelenlegi keretek között a jogbiztonság követelménye nem érvényesül maradéktalanul. Mindezek orvoslása érdekében az alábbi konkrét – a jogalkotó és a jogalkalmazó felé irányuló – javaslatokat fogalmazom meg.

A jogalkotó számára megfogalmazott javaslatok:

1. Kriminálpolitikai modellváltás: a kizárólagos represszió feladása és az ártalomcsökkentő szemlélet normatív előtérbe helyezése

Indokolt a hazai drogpolitika kriminálpolitikai alapjainak újragondolása: a büntetőjogon alapuló, kizárólagosan elrettentésre és zéró toleranciára építő modell helyett a közegészségügyi és ártalomcsökkentő fókuszú szabályozási keretek normatív

előtérbe helyezése szükséges. A nemzetközi kutatások tapasztalatai azt mutatják, hogy a fogyasztói magatartások szigorú szankcionálása önmagában alkalmatlan a piaci kereslet érdemi visszaszorítására, miközben jelentős közegészségügyi és társadalmi ártalmakkal jár. A represszív megközelítés feladása és a prevenciós, illetve terápiás prioritások jogszabályi rögzítése igazoltan javítja a társadalmi reintegráció esélyeit, és lehetővé teszi a büntetőigazságszolgáltatási kapacitások átirányítását a kábítószer-kereskedelem szervezeti struktúráinak felszámolására.

2. Reális célkitűzéseket tartalmazó, új Nemzeti Drogstratégia elfogadása

A szakpolitika hatékonysága érdekében elengedhetetlen egy az aktuális társadalmi és piaci kihívásokra reagáló, reális és elérhető célokat megfogalmazó új Nemzeti Drogstratégia megalkotása és elfogadása.

3. A fogyasztói és a forgalmazói típusú magatartások büntetési tételek szintjén történő differenciálása

Javasolt a Btk. 178. §-ában szabályozott kábítószer birtoklása bűncselekmény büntetési tételeinek csökkentése (a 2025-ös módosítás előtti keretek visszaállítása), annak érdekében, hogy a büntetési tételek ismét kifejezésre juttassák a saját használatra irányuló fogyasztói magatartások és a forgalmazói/kereskedelmi típusú cselekmények eltérő társadalomra veszélyességét.

4. A büntethetőséget megszüntető ok (elterelés) feltételrendszerének felülvizsgálata és a túlzott szigorítások korrekciója

A 2025-ös módosítás által bevezetett, a terjesztő kilétének feltárását megkövetelő feltétel kivezetése, valamint a kedvezmény igénybevételi lehetőségére vonatkozó korlátozás újragondolása. A terjesztő kilétének kötelező feltárásához kötött büntethetőséget megszüntető ok a gyakorlatban éppen azokat a fogyasztókat zárja ki az egészségügyi/megelőző ellátásból, akiknek a segítségnyújtást a jogalkotó eredetileg szánta. Az alkalmi fogyasztók ugyanis sokszor nem ismerik a terjesztőt, míg a függő használók a megtorlástól való félelem miatt nem mernek együttműködni. Ez a szigorítás várhatóan az elterelés igénybevételének visszaeséséhez, a büntetőigazságszolgáltatás ügyterhének felesleges növekedéséhez és a közegészségügyi célok megghiúsulásához vezet.

5. A kábítószer büntetőjogi fogalmának egységesítése

Javasolt a kábítószer kettős fogalomrendszerének felszámolása és a terminológiai egység megteremtése a büntető törvénykönyvben. A hatályos szabályozás kettéválasztotta a kábítószer fogalmát: míg a kábítószer-kereskedelem és a kábítószer

birtoklása körében a fogalom szigorúan zárt (listaalapú), addig más bűncselekményeknél és minősített eseteknél tágabb értelmű, a nem listázott szereket is magában foglaló terminológiaként jelenik meg. Ezzel párhuzamosan a tudatmódosító anyaggal visszaélés és a kóros szenvedélykeltés elkövetési eszközei közötti átfedések is átláthatatlanná teszik a normaszöveget. Ezen ellentmondások feloldására a szakirodalomban (Ignác György által) megfogalmazott, a „tudatmódosító anyag” egységes gyűjtőfogalmát előtérbe helyező megközelítés átültetése kínálhat megfelelő jogtechnikai megoldást, helyreállítva a büntetőjogi alapfogalmak egységét.

6. A 18. életévet be nem töltött személyek védelmét szolgáló minősítő körülmények felülvizsgálata a kábítószer birtoklása tényállása körében

De lege ferenda javasolt a Btk. 178. § (2) bekezdésében a védett intézmények (oktatási, köznevelési, gyermekjóléti létesítmények) területén és közvetlen környezetében történő elkövetésre vonatkozó minősített eset elválasztása a kizárólagosan fogyasztói cselekményektől (tartás, termesztés, előállítás). E minősítő körülmény fenntartása indokolt az említett személyek bevonásával vagy felhasználásával megvalósuló elkövetés esetén, azonban a helyszínhez kötött szigorításnak kizárólag a terjesztői típusú magatartásokhoz kellene kapcsolódnia. A védett intézmények környezetében történő elkövetés súlyosabb szankcionálásának jogalkotói célja a 18. életévüket be nem töltött személyek fokozott védelme. Önmagában a védett intézmény közelében – de a nyilvánosságtól elzártan, saját használatra – végzett tartás, termesztés vagy előállítás nem teremt közvetlen veszélyhelyzetet a védett személyi kör számára, amennyiben nem társul hozzá terjesztői magatartás (átadás, kínálás, kereskedelem).

7. A rendbontás kábítószer-fogyasztással összefüggő alapesetének, a Btk. 340. § (2a) bekezdésének felülvizsgálata

A Btk. 2025-ös módosításával bevezetett rendelkezések körében indokolt a rendbontás kábítószer hatása alatti elkövetésére vonatkozó új esetkör kivezetése vagy átfarmálása. A szóban forgó bekezdés bevezetésével a jogalkotó a kitűzöttel ellentétes kriminálpolitikai hatást ér el: a kábítószer birtoklása (fogyasztása) beolvad a rendbontásba, ami látszólagos anyagi halmazatot teremt, elzárva ezzel a bíróságot a halmazati büntetés kiszabásának lehetőségétől.

8. A tudatmódosító anyaggal visszaélés minősített esetének, a Btk. 184. § (2) bekezdésének felülvizsgálata

Szintén felülvizsgálatra szorul a tudatmódosító anyaggal visszaélés bűncselekményének szabályozása. Ahogyan arra Ignác György is rámutat, a deliktum

minősített esete – a tíznél több személy számára történő hozzáférhetővé tétel – a gyakorlatban alkalmazhatatlan. E magatartások ugyanis az 1/2007. BJE határozat alapján a forgalomba hozatal (vagy annak kísérlete) alá tartoznak.

A jogalkalmazó számára megfogalmazott javaslatok:

1. A kétszeres értékelés anyagi jogi tilalmának következetes érvényesítése a kábítószer-fogyasztás többszörös jogi relevanciája körében

A jogalkalmazó szervek (különösen a bíróságok) számára elengedhetetlen a kétszeres értékelés tilalmának (*ne bis in idem*) szigorú és következetes szem előtt tartása a kábítószer-fogyasztással összefüggő cselekmények minősítése, a halmazati viszonyok megítélése, valamint a büntetés kiszabása során. A módosítások nyomán a kábítószer fogyasztásának ténye – vagy a szer hatása alatti állapot – többszörös büntetőjogi relevanciát nyert: megjelenik önálló elkövetési magatartásként, más deliktumok minősítő körülményeként, a büntetéskiszabás során súlyosító körülményként, továbbá az elterelés kizárási okaként is. A jogalkalmazási gyakorlatban kulcskérdés, hogy a fogyasztás ténye ne szolgáljon azonos tartalommal többszörös büntetőjogi értékelés alapjául.

2. Javaslat új büntető jogegységi határozat meghozatalára a kábítószer-bűncselekmények elkövetési magatartásainak rendezése érdekében

A bírói gyakorlatban tapasztalható bizonytalanságok feloldása érdekében indokolt egy új büntető jogegységi határozat meghozatala, amely átfogó és egységes keretet teremt a fogyasztói és a forgalmazói magatartások elhatárolására a kilencedik fejezetben lévő táblázatában részletezett elhatárolási rendszer alapulvételével. A jogegységi határozatban célszerű rögzíteni a kábítószer birtoklása, valamint a kábítószer-kereskedelem egyes elkövetési alakzatai (a forgalomba hozatal és a kereskedelem kísérleti, illetve befejezett stádiumai) közötti elhatárolás pontos szempontjait is.

3. Jogalkalmazási javaslat a büntetéskiszabási gyakorlat egységesítésére

A bíróságok büntetéskiszabási gyakorlatában mutatkozó értelmezési különbségek feloldása érdekében elengedhetetlen a büntetés mértékét befolyásoló tárgyi tényezők (mennység, a kábítószer fajtája, a forgalomba kerülés elmaradása, elkövetési magatartás) egységes megítélése.

A kutatás eredményei érdemi hasznosulási lehetőséget kínálnak a jogalkotás, a jogalkalmazás, valamint a tudományos és egyetemi szféra számára egyaránt:

- Hasznosíthatóság a jogalkotásban: A dolgozatban megfogalmazott *de lege ferenda* javaslatok közvetlen alapul szolgálhatnak a Büntető Törvénykönyv jövőbeni

felülvizsgálatához és módosításához. A kutatás konkrét jogtechnikai és dogmatikai alternatívákat kínál a 2025-ös törvénymódosítás korrekciójára – különösen a kábítószer birtoklása büntetési tételeinek arányosítása, az elterelés feltételrendszerének átgondolása, valamint a védett intézmények környezetében elkövetett cselekmények minősítési rendszerének finomítása terén.

- Hasznosíthatóság a jogalkalmazásban: Az ítéletábrák eltérő jogértelmezéseinek és a bünteteskiszabási bizonytalanságoknak az összevetése közvetlenül orientálhatja az eljáró bíróságokat. A dolgozat rávilágít a kétszeres értékelés tilalmának kényes határvonalaira, és pontos szempontrendszert kínál a fogyasztói és forgalmazói magatartások elhatárolásához.
- Hasznosíthatóság a tudományos és oktatási szférában: A dolgozatban elvégzett jogösszehasonlító és dogmatikai elemzés, valamint az ítélkezési gyakorlat vizsgálata forrásanyagként, tananyag-kiegészítésként vagy hivatkozási alapként használható fel a felsőoktatásban – különösen a büntető anyagi jog és a kriminálpolitika oktatása során. Az eredmények emellett kiindulópontul szolgálhatnak a hazai drogpolitika és az anyagi büntetőjog határterületeit érintő további tudományos kutatások számára.

Irodalomjegyzék

Magyar és idegen nyelvű irodalom

Adam Holland, „An ethical analysis of UK drug policy as an example of a criminal justice approach to drugs: a commentary on the short film Putting UK Drug Policy into Focus”, *Harm Reduction Journal* 17, 97. sz. (2020)

Afsaneh Mehregan Ara, Ebrahim Yaghouti és Mohammad Ali Kanani, „Criminal Policy of Iran and the United Kingdom Regarding the Offense of Drug Use”, *Journal of Historical Research, Law and Policy* 3, sz. 3 (2025)

Albin Stenström, Felipe Estrada és Henrik Tham, „«It should be hard to be a drug abuser» An evaluation of the criminalization of drug use in Sweden”, *International Journal of Drug Policy* 133 (2024)

Alexander Baur és társai, „Instrumente des Strafsanktionenrechts zur Bewältigung suchtmittelbedingter Delinquenz in Deutschland, Österreich und der Schweiz”, *SUCHT* 70, sz. 4 (2024)

Alexander Kastl, „Drogenpolitik in der EU und die Legalisierungskonzepte für Cannabis in ausgewählten Mitgliedstaaten” (diplomamunka, Johannes Kepler Universität Linz, 2023)

Alfons Noll, „70 Jahre internationale Suchtstoffkontrolle”, *Vereinte Nationen* 27, sz. 4 (1979)

Amberg Erzsébet és Pallagi Anikó, „Mire jó a büntetőjog? Célszerűségi megfontolások kontra ultima ratio” *Belügyi Szemle* 69, 1. sz. (2021)

Andreas Philippus Raschzok, „Wandel und Persistenz in der Drogenpolitik: Eine Untersuchung zur Regulierung der Nachfrage nach illegalen Drogen in Europa” (doktori értekezés, Universität Konstanz, 2017)

Angyal Pál és Rácz György, *A büntetés kiszabása bírói gyakorlatunkban: Az enyhítő és súlyosító körülmények rendszeres feldolgozásban* (Budapest: 1937)

Arbeitskreis Drogenpolitik, *Von Repression zu Regulierung: Eckpunkte einer sozialdemokratischen Drogenpolitik*, hrsg. von Burkhard Blienert (Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung, 2015)

Ashely Nicole Granville, *La culture domestique de cannabis, plante thérapeutique aux pouvoirs stupéfiants: évaluation du phénomène clandestin de l'auto-médication en Suisse* (doktori értekezés, Université de Lausanne, 2025)

Bacsó Bernadett, „A drogpolitika liberalizációjának társadalmi hatása”, *Magyar Rendészet* 22, 2. sz. (2022)

Balogh Ágnes, „A kábítószer probléma büntetőjogi kezelésének egyes elméleti és gyakorlati kérdései”, in Tanulmányok Erdősy Emil professzor tiszteletére, szerk. Fenyvesi Csaba és Herke Csongor (Pécs: Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2002)

Balogh Ágnes, „Kriminálpolitika és kábítószerrel visszaélés”, Bűnügyi Szemle 3, 1. sz. (2010)

Bayer István, A drogok történelme (Budapest: Aranyhal Könyvkiadó, 2000)

Bayer István, Drogok és emberek, múlt, jelen, jövő (Budapest: Focus, 2005)

Belovics Ervin, „A digitális technológia fejlődésének hatása a bűnözésre,” in Gellér Balázs és Ambrus István (szerk.) Ünnepi kötet Vaskuti András 70. születésnapja alkalmából (Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntetőjogi Tanszék, 2025)

Belovics Ervin, Molnár Gábor Miklós és Sinku Pál, Büntetőjog II. Különös Rész (Budapest: HVG-ORAC, 2021)

Belovics Ervin: „A büntetés kiszabása”, in A Büntető Törvénykönyv kommentárja, szerk. Belovics Ervin és Polt Péter (Budapest: Hvgorac, 2021).

Biróczy-Szabó Andrea, Blaskó Béla, Garai Renáta, Hollán Miklós, Madai Sándor, Pallagi Anikó és Polt Péter, Büntetőjog Különös Rész I. (Budapest: Rejtjel, 2025)

Blaskó Béla, Magyar büntetőjog. Általános rész tankönyv (Debrecen és Budapest: Rejtjel, 2025)

Böhm Júlia, „A droghasználat modelljei és szabályozásának elvei,” in Bíró Judit (szerk.) Biopolitika – Drogprevenció: Tanulmányok a kábítószer-fogyasztás megelőzéséről (Budapest: L'Harmattan – ELTE Társadalomtudományi Kar, 2006)

Carlo Morselli, David Décary-Héту, Masarah Paquet-Clouston és Judith Aldridge, „Conflict Management in Illicit Drug Cryptomarkets”, International Criminal Justice Review 27, 4. sz. (2017)

Claire Duddy és William Downs, Misuse of drugs: regulation and enforcement, Research Briefing CBP 10154 (London: House of Commons Library, December 4, 2024)

Claudia Mathias, „Kontrovers: Cannabis-Legalisierung in Deutschland”, GWP – Gesellschaft. Wirtschaft. Politik 72, 2. sz. (2023)

Czine Ágnes: „Néhány gondolat a büntető jogalkotásról és kábítószerfüggőség kérdéséről az Európai Unió Tanácsa 2004/757/IB (2004.X.25.) számú Kerethatározatának kapcsán”, in Tanulmánykötet Erdősy Emil Professzor 80. születésnapja tiszteletére, szerk. Balogh Ágnes és Hornyák Szabolcs (Pécs: Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2005)

Daisy O'Hearn, „From Policy to Practice: Analyzing Oregon's Drug Decriminalization in Comparison to Portugal and Switzerland” (szakdolgozat, University of Oregon, 2025)

Dave Bewley-Taylor, Khalid Tinasti és Martin Jelsma, The Fragmentation of International Drug Policy: A Challenge for UN Unity, Policy Briefing, no. 1 (London: SOAS University of London, 2020)

David Nutt, „New psychoactive substances: Pharmacology influencing UK practice, policy and the law”, British Journal of Clinical Pharmacology 86, sz. 3 (2020)

David Robert Bewley-Taylor, „Challenging the UN Drug Control Conventions: Problems and Possibilities”, International Journal of Drug Policy 14, sz. 2 (2003)

Dénes Balázs és Fazekas Tamás, „Drogjogi kérdések”, Fundamentum 8, 3. sz. (2004)

Dési Ádám, „A digitális bennszülött generáció és a kábítószer tudatosság”, Kriminológiai Közlemények, 78. sz. (2018)

Egedi Anita, Tudatmódosító szerek és büntetőjogi felelősség (doktori értekezés, Miskolc, 2006)

Emil Thäter, En rättshistoriskuppsats om narkotika: ideologier, vetenskap och lagstiftning (examensarbete på juristprogrammet, Lunds universitet, 2017)

Erdős Ákos, „Droghelyzet: tiltás kontra legalizáció”, Magyar Rendészet 15, sz. 3 (2015)

Erdősy Emil és Földvári József, Magyar Büntetőjog. Különös rész (Pécs: Janus Pannonius Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 1995)

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA), Netherlands Country Drug Report 2019 (Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019)

Földvári József és Gál István László, Magyar Büntetőjog Általános rész (Budapest: Osiris Kiadó, 2024)

Frank Zobel, „Drogen- und Suchtpolitik in der Europäischen Union”, SuchtMagazin 38, sz. 2 (2012)

Franz X. Vollenweider, „Brain mechanisms of hallucinogens and entactogens: Pharmacological aspects”, Dialogues in Clinical Neuroscience 3, 4. sz. (2001)

Frech Ágnes, „Javaslat a Büntető Törvénykönyv kábítószerrel visszaélés tényállásainak normaszövegére”, Büntetőjogi Kodifikáció, 2. sz. (2007)

Frech Ágnes, „Kábítószerügyek a magyar bírói gyakorlatban”, Belügyi Szemle, 11. sz. (1997)

Frech Ágnes: „Jogalkotás és jogalkalmazás”, in Drogpolitika számokban, szerk. Felvinczi Katalin és Nyirády Adrienn (Budapest: L'Harmattan Kiadó, 2009)

Fülöp Ágnes, Grád András és Müller Mária, Droggal és alkohollal összefüggő bűncselekmények (Budapest: HVG-ORAC, 2000)

Gál István László és Tóth Mihály: „Az uniós jog és a magyar jogrendszer viszonya – büntető anyagi jogi jogharmonizáció”, in: Tilk Péter (szerk.), Az uniós jog és a magyar jogrendszer viszonya (Pécs: Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2016)

Gál István László, „A koronavírus (COVID-19) és az általa okozott gazdasági világválság lehetséges hatásai a bűnözésre”, Magyar Jog 67, sz. 5 (2020)

Gál István László, Magyar büntetőjog. Különös rész (Budapest: Osiris Kiadó, 2023)

Giuliano Salvia, Cannabislegalisierung in der Schweiz: Auswirkungen auf minderjährige konsumierende Jugendliche, Handlungsbedarf und Beitrag der Offenen Kinder- und Jugendarbeit (szakdolgozat, Fachhochschule Nordwestschweiz, 2023)

Glenn Greenwald, Drug Decriminalization in Portugal: Lessons for Creating Fair and Successful Drug Policies (Washington, DC: Cato Institute, 2009)

Görgényi Ilona, Gula József, Horváth Tibor, Jacsó Judit, Lévy Miklós, Sántha Ferenc és Váradi Erika, Magyar büntetőjog. Általános rész (Budapest: Wolters Kluwer, 2019)

Görgényi Ilona, Gula József, Horváth Tibor, Jacsó Judit, Lévy Miklós, Sántha Ferenc és Váradi Erika, Magyar büntetőjog. Különös rész (Budapest: Wolters Kluwer, 2020)

Györgyi Kálmán, Büntetések és intézkedések (Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1984)

Györgyi Kálmán: „A büntetés kiszabása”, in Büntetőjogi szakirodalom-gyűjtemény, szerk. Horváth Tibor és Szűk László (Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994)

Hegedűs István: „XVII. Fejezet. Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények”, in Kommentár a Büntető Törvénykönyvhöz, szerk. Karsai Krisztina (Budapest: Complex Kiadó, 2013)

Heino Stöver és Ingo Ilja Michels, „Geschichtliche Entwicklung von Drogenkonsumräumen in Deutschland”, rausch 8–9, sz. 4–1 (2019/2020)

Heino Stöver és Maximilian Plenert, Weltweites Umdenken in der Drogenpolitik: Höchste Zeit für Reformen in Deutschland, Perspektive (Berlin: Friedrich-Ebert-Stiftung, 2015)

Helena Barop, „Building the «Opium Evil» Consensus – The International Opium Commission of Shanghai”, Journal of Modern European History 13, sz. 1 (2015)

Henning Schmidt-Semisch, „Von der Abstinenz zur Akzeptanz: Wegmarken der deutschen Drogenpolitik und Suchthilfe”, Aus Politik und Zeitgeschichte 70, sz. 49–50 (2020)

Henrik Tham és Johan Edman: „To Be Both in the World and Yet Not of It: Swedish Drug Policy and the International Context”, in Retreat or Entrenchment? Drug Policies in the Nordic Countries at a Crossroads, szerk. Henrik Tham (Stockholm: Stockholm University Press, 2021)

Hollán Miklós, „Az európai uniós jogharmonizáció és a magyar büntetőjog kapcsolatának első évtizedei”, Állam- és Jogtudomány 61, sz. 2 (2020)

Hollósi György, „Elvesztett évtized a kábítószer elleni harcban”, Belügyi Szemle, 11. sz. (1997)

Horánszki Andrea Éva, „A kábítószer-bűnözés bűnözésföldrajzi elemzésének jelentősége a bűnüldözésben, a kokainkereskedelem tükrében”, Bűnözésföldrajzi Közlemények 4, évf. 1–2. sz. (2016)

Ido Hartogsohn, „Set and Setting, Past, Present and Future: A 50-Year Review”, Journal of Psychopharmacology 31, 1. sz. (2017)

Ignác György, „A büntetékiszabási gyakorlatra irányuló empirikus kutatások elmélete és módszertana”, MTA Law Working Papers 7. sz. (2020)

Ignác György, „A kábítószer birtoklása „megszerez” elkövetési magatartásának értelmezése a Kúria legújabb gyakorlatában”, in Geller Balázs és Ambrus István (szerk.) Ünnepi kötet Vaskuti András 70. születésnapja alkalmából (Budapest: Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntetőjogi Tanszék, 2025)

Ignác György, „Kábítószer-kereskedelem és kábítószer birtoklása a Fővárosi Ítéltábla gyakorlatában”, Büntetőjogi Szemle, 1. sz. (2017)

Ignác György, A kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények 2025. évi XIX. törvénnyel módosított anyagi jogi és eljárásjogi szabályai (Budapest, 2025)

Ina Knauß és Elmar Erhardt, Freigabe von Drogen: Pro und Contra. Literaturanalyse, Sonderband der BKA-Forschungsreihe (Wiesbaden: Bundeskriminalamt, 1993)

Irene Abderhalden és Marcel Krebs, „Zur Zukunft der Suchthilfe”, SuchtMagazin 50, sz. 3–4 (2024)

István Bayer és Hamid Ghodse, „Evolution of International Drug Control, 1945–1995”, Bulletin on Narcotics 51, sz. 1–2 (1999)

Johanna Weitz és társai, „Procurement Pathways of Illegal Substances in Germany: A Systematic Review with Implications for Prevention, Harm Reduction, and Drug Policy”, Current Addiction Reports 12, sz. 1 (2025)

Johannes Kaspar és Fabian Krieger: „Die Auswirkungen der Teil-Legalisierung von Cannabis in Deutschland: erste Ergebnisse einer empirischen Studie”, in Am Puls der Zeit?!: Trends, Transfer und Tradition in der Kriminologie, (Neue Kriminologische Schriftenreihe 120, 2024)

Jonathan Pratschke, „Harm Reduction Strategies for Cannabis-Related Problems: A Literature Review and Typology”, European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience 275, 3. sz. (2025)

Judith Aldridge és David Décary-Héту, „Hidden wholesale: The drug diffusing capacity of online drug cryptomarkets”, *International Journal of Drug Policy* 35 (2016)

Julie de Dardel, „Das internationale Drogenkontrollsystem: Ursprung und jüngste Entwicklungen”, *SuchtMagazin* 42, sz. 4 (2016)

Julie Holeksa, „„In Sweden you are worthless. In Denmark you get an identity again” – on being perceived and received as a person who uses drugs in different drug policy settings”, *Harm Reduction Journal* 21, 117. sz. (2024)

Kádár Miklós és Györgyi Kálmán, *A büntetőjog általános tanai* (Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1966)

Kalapos Miklós Péter, „Néhány gondolat a kábítószer-problémás egyének önkéntes eltereléséről orvosi szemmel”, *Belügyi Szemle*, 12. sz. (2012)

Karsai Krisztina (szerk.), *Kommentár a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényhez* (Budapest: Complex Kiadó, 2013)

Karsai Krisztina, „A kábítószer-fogyasztás büntetendősége: elvek, elméletek, pro és kontra”, *Acta Universitatis Szegediensis: Acta Juridica et Politica* 54, 11. sz. (1998)

Kathrin Zürcher és társai, „Use and Caregiver-Reported Efficacy of Medical Cannabis in Children and Adolescents in Switzerland”, *European Journal of Pediatrics* 181, sz. 1 (2022)

Kengyel Ákos (szerk.), *Európai Unió politikák* (Budapest: Akadémiai Kiadó, 2020)

Kiss Tibor, „Miért népszerű a darknetes kábítószer-kereskedelem?”, in *Navigare necesse est: Ünnepi tanulmányok a 75 éves NÉMETH ZSOLT tiszteletére*, szerk. Christián László és Barabás Andrea Tünde (Budapest: Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021)

Kondorosi Ferenc és Ligeti Katalin (szerk.), *Az Európai Büntetőjog kézikönyve* (Budapest: Magyar Közlöny Lap- und Könyvkiadó, 2008)

Korona Lajos, „A kábítószer-fogyasztás büntetőjogi megítéléséről”, *Collega*, 9. sz. (1998)

Kóhalmi László: „Európai biztonság, avagy az egységes európai büntetőjog víziója”, in *Tanulmányok a „Magyar határellenőrzés – európai biztonság” című tudományos konferenciáról*, szerk. Hautzinger Zoltán (Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, 2004)

Lavinia Baltes-Flueckiger és társai, „Effects of legal access versus illegal market cannabis on use and mental health: A randomized controlled trial”, *Addiction* 120, sz. 10 (2025)

Lavinia Baltes-Flueckiger, Regine Steinauer, Maximilian Meyer, Marc Vogel és Marc Walter, „Effects of cannabis regulation in Switzerland: Study protocol of a randomized controlled trial”, *Frontiers in Psychiatry* 14 (2023)

Lévai Miklós, „A kábítószer-probléma és büntetőjogi kontrollja Magyarországon”, *Esély*, 1. sz. (1992)

Lévai Miklós, Kábítószeres és bűnözés (Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1992)

Lévai Miklós: „A kábítószer-probléma büntetőjogi szabályozásának egyes kérdései az Európai Unió országaiban”, in Tanulmányok Szabó András 70. születésnapjára, szerk. Gönczöl Katalin és Kerecsi Klára (Budapest: Magyar Kriminológiai Társaság, 1998)

Lévay Miklós, „A kábítószer-problémával kapcsolatos kriminálpolitika és büntetőjogi szabályozás alakulása Magyarországon az 1970-es évek végétől napjainkig”, Jogtudományi Közlöny 57, sz. 6 (2002)

Lévay Miklós, „Héják, baglyok, galambok: változások a kábítószer-fogyasztás kriminálpolitikai megítélésében”, Fundamentum 5, 1. sz. (2001).

Lévay Miklós: „A kriminálpolitika szerepe és jellemzői a kábítószeres kínálatának és keresletének csökkentésében az Európai Unióban”, in Györgyi Kálmán ünnepi kötet, szerk. Geller Balázs (Budapest: KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft., 2004)

Lévay Miklós: „Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények”, in Magyar Büntetőjog. Különös Rész, szerk. Görgey Ilona, Gula József, Horváth Tibor, Jacsó Judit, Lévay Miklós, Sántha Ferenc és Váradi Erika (Budapest: Wolters Kluwer, 2020)

Machteld Busz és társai, „Reframing Dutch drug policies: a new era for harm reduction”, Harm Reduction Journal 21, 1. sz. (2024)

Madai Sándor: „A kétszeres értékelés tilalmának újabb értelmezési iránya”, in Tudomány és Praxis: Ünnepi tanulmányok a 70 éves Polt Péter tiszteletére, szerk. Barabás A. Tünde és Pallagi Anikó (Budapest: Ludovika Egyetemi Könyvkiadó, 2025)

Manuela Dias, „Drug Use Within the Confines of Prohibition: A Comparative Study of Law and Policy in the Netherlands and Brazil, and Their Adoption of Harm Reduction”, Transnational Criminal Law Review 2, 2. sz. (2023)

Mátyás Szabolcs, A kábítószer-bűnözés elleni küzdelem mint stratégiai kihívás a magyar bűnüldözésben (Budapest: Nemzeti Közszerológiai Egyetem, 2020)

Maximilian Buschner, Nadine Heckel, Patricia Dürler, Etna J. E. Engeli, Sophie Schneider, Eva M. Havelka, Carlos Nordt és Marcus Herdener, „The Züri Can study: Can regulated cannabis sales promote lower-risk cannabis use? Mini-review and study protocol”, International Journal of Drug Policy 133 (2024)

Meropi Tzanetakis, „Zur globalen Ökonomie von digitalen Drogenmärkten”, Rausch. Wiener Zeitschrift für Suchttherapie 6, 4. sz. (2017)

Mezőlaki Erik és Karsai Krisztina (szerk.), Nagykomentár a Büntető Törvénykönyvhöz (Budapest: Wolters Kluwer, 2019)

Michelle Fuene-Hetenyi, „A Critical Review Comparing Portugal's Decriminalisation of Illicit Drugs and Australia's Drug Policy Strategies” (szakdolgozat, Murdoch University, 2023)

Monica Barrat, Jason Ferris és Adam Winstock, „Use of Silk Road, the online drug marketplace, in the United Kingdom, Australia and the United States”, *Addiction* 109, 5. sz. (2014)

Móro Levente és Major Magda: „Kábítószeres, pszichotróp és új pszichoaktív anyagok szabályozása és kockázatértékelése”, in *Az új pszichoaktív anyagok hazai kockázatértékelésének felülvizsgálata*, szerk. Móro Levente, Major Magda és Kaló Zsuzsa (Budapest: Nemzeti Drog Fókuszpont, 2019)

Nagy Ferenc, *A magyar Büntetőjog Általános része* (Budapest: Korona Kiadó, 2001), 419. o.

Nagy Ferenc, „Az állami büntetőhatalom korlátozása ellen ható tendenciák a büntetőjogban,” *Állam- és Jogtudomány* LIX, 1. sz. (2018): 80. o.

Nemzeti Drog Fókuszpont, 2022-es ÉVES JELENTÉS (2021-es adatok) az EMCDDA számára (Budapest: Nemzeti Drog Fókuszpont, 2022)

Nicklas Dennermalm, „Beatific and Horrific Futures—Substance Use According to Young Swedish Adults”, *Contemporary Drug Problems* 52, sz. 2 (2025)

Oliver Hoff, *Cannabis in der Schweizer Volkswirtschaft: Ökonomische Effekte aktueller und alternativer Regulierung* (Zürich: Seismo Verlag, 2022)

Osztovits András (szerk.), *Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződések magyarázata 2* (Budapest: Wolters Kluwer Hungary Kft, 2013)

Paksi Borbála és Demetrovics Zsolt (szerk.), *Addiktológiai problémák Magyarországon: Helyzetkép a lakossági kutatások tükrében I. Szerhasználó magatartások* (Budapest: ELTE Eötvös Kiadó, 2021)

Paudira Dwijo Hapsari, Awallia Septiyana Putri és Henzie Kerstan, „Legal Policy for Drug Users in Indonesia and the Netherlands”, *Journal of Creativity Student* 7, sz. 1 (2022)

Peter Janik, Michaela Kosticova, Jan Pecenek és Michal Turcek, „Categorization of psychoactive substances into „hard drugs” and „soft drugs”: a critical review of terminology used in current scientific literature”, *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse* 43, 6. sz. (2017)

Peter Reuter és Alex Stevens, *An Analysis of UK Drug Policy* (London: UK Drug Policy Commission, 2007)

Priyanshu Raj, Shyambabu Rauniyar és Bhagyesh Sapkale, „Psychedelic Drugs or Hallucinogens: Exploring Their Medicinal Potential”, *Cureus* 15, 11. sz. (2023)

Qebir Avziu és Afim Osmani, „Drogat dhe llojet e drogave”, *Centrum*, 13. sz. (2020)

Rácz József: „Biopolitika,” in Bíró Judit (szerk.), *Biopolitika – Drogprevenció: Tanulmányok a kábítószer-fogyasztás megelőzéséről* (Budapest: L'Harmattan – ELTE Társadalomtudományi Kar, 2006)

Rácz József, Frech Ágnes és Fridli Judit, „Kriminalizáció és medikalizáció a drogfogyasztás hazai megítélésében”, *Psychiatria Hungarica* 4 (1989)

Raffai Gellért, „A drog fogalmi meghatározásai, csoportosításai, megjelenései a klasszifikációs rendszerekben”, *Interdiszciplináris Drog szemle* 1, 1. sz. (2020)

Renaud Colson: „The Global Drug Prohibition Regime: Prospects for Peace”, in *The Global Fight Against Terrorism: 15 Years After 9/11*, szerk. Stefano Bonino (Napier: Edinburgh Napier University, 2017)

Rendeki Sándor, *A büntetés kiszabása. Enyhítő és súlyosító körülmények* (Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1976)

Ritter Ildikó, *A kábítószerrel való visszaélés büntetőjogi megítélésének hatásvizsgálata – 1999. március 1. után* (Budapest: L'Harmattan, 2003)

Ritter Ildikó, „»Csomagkapcsolás« egy kicsit másképp – Az online drogpiacon jellemzői,” *Kriminológiai Tanulmányok* 61 (2024)

Robert Lessmann, „Internationale Drogenpolitik. Vom Zwang zum Zusammenhalt. Abschied vom Drogenkrieg?”, *Zeitschrift für Außen- und Sicherheitspolitik* 13, sz. 2 (2020)

Sabine Vogt, „Das Darknet – Rauschgift, Waffen, Falschgeld, Ausweise – das digitale ‚Kaufhaus‘ der Kriminellen?”, *Die Kriminalpolizei*, 2017, 2. sz. (2017)

Samuel Pombo és Nuno Félix da Costa, „Heroin Addiction Patterns of Treatment-Seeking Patients, 1992-2013: Comparison Between Pre- and Post-Drug Policy Reform in Portugal”, *Heroin Addiction and Related Clinical Problems* 18, sz. 6 (2016)

Sárosi Péter és Takács István Gábor (szerk.), *Kockázatos szerek és veszélyes drogpolitikák*, *TASZ Drogpolitikai Füzetek* 8 (Budapest: Társaság a Szabadságjogokért, 2007)

Schultheisz Emil, *A büntetés kiszabása* (Budapest: Jogi és Államigazgatási Könyv- és Folyóiratkiadó, 1953)

Serbakov Márton Tibor, „Kriminalitás a dark weben: illegális piacok, pedofil oldalak, terroristák és az ellenük való küzdelem”, *Büntetőjogi Szemle*, 1. sz. (2020)

Severin Glaser, „Künstliche Intelligenz im Strafrecht”, *SIAK-Journal – Zeitschrift für Polizeiwissenschaft und polizeiliche Praxis*, 1. sz. (2024)

Sivadó Máté, „Új politikák a drogjelenség kezelésében, kitekintéssel az alkoholra”, *Belügyi Szemle* 63, sz. 5 (2015)

Sivadó Máté, *Jelenkori drogpolitika Magyarországon és Európában, tengerentúli kitekintéssel* (doktori értekezés, Debrecen, 2015)

Stefan May, „Tor” in eine andere Welt? Begriffe, Technologien und Widersprüche des Darknets”, *Aus Politik und Zeitgeschichte*, 46–47. sz. (2017)

Suad Orlić és Sadržmir Karović, „Kaznenopravni aspekti zaštite maloljetnih lica od zloupotrebe opojnih droga u Bosni i Hercegovini”, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Tuzli, 1–2. sz. (2020)

Susanne Hadorn, Céline Mavrot és Baptiste Novet, Analysis of Results from Cannabis Pilot Trials in Swiss Cities – Part Two, mid-2024 to mid-2025 (Basel és Lausanne: University of Lausanne és University of Applied Sciences and Arts Northwestern Switzerland, 2025. november 17.)

Szomor Katalin, „A kábítószer-probléma és a keresletcsökkentés stratégiája”, Belügyi Szemle, 11. sz. (1997)

Szomora Zsolt, „A kábítószer külföldről történő megrendelése esetén a bűncselekmény elkövetési magatartásainak, kísérleti és befejezetti stádiumának értelmezése”, Magyar Jog 70, 11. sz. (2023)

Szomora Zsolt: „Mi köze a kábítószer birtoklása büntetnének a Polgári Törvénykönyvhöz? Avagy hogyan ne értelmezzünk büntetőtényállást”, in Tanulmányok Dr. Balogh Ágnes egyetemi docens tiszteletére, szerk. Gál István László, Hornyák Szabolcs és Németh Henrietta (Pécs: Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2023)

Tamara Ferstl, „Cannabislegalisierung im Lichte des Europarechts” (diplomamunka, Johannes Kepler Universität Linz, 2024)

Tapashi Adhikary, Pratik Kumar Bal és Kumar Sumit, „A Review on Drug Regulation Policy in the Netherlands and India: The History of Current Policy Development, and Policy Analysis”, Manipal Journal of Nursing and Health Sciences 8, sz. 1 (2022)

Ted Goldberg, „A Path Forward for Swedish Drug Policy?”, Nordic Studies on Alcohol and Drugs 38, sz. 2 (2021)

Teguh Hartono, Vadira Hanami és Fanniya Dyah Prameswari, „Drug abuse rehabilitation policies in Indonesia: a comparison with Vietnam, Australia and Portugal”, Wacana Hukum 29, sz. 2 (2023)

Thomas Friis Sogaard és társai, „Criminal exploitation and vulnerability in drug markets: A six-nation comparison of its recognition in international policy discourses and criminal justice systems”, European Journal of Criminology (2026)

Tuulia Lerkkanen és Jessica Storbjörk, „Debating the Drug Policy in Sweden: Stakeholders' Moral Justifications in Media 2015-2021”, Contemporary Drug Problems 50, sz. 2 (2023)

Udvarhelyi Bence, Az Európai Unió anyagi büntetőjoga a Lisszaboni Szerződés után (Budapest: Patrocinium, 2019)

Ujváry István, „Kockázatok és mellékhatások. A drog- és kábítószer-probléma kockázatelemzési modellje”, Magyar Tudomány, 4. sz. (2004)

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), „A Century of International Drug Control”, Bulletin on Narcotics 59, sz. 1–2 (2007)

Ximene Rêgo és társai, „20 years of Portuguese drug policy developments, challenges and the quest for human rights”, Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy 1, sz. 1 (2012)

Ximene Rêgo és társai, „20 years of Portuguese drug policy developments, challenges and the quest for human rights”, Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy 16, sz. 1 (2021)

Internetes források

Alois Afilipoaie és Patrick Shortis, From Dealer to Doorstep – How Drugs Are Sold On the Dark Net (2015), 4. o., Elérés: 2024.12.05. <https://www.swansea.ac.uk/media/From-Dealer-to-Doorstep-%C3%A2%C2%80%C2%93-How-Drugs-Are-Sold-On-the-Dark-Net.pdf>

Anand Grover, Submission to the Committee against Torture regarding drug control laws (New York: ENSZ, 2012), 3. o. Elérés: 2026. 08.10. <https://digitallibrary.un.org/record/710175?v=pdf>

Anke Stallwitz: „A Pragmatic Approach to Legal Cannabis and Youth in Germany: Prevalence, Risk, and Harm Prevention”, Contemporary Drug Problems, 2026, 2. o. Elérés: 2026.06.02. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/00914509261454961>

Australian Government Department of Health and Aged Care: Types of drugs. Elérés: 2025. 06.12. <https://www.health.gov.au/topics/drugs/about-drugs/types-of-drugs>

Belegi József: „XVII. fejezet. Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények”, in Magyar Büntetőjog I-IV. – új Btk. – Kommentár a gyakorlat számára, szerk. Kónya István (<https://jogkodex.hu/doc/7261216>).

Belovics Ervin és Polt Péter (szerk.), A Büntető Törvénykönyv kommentárja (Budapest: HVG-ORAC, 2025).Elérés: 2026.02.13. <https://jogkodex.hu/doc/1832826>

Beregszászi Gizella: „XVII. Fejezet. Az egészséget veszélyeztető bűncselekmények”, in A Büntető Törvénykönyv kommentárja, szerk. Belovics Ervin és Polt Péter(<https://jogkodex.hu/doc/1832826>).

Damon Barrett, The Impacts of Drug Policies on Children and Young People (Open Society Foundations, 2015), Elérés: 2026.02.03. <https://www.opensocietyfoundations.org/publications/impact-drug-policies-children-and-young-people>

Demetrovics Zsolt (szerk.), Az addiktológia alapjai III. (Budapest: Akadémiai Kiadó, 2021). Elérés: 2025.06.05. https://mersz.hu/dokumentum/m845aaaiii_20/

Dénes Balázs: „A droghasználat jogi vonatkozásai”, in: Demetrovics Zsolt (szerk.), Az addiktológia alapjai III. (Budapest: Akadémiai Kiadó, 2021). Elérés: 2025.06.05. https://mersz.hu/dokumentum/m845aaaii_20/.

Deutscher Bundestag, Wissenschaftliche Dienste, Kategorisierung von Drogen, WD 9 - 3000 - 061/22 (Berlin: Deutscher Bundestag, 2022), 5. o., Elérés: 2025.09.10. <https://www.bundestag.de/resource/blob/922450/9411abff128091dbe253f545bf803888/WD-9-061-22-pdf-data.pdf>.

EUDA, EU Drug Market: Drivers and facilitators — Technology and innovation (2025), 4. o., Elérés: 2025.12.05. https://www.euda.europa.eu/sites/default/files/pdf/31692_en.pdf?827531

European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction: European Drug Report 2024: Trends and Developments (Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2024), 9. o. Elérés: 2025.09.11. https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024_en

European Union Drugs Agency, European Drug Report 2024 (Lisszabon: EUDA, 2024), 5. o. Elérés: 2025.10.03. https://www.euda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024_en

Europol Innovation Lab, The Unmanned Future(s) – The Impact of Robotics and Unmanned Systems on Law Enforcement (2025), 41. o., Elérés: 2025.12.04. <https://www.europol.europa.eu/publications-events/publications/unmanned-futures-impact-of-robotics-and-unmanned-systems-law-enforcement>

Europol, „Crime priority: online criminal markets”, Elérés: 2025.10.23. https://www.europol.europa.eu/iocta/2017/ONLINE_CRIMINAL_MARKETS.html

Europol, Drugs and the darknet: Perspectives for enforcement, research and policy (2017), 27. o. Elérés: 2026.03.02. <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/6585/TD0417834ENN.pdf>

Europol, Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA) 2021 (2021), 9. o., Elérés: 2026.02.10. https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/internet_organised_crime_threat_assessment_iocta_2021.pdf

Europol, The changing DNA of serious and organised crime (Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2025), 16. o. Elérés: 2026.05.12. <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/changing-dna-of-serious-and-organised-crime>

<https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-drugs-policy/#coordination>

Ines Maria Eckerman, „Was ist das Darknet?”, Elérés: 2026.02.03. <https://www.gdata.de/ratgeber/was-ist-eigentlich-das-darknet>

Jana Bergmann, „Darknet Suchmaschinen”, Elérés: 2024.12.04. <https://digital-hacks.de/darknet-suchmaschinen/>

Jean-Paul Nilles, Winfried Krieger és Thérèse Michaelis, „Theoretische Grundlagen der Primären Suchtprävention: Drogen – Sucht – Prävention. Multiplikatoren in der Primären Suchtprävention”, (2016): 12. o. Elérés: 2026.02.02. https://www.researchgate.net/publication/301364926_Theoretische_Grundlagen_der_Primaren_Suchtpraevention_Drogen_-Sucht-_Pravention.

Judith Aldridge és David Décary-Hétu, Cryptomarkets: The Darknet As An Online Drug Market Innovation, Final report to NESTA (2015), 22. o. Elérés: 2024.12.03. <https://www.semanticscholar.org/paper/Cryptomarkets%3A-The-Darknet-As-An-Online-Drug-Market-Aldridge-D%C3%A9cary%E2%80%90H%C3%A9tu/599928e88cb6a38867f62754b3155b1d6f61ff40>

Judith Aldridge és David Decary-Hetu: „Not an ‘eBay for Drugs’: The Cryptomarket “Silk Road” As a Paradigm Shifting Criminal Innovation”, 2014, 2. o., Elérés: 2026.06.12. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2436643

Karsai Krisztina: „Ne bis in idem”, in Internetes Jogtudományi Enciklopédia, Büntetőjog rovat, rovatszerkesztő: Szomora Zsolt, szerk. Jakab András, Könczöl Miklós, Menyhárd Attila és Sulyok Gábor (2023), 4. o. Elérés: 2026. 01.02. <http://ijoten.hu/szocikk/ne-bis-in-idem>,

Korinek László: „Látens bűnözés”, in Internetes Jogtudományi Enciklopédia, Kriminológia rovat, rovatszerkesztő: Barabás Andrea Tünde, szerk. Jakab András, Könczöl Miklós, Menyhárd Attila és Sulyok Gábor, Elérés: 2025.10.03. <http://ijoten.hu/szocikk/latens-bunozes>.

Lexikon der Biologie: Drogen (Heidelberg: Spektrum Akademischer Verlag, 2001), Elérés: <https://www.spektrum.de/lexikon/biologie-kompakt/drogen/3257>

Martin Jelsma und Amira Armenta, The UN Drug Control Conventions: A Primer (Amsterdam: Transnational Institute, 2015), 2. o. Elérés: 2025.09.10. <https://idpc.net/publications/2015/10/the-un-drug-control-conventions-a-primer>

Martin Jelsma, The Development of International Drug Control: Lessons Learned and Strategic Challenges for the Future, Series on Legislative Reform of Drug Policies, 10. sz. (Amsterdam: Transnational Institute, 2011), 4. o. Elérés: 2025.06.08. https://www.tni.org/files/The%20Development%20of%20International%20Drug%20Control_M.Jelsma2011.pdf

Maximilian Wieczorek: „Internationale Drogenpolitik”, Aus Politik und Zeitgeschichte, 70. évf., 26–27. sz., 2020, Elérés: 2025.12.07. <https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/apuz/rausch-und-drogen-2020/321822/internationale-drogenpolitik/>

Meropi Tzanetakis: „Digitalisierung von illegalen Märkten. Folgen, Grenzen und Perspektiven”, in Handbuch Drogen in sozial- und kulturwissenschaftlicher Perspektive, (2019), 479. o. Elérés: 2025.10.02.

https://www.researchgate.net/publication/327966303_Digitalisierung_von_illegalen_Markten_Folgen_Grenzen_und_Perspektiven

Michael Soyka (szerk.), Suchtmedizin kompakt: Prävention, Diagnose, Therapie (Stuttgart: Klett-Cotta, 2012), Elérés: 2024.12.07.
http://www.ciando.com/img/books/extract/3608269886_lp.pdf.

National Institute on Drug Abuse, Hallucinogens and Dissociative Drugs, Research Report Series (Bethesda, MD: National Institutes of Health, 2015), 1. o., Elérés: 2025.09.23.
<https://nida.nih.gov/sites/default/files/rrhalluc.pdf>.

Olivia von Westernhagen, „Seltsame Vorgänge bei Dream Market: Darknet-Marktplatz kündigt Schließung an“, Elérés: 2024.12.03.
<https://www.heise.de/newsticker/meldung/Seltsame-Vorgaenge-bei-Dream-Market-Darknet-Marktplatz-kuendigt-Schliessung-an-4355932.html>

Regeringens skrivelse 1997/98:172 En narkotikapolitisk redogörelse 30. o. Elérés: 2026.05.18.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/regeringens-skrivelse/en-narkotikapolitisk-redogorelse_gl03172/html/

Ruth Fulterer, „Hydra ist tot: Deutschland sperrt den grössten Darknet-Marktplatz der Welt“. Elérés: 2023.12.12. <https://www.nzz.ch/technologie/deutsche-ermittler-schliessen-hydra-den-groessten-darknet-marktplatz-der-welt-ld.1678073?reduced=true>

Sárosi Péter, „Mi működik a kínálatcsökkentésben?“ Elérés: 2026.01.13.
<https://drogriporter.hu/mi-mukodik-a-kinalatcsokkentekben/>

Simon Alexa, „Zéró tolerancia, de hogyan? – a 2025. június 15. napján hatályba lépő kábítószerrel kapcsolatos jogszabálymódosítások mustrája“, Arsboni, 2026. Elérés: 2026.05.10. <https://arsboni.hu/zero-tolerancia-de-hogyan-a-2025-junius-15-napjan-hatalyba-lepo-kabitoszerrel-kapcsolatos-jogszabalymodositasok-mustraja/>

Szomora Zsolt, „A kábítószerfogyasztással összefüggésben elkövetett bűncselekmények minősítése és a kétszeres értékelés tilalma“, Jogászegylet, Elérés: 2026.06.15. <https://jogaszegylet.hu/jogelet/a-kabitoszerfogyasztassal-osszefuggesben-elkovetett-buncselekmenyek-minositese-es-a-ketszeres-ertekeles-tilalma/>

Ujváry István: Az amfetamin típusú drogok I. Addiktológia – Blog a függőségekről, 2011. szeptember 8. Elérés: 2025.07.08.
https://fuggosegek.blog.hu/2011/09/08/ujvary_istvan_az_amfetamin_tipusu_drogok.

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), 100 Years of Drug Control (2008), 63–64. o. Elérés: 2025.05.12. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/Studies/100_Years_of_Drug_Control.pdf

United Nations Office on Drugs and Crime, World Drug Report 2023: Special Points of Interest (Bécs: United Nations, 2023), 12. o., Elérés: 2025.07.06.
<https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/world-drug-report-2023.html>

United Nations Office on Drugs and Crime, World Drug Report 2024: Key Findings and Conclusions (Bécs: United Nations, 2024), 54. o. Elérés: 2025.10.02. <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/wdr2024-key-findings-conclusions.html>

UNODC, World Drug Report 2021 (2021), 75. o., Elérés: 2024.12.03. <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/wdr2021.html>

Útmutató az Alaptörvényhez (Budapest: ORAC, 2022 – frissítve: 2025. július 31.), 424 B/5. o. Elérés: 2026.07.10. (Jogkódex)

Voyager Labs, „Artificial Intelligence and the Fight Against Illegal Narcotics”, Elérés: 2025.12.04. <https://www.voyager-labs.com/artificial-intelligence-and-the-fight-against-illegal-narcotics/>

Weltkommission für Drogenpolitik, Klassifizierung Psychoaktiver Substanzen. Die Wissenschaft im Abseits, jelentés (2019), 14. o. Elérés: 2025.10.02. https://www.globalcommissionondrugs.org/wp-content/uploads/2020/02/2019Report_DEU_web.pdf

WHO Elérés: 2025.03.12. <https://www.emro.who.int/asd/health-topics/drug-related-harm-reduction.html>

World Health Organization, „Drugs (psychoactive)” Elérés: 2025.12.04. https://www.who.int/health-topics/drugs-psychoactive#tab=tab_1

Hivatkozott jogszabályok, indokolások, bírósági döntések

1/2007. BJE határozat

1930. évi XXXVII. törvénycikk indokolása a Genfben 1925. évi február hó 19-én kötött „Nemzetközi ópiumegyezmény” becikkelyezéséről

1961. évi V. törvény a Magyar Népköztársaság Büntető Törvénykönyvéről

1971. évi 28. törvényerejű rendelet a Büntető Törvénykönyv módosításáról és kiegészítéséről

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről

1993. évi XVII. törvény a büntető jogszabályok módosításáról

1998. évi LXXXVII. törvény a büntető jogszabályok módosításáról

1998. évi LXXXVII. törvény a büntető jogszabályok módosításáról

2003. évi II. törvény a büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról

2003. évi II. törvény a büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról

2004. évi CXXXI. törvény a büntető jogszabályok módosításáról

2005. évi XXX. törvény az egyes nemzetközi szerződések kihirdetéséről rendelkező jogszabályok, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

2013. évi CLXXXVI. törvény egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódó más törvények módosításáról

2021. évi CXXXIV. törvény egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról

2025. évi XIX. törvény a kábítószer előállításának, használatának, terjesztésének, népszerűsítésének tilalmával összefüggő törvénymódosításokról

31/2021. (XII. 1.) AB határozat a kábítószer fogalmának a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 459. § (1) bekezdés 18. pont a)-b) alpontjaiban való szabályozásával kapcsolatos mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról

54/2004. (XII. 13.) AB határozat a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény egyes rendelkezései alkotmányellenességének, és nemzetközi szerződésbe ütközésének utólagos megállapítására irányuló indítvány tárgyában

56. BK vélemény a büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről

80/2013. (X. 16.) OGY határozat a Nemzeti Drogellenes Stratégiáról 2013-2020

96/2000. (XII. 11.) OGY határozat a kábítószer-probléma visszaszorítása érdekében készített nemzeti stratégiai program elfogadásáról

A büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló T/1218. számú törvényjavaslat indokolása

A büntető jogszabályok módosításáról szóló T/250. számú törvényjavaslat indokolása

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény indokolása

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény

A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény

A gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltásáról és felszámolására irányuló azonnali lépésekről szóló, a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 1999. évi 87. ülészakán elfogadott 182. számú Egyezmény

A pszichotróp anyagokról szóló, Bécsben az 1971. évi február hó 21. napján aláírt egyezmény

A Tanács 2004/757/IB kerethatározata (2004. október 25.) a tiltott kábítószer-kereskedelem területén a bűncselekmények tényállási elemeire és a büntetésekre vonatkozó minimumszabályok megállapításáról

Az 1923. évi XXII. törvénycikk indokolása a Hágában 1912. évi január hó 23-án kötött „Nemzetközi ópiumegyezmény” becikkelyezéséről

Az 1972. március 25-én Genfben kelt Jegyzőkönyvvel módosított és kiegészített, a New Yorkban, 1961. március 30-án kelt Egységes Kábítószer Egyezmény

Az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében a kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott forgalmazása elleni, Bécsben, 1988. december 20-án kelt Egyezmény

Az EU 2021–2025-re szóló drogstratégiája

Az EU 2021–2025-re szóló, drogokra vonatkozó cselekvési terve

Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának a büntetéskiszabás egyöntetűségéről szóló R (92)17. számú Ajánlása

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/1322 rendelete (2023. június 27.) az Európai Unió Kábítószer-ügynökségéről (EUDA) és az 1920/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés

Betäubungsmittelgesetz

Bfv.II.798/2022/32.

BH 2017.5.144.

BH 2019.38.

BH 2020.6.165.

BH2002.5.175.

BH2002.8.299.

BH2005.418.

BH2017. 144.

BH2020. 350

BKv. 57.

Büntető Törvénykönyvről szóló 1961. évi V. törvény

Debreceni Ítéltábla a Bf.III.90/2025/10.

Debreceni Ítéltábla Bf.I.127/2019/8.

Debreceni Ítéltábla Bf.I.588/2021/5.

Debreceni Ítéltábla Bf.I.735/2018/9.

Debreceni Ítéltábla Bf.II.155/2022/12.

Debreceni Ítéltábla Bf.II.382/2018/13.
Debreceni Ítéltábla Bf.II.403/2018/40.
Debreceni Ítéltábla Bf.II.572/2021/27.
Debreceni Ítéltábla Bf.II.683/2021/10.
Debreceni Ítéltábla Bf.III.312/2018/5.
Debreceni Ítéltábla Bf.III.90/2025/10.
Debreceni Ítéltábla Bf.IV.656/2018/9.
Debreceni Ítéltábla Bf.IV.656/2018/9.
Debreceni Törvényszék 26.B.658/2016/64.
Debreceni Törvényszék 9.B.510/2017/57.
EBH 2016.B.15.
Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.358/2022/13.
Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.140/2018/12.
Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.183/2018/14.
Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.224/2018/9.
Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.294/2019/9.
Fővárosi Ítéltábla 1.Bf.301/2018/19.
Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.22/2018/6.
Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.234/2022/53.
Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.255/2021/31.
Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.279/2018/7.
Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.310/2022/32.
Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.312/2018/11.
Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.333/2021/8.
Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.39/2019/29.
Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.5/2021/43.
Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.1/2021/20.
Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.247/2022/12.
Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.326/2022/65.
Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.334/2021/65.
Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.343/2024/13.
Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.43/2018/6.
Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.79/2022/12.
Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.82/2023/9.

Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.102/2019/7.
Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.195/2024/12.
Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.196/2022/24.
Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.217/2021/21.
Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.358/2022/13.
Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.66/2018/5.
Fővárosi Ítéltábla 6.Bf.300/2018/12.
Fővárosi Ítéltábla Bf.294/2019/9.
Fővárosi Ítéltábla 5.Bf.235/2021/31.
Győri Ítéltábla Bf.I.106/2017/8.
Győri Ítéltábla Bf.I.113/2023/38.
Győri Ítéltábla Bf.I.113/2023/38.
Győri Ítéltábla Bf.I.126/2017/13.
Győri Ítéltábla Bf.I.128/2018/10.
Győri Ítéltábla Bf.I.13/2018/4.
Győri Ítéltábla Bf.II.18/2019/32.
Győri Ítéltábla Bf.II.49/2023/8.
Győri Ítéltábla Bf.II.52/2022/20.
Győri Ítéltábla Bf.III.35/2022/7.
Győri Ítéltábla Bf.III.35/2022/7.
Győri Ítéltábla Bf.III.47/2020/6.
Győri Ítéltábla Bf.III.66/2019/34.

Indokolás a kábítószer előállításának, használatának, terjesztésének, népszerűsítésének tilalmával összefüggő törvénymódosításokról szóló 2025. évi XIX. törvényhez

Kecskeméti Törvényszék 2.B.345/2017/26.
Kecskeméti Törvényszék 2.B.458/2018/24.
Kúria 2017.144.
Kúria 2020.165.
Kúria Bfv.1291/2019/11.
Kúria Bfv.163/2022/9.
Kúria Bfv.328/2019/8.
Kúria Bfv.59/2023/10.
Kúria Bfv.969/2021/7.
Kúria Bfv.I.1446/2022/6.

Kúria Bfv.II.1.477/2022/7.
Kúria Bfv.II.908/2022/9.
Kúria Bfv.III.1.179/2019/9.
Kúria BH 2023.4.89
Kúria Bhar.I.392/2023/16.
Legfelsőbb Bíróság 2/2003. számú büntető jogegységi határozata
Legfelsőbb Bíróság 5/1998. számú büntető jogegységi határozata
Legfelsőbb Bíróság a 155. számú állásfoglalása
Legfelsőbb Bíróság Bfv.I.851/2006.
Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
Magyarország Alaptörvényének tizenötödik módosítása (2025. április 14.)
Narkotikastrafflag (1968:64)
Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.713/2018/6.
Pécsi Ítéltábla Bf.II.15/2021/16.
Pécsi Ítéltábla Bf.III.71/2022/19.
Pécsi Ítéltábla a Bf.II.39/2022/17.
Pécsi Ítéltábla Bf.I.32/2019/10.
Pécsi Ítéltábla Bf.I.41/2018/9.
Pécsi Ítéltábla Bf.I.53/2017/8.
Pécsi Ítéltábla Bf.I.8/2021/31.
Pécsi Ítéltábla Bf.II.13/2017/4.
Pécsi Ítéltábla Bf.II.16/2019/7.
Pécsi Ítéltábla Bf.II.23/2019/11.
Pécsi Ítéltábla Bf.II.27/2022/18.
Pécsi Ítéltábla Bf.II.39/2022/17.
Pécsi Ítéltábla Bf.II.4/2019/14.
Pécsi Ítéltábla Bf.III.1/2023/6.
Pécsi Ítéltábla Bf.III.14/2022/8.
Pécsi Ítéltábla Bf.III.17/2020/20.
Pécsi Ítéltábla Bf.III.19/2019/20.
Pécsi Ítéltábla Bf.III.71/2022/19.
Pécsi Ítéltábla Bf.III.77/2022/10.
Szegedi Ítéltábla Bf.I.1/2016/25.
Szegedi Ítéltábla Bf.I.153/2018/59

Szegedi Ítéltábla Bf.II.169/2020/28.

Szegedi Ítéltábla Bf.II.193/2019/33.

Szegedi Ítéltábla Bf.II.252/2018/26.

Szegedi Ítéltábla Bf.II.310/2017/23.

Szegedi Ítéltábla Bf.II.416/2018/23.

Szegedi Ítéltábla Bf.III.122/2020/7.

Szegedi Ítéltábla Bf.III.160/2018/33.

Szegedi Ítéltábla Bf.III.275/2017/40.

Szegedi Ítéltábla Bf.III.498/2019/20.

Szegedi Ítéltábla Bf.III.65/2018/17.

Szegedi Ítéltábla Bf.III.8/2018/21.

Szegedi Ítéltábla Bf.IV.263/2021/18.

Szegedi Ítéltábla Bf.IV.446/2018/14.

Szegedi Ítéltábla Bf.IV.452/2018/16.

Szegedi Ítéltábla Fkf.I.447/2021/9.

T/6958. számú törvényjavaslat indokolással - A Büntető Törvénykönyvről

VI. számú Büntető Elvi Döntés a kábítószerrel visszaélés egyes jogértelmezési kérdéseiről

A disszertáció témájához kötődő további publikációk

Németh Henrietta, „A kábítószeres veszélyességének értékelése a büntetőjogban”, in XXV. Jogász Doktoranduszok Országos Konferenciája, szerk. Miskolczi-Bodnár Péter és Jakab Éva (Budapest: Károli Gáspár Református Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, 2023), 243–248. o.

Németh Henrietta, „A kábítószer-kereskedelem megállapítása esetén értékelt büntetéskiszabási tényezőkről”, Belügyi Szemle 73, 2. sz. (2025): 323–338. o.

Németh Henrietta, „A kábítószer-kereskedelem megítélése a bírói gyakorlatban”, Büntetőjogi Szemle 12, 1. sz. (2023): 64–68. o.

Németh Henrietta, „A kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények munkajogi vonatkozásai”, Pécsi Munkajogi Közlemények 15, 1–2. sz. (2022): 99–107. o.

Németh Henrietta, „Gondolatok a tizennyolcadik életévüket be nem töltött személyek védelméről a kábítószer-bűnözés kapcsán”, Büntetőjogi Szemle 12, 2. sz. (2023): 48–52. o.

Németh Henrietta, „Verbreitung von Drogen im Darknet”, in Az internet és a közösségi média jogi kihívásai – Konferenciakötet, szerk. PTE/ÁJK/Kriminológiai és Büntetés-

végrehajtási Jogi Tanszék (Pécs: Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Kriminológiai és Büntetés-végrehajtási Jogi Tanszék, 2022), 100–111. o.

Németh Henrietta, A kábítószer fajtájának értékelése a hazai ítélőtáblák büntetéskiszabási gyakorlatában (Pécs: Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2023).

Németh-Kiss Henrietta, „A kábítószerhelyzet uniós szintű kezeléséről”, in Tanulmányok Nagy Zoltán András habilitált egyetemi docens tiszteletére, szerk. Ázsoth Szilvia, Gál István László és Ripszám Dóra (Pécs: Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2024), 108–113. o.

Németh-Kiss Henrietta, „A kábítószer-kereskedelem és a kábítószer birtoklásának találkozási pontja: az üzletszerűség kérdése”, Miskolci Jogi Szemle 20, 2. sz. (2025): 168–176. o.

Németh-Kiss Henrietta, „A kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények hazai szabályozásának változásai, különös tekintettel a kábítószer-kereskedelem és a kábítószer birtoklásának tényállásaira”, Büntetőjogi Szemle 12, 1. sz. (2025): 83–90. o.

Németh-Kiss Henrietta, „EU EFFORTS TO REDUCE DRUG-RELATED CRIME”, in USAGLAŠAVANJE PRAVNE REGULATIVE SA PRAVNIM TEKOVINAMA EVROPSKE UNIJE: Stanje u Bosni i Hercegovini i iskustva drugih, szerk. Grbić Pavlović Nikolina (Banja Luka: Institut za uporedno pravo, Friedrich Ebert Stiftung-Kancelarija u Sarajevu, Istraživački centar Banja Luka, 2024), 220–231. o.

Németh-Kiss Henrietta, „The European Drug Situation and the Specificities of the Hungarian Criminal Law”, in ZBORNIK RADOVA: „USAGLAŠAVANJE PRAVNE REGULATIVE SA PRAVNIM TEKOVINAMA EVROPSKE UNIJE“ - stanje u Bosni i Hercegovini i iskustva drugih, szerk. Gojko Pavlovic (Banja Luka: Istraživački Centar, 2025), 239–251. o.

Németh-Kiss Henrietta, „The global drug control regime: the emergence and evolution of the international regulatory system”, in Zbornik radova: usaglašavanje pravne regulative sa pravnim tekovinama Evropske unije: stanje u Bosni i Hercegovini i iskustva drugih, szerk. Grbić Pavlović Nikolina (Banja Luka: Istraživački Centar, 2026), 33–46. o.

Németh-Kiss Henrietta, „The impact of digital transformation and artificial intelligence assessment of drug trafficking in Hungary”, in 3rd International Doctoral and Postdoctoral Conference in the Law and Law Related Fields “Legal Challenges of Economic and Social Development - Challenges of the Modern World”: Book of Proceedings, szerk. Primorac Željka és Jeknić Ranka (Split: Faculty of Law, University of Split